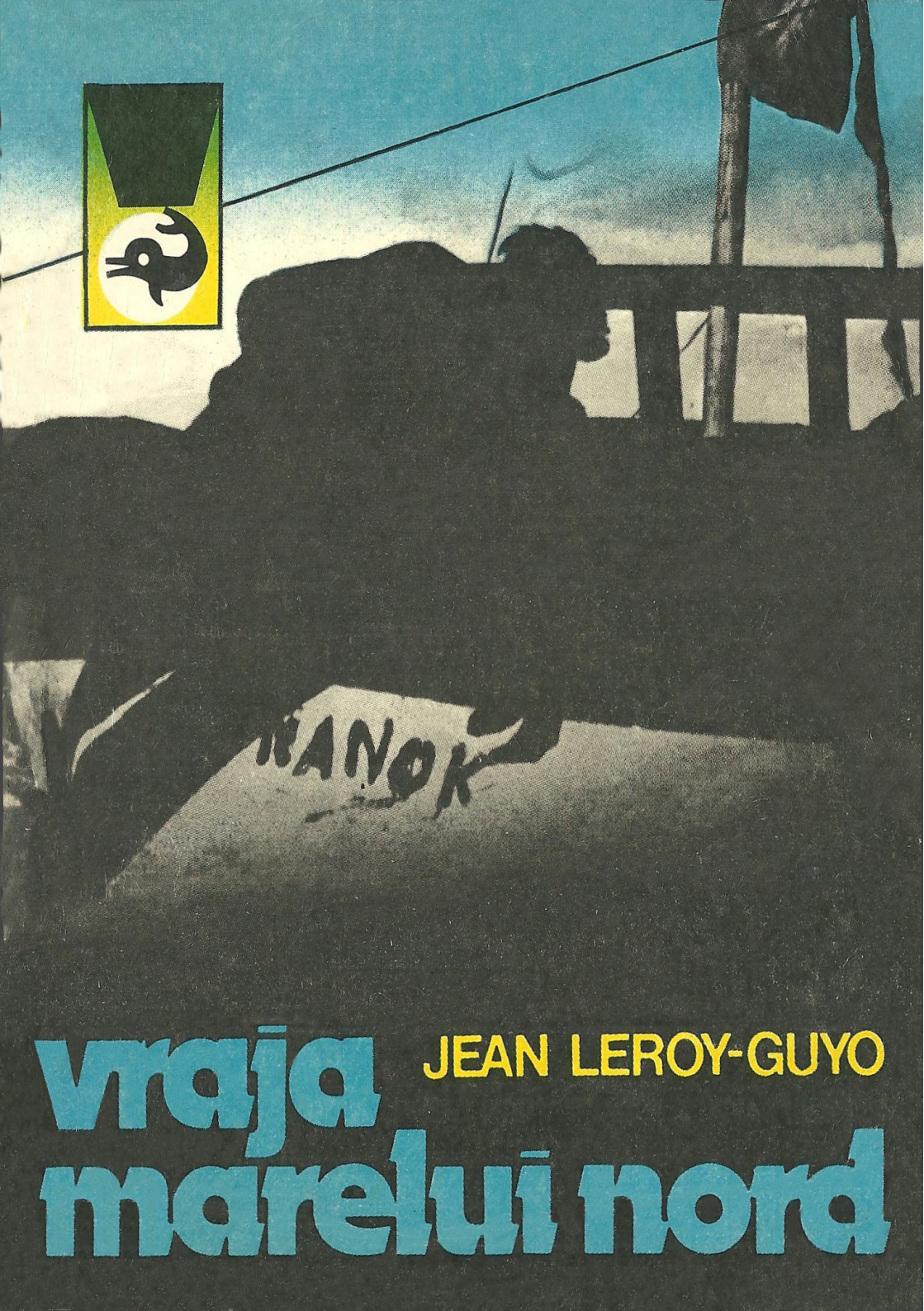

JEAN LEROY-GUYO

vraja marelui nord

JEAN LEROY-GUYO

VRAJA MARELUI NORD

I

În româneşte de
PAVEL POPESCU

EDITURA MERIDIANE
Bucureşti, 1981

Coperta de
MIHAI MĂNESCU

Ediţie electronică îngrijită de

MON VILLAGE SUR LA BANQUISE
Jean Leroy-Guyo
avec la collaboration de Nadine Lefebure
Coedition Robert Laffont — Opera Mundi
© Opera Mundi, Paris, 1977

for no one

Cuprins

Partea întâi

VIAŢA LA JAKOBSHAVN

1. ESCAPADE

2. PLECAREA CEA MARE

3. DIN TURCIA LA PARIS

4. GRENOBLE; VARA — IARNA 1972—1973

5. JAKOBSHAVN

6. FABRICA DE CONSERVE

7. LA JAKOBSHAVN VIAŢA INTRĂ PE FĂGAŞ NORMAL

8. PRIMA MEA AMBARCAŢIUNE

9. PANICA

10. ÎNTÂII PAŞI PE BANCHIZĂ

11. MICI NECAZURI, MARI BUCURII

12. PRIMUL FOC DE ARMĂ

13. „NANOK”

14. ŞOMEZ, DAR NU STAU DEGEABA

15. UCENICIE GREA

16. JAKOBSHAVN ŞI IARNA CARE VINE

17. LA VÂNĂTOARE DE FOCI

18. ÎNVĂŢ CUM SE PRIND FOCILE SUB BANCHIZĂ

19. LA „PESCUIT” DE ZMEIE

20. PESCUIT MIRACULOS

21. NOAPTEA POLARĂ

22. O NOUĂ EVADARE

23. CU SANIA PESTE FIORD

24. NE SCHIMBĂM DOMICILIUL

25. SE APROPIE DEZGHEŢUL

26. PRIMĂVARA
27. VÂNĂTOAREA DE RAŢE
28. RUPTURA CEA MARE
Partea a doua
DRUMUL SPRE THULE
29. UMANAR MUT — SPRE UMANAK
30. UMANAK
31. DE LA UMANAK LA UPERNAVIK
32. O INSULIŢĂ PIERDUTĂ ÎN LARGUL MĂRII
33. ZI INFERNALĂ
34. ESCALA CEA BUNĂ: KRAULSHAVN
35. DE LA KRAULSHAVN LA KUVDLORSSUAK
36. KUVDLORSSUAK
37. O VÂNĂTOARE FĂRĂ VÂNAT
38. TREI ZILE DE VÂNĂTOARE
39. DEBUTURI ÎN CAIAC
40. NIMENI NU ŞTIE NIMIC!

Partea întâi

VIAŢA LA JAKOBSHAVN

1.
ESCAPADE

Câmpii, păduri... Sunt de la ţară, fecior de plugari.

Când s-a căsătorit, toată averea lui taică-meu erau voinţa de a răzbi, o mamă oarbă ce trăgea să moară şi o fermă prăpădită de bombardamentele din 45. În doi ani a ridicat la loc cei patru pereţi ai casei, în următorii şase a văzut născându-se primii patru plozi, sânge din sângele lui. Am fost al doilea la număr, venit pe lume în 1951. Alţi patru aveau să ne urmeze. Cel mai mic e Serge.

Până la vârsta de paisprezece ani, imaşurile şi crângurile au fost împărăţia mea. Evadam, mă refugiam în ele de unul singur, la adăpost de nuiaua părintească şi de ciocnirile cu ceilalţi copii, terminate, invariabil, cu câte o cafteală de toată frumuseţea. Ei se porneau pe miorlăit, mă pârau, părinţii lor îi spuneau lui taică-meu şi se repornea tămbălăul. La drept vorbind, eram cam derbedeu.

Acolo, printre ierburi şi copaci, mă simţeam la adăpost de toată lumea, de părinţi, de profesori, de vecini, de ceilalţi săteni, de tovarăşii mei de şcoală şi de păruieli. Băteam cu piciorul în lung şi în lat domeniile mele, luam urma tăinuită a vieţuitoarelor, descopeream frumuseţea pământului trist, văduvit, bătut de suflarea vântului de iarnă, apoi înflorit, mustind de sevă, ars de vipia verii, arămiu în lumina diafană a soarelui de toamnă. L-am văzut înveşmântat în toate culorile şi n-a fost lumină, de la cea mai blândă la cea mai vrăjmaşă, pe care să n-o fi cunoscut.

Într-un anume fel, Cotentinul e un capăt de lume. O peninsulă ce-şi întinde gâtuitura pe sub veşnicii vălătuci de nori, joşi, scămoşaţi de crestele talazurilor, prelinşi deasupra pământului, scuturându-se întruna de apă; plouă în orice anotimp, plouă fără contenire. Tot cutreierând falezele albe,

te deprinzi cu pustietatea câmpurilor, cu muşcătura vântoaselor venite din larg. Într-o bună zi aveam să fiu recunoscător asprului meu meleag natal.

La fermă, meşteream alături de taică-meu. Sub îndrumarea lui am învăţat mecanica şi am dobândit un simţ practic care, mai târziu, avea să mă ajute să mă descurc, în orice împrejurare, cu mijloacele aflate la îndemnă. Nu încape îndoială că printre primele mele jucării de copil au fost un ciocan, un pumn de cuie şi câteva scândurele.

— Dacă termini cu bine şcoala elementară, mi-a spus într-una din zile taică-meu, cu gândul că în felul acesta mă va îmboldi niţel, ai putea învăţa o meserie. De pildă, mecanic auto. Pun pariu că din tine ar ieşi un bun meseriaş.

— Şi dacă pic la examen?

— Atunci rămâi la fermă.

Fiind însă sigur dinainte de rezultatele mele şcolare, se şi apucase să arendeze câteva noi terenuri, atât cât trebuie ca să dea de lucru din plin unei noi perechi de braţe vânjoase.

Mai mult ca să mă aflu în treabă, m-am înscris şi eu la concursul de admitere într-un colegiu tehnic ca să învăţ, cum se zice, o meserie, dar am şi uitat pe loc de treaba asta. Apoi s-a produs minunea: m-am trezit cu certificatul de absolvire a cursului elementar, deci, admis automat la cel mediu. Tata şi-a ţinut făgăduiala, ba mai mult chiar. Şi iată-mă, din viitor plugar cum îmi era predestinarea, elev de liceu. Ce-i drept, principala mea îndeletnicire era săritura în înălţime, exersam împreună cu un bun sportiv, care se întreba, ca şi mine, ce dracu caută acolo. La capătul primului trimestru, ridicasem ştacheta până la 1,50 m dar asta numai în sala de gimnastică, nu şi în cea de clasă. Buchisitul mă plictisea.

În decembrie, stupefacţie în familie: fusesem admis la colegiul pentru învăţământ tehnic, dar uitaseră să mă anunţe. Ce baftă pe mine să pot schimba şandramaua! În sfârşit, iată-mă pe de-a-ntregul mulţumit de noua mea şcoală, construcţie

modernă din beton, instalată la marginea unui oraş normand, al cărui simplu nume era de natură să-mi evoce cele mai îndepărtate meleaguri. Îmi plăcea aici şi, în scurt timp, am învăţat tot ce mi se cerea de la materiile generale, la cele de specialitate. În primăvară, deşi continuam să mă antrenez ca fondist şi gimnast, m-am trezit printre primii din clasă, iar în anul trei căpătăm diploma de absolvire, specialitatea construcţii mecanice. Cunoştinţele acestea aveau să-mi servească mai târziu, dar fireşte altfel decât îşi imaginau cei din jurul meu. Mai mult decât atât, media mea generală mi-a îngăduit să trec direct în treapta a doua a unui liceu tehnic.

Iată şi vara. Ce-i de făcut? Ferma? Nu, pentru mine natura înseamnă cu totul altceva decât mulsul vacii şi cositul finului. Am preferat să mă angajez ca barman, ca să câştig ceva bani de buzunar. De aici, din dosul tejghelei, aveam să văd pentru prima oară defilându-mi prin faţă tot soiul de chipuri noi, bătrâni şi tineri, băieţi şi fete: turişti cu rucsacul în spate, englezi veniţi să petreacă o săptămână sau doar week-endul. aducând cu ei o notă de exotism — călcătura lor e, de pildă, cu totul aparte — în austera noastră regiune.

Noul an şcolar începe cu eforturi penibile; noi, cei veniţi de-afară, de la „profesionale”, trebuie să urmăm nişte cursuri intensive „de aducerea cunoştinţelor la nivel egal”. Aceste decalaje între licee şi colegii sunt o adevărată aberaţie, un mod suplimentar de a menţine segregaţia între copiii veniţi din lumi diferite, sau diferit „dotaţi”. Patruzeci de ore de tocealã săptămânal ca să ne punem la punct cunoştinţele de matematică, de franceză, ca să învăţăm engleza, să acoperim lacunele care la unele materii reprezintă decalaje de câteva clase! Totuşi, reuşesc şi-mi iau diploma în desen industrial.

Odată cu venirea următoarei veri, m-am lansat într-un mic tur al Europei, bineînţeles cu auto-stopul. La Strasburg, una din escalele mele, am fost nevoit să mă iau niţeluş la buşeală cu un grup de lăţoşi care bântuiau prin împrejurimi. Hotărât

lucru, toate experienţele acumulate în copilărie începeau să-mi prindă bine! În tot cursul anului viitor ţinta visurilor mele au fost Turcia şi Orientul-Mijlociu, locuri ale viitoarei mele escapade.

De ce tocmai Turcia? Voiam să văd ţări calde. La vest era Oceanul. Ca să-l străbat (dacă doream să rămân liber şi să ating ţărmurile cu cocotieri) îmi trebuia, o ambarcaţie, ceea ce presupunea investiţii serioase. Ca atare, voi pleca spre soare-răsare, dar dincolo de orizonturile Europei.

Un an întreg am pus ban lângă ban dând lecţii de desen tehnic şi, odată venită vara, am pornit la drum. Sigur, pentru o vacanţă de două luni finanţele mele erau mult prea debile, dar când stai prost cu paralele te vezi nevoii să apelezi la alţii, şi-n felul acesta intri mai uşor în contact cu localnicii. Ţi se deschide o uşă, ţi se dă să mănânci, uneori ţi se oferă chiar un culcuş şi, în schimb, faci mici servicii: cari nişte găleţi cu apă, dregi o maşină care are toane etc.

De ce să nu faci toate acestea la tine acasă? Pentru că atunci când te freci cu mereu alţi oameni, care trăiesc altfel decât tine, au alte obiceiuri, când azi eşti integrat într-un anume tip de viaţă, ca mâine să porneşti spre alte întâlniri şi alte meleaguri această schimbare, această perpetuă înnoire dă existenţei o altă dimensiune decât rutina unei munci regulate. Nici unul din aceste gesturi sau acte nu-ţi ştirbesc din libertate deoarece le săvârşeşti numai dacă vrei şi când vrei. Şi apoi, îi iubesc pe turci, îmi place felul lor aspru de a fi, îmi place viaţa lor simplă, sub cerul liber.

Nu sunt însă singurii cu care am de-a face: există turiştii şi apoi hipioţii, vagabonzii nisipurilor, instalaţi cu corturile între două ruine antice. Fumează marijuana, circulă în toate direcţiile, pe jos sau cu maşinile. Itinerarul meu începe să fie jalonat de puncte de reper. Din când în când, îmi schimb ţinuta de vântură-lume, pentru un pantalon şi o cămaşă din pânză neşifonabilă, uşoare şi elegante, pe care le port

împăturite în rucsac. Devenit prezentabil, îmi vâr şi eu nasul în câte un local pentru turişti, localuri ce încep să prospere de-a lungul coastelor Mediteranei orientale. Am chiar un oarecare succes la diverse domnişoare pentru care, în urmă cu un an, nu eram decât un simplu barman...

Hotărât lucru, totul merge ca pe roate... dar vai! mă căptuşesc cu o malarie, contractată pe malurile Caspicei. Prima criză izbucneşte la bordul avionului care mă transporta de la Beirut la Nicosia. Zburam deasupra norilor cu senzaţia că plutesc într-un univers alcătuit din vălătuci groşi de vată.

M-am întors la liceu, cu oarecare întârziere, pentru ultimul meu an de şcoală. Dar nu aici era gravitatea: studiile mele erau veşnic întrerupte de crize de paludism şi de o adevărată febră a Orientului. Am abandonat sportul, iar constrângerile impuse de societatea noastră mecanizată îmi dădeau pur şi simplu crampe. Am hotărât, deci, să plec ca să-mi caut de sănătate în acele locuri unde bucatele gătite cu ciuşcă roşie mă puseseră cândva atât de bine pe picioare.

— Acum îţi poţi permite orice speranţe, nu înceta să-mi repete tata care se felicita probabil în sinea sa că reuşise să-l domesticească pe derbedeul de fiu-su şi să-l conducă până la porţile lumii cumsecade şi a succeselor la învăţătură.

Acolo însă, în Orientul Apropiat, mă aşteptau fraţii mei, prietenii mei turcii.

2.
PLECAREA CEA MARE

E două noaptea şi-i întuneric. Afară, o furtună năprasnică bubuie şi smulge ţiglele de pe acoperiş. Deschid fereastra, încalec pervazul şi mă răsucesc, precaut, ca să trag giurgiuvelele după mine. Echilibrul e prost, din pricina rucsacului risc să mă trezesc, dintr-o clipă într-alta, căzând pe spate. Să se sfârşească oare aşa evadarea mea cea mare?

Ieri şi alaltăieri mi-am prevenit părinţii: vreau să plec. Tata a încercat, firește, să mă facă să-mi schimb părerea. Obosit să-l tot aud, am amuţit, prefăcându-mă că-l ascult. Şi acum, iată-mă gata de drum. Trag după mine fereastra, smulgându-mi cu această ocazie o unghie şi, de la câţiva metri înălţime, sar. Tot ce mă mai ţinea legat de copilărie a fost retezat.

Din clipa aceasta, viaţa se află altundeva. Alături de oamenii de pe alte tărâmuri, în alt univers. Aici aş fi crăpat. Mă sufoc numai la gândul existenţei pentru care mă pregăteau ai mei — mecanic, desenator tehnic, inginer, poate — la munca obscură sau poate chiar importantă care mă aştepta, cu orele ei fixe, cu ziua lefii, cu placiditatea confortului, cu ticurile şi maniile care ar fi venit...

M-a obsedat, de când mă ştiu, afurisita aceea de linie a orizontului, am vrut întotdeauna să văd ce se ascunde dincolo de ea. Îmi spuneam: „s-o pipăi măcar în trecere”. Evident, o simplă figură de stil: e o linie care dă mereu îndărăt, nimeni n-o poate atinge, nimeni nu poate ajunge la ea. Perfect adevărat! După cum e tot atât de adevărat şi că, de fapt, doream s-o iau din loc. Şi n-avea nici o importanţă dacă la mijloc era o simplă curiozitate din partea mea, nerăbdarea de a vedea totul, de a cunoaşte Pământul şi pe oamenii săi, sau căutarea absolutului, o simplă criză trecătoare, ori mai ştiu eu ce! Important era că unica mea raţiune de-atunci era să plec, departe, tot mai departe.

Suntem în vara anului 1971, am douăzeci şi unu de ani şi jumătate şi stăpânesc tehnica auto-stopului. Ca atare, ajung fără greutate în Grecia, unde îmi găsesc rapid de lucru la o crescătorie de sturioni din apropierea Atenei. Salariul e foarte bun, dar regimul coloneilor face ca neîncrederea să domnească; sunt nevoit să părăsesc regiunea şi mă îmbarc pe unul din vasele de pasageri care circulă neîncetat pe liniile maritime greceşti. Aici îl întâlnesc pe X... primul meu tovarăş

de drumeţie, o personalitate într-adevăr marcantă. Să-l botezăm, pentru mai multă comoditate, Xenophon.

Avem amândoi aceeaşi direcţie: nord-est, adică spre Turcia.

Xenophon e ceva mai în vârstă decât mine şi vorbeşte cu accent american. E proaspăt întors din Statele-Unite, are un aer dezinvolt şi sigur de sine şi pare un gentleman care a trecut prin culisele Hollywood-ului şi peste platourile unde se turnează filme cu cowboy. Nu-i lipseşte decât Coltul de la şold şi pălăria cu boruri largi. Îmi place la el că nu-i pasă de nici un fel de reguli, de planuri, programe şi nici chiar de bagaje. Vaporul nostru face o escală la Muntele Athos. Ce-ar fi să ne oprim? De ce nu, la o adică? Şi iată-ne debarcaţi.

Muntele Athos adăposteşte numeroase mănăstiri unde, în schimbul unei sume modeste, poţi rămâne cinci zile. Fix cinci. Noi însă petrecem aici o chenzină întreagă, asta drept răsplată pentru că am dres Land-Rover-ul paradit al popilor. Ba ne-au şi botezat, pe mine: „inginerul franţuz”, iar pe Xenophon, cu barba sa lungă şi pletele negre: „părințelul”.

O iarnă în clădirea aceasta solemnă şi coşcovită? Sigur, am putea rămâne, suntem „de-ai casei”, dar acreala vinului sporită de absenţa oricărui element feminin, ne face să ne luăm rapid tălpăşiţa.

— Unde ne petrecem iarna? ne punem noi întrebarea. În Siria? Sau în Afganistan, bătând drumurile călare?

— În Israel, hotărăşte Xenophon care-i evreu. Şi oricât ar poza el în cowboy vagabond, îl bântuie vizibil dorinţa să cunoască ţinuturile strămoşilor săi.

Ce te faci însă cu războiul, pe atunci în toi la frontiera siriano-izraelită? Cum să trecem? O să vedem când vom ajunge. Acest „de ce nu, la o adică?”, devenit deviza noastră, ne îngăduia să aprobăm cele mai nebuneşti iniţiative.

Părăsim Damascul şi ajungem la punctul de trecere.

— Actele dumneavoastră?

Arătăm paşapoartele. Doi tineri studenţi aflaţi în vacanţă. Evident, suntem expediaţi îndărăt în oraş. Experienţa a fost totuşi utilă pentru că, ducându-ne şi întorcându-ne, am putut înregistra toate detaliile parcursului, drumul, accidentele de teren, aşa că, a doua zi, o luăm iarăşi din loc, de astă dată în... excavator-stop. Am făcut semn, hardughia s-a oprit, a lăsat jos cupa, ne-am căţărat în ea, apoi am fost ridicaţi şi iată-ne sus. Pe drum suntem zgâlţâiţi amarnic, sărim ca nişte mingi, dar învăţăm — cel puţin, aşa credem — să facem corp comun cu maşina. Ca viteză vehiculul nostru e foarte departe de un bolid, în spatele nostru e o cacofonie de claxoane furioase, iar noi ne amuzăm nebuneşte cocoţaţi în insolitul donjon.

Oprire. Şoferul lasă jos cupa. Iată-ne din nou pe pământ. Imposibil însă să ne ridicăm: pe fundul cupei fusese gudron pe care praful drumului îl acoperise cu un strat ca de zahăr pudră, aşa cum sunt nucile dintr-un sugiuc. Ne instalasem, inconştienţi, peste această melasă lipicioasă. Vai de nădragii noştri! Înghiţim hapul şi ne desprindem, nu fără eforturi, de amabila noastră locomotivă.

Mărşăluim din greu, cu fesele negre şi încleiate, sub un soare de foc. Hop, apare o maşină militară. Soldaţi, pistoale mitralieră, mă rog, ca la război. Ce-i cu noi? Păi, facem turism. O percheziţie sumară. Din fericire, n-avem arme. Suntem transportaţi la Damasc şi, de astă dată, predaţi la un comisariat de poliţie.

— Luaţi loc, ni se spune pe englezeşte.

— Atenţie, intervine unul din militari (îi porcăisem bine de tot bancheta maşinii cu care patrula), au nădragii plini de gudron.

— Luaţi loc, repetă poliţistul.

Ne supunem cu sadică plăcere.

— Actele dvs.?

Şovăim dacă să ne ridicăm sau nu.

— Prezentaţi actele dvs.! tună funcţionarul de serviciu.

Ne sculăm, cu banca lipită de fund. Toată lumea se porneşte pe râs, în afară de el. Izbutim să ne descotorosim de bancă şi-i întindem legitimaţiile noastre.

— Rămâneţi în picioare!

Noi ne facem că n-am auzit şi ne aşezăm cumincior pe aceeaşi bancă, aşternând în prealabil o hârtie.

Întrebările ţâşnesc ca o rafală de mitralieră:

— Cum şi pe unde aţi trecut? De ce? Cine v-a arătat drumul? Cum aţi procedat ca să ajungeţi la frontieră?

— Am avut o hartă, răspunde Xenophon.

— S-o văd!

Harta era hârtia pe care ne aşezasem. Noi strădanii ca s-o dezlipim de nobilele noastre posterioare. Alte hohote de râs, care, însă, pentru noi nu prevesteau nimic bun. De altfel, la toate puşcăriile prin care aveam să fim plimbaţi, vom fi invariabil anunţaţi cu acelaşi slogan:

— Atenţie, au nădragii plini de gudron!

Noi însă, de fiecare dată când eram introduşi într-un birou, ne instalam, din proprie iniţiativă, pe scaunele cele mai bune, astfel încât, încetul cu încetul, jeansii noştri aproape că s-au curăţat.

Eu fac pe idiotul şi nu pricep o iotă din ce mi se spune. Turca? Da unde s-a mai văzut turist care să înţeleagă o boabă pe turceşte? Engleza? Habar n-am de engleză. La rându-i, Xenophon improvizează, în englezeşte, dar cu cel mai pur accent cockney[1], o savantă istorie, pe care o ascult, înregistrez şi aştept cuminte să vină un interpret de franceză. Apare abia peste două zile şi-i torn exact aceeaşi poveste ca şi tovarăşul meu de drum: nu-i oare cel mai potrivit lucru să baţi o ţară cu piciorul ca să-i descoperi cultura, obiceiurile

[1] Dialect al băştinaşilor vechii Londre (N.T.)
Voia lui Allah! (N.T.)

locuitorilor, monumentele, istoria?... Sigur, tot mergând aşa, te mai poţi rătăci, abate din drum etc. etc. ...

De bine, de rău, suntem crezuţi pe cuvânt, dar din cauza formelor urmează să mai petrecem o noapte la zdup. Înainte de a ni se da drumul — nu, nu suntem periculoşi — mai schimbăm de vreo cinci-şase ori etajul şi celula. Ultima dintre ele este, de altfel, cea mai murdară şi cea mai împuţită dintre toate. Mult distinsul gentleman Xenophon refuză categoric să intre. Cei care ne însoţesc, mustăcioare fercheşe, dar pleoştite, sunt doi. Noi, aşijderi. Să-i fi înfricoşat? Cert e că pun mâna pe telefon şi cer ajutoare. Soseşte îndată, zăngănind din arme, o grupă întreagă şi, sub ploaia de pumni, suntem nevoiţi să ne refugiem în celula cu pricina. De astă dată, pesemne din conştiinciozitate profesională, gorilele ne percheziţionează cu gesturi precise, vădind un serios antrenament. Sunt înhăţate toate actele noastre, precum şi carnetele mele cu însemnări de drum. Iată-ne vârâţi în belea până-n gât!

N-am aflat niciodată de ce a şters-o Xenophon, englezeşte, din Franţa, fără paşaport. În asemenea situaţii, discreţia e obligatorie. De unde şi cum a şterpelit el paşaportul american? Am preferat, de asemenea, să nu ştiu nimic. În funcţie de frontiera pe care o treceam, arăta când paşaportul, când buletinul de identitate. Era însă clar că cele două acte nu fuseseră eliberate pe acelaşi nume. Într-o ţară aflată în plin război, nu te poţi juca cu de-alde astea: propriile mele acte, deşi perfect autentice, deveneau automat de două ori mai suspecte chiar decât ale lui. Cât priveşte carnetele cu însemnări de călătorie, cele de anul trecut şi cele din vara asta, erau acoperite cu tot soiul de note scrise după un cod de-al meu, care, acum, îi făcea să transpire pe cei de la serviciul de decodare.

În vremea asta, noi facem turul puşcăriilor din Damasc. Ultima noastră reşedinţă a fost o celulă de un metru pe doi,

dând, laolaltă cu o puzderie de celule identice, într-o curte interioară. Xenophon e repartizat la numărul 14, eu la 3, şi iată-ne despărţiţi. În loc de pat, podeaua şi două trenţe pe post de pături. Iar nopţile deveniseră al dracului de reci. Gardienii ne supravegheau prin vizete. Imposibil să schimbi o vorbă cu alţi deţinuţi: un magnetofon era permanent branşat în curte. Interzis să te scoli în picioare (n-am înţeles niciodată de ce!); dealtfel, mi-ar fi fost, oricum, cu neputinţă: o dizenterie dublată de o anghină zdravănă m-au răpus definitiv.

Nu se mai întâmpla nimic, fuseserăm, pur şi simplu, daţi uitării. Singurul lucru limpede pentru noi era unde ne vom petrece iarna. „Inch Allah!”[2] Când eşti la pârnaie, trebuie să te distrezi cu ceva. Suporter credincios al Beatlesilor, Xenophon le rage neostoit cântecele, cu vizibilă preferinţă pentru „For no One”[3]; eu m-am apucat să compun nişte balade de ocnaş, pe care le lălăi cât e ziulica de lungă. Timpul mi-l măsor după fărâmiturile de pesmet, tare ca piatra, pe care le degust între două cuplete.

Cu sănătatea o duc din *ce* în ce mai prost. Într-un târziu, un medic îmi administrează ceva hapuri.

Brusc, interogatoriile se reiau. Nu ştiu cine lansase ideea că am fi membri ai Mişcării pentru eliberarea Palestinei. Suntem urcaţi într-un Land-Rover, sub escorta unor gorile. Şoferul conduce ca un bezmetic prin mijlocul străzii — aceste străzi pline de lume pe care le iubeam atât! — scuipându-i şi înjurându-i pe pietonii care-l încurcă. Ghemuiţi în fundul furgonului celular tip „safari”, nu prea discutăm, în schimb cântăm în surdină, ţinându-ne totodată de burtă, gata-gata să ne vărsăm şi maţele.

Suferim, nu mai putem merge, spinările ni-s ţepene şi, odată reîntorşi la zdrenţele noastre de paturi şi cimentul

[2] Voia lui Allah!

[3] Pentru nimeni (N. T.)

duşumelei, n-avem voie, în continuare, să ne sculăm, nici măcar ca să stingem blestematul acela de bec care ne arde pur şi simplu ochii.

Uneori, câte un vecin — poate mai bolnav, mai torturat, mai puţin rezistent sau poate mai bătrân decât noi — bate dimineaţa în uşa celulei cerând ajutor. Seara nu-l mai auzim mişcând; gardienii vin, îl scot, îl iau cu ei. N-o să mai bată în uşă.

Unica mea ambiţie acum e să ajung în sala comună unde sunt deţinuţi câţiva vechi prizonieri politici. Unul dintre ei cântă la fluier. Da, ambiţia mea în momentul de faţă e să învăţ de la el să cânt din fluier.

Perioada baladelor şi a cântecelor încetează brusc. O stare de revoltă şi violenţă le ia locul. Deşi suntem din ce în ce mai slăbiţi şi mai neputincioşi, visăm să punem mâna pe un paznic, să-l facem k.o., să evadăm cu forţa, să capturăm un tanc şi şă ne cucerim astfel libertatea.

Într-una din aceste zile, după un interogatoriu deosebit de scârbos, ieşind din localul în care fuseserăm anchetaţi, soarele ne-a explodat, drept în faţă, o fulgerare orbitoare de lumină, paralizându-ne aproape. Am închis ochii, apoi i-am redeschis, descoperind decorul. Totul era albăstrui, fără contururi precise, ca într-o supraimpresiune. O luminozitate ce evoca o altă lume. Să fie oare o nouă criză de friguri, dublată de efectul bromurii? Beculeţul roşu care ardea în penumbra furgonului celular, singura strălucire în toată această revărsare de sineală, atestă că nu visez. Cum vom scăpa de aici?

Dar iată că uşile închisorii noastre pe roate pocnesc, închizându-se, paznici înarmaţi veghează, maşina goneşte azvârlindu-ne când într-o parte, când într-alta, şi fiecare viraj ne aminteşte dureros că suntem în continuare cu cătuşele la mâini. Aşa am fost trambalaţi de la un post la altul până când... am ajuns la frontiera turcă: ziua eliberării sosise.

Turcia e în faţa noastră!

Xenophon, căruia i se confiscase paşaportul fals, prezintă grănicerului turc buletinul său de identitate de cetăţean francez.

— Paşaportul?

— N-am. L-am pierdut.

Grănicerul îmi face un semn şi trec frontiera. Cu Xenophon însă...

— Dumneavoastră vă întoarceţi de unde aţi venit.

Trei zile de-a rândul am încercat, dar fără rezultat, să aflu ce-i cu el. Eram sigur că va reuşi să scape din viesparul acesta şi, după cum am aflat mai târziu aşa s-a şi întâmplat.

Eram „pe jantă". Şederea la închisoare ne lăsase nu numai fără o leţcaie, dar — şi mai ales — vlăguiţi şi sfârşiţi de puteri. Iar pe mine mă aştepta încă o bucată zdravănă de drum înainte de a mă putea odihni puţin.

Dorinţa de a vedea îndepărtându-se mereu de mine impalpabila linie a orizontului nu mă părăsise. Dar încotro s-o iau acum? Spre sud? Spre nord? Africa, Polinezia, ori ţările reci? Nimic nu era imposibil. Coroana sau capul? Dacă e coroana, atunci vor fi atolii, cocotierii, elefanţii; dacă e capul: Marele Nord, aisbergurile, banchiza.

Sunt singur pe drum. Sfârrr! Dau cu banul; cade capul. Culeg moneda din colbul albicios al deşertului asiatic. Ţara cea mai nordică pe care o întrevăd e Groenlanda, iar cea mai nordică aşezare a ei e Thule.

Iată cum mi-am ales viitorul punct de impact. Ca să zic aşa, nu era chiar curtea vecină. Acum nu-mi rămânea decât să traversez Turcia şi apoi Europa, de la est la vest. De ce tocmai Groenlanda? De ce nu Canada, Laponia, insulele Spitzberg? Pentru că, într-o bună zi, amicul Xenophon şi cu mine ne opriserăm la un institutor turc, fericit să poată pălăvrăgi cu cineva în engleză. Voia să rămânem la el şi ne

propunea să predăm franceza la şcoala lui. Tot discutând de una, de alta, omul a scos din mica sa bibliotecă un manual de istorie a Turciei. O hartă explica migraţia mongolilor înspre Turcia, dar şi către Siberia, iar de acolo spre Alaska, Canada şi, în sfârşit, Groenlanda.

Jocul hazardului, ce-şi alesese ca instrument moneda, mă fascina. Poate că locuitorii Marelui Nord vor semăna cu aceşti turci pe care începusem să-i cunosc bine, pe care-i îndrăgisem şi a căror limbă o înţelegeam cât de cât...

În drum spre Bosfor — banii de existenţă ni-i scoatem jucând cărţi — ideea a început să se închege: voiam să-i descopăr pe eschimoşi. În plus, înaintarea către nord va pune capăt ingurgitării zilnice a nivachinei (medicament care-mi provoca diverse tulburări, cu serioase amnezii) şi, după cum nădăjduiam, şi a crizelor de malarie care continuau să mă bântuie.

În timpul celor două călătorii în Turcia, în Orientul Apropiat, învăţasem să mă cunosc mai bine, să-mi apreciez limitele la efort, la oboseală şi chiar la singurătate. La drept vorbind, mi-ar fi făcut plăcere să am un tovarăş de drum — chiar o tovarăşă, de ce nu? — şi aş fi preferat să nu pornesc de unul singur. Nu ţineam cu tot dinadinsul să mă transform într-un globtroteur solitar. Dar, să lăsăm viitorul să decidă.

Toate fazele uceniciei, ale treptatei desluşiri a propriei mele fiinţe le notasem pe carneţele de însemnări, iar poliţia siriană avusese amabilitatea să-mi restituie mica mea comoară la care, până una-alta, ţineam.

Pe când mă întorceam, am întâlnit, într-una din zile, un bătrân învăţat, care m-a poftit la el. Locuinţa — o cocioabă izolată, în plin câmp. I-am vorbit de notiţele mele și mi-a cerut să i le arăt. I le-am întins. Le-a frunzărit, dând uneori din cap.

— Ce vrei să faci cu ele?

— Nu ştiu. Sunt suma experienţelor mele.

A smuls câteva foi albe, a scris ceva pe ele, apoi le-a dat foc.

La urma urmei, de ce nu? Poate că omul acesta s-a ivit în drumul meu tocmai pentru ca să pot arunca şi eu pe foc aceste notiţe. La ce-mi mai pot folosi? Şi iată-mi preţioasele carnete zburând în vatră. Ardeau frumos, zău aşa! Încă un prag trecut. Copilăria, adolescenţa piereau în volutele de fum. Nu-mi mai aminteam nimic din acest trecut, de dusa copilărie, porneam de la zero, viitorul mă aştepta. Eram gata pentru toate îndrăznelile, pentru orice fel de proiect. Cu o singură condiţie: să-mi placă, să le pot trăi integral.

3.
DIN TURCIA LA PARIS

Mă aflam, în continuare, în partea de sud a Turciei, sezonul ploilor se anunţa şi riscam să mă trezesc blocat aici, fără para chioară în buzunar, în plin deşert, lipsit de orice resurse în afara celor oferite de plantaţiile de măslini, banane şi portocali. Bananele nu erau coapte, aşa că îmi procuram hrana culegând portocale.

Ce să le car cu mine, mai bine le mănânc pe loc. Şi, uite aşa, am înghiţit trei kilograme. Când nu mi-a mai rămas decât una, descojind-o alene, am luat-o din loc, îndreptându-mă spre miazănoapte.

De undeva, din neant, apare brusc o maşină roşie, mă depăşeşte, ca după câteva minute să revină. Tocmai terminam ultima felie. Ajunsă în dreptul meu, maşina opreşte şi conducătorul lasă geamul jos. Are o moacă simpatică, viu colorată, o trompă impresionantă şi o meşă cânepie căzută pe un ochi.

— Pardon, zice el în franceză, dar cu un pronunţat accent belgian, faceţi auto-stop?

— Întocmai, domnule.

— Atunci, urcaţi.

Întoarce şi eu mă îmbarc, fericit la culme de o asemenea pleaşcă. Mă încercă însă şi o nelinişte: să nu fie şi ăsta un poliţist. N-am nici cel mai mic chef să fac cunoştinţă cu puşcăriile turceşti.

Demarează şi aflu, la iuţeală, că e antreprenor, că-i mort după călătorii trăsnite, că se duce în Congo să lucreze şi... că e din cale-afară de palavragiu. După ce traversase Europa, Turcia, Iordania şi Egiptul, ajunsese la o frontieră, „undeva la dracu-n praznic, pe lângă Libia”. Acolo fusese autorizat să treacă în Sudan, cu condiţia să-şi lase maşina pe loc.

— Eram turbat de furie, îmi povesti el. Nici n-am mai stat de vorbă, am întors şi am pornit să fac tot drumul în sens invers. Maşinuţa asta e casa mea, bidiviul meu, arca mea! Şi-n plus, am îndesat în ea o groază de material! Doar nu era să le-o abandonez aşa, de pomană!

Îl întreb, mai mult în glumă, deşi, după câte am păţit, asemenea întrebări sunt doar pe jumătate glumă:

— Transportaţi arme?

Îl umflă pur şi simplu râsul.

— Mie, amice, mi se fâlfâie de politică! Ceea ce-mi place e să călătoresc şi să văd lumea. Treaba pe care o aveam n-are decât să mai aştepte. Am să refac turul Mediteranei şi o să mă îmbarc în Sicilia pentru Tunisia. Poate că aşa o să-mi iasă pasienţa.

Un haleşte-kilometri, belgianul ăsta al meu! Cât a durat drumul i-am slujit de interpret. Împreună străbatem Bosforul printr-o foşcăială de vase şi ambarcaţiuni de toate genurile. O adevărată gară de triaj. Unele iau drumul Mării Negre, altele al Mediteranei şi jurubiţe albastre de fum se destramă pe un fundal de minarete şi cupole.

Ajungem în Grecia, traversăm Iugoslavia şi intrăm în Italia. Ideea altor câteva sute de kilometri la volan nu pare să-l înspăimânte defel pe belgianul meu, fapt pentru care, într-o

bună zi, iată-l hotărând să-şi petreacă Crăciunul la nişte prieteni... în Masivul Central.

— Ce-ar fi să vii şi tu cu mine? îmi propune el.

— Eu? N-am nici un chef să revăd, cel puţin pe moment, Franţa. Când fiecare vrea să-şi vadă de drumul său, atunci formula e: „ne-am întâlnit frumos, ne despărţim duios.” Aşa e viaţa călătorului liber. Salut, amice belgian! *Va bene!* Mă lasă la Genova și iată-mă din nou cu sacul în spinare. Zigzagul continuă! Într-un târziu, în funcţie de diversele mele întâlniri şi de vehiculele care acceptau să mă culeagă, mă pomenesc în Calabria. E 24 decembrie. Rămân, ca oaspete al unei familii de muncitori, exact atât cât s-o fac pe Moş Crăciun, să suflu în lumânări şi iar la drum. Spre nord. La căderea nopţii îmi aşteptam norocul la intrarea în tunelul Mont-Blanc. O maşină frânează.

— Merg la Paris. Dacă vrei, te pot lua.

— Încă nu ştiu până unde să mă duc. Mă lăsaţi, vă rog, când mi-o veni cheful.

De câte ori m-am bizuit pe hazardul auto-stoperului, de atâtea ori mi-a mers bine. Sigur, neprevăzutul domină, dar contează enorm cum ştii să-i faci faţă, cât fler şi instinct posezi.

Nimic de zis despre amabilul meu şofer; la cererea mea, sunt depus la ora două dimineaţa într-un târguşor din Savoia, despre care habar n-aveam, dar unde presimţeam că se va petrece ceva. Rămas singur, doar cu bocceaua mea, în mijlocul străzii pustii, mă uit la dreapta, mă uit la stânga şi descopăr o lumină: o cârciumioară care ţine încă deschis. Intru. Aveam pesemne cel mai avantajos din aerele mele de vântură-lume care vine de departe, pentru că lucrurile s-au precipitat de îndată, unul dintre consumatori grăbindu-se să-mi ofere un pahar. Tipul e în divorţ cu existenţa urbană, trăieşte în natură, într-o „comunitate” în afara oraşelului,

instalată într-o casă destul de dărăpănată. Aterizăm împreună acolo.

Ce mai adunătură! Intelectuali care vor să devină oameni ai muncii manuale, meseriaşi, ba chiar muncitori, care visează să fie filozofi... Seara, în timpul cinei pregătite şi luate în comun, în mijlocul unei droaie de plozi smiorcăitori, fiecare îşi expune dificultăţile întâmpinate în timpul zilei, dificultăţi provenite mai cu seamă de pe urma faptului că se freacă întruna unii de alţii.

Este clar că n-am ce căuta printre ei, toate regulile lor de viaţă ajung să mă scoată rapid din sărite şi, odată trecute sărbătorile noului an, 1972, îmi iau frumuşel valea în direcţia Marelui Nord, via Normandia şi suburbia ei, Parisul. Ultima maşină mă depune chiar în mijlocul Cartierului Latin. La Huchette... La Harpe... Străvechile nume cântă în bătrâne pietre. Băieţi şi fete paraşutaţi aici de pe toate meridianele lumii îşi târâie alene picioarele, indivizi cu mutre de apaşi stau cot la cot cu snobi străini, cele mai felurite plete, ca lungime şi culoare, de la hălăciugile negre şi creţe până la viţele blonde şi lungi ale nordicilor, cu veşnicul lor aspect proaspăt, fâlfâie pe străzi până dau zorile. Muzică şi muzicieni cât pofteşti: ghitară, tam-tam, folclor negru sau romanţe ale vechii Franţe...

Chiar şi cea mai amărâtă tarabă vinde kebaburi fumegânde, uriaşe plăcinte sud-americane, şaşlâcuri aromitoare, patiserii venite de pe ţărmul celălalt al Mediteranei. Aici se înghesuie toţi cei care împuşcă francu; ăilalţi — turişti parizieni sau de aiurea — se instalează în jurul meselor de lemn masiv aliniate pe sub grinzile frumos lustruite ale restaurantelor unde se supează la luminare.

Tot acest spectacol se desfăşoară într-o atmosferă de mare fraternitate... aparentă. De fapt, e o imensă grădină zoologică, alta pentru fiecare individ în parte, plină de tot soiul de animale ciudate, care nu-s decât propriii noştri

semeni, văzuţi mereu de alţi ochi. În această faună mi-am găsit rapid un „tovarăş de drum”, un arab pe care l-am cunoscut în,timp ce înfulecam nişte cârnaţi prăjiţi; s-a oferit să mă găzduiască pentru câteva zile. Dar, la fel ca şi în cazul „comunităţii”, sau al prietenului meu belgian, m-am săturat repede de stilul acesta de viaţă. Sunt din nou hotărât s-o iau din loc. De îndată ce-mi voi revedea familia, şi, mai ales, pe fratele cel mai mic, mă voi angaja matelot pe un pescador, aşteptând să vină primăvara şi să pot pleca spre Marele Nord. Şi, ca să sărbătorim această ultimă plecare, gazda mea în djellaba şi cu mine intrăm într-o cafenea din Place du Tertre ca să degustăm o plăcintă cu carne. Remarc, într-unul din colțuri, la o masă, un bărbat purtând caschetă şi veston de marinar, cu pipa în gură, privind în gol, nepermis de convenţional ca atitudine şi vestimentaţie, dar original în ambianţa localului. Era mai mult decât trist; era copleşit de amărăciune.

— Ce-ar fi să-l invităm pe mathurinul[4] ăsta să bea un pahar cu noi? zic eu în glumă.

În fond, de ce nu? Zis şi făcut. Îl invităm la masă, ciocnim un pahar, flecărim de una de alta, omul se descreţeşte şi aș̦a aflu că a doua zi urmează să plece la Agde, unde-l aşteaptă pescadorul lui, aflat în prezent în doc uscat.

— Pentru ce-i în doc uscat?

— Pentru înlocuirea bordajului şi carenaj. În vara viitoare, va servi ca navă turistică pentru un club de vacanţă. Dealtfel, acesta e şi motivul venirii mele la Paris.

De ce atunci mutra lugubră pe care o avusese până-n momentul în care l-am poftit la masa noastră! Încetul cu încetul, izbutesc să-l trag de limbă.

— Mâna de lucru e atât de scumpă că nu ştiu, zău, cum am s-o scot la capăt, sfârşeşte el prin a mărturisi.

[4] Membru al ordinului religios al Trinitarilor (fondat în 1198), ordin ce-şi propunea răscumpărarea creştinilor căzuţi în captivitatea necredincioşilor (N.T.)

A doua zi, în loc să mă îndrept către nord, iau drumul, spre golful Agde. Vasul îmi place, cu flancurile sale rotunjite şi prova solidă. La Paris era frig, ceaţă, aici regăsesc soarele. Abia sosiţi, ne şi apucăm de treabă: călăfătuire şi carenaj. Când terminăm, o luăm în amonte pe Hérault şi ancorăm la cheiurile bătrânului Agde. De aici, încolo, ne aşteaptă diverse amenajări în vederea sezonului care urmează; bravul pescador trebuie echipat aşa încât turiştilor să le fie cât mai bine: cu bănci pentru cei care vor să mănânce pe dunetă, magazii pentru ustensilele destinate vânătorii submarine, cabine, bucătărie şi altele.

Dar cu Groenlanda, cum rămâne? Ei bine, în acest moment, în Groenlanda e noapte absolută. Nici măcar vasele nu se mai apropie de ea, banchiza blochează totul. Exclus să ajung acolo prin propriile mele mijloace, adică îmbarcat ca matelot pe un pescador. Cu avionul? Mai întâi e prea scump şi apoi ce şanse de supravieţuire aş avea picând în plină iarnă? Iar dacă e să rămân, totuşi, în Franţa, atunci prefer să muncesc pe o navă în sudul ei, decât să zac undeva, la ţară sau în cine ştie ce oraş.

De altfel, duceam, pe acest chei de la Agde, un dulce trai. Aveam la dispoziţie câteva luni bune; ne sculam pe la 11, raşchetam, pituram, polizam lemnăria, după care se găsea întotdeauna careva, clienţi ai cârciumioarelor din jur sau vreun gură-cască, să ne poftească să bem împreună un păhărel, ba ici, ba colo. Era de la sine înţeles că, odată treburile terminate şi sezonul început, voi rămâne coechipier la bord.

— La urma urmei, spunea Mathurin, Marele tău Nord poate să mai aştepte.

Cătinel, cătinel, mă lăsam sedus. Din păcate, timpul trecea, iar operaţiile de punere la punct băteau pasul pe loc. Căpitanului îi lipseau fondurile necesare achiziţionării celor trebuincioase terminării tuturor lucrărilor.

La un moment dat şi-a făcut apariţia un şmecheraş bine înţolit şi sigur de sine, despre care n-aş avea, la drept vorbind, nimic de zis, decât că poseda parale şi visa să se îmbarce. Era clar că nu mai era loc la bord şi pentru mine. Atâta rău, primăvara era pe aproape şi aveam tot timpul să pornesc spre nord, chiar din acest an. Adio Mediterană!

Parisul îmi ieşea iar în cale. Acum aveam însă un motiv serios să trec prin el. Primisem, în timpul iernii, o scrisoare din partea unui fost coleg de şcoală tehnică. Normand ca şi mine, mi se plângea de singurătatea în care trăieşte în Capitală. Şi astfel, în primăvara anului 1973, am debarcat la Daniel; locuia pe o străduţă de pe lângă Avenue de la Grande-Armée.

Ciocănesc. Îmi deschide un băiat brunet cu o ghitară în mână. Daniel e instalat pe o saltea întinsă direct pe duşumea. În spate, un perete spoit în roşu. În stânga, o fereastră între două ziduri de mansardă, date cu galben. Pe unul din ele se lăfăie un uriaş „J” pictat cu roşu pe fond negru. N-aveam să pricep niciodată ce însemna acea literă. Peretele din dreapta e alb. Lângă cel roşu, un picup cântă în surdină.

— Mă poţi găzdui în noaptea asta? am întrebat.

Eram frânt de oboseală şi nu aveam altă dorinţă decât să dorm. Totuşi, am fost silit să aflu, mai întâi, că Daniel lucrează forfetar la un birou de studii tehnice, iar că Jose, ghitaristul, e portughez şi, în momentul de faţă, majordom în slujba unui viconte. Apoi, cei doi se năpustiră asupra mea cu tot soiul de întrebări despre călătoriile mele, un adevărat miracol pentru ei. Am mormăit câteva fraze — Orient, Turcia, Calabria, Groenlanda — după care i-am lăsat mofluzi: adormisem, aşa îmbrăcat cum eram.

Am hotărât să rămân la Paris exact timpul necesar ca să mă documentez în legătură cu Groenlanda. Lucram o zi-două pe săptămână, atât cât să câştig ceea ce-mi trebuia ca să-l

ajut pe Daniel să-şi plătească chiria, să îmbuc câte ceva, şi să-mi iau, din când în când, un bilet de cinema. La ce s-o fac pe „ia metroul-mergi-la-muncă-vino-acasă-fă-nănică”? Nu eram făcut să mă fixez aici. Mi-a trebuit mai bine de o lună ca să mă obişnuiesc cu zgomotul, cu maşinile, cu ritmul de viaţă al parizienilor. După existenţa liberă pe care o dusesem la Agde, sau pe drumurile Europei ori ale Turciei, simţeam că mă sufoc, în sensul cel mai strict al cuvântului.

Exceptând aceste necazuri, zilele petrecute la Daniel se scurgeau în modul cel mai plăcut. Mi-am cumpărat o hartă care cuprindea nordul Americii, Canada şi, firește, Groenlanda, hartă pe care am fixat-o pe peretele rămas alb. Trăiam cu uşa deschisă, prietenii intrau, ieşeau, dormeau, plecau. Jose ne aducea de la reşedinţa vicontelui său trabucuri cubaneze, chipurile răsuflate, veritabile torpile, pe care le pufăiam cu voluptate în timp ce ascultam muzică. Prin volutele de fum care capitonau pereţii coloraţi se desena Groenlanda mea imaginară.

Nu ţineam cu tot dinadinsul să întreprind această călătorie de unul singur; dar cine ar fi avut cheful s-o facă împreună cu mine? E drept, întâlnisem un băiat, proaspăt eliberat din armată şi pe care îl ispitea această aventură. Eram amândoi de acord. Sigur, cel mai bine era să sosim acolo cu ceva parale. Flăcăul lucra ca reprezentant al unor fabrici de produse farmaceutice, sau poate de maşini de scris, nu ştiu prea bine; cert e că s-a pus năprasnic pe treabă şi a început să câştige o groază de parale, mult mai multe decât aveam noi nevoie ca să cutreierăm lumea şi să trăim aşa cum înţelegeam eu. Parizian get-beget, legat foarte tare de oraşul său, de bătrânele sale pietre, de cheiurile sale, de Notre-Dame, Turnul Eiffel, de barurile de noapte, ori de altceva, ideea unei expatrieri pentru cel puţin un an, dar poate doi sau chiar trei, a ajuns, treptat, treptat, să-l înspăimânte. Până la urmă, Parisul şi l-a păstrat.

Mă pregăteam, aşadar, s-o iau iarăşi din loc de unul singur, când era „de ce nu?”-urilor, a zigzagurilor, a nonşalanţei se încheie şi nu numai în sensul tribulaţiilor mele.

Am cunoscut-o pe Peggy într-un mod bizar şi, în acelaşi timp, banal. Destinul e ca un scrânciob: eşti când sus, când jos; ne întâlneam în ascensor, pe scară, intrând, ieşind. O fată între douăzeci şi douăzeci şi cinci de ani, îmbrăcată într-un mantou de antilopă foarte lung, nişte blue-jeans spălăciţi şi cu un batic roşu în jurul gâtului. Avea ochii verzi, părul blond, neted, mătăsos, căzând pe umeri. Păşea dreaptă, sigură de sine, dar fără nimic insolent. În plus, avea ceva aparte, ceva care mă atrăgea.

Îi dădeam bună-ziua, lucru rar la Paris, unde oamenii se freacă unii de alţii fără să se vadă măcar. O salutam în trecere, pur şi simplu din plăcere.

Odată l-am întrebat pe Daniel cine e fata asta care nu seamănă cu altele.

— E americancă şi stă „la paritate”[5] la o familie din imobil, mi-a spus el.

— De unde ştii?

— De la servanta spaniolă a tipilor.

Câteva zile mai târziu, aflam din aceeaşi sursă că şi fata se interesa de mine... Să fie oare adevărat?

Au mai trecut alte câteva zile. Într-una din dimineţi, plecam să cumpăr cele necesare micului dejun; aşa cum procedam adesea, trăsesem la sorţi cine rămâne să trândăvească în pat şi cine e de corvoadă la cumpărături. Daniel fusese, de data aceasta, fericitul câştigător.

---

[5] Sistem foarte răspândit în Occident, constând în sejururi pe termen limitat şi pe bază de reciprocitate; în cazul de față, familia lui Peggy urma să invite în Statele Unite pe unul din membrii respectivei familii franceze (N.T.)

Am coborât pe scară. Pentru unul ca mine, ţăran-vânturălume, liftul merge prea repede. Nu timpul îmi lipsea.

Ajung jos în hol. Servanta spaniolă şi tânăra americană erau acolo, fiecare cu câte un coş plin de legume. Spaniola îmi spune:

— Vorbeşti engleza, nu? Domnişoara la fel.

Ne face cunoştinţă, schimbăm câteva cuvinte, după care îmi iau inima în dinţi:

— Dacă nu vedeţi nici un inconvenient, veniţi să daţi o raită pe sus... Am putea sta de vorbă mai pe-ndelete şi să ascultăm muzică...

A venit în aceeaşi seară, după ce-a culcat copiii „patronilor”. Zăceam în capul oaselor, cu ceafa rezemată de perete. Am invitat-o să ia loc pe capătul celălalt al saltelei; nu exista nici un scaun în coteţul nostru, nici măcar o somieră.

S-a instalat şi mi-a explicat că şade la Paris ca să deprindă temeinic limba franceză; când însă s-a apucat să mă descoasă în legătură cu propria-mi prezenţă aici, cu existenţa pe care am dus-o, am amuţit. N-aveam chef să răspund. Atunci, a continuat să-mi povestească despre ea. Însă de îndată ce revenea la mine, tăceam. Pentru ce? Nu voiam să mă dezvălui; era, pesemne, o consecinţă a copilăriei şi a adolescenţei mele care mă siliseră să stau mereu în defensivă. N-aveam deprinderea confesiunilor. În plus, mă impresiona fata aceasta calmă, sigură de sine şi totodată entuziastă care-mi vorbea despre viaţa ei cu atâta simplitate. O ascultam şi o priveam ca prin ceaţă, deşi ceea ce povestea era, se pare, pasionant. Abandonase studiile de medicină ca să călătorească, apucase să facă, pe bicicletă, Canada, Anglia şi o parte din Franţa, iar acum proiecta un tur al Europei. A mai adăugat că Peggy Robinson nu este adevăratul său nume; displăcându-i cel real şi-a confecţionat unul nou. Când cineva o ruga să-l rostească pe litere, răspundea scurt:

„Crusoe”. Predestinare? Sau, mai curând, o alegere bine cumpănită.

Când nu a mai avut ce povesti, s-a dus acasă. Iar eu m-am gândit: „Fata aceasta va pleca cu mine”. Odată întors Daniel, i-am declarat:

— O ştii pe micuţa americancă, de jos? Cred că o să vină cu mine în Groenlanda.

De fapt, nu ştiam de ce spuneam toate acestea. Nu făcuse decât să vorbească, iar eu doar tăcusem.

Peste o săptămână, Daniel a plecat într-o mică vacanţă în Bretania. Am rămas singur în Paris, plictisindu-mă de moarte. Aşa stând lucrurile, m-am hotărât s-o întind în Irlanda. Nu se putea să nu găsesc acolo un vas de pescuit care să mă ia cu el către nord şi să ajung, într-un fel sau în altul, în Groenlanda. „Bun, plec, dar e fătuţa de jos; să-i spun măcar la revedere şi, pe urmă, valea!”

Cobor, sun, bătrâna servitoare spaniolă îmi deschide, o rog s-o cheme. Toată familia era la masă; nu încăpea îndoială că deranjam. Peggy a ieşit pe palier.

— Uite ce-i: plec în Irlanda şi de acolo în Groenlanda. N-ai vrea să ne vedem înainte de asta?

Ştiam că i-am întrerupt pe oameni de la masă şi dacă aş fi zăbovit mai mult cu ea ar fi fost foarte nepoliticos. Aşa că, după ce-am schimbat câteva cuvinte, i-am spus:

— Dacă vrei, urcă până la mine. Poţi veni la orice oră. Am putea sta de vorbă în tihnă. Mă simt singur şi mi-ar face bine să te văd.

A venit. Am pus un disc. De data asta, eu am fost cel care a vorbit. Ea m-a ascultat. O interesau proiectele mele. Apoi a venit şi dragostea; spontană, într-un perfect unison. De a doua zi s-a mutat la mine.

Această primă noapte a fost de neuitat. În zori Peggy s-a strecurat afară: trebuia să scoale copiii. Dar apoi, ce minunată surpriză! Să fi fost ceasurile şapte sau opt,

dormeam încă. Un ciocănit în uşă. Trag zăvorul şi primul lucru pe care îl văd e un prea frumos platou, bine garnisit. Peggy, superbă, şi radioasă, venea să-mi aducă micul dejun la pat. Exact ce trebuia pentru doi îndrăgostiţi.

Nu sunt omul jumătăţilor de măsură, aşa că întâlnirea cu Peggy nu modifica întru nimic intenţiile mele. După două zile, i-am spus:

— Ai fi dispusă să pleci cu mine în Groenlanda?

— Cred că da.

O asemenea alegere implică gustul pentru călătorii, pasiunea descoperirilor şi a aventurii. Ea le avea; după cum avea voinţa necesară unei adaptări la o viaţă cu desăvârşire nouă şi pe aceea a renunţărilor de tot felul. Astfel, de pildă, din consideraţiuni mai mult dietetice decât filosofice, Peggy era vegetariană. Acolo însă, sistemul său de alimentaţie trebuia substanţial modificat.

Am insistat:

— Eşti într-adevăr dispusă să accepţi o schimbare radicală a modului tău de viaţă?

Era, însă avea nevoie de un anumit timp de gândire. Ca şi mine, de altfel.

— M-am săturat de Paris, plec să fac un tur pe la ai mei în Normandia. Când mă întorc, îmi dai răspunsul. Socot că până atunci o să ai tot timpul să cumpăneşti şi să ştii dacă e da sau ba.

Singurul lucru notabil petrecut la ferma părintească a fost întâlnirea. cu fratele cel mai mic, Serge, aflat în permisie şi ferm decis să părăsească marina naţională, în care se angajase în urmă cu doi ani. Îl pasionau performanţele navigatorilor cu pânze — participanţi la raliurile mării sau la cursele lungi — şi visa să aibă un vas al său. Mai de^ vreme sau mai târziu. Îl vom dobândi, eram siguri, şi atunci ucenicia mea de la Agde îşi va dovedi utilitatea. Dar, înainte de toate, sunt ferm decis să trec prin experienţa Groenlandei.

Când m-am întors la Paris, Daniel continua să strălucească prin absenţă: Lăsasem camera într-un hal făr' de hal. Se ştie cam ce iese când doi băieţi locuiesc singuri într-un hogeac. Pe vremea când nu stăteam cu el, Daniel îşi mai făcea, de bine de rău, un pic de ordine. Cu mine însă, era balamucul de pe lume. Noroc că accepta şi că viaţa de boem nu-i displăcea.

Or, ce surpriză! Podeaua lustruită, ordine peste tot, curăţenie lună, perdeluţe proaspăt spălate, urări de „Wellcome home"[6] prinse în pioneze pe pereţi, într-un cuvânt, o primire încântătoare. Iar în mijlocul peretelui roşu, pe o pancartă, un uriaş „Yes".

Peggy era însă o fată cu consecvenţă în idei. Înaintea plecării în Groenlanda, voia să realizeze vechiul său proiect, turul Europei pe bicicletă. Urma să ia cu ea un bagaj foarte uşor, compus dintr-un micuţ cort, o trusă cu articole de toaletă, puţină lenjerie de schimb, un pulover, într-un cuvânt, minimumul necesar. Era vară.

Să-mi cumpăr şi eu o bicicletă şi s-o însoţesc? Nici vorbă! În aşteptarea ei, trebuia să mă pun serios pe lucru. De vreme ce această fată curajoasă se hotărâse să vină cu mine în împărăţia gheţurilor, n-aveam timp de pierdut: eram dator să strâng o mică sumă de bani, măcar atât cât costau biletele cu vaporul, fiindcă nu se mai putea pune problema îmbarcării mele pe un pescador şi nici a unei debarcări acolo cu buzunarele complet goale. Aşa stând lucrurile, Peggy a plecat de una singură, iar eu am privit-o cum dispare după colţul străzii fără nici o spaimă lăuntrică: ştiam că va reveni.

La două sau trei zile după asta, când deschid uşa, dau peste Daniel, care tocmai se reîntorsese, şi de Peggy întinsă pe saltea, îngrozitor de trasă la faţă.

— Ce s-a întâmplat, ce cauţi aici?

Îmi răspunde Daniel:

— A căzut. Şi-a făcut harcea-parcea coapsa şi piciorul.

---

[6] Bun venit acasă ! (N.T.)

La începutul unei pante, într-un viraj extrem de strâns, roata din faţă derapase pe criblura de pe marginea şoselei. Peggy căzuse, fusese pansată în prima farmacie ieşită în cale, pornise iarăşi la drum şi atinsese aproape graniţa cu Elveţia. Tot acest drum în nici două zile. Durerile însă se înteţiseră.

— Pedalam, pedalam, pedalam şi deodată mi-am zis: „Ce idee pe mine să plec aşa, de una singură, în turul Europei, când am pe cineva la Paris care mă aşteaptă să mergem împreună la capătul lumii! E absolut ridicol şi idiot!”. Şi, în primul sat ieşit în cale, am căutat gara, şi, acolo, pe şeful ei.

Peggy i-a povestit, lăsându-l cu gura căscată, aventura ei ciclistă, amorul nostru, proiectele de călătorie; acum, dorea să se reîntoarcă dar nu mai avea bani (de fapt, ceva-ceva tot mai avea, dar nu voia să revină cu mâinile goale, ceea ce, fireşte, n-a mai mărturisit). Să fi fost accentul ei american care a înmuiat inima şefului? Cert e că, până la urmă, omul i-a oferit un bilet de întoarcere, cu bicicletă cu tot.

Am mai rămas o lună la Paris, ca oameni de serviciu, Peggy la o farmacie, eu într-un birou foarte elegant. În fiece dimineaţă, după micul dejun, ocoleam Arcul de Triumf, ca să ajung în Avenue George-V unde eram luat în primire de nişte secretare nostime, înţolite la mare fix, fardate după ultima modă şi care-şi mai şi schimbau ţinuta de două ori pe zi! De 14 iulie, am asistat, împreună cu Peggy, la parada de pe Champs Elysées, iar seara, după focul de artificii, în Place Concorde, am fost prinşi într-un adevărat vârtej omenesc.

După ce am agonisit destui bani, am plecat la Grenoble, considerând că regiunea sa, aflată în plină expansiune, oferea, cu siguranţă, şanse de angajare mult mai interesante decât la Paris, iar clima ne-ar fi preparat pentru frig, zăpadă şi gheaţă.

4.
GRENOBLE; VARA — IARNA 1972—1973

Pentru început, ne-am instalat într-o cămăruţă, iar eu m-am angajat, imediat, tot ca om de dârvală, la o uzină. Era în vara lui 1972. Peggy căuta în disperare o slujbă dar, fiind străină, a fost nevoie de o săptămână întreagă de alergături şi pertractări până să obţină un post de vânzătoare la un mare magazin. După câteva zile am fost avansat şi iată-mă profesându-mi meseria — desenul industrial — chiar în secţia în care fusesem angajat, la furnale. Câştigam bine şi ne-am mutat într-un mic apartament, la etajul doi al unui imobil trist şi igrasios, dar situat, din fericire, la cinci minute de locurile noastre de muncă, mai exact la jumătatea distanţei dintre ele. Dimineaţa, Peggy o lua la dreapta, eu la stânga, iar programul nostru de lucru sfârşea în acelaşi timp.

Aici, la Grenoble, cum se termină vara, dă frigul. Ca să ne călim, hotărâsem, să nu încălzim în nici un fel camerele. Dar, pesemne ca o compensaţie, nu mai terminam cu mesele. În viaţa mea n-am mâncat atât de mult — şi nu numai feluri vegetariene — şi atât de bine ca la Grenoble. Era, de fapt, şi firesc, de vreme ce locuiam pe Strada celor patru sute de tacâmuri!

În timpul orelor noastre libere, ne preparam călătoria, citeam o groază de lucrări referitoare la lumea arctică şi visam. Visam la drumuri făcute cu sania, la o crescătorie de urşi polari, la vânători de foci şi reni, la atelaje trase de haite de câini gonind peste imense spaţii albe şi, ca să ne antrenăm la mersul pe jos, urcam uneori coastele înzăpezite ale muntelui. Acasă la noi, Amorul era atotstăpân. Alături de o fată ca Peggy, luna de miere ţine o viaţă, fiecare seară şi fiecare dimineaţă sunt o sărbătoare. Speranţa noastră îngemănată, aspiraţia către acelaşi ţel, şi încă imul ieşit din comun, făceau din noi doi complici în acest oraş în care nimeni, exceptând o prietenă daneză, studentă, de la care învăţam limba, nu-şi imagina ambiţiile noastre. Da, această prelungită lună de miere purta în ea o stranie mireasmă,

mireasma banchizei ce ne aştepta. Iar în tot cursul acestui an de ucenicie, Grenoble ne-a răsfăţat cu o vreme frumoasă în oricare anotimp.

N-aş putea spune că, odată avansat desenator, ceea ce făceam mă atrăgea din cale-afară, după cum nu mă interesau, în mod special, nici noii mei colegi. Nu-mi plăcuse, cinstit vorbind, niciodată meseria asta şi dacă am acceptat s-o fac era numai şi numai pentru că îmi îngăduia atingerea ţelului propus: să plec cu Peggy, în cele mai bune condiţii posibile, în Groenlanda.

Dar uite că, după vreo şase luni, primesc, într-o bună zi, vizita şefului meu, un bărbat de vreo treizeci de ani, activ şi cu perspective de viitor, pe care pasivitatea mea ajunsese să-l scoată din sărite.

— Nu te mai putem ţine-aici, îmi spune.

— De ce?

— Pentru că nu mai avem ce-ţi da de lucru.

— Perfect. Dar ai văzut ce-am terminat chiar adineaori? şi îi arăt un plan destul de complicat.

— Nu pricep nimic din mâzgălelile astea ale tale. Explică-mi.

Descoperisem mijlocul de a fabrica din material plastic o anumită piesă pentru injectoare. După ce făcuse tot ce putuse ca să mă „pună pe făraş”, iată-l acum plecând în galop la directorul uzinei.

— Nici vorbă să-l mai dăm afară, trebuie menţinut, uitaţi-vă ce a descoperit.

— Poţi rămâne, îmi spune el la întoarcere.

— Bun, rămân, dar nu mă lua drept cineva de neînlocuit, în trei luni am plecat.

— Ce-e?

Unde? Cum? Era năuc de-a binelea.

— Plec în expediţie în Groenlanda.

Expediţie era, fireşte, cam prea mult spus. Dar omul acesta care nu mă putuse înghiţi, socotindu-mă un trist reprezentant-al-acestui-tineret-care-se-plictiseşte, când i-am povestit planurile mele, se înflăcără pe loc, deveni aliatul nostru şi mă prezentă unui prieten care, la rândul său, mă puse imediat în legătură cu organizaţia Expediţiile polare.

Înţelegând să ne pregătim foarte serios pentru călătoria ce ne aştepta, Peggy şi cu mine ne-am dus şi la dentist. În ceea ce mă privea am scăpat, punându-l să-mi smulgă, aproape simultan, cele patru măsele de minte. De asemenea mi-am operat o hernie, pe care o aveam încă din copilărie.

În sfârşit, pe la mijlocul lui iunie 73 demarăm. Era şi timpul! Începusem să mă simt prins în capcana acestei vieţi potolite şi confortabile, să capăt deprinderi cazone. La drum deci şi, fireşte, cu auto-stopul. Întregul nostru capital, micuţ şi adunat ban cu ban, îl păstram pentru „adevărata călătorie”, pentru descinderea într-o ţară complet necunoscută.

La Paris, unde am rămas doar câteva zile, Expediţiile polare ne-au oferit câte un echipament Thermo-Lactyl, îmblănit, matlasat, pavăză de nădejde împotriva frigului, un dar deosebit de preţios atunci când vom ajunge în zona sudică a Groenlandei. Ce-o să mai urmeze, vom vedea şi singuri.

În trecere îl văd pe fratele meu Serge; ne vizitase astă iarnă la Grenoble şi făcusem, împreună, câteva ieşiri prin împrejurimi. Băiatul izbutise să termine cu viaţa militară şi visa, în continuare, la un velier.

Monotonia câmpiilor nordice, satele cu casele din cărămidă roşie toate la fel, negrele grămezi de zgură din preajma puţurilor de mină, privelişte a acestei Olande plate, cu plantaţiile de lalele şi morile ei pe care nici măcar n-am apucat să le privim cum trebuie, ne fac să dorim şi mai mult descoperirea unui tărâm abrupt, răvăşit, acoperit de zăpezi. Ţară de păduri, de lacuri, de insule şi braţe de mare,

Danemarca este şi ea tot atât de lipsită de relief; de altfel, aflăm că „râu” e un cuvânt complet necunoscut pe aici.

Iată-ne şi la Copenhaga, în sfârşit cu biletele de vapor în buzunar. Fusesem anunţaţi la părinţii prietenei noastre daneze cunoscute la Grenoble, astfel încât, în aşteptarea momentului îmbarcării pentru Groenlanda, ne-am dus la ei. Tatăl era administratorul unei imense păduri situate în partea de nord a capitalei. Amabil, ne-a oferit un colţ al propriei sale grădini ca să ne instalăm cortul. Eu păzeam vacile, întors astfel la originile mele ţărăneşti, iar Peggy lustruia alămurile din casă; în felul acesta puneam în practică învăţămintele dobândite iarna trecută, ne străduiam să vorbim daneza şi, ca atare, nu iroseam timpul de pomană.

Danezii sunt mari mâncăi de carne şi de peşte; tot timpul îi vezi îndopându-se cu tartine făcute dintr-o pâine neagră şi densă, unse cu margarină sau cu pateu ori acoperite cu felii de carne de porc ori de vită, totul asezonat cu sfeclă roşie, castraveciori şi diferite sosuri din muştar. Să mănânci nişte feluri preparate deosebit de cele de acasă, înseamnă ca te şi afli la „alţii”. Aceşti danezi, această familie, au fost pentru noi primii „alţii” cu care am avut de-a face. Ospitalieri dar rezervaţi, ne-au primit fără fasoane, neîncercând să pătrundă în intimitatea noastră, dar nedezvăluind-o nici pe a lor.

Veni şi ziua marii plecări. Ne-am îmbarcat la Alborg, un port de pe una din insulele nordice, pe „Anna-Joanna”, un cargo mixt, care făcea continuu naveta între Danemarca şi Groenlanda, exceptând, fireşte, perioada de iarnă.

Calele cargoului erau pline cu scânduri. Am aflat, în acest chip. că vechile bordeie din turbă au fost înlocuite cu case din lemn. Eram plini de neastâmpăr şi curiozitate la gândul că navigăm către aceste meleaguri, pentru noi încă mitice, având sub picioare elementele viitoarelor locuinţe ale unor oameni a căror existenţă doream s-o împărtăşim pe de-a-ntregul, căci aceasta era ferma noastră intenţie: să trăim

exact cum trăiesc groenlandezii. Din păcate, vasul transporta tot atâtea lăzi cu bere câţi steri de cherestea. Aveam să aflăm mai târziu ce înseamnă acolo chiolhanurile de sfârşit de săptămână, de altfel ca pretutindeni unde distracţiile sunt rare iar munca, istovitoare.

Traversarea a durat opt zile, având ca unică ocupaţie mesele compuse din aceleaşi gustări reci. O furtună, care a ţinut patruzeci şi opt de ore, ne-a mai înviorat un pic. Noroc că amândoi aveam stomacurile solide şi, în vreme ce majoritatea celorlalţi pasageri zăceau prin cabinele lor, doborâţi de greţuri, noi zburdam pe punte şi pe coridoare, ne potriveam echilibrul la mişcările dezordonate ale navei şi admiram fantastica vânzoleală a valurilor.

Dar, odată furtuna potolită, oceanul redeveni cenuşiu, mohorât, până în ziua în care se iviră aisbergurile, coloşi mişcători şi totodată imobili. Aveam de asemenea să facem cunoştinţă cu packiceurile, aceste fragmente de gheaţă smulse din banchiză şi care se grămădesc, se dislocă şi derivează după bunul plac al curenţilor marini sau al vânturilor. Stând în picioare la prova, exact deasupra etravei, admiram, cum cutia noastră de tablă luptă şi vibrează de fiecare dată când atinge, împinge sau izbeşte gheaţa ca până la urmă să înţepenească nimerind într-o îngrămădeală mai compactă. Se lansează un apel radio şi, în scurt timp, din direcţia coastei apare un elicopter care apuntează. Căpitanul nostru urcă la bord şi pântecoasa insectă mecanică îl ia cu sine în văzduh.

— Ce-o fi făcând el acolo? se întreabă Peggy.

Cum nu ştiam mai mult decât ea, un pasager ne-a explicat că de acolo, de sus, căpitanul putea inspecta zona şi descoperi culoarele ce brăzdau packul, culoare prin care vasul îşi va croi ulterior calea.

— Dar ce se întâmpla pe vremea când nu existau elicoptere? am întrebat, la rându-mi.

— Navele rămâneau înţepenite, uneori şi câteva zile în şir. Eschimoşii soseau în caiace, le arătau drumul şi astfel izbuteau să ajungă la ţărm.

Frederikshab, prima escală în zona de sud-est a Groenlandei. Blocuri stereotipe din beton, ca într-un cartier nou de locuinţe european.

— Zău dacă făcea să batem atâta cale pentru aşa ceva, am mormăit, decepţionat.

— Dar aşa ceva ai putea vedea în Franţa? îmi spune Peggy, apucându-mi mâna.

Şi îmi arată, dincolo de tristeţea betonului, domurile de stâncă ale muntelui, uriaşe, sumbre, austere, pătate, ici, colo, de verdele lichenilor. Nimic care să semene cu Alpii. Suntem, într-adevăr, undeva la capătul lumii şi puţin îmi pasă, în definitiv, dacă arhitecţii locali n-au mai multă imaginaţie — sau mai mulţi bani ori posibilităţi — ca cei de pe la noi.

Prevăzusem iniţial să ne instalăm la Umanak, mult mai la nord, pe coasta de vest a insulei, însă căpitanul, cu care stătusem îndelung de vorbă în timpul călătoriei, ne povăţuise să n-o facem.

— Umanak e o localitate căzută în letargie. Până şi groenlandezii abia, abia îşi duc zilele.

— Am dori, pe cât posibil, să trăim din resurse locale. De pildă, din vânatul focilor.

— Focile devin tot mai rare. Groenlandezii le mănâncă, într-adevăr, dar danezii au supranumit carnea de focă „hrana lui Satan. N-o să vă deprindeţi niciodată cu ea.

— Atunci vânătoarea de raţe, sau pescuitul.

— În acest caz, aveţi nevoie de o ambarcaţiune. Cel mai bine ar fi să mergeţi la Jakobshavn, acolo găsiţi mai lesne de

lucru decât aiurea. Există o fabrică de conserve din crevetă şi două hoteluri, dintre care unul ţinut de un francez.

Hotelul compatriotului meu nu era pentru noi un argument decisiv, dar nici nu făcusem jurământ s-o ducem tot într-o asceză şi să căutăm greutăţile cu lumânarea, iar ceea ce ne spunea căpitanul era plin de bun simţ. Înainta de orice, aveam nevoie de lucru şi, dacă se poate, nu chin cele mai proaste condiţii. Vânătoare, pescuit, curse cu sania, toate acestea aveau să urmeze. Hai, deci, la Jakobshavn!

O pană de motor ne-a imobilizat timp de două ceasuri înainte de intrarea în Sondre Stromfjord, unul din cele mai strâmte şi mai lungi fiorduri din tară. „În Groenlanda, — ni s-a spus odată — timpul ţi-l petreci aşteptând”. Lucrul părea să se adeverească, dar aşteptarea nu însemna irosire: Ginnar, contabilul de pe „Anna-Joanna” şi fiul căpitanului s-au apucat imediat de pescuit, scoţând, în aplauzele celor câţiva pasageri care asistau la spectacol, nişte peşti de-a dreptul uriaşi. Apoi, am pornit iarăşi la drum.

Peggy şi cu mine, ba urlam de admiraţie şi ne sărutam de bucurie, ba rămâneam muţi, mână-n mână, copleşiţi. De-a lungul întregului traseu — aproximativ o sută cincizeci de kilometri — nu exista mal ci doar ziduri ameţitoare de piatră, munte împlântat de-a dreptul în mare, masa lui sumbră tranşând cu albul fărâmiţat al packului.

Reciproc ne servim câteva frânturi din cunoştinţele noastre: la capătul fiordului se află, protejată de masivi înalţi, o bază militară americană, iar el, Sondre Stromfjord a fost denumit „ecuatorul arctic” din pricina temperaturii sale relativ blânde. Un micro-climat într-un ocean de gheaţă. Groenlanda, o ţară verde? O glumă proastă? Ei bine, nu-i chiar aşa. Întreaga insulă, de patru ori mai mare decât Franţa, dar având o populaţie ce nu depăşeşte pe aceea a unui oraş de importanţă mijlocie de la noi (cincizeci de mii de locuitori), cunoaşte iarna temperaturi care variază între 15° şi 30° sub

zero, iar în nord, chiar şi – 60°. Primăvara, dă colţul o vegetaţie pipernicită, licheni verzui, arbuşti minusculi, flori multicolore. Vara, şi în mod cu totul excepţional, termometrul poate urca până la plus 10°.

Nu-i însă mai puţin adevărat că, dacă inlandsisul, această calotă de gheaţă care acoperă, ba chiar constituie partea cea mai însemnată a insulei, a existat dintotdeauna, clima s-a modificat de aproximativ opt secole. Dovadă, recenta descoperire a unor morminte normande în care cei înhumaţi purtau straiele şi podoabele lor de sărbătoare. Da, Groenlanda s-a răcit, dar în prezent, susţin unii specialişti, e din nou în curs de încălzire.

Ajunşi la Sondre Stromfjord, punctul terminus al „Annei-Joanna", debarcăm şi, lucru la care chiar că nu ne aşteptam, parcurgem distanţa până la aeroport în... taxi. Norocul îi slujeşte pe călători: pe terenul de zbor, Peggy s-a împrietenit cu un danez americanofil, care i-a dat câteva rânduri pentru o personalitate din Jakobshavn susceptibilă să ne depaneze la sosire.

În elicopterul care ne poartă către oraş, amuţim de-a binelea, preocupaţi de ceea ce ne aşteaptă: cum şi în ce fel vom înfrunta noua viaţă, cum ne vom înţelege cu oamenii pe care-i vom întâlni, ce vom lucra? Ne va accepta oare comunitatea sau vom fi refuzaţi de ea? Cum vom îndura gerurile năprasnice, cum vom putea uita alternanţa zilei cu noaptea, copacii, mireasma fânului proaspăt cosit? Eu, fecior de plugari din Normandia — o regiune de ploi, de vântoase, de ceţuri şi furtuni, o regiune aspră, e drept — urmează să trăiesc de-acum înainte în ţara dezolantului pustiu îngheţat. Fireşte, eu am vrut-o. Dar, la urma urmei, aşa cum am hotărât să vin încoace, tot aşa pot hotărî să mă întorc.

Iar Peggy, la ce s-o fi gândind, în timp ce-şi striveşte nasul de ferestruica aparatului, ca să vadă mai bine?

Nu regretă oare capriciul pasional care a adus-o în insula aceasta uriaşă, potrivnică, fără doar şi poate, oricărui trai lesnicios?

Dar chiar în aceeaşi clipă o aud exclamând:

— Oh! Ah! Priveşte, e minunat!

Zburăm pe deasupra unor munţi cu crestele uşor rotunjite, cu pante nete, asemănători unor enormi bolovani lustruiţi şi totodată erodaţi de zăpezi, tăiaţi de văi care pornesc în toate direcţiile, se încrucişează şi se termină în fundături. Peisaj lunar, modulat de tonuri închise: cenuşiul compact al munţilor, griul-verziu al lacurilor, verdele stins al văilor. Pare o altă planetă, pe care, de aici, în câteva luni, aveam de gând s-o străbatem, dar nu zburând pe deasupra-i, ci călcând pe scoarţa de zăpadă şi gheaţă cu o sanie trasă de câini, îndreptându-ne către misterioasa Thule. Acolo, timp de un an, vom creşte urşi albi. Îmi plac oamenii despre care se zice că au „fire de urs”. De ce să nu cunosc urşi adevăraţi, să vieţuiesc, alături de ei, să împrumut ceva din felul lor de a fi? Dar pentru a realiza acest vis, va fi nevoie să mă rup de restul lumii, să devin, în primul rând, un bun vânător; va trebui, neapărat, să încep prin a învăţa limba, ca să pot deprinde tehnica vânatului chiar de la localnici care folosesc şi astăzi metodele moştenite din străbuni. Vor fi toate acestea cu putinţă? La rându-i, Peggy va trebui să-şi asimileze universul femeii eschimose şi, mai cu seamă, să-şi însuşească tehnica prelucrării pieilor. Numai aşa vom putea deveni cu desăvârşire liberi.

— Cum o să facem ca să răzbatem cu sania prin labirintul acesta? mă întreabă ea, deodată.

— O să urmăm linia de creastă a munţilor şi a stâncilor, răspund cu o anume siguranţă...

Să ating cu mâna, să pipăi toate formele acelea care acum pluteau la câteva sute de metri sub noi, iată ce-mi doream cel mai mult!

— Uite, marea! o aud strigând, deodată, pe Peggy. Acolo, jos, în faţă şi la stânga!

La orizont, unde cerul şi marea se contopesc, văzduhul şi apa, îngemănate, schiţează o curbură fină şi delicată, ca de arc; şi cât vezi cu ochii, întreaga această transparenţă albastră e împroşcată de miriade de prisme albe, minuscule, netede, scăpărătoare.

Survolăm două, trei cătune verzi, galbene, roşii, lipite de stânca cenuşie, apoi largul fiord Jakobshavn, implântat adânc în interiorul pământului, dar nu ca un defileu sau canal, ci ca o mână gigantică, cu degetele răşchirate şi inegale. O mare interioară, de proporţii reduse, presărată de gheţuri plutitoare, uriaşe fragmente plate sau blocuri cu înălţimi variind de la zece la două sute de metri.

Să nu mă scol de pe scaun, să-mi leg centura de siguranţă înainte de aterizare, aşa cum cere regulamentul? Nici vorbă! Nu-mi găsesc astâmpăr, mă reped când la un hublou, când la altul, mă învârt ca un titirez prin carlingă, luând fotografie după fotografie, îngrozit că aş putea să pierd, să uit ceva din ceea ce văd! Clic, clac! Imaginile sunt întemniţate pe veci în cutia mea fermecată. Mai târziu, voi putea retrăi aceste prime clipe, le voi putea savura în voie şi după pofta inimii, acum însă, sunt incapabil de aşa ceva atât mi-e de intensă emoţia.

Am ajuns la capătul unui lung drum, am parcurs prima etapă, poate cea mai dificilă: aceea a adevăratei plecări.

5.
JAKOBSHAVN

Ne aflăm la mijlocul lunii iulie, a anului 1973 şi iată-ne la Jakobshavn, sau, mai exact, pe aeroportul lui, alcătuit din câteva barăci din tablă ondulată, instalate pe un strat de criblură şi mărginite de stânci cenuşii. Mai bine de un sfert de oră rămânem năuci, ca loviţi cu leuca în cap. Singurii pe care nu-i aşteaptă nimeni suntem noi, în rest fiecare are pe cineva.

Toată lumea se agită, motorul nu se opreşte din mugetul său furios şi imaginile văzute de sus încep să se estompeze, luând cu ele feeria şi maiestatea lor. Suntem pe pământ, suntem în miezul realităţii.

Un ceas mai târziu suntem depuşi în oraş, la hotelul francez despre care ne vorbise căpitanul. Irupem drept în mijlocului unui bal. Muzica încetează brusc, cadrilul de asemenea. Dansatorii, îmbrăcaţi cu toţii europeneşte, ne fixează curioşi. Au tipul mongoloid, dar sunt şi numeroşi ochii albaştri, filiaţie neîndoielnic daneză şi consecinţă certă a moravurilor slobode ale populaţiei băştinaşe.

În fond, sunt ca şi noi: nişte oameni cărora le place să se distreze după o zi de muncă. Şi mai ducă-se dracului, imaginea aceea de carte poştală neroadă înfăţişându-l pe eschimos în faţa unui iglu ceva mai scund decât el, ocupat cu îndeletnicirile sale primitive! Contrastul între „eschimosul imaginar” şi realitatea citadină este într-adevăr caraghios.

Odată instalaţi, ne-am tras niţel sufletul, după care am pornit să-l căutăm pe acel personaj important pentru care Peggy avea o scrisorică de recomandare. Iată-ne, deci, în Jakobshavn. Dar, pe de o parte, incapabili să găsim fără ajutorul cuiva adresa la care locuia, iar pe de altă parte mânaţi de plăcerea de a descoperi noul, am bătut cu piciorul, practic, întregul oraş; la început am luat-o pe străzile modeme, mai bine spus europenizate, mărginite, din loc în loc, de mici imobile, separate unul de celălalt, produse ale ingineriei daneze: unul sau două etaje din fibrociment, dotate în interior cu tot confortul, construite pe un teren nivelat cu ajutorul dinamitei. Rezultatul: odată ieşiţi de pe străzile asfaltate, toate străduţele recent croite sunt înţesate de ţăndări tăioase de granit şi de alte diverse obstacole. Ne împiedicăm la tot pasul, dar în sfârşit, călcăm pe pământul la care visam de mai bine de un an. După micile bloculeţe urmează casele construite pe piloni, ţinându-se ca prin

miracol pe pantele abrupte ale stâncilor. Fiecare şi-a ridicat locuinţa acolo unde i-a tunat, folosind scânduri asemănătoare celor aduse de cargoul nostru.

Această primă plimbare ne-a făcut să apreciem în cel mai înalt grad modul original în care se deplasează groenlandezii de îndată ce părăsesc cărarea bătută. Ca să poţi circula între acele încântătoare căsuţe, spoite în culori vii, pe care le zărisem din elicopter, trebuie să cunoşti toate scurtăturile, ocolişurile, capcanele şi chiar primejdiile acestui sol răvăşit, trebuie să ştii să reperezi pantele dulci, să eviţi crevasele, pereţii abrupţi, prăpăstiile. Într-un cuvânt, trebuie să faci alpinism, dar fără coardă şi piolet, înlocuindu-le cu ingeniozitatea şi găselniţele proprii.

Între o mică aglomerare, să-i zicem cătun, şi o alta, există, desigur, adevărate punţi din lemn pe picioare solide dar, ca să câştige timp, groenlandezul o ia pe scurtătură, printre aceste grohotişuri; drept trepte îi slujesc bucăţi de scândură, recuperate de pe cine ştie unde, şi aşezate apoi din loc în loc. Păşind când iute, când greoi, el se aventurează fără teamă în acest labirint familiar, coboară pante aproape la verticală, se răsuceşte, coteşte, urmează o potecă numai de el văzută, mică siluetă îndesată, sprintenă şi totodată fragilă ca un caribu tânăr.

Odată ajunşi din nou în cartierul cu locuinţe tip bloc, am întâlnit o daneză ieşită să-şi plimbe copiii. Am rugat-o să ne arate unde se află reşedinţa domnului M. R. A acceptat cu plăcere, dar cum nici ea nu ştia prea bine, ne-a propus, cu multă amabilitate, să ne conducă. Din când în când era nevoită să mai chestioneze compatrioatele, pentru supliment de informaţii, dar nici acestea nu ştiau mai mult. Totodată, însă, observasem că evită, în mod manifest, să se adreseze groenlandezilor întâlniţi. Când, în sfârşit, s-a decis, nu mică ne-a fost mirarea auzindu-i răspunzând imperturbabil şi fără să se oprească din mers:

— Nu ştim, nu cunoaştem.

După care, întorceau capul şi-şi vedeau de drum. Să se „poarte” oare şi pe aici segregaţia şi rasismul?

Cu toate acestea, domnul M. R. al nostru este un personaj bine cunoscut şi nu-i vorba de o fantomă. Tot întrebând în dreapta şi în stângă, sfârşim prin a-l găsi. Ne primeşte cu multă cordialitate. Ce poate face pentru noi? În primul rând să ne ajute să găsim de lucru.

Să vii să munceşti în Groenlanda? Ce să munceşti? Ce idee năstruşnică! Mirajul gheţarilor? La urma urmei, de ce nu? Avem norocul că suntem crezuţi pe cuvânt, fiindcă, altminteri, e greu să te instalezi pe această insulă, considerată teritoriu danez[7]. Izolarea sa geografică constituie un mijloc ideal de filtraj al oricărei intrusiuni mai suspecte. Toate intrările sunt controlate. Cu excepţia americanilor de la bază, numai danezii au dreptul să se stabilească pe insulă. Ca atare, un străin nu poate locui aici decât dacă beneficiază de girul autorităţilor daneze; altminteri, toate uşile îi sunt închise.

M. R. ne însoţeşte până la fabrica de conserve să ne prezinte directorului.

— Trebuie să-i întreb pe groenlandezi dacă acceptă în echipele lor un francez şi o americancă, ne spune acesta.

Şi, într-adevăr, muncitorii au fost invitaţi să hotărască, prin vot secret, dacă primesc sau nu să ne aibă tovarăşi de muncă. Iată ceva ce ne cam nelinişteşte, dar, în acelaşi timp, nu ne putem împiedica să admirăm acest spirit democratic.

În aşteptarea răspunsului, profităm de libertatea noastră ca să cutreierăm oraşul şi împrejurimile. Încă din prima zi am fost surprinşi de marele număr al automobilelor particulare; de fapt, majoritatea erau taxiuri colective care rulau, cât îi ziulica de lungă, pe cei zece kilometri de drum asfaltat pe

[7] Groenlanda se bucură, din 1979, de anumite prerogative în cadrul instituţionalizării autonomiei parţiale acordate în regatul danez (N.T.).

care-i are Jakobshavnul. Mai erau şi camioane care asigurau traficul între port şi diversele şantiere; se debarcau scândurile de care am pomenit, lăzi cu bere şi diverse alte mărfuri. Toate acestea erau transportate la „prăvălie”, instituţie guvernamentală, un soi de mini-magazin-universal de la care îţi puteai procura ce-ţi poftea inima, dar absolut tot, începând cu chibrituri şi sfârşind cu renumita mobilă daneză; Aceste „prăvălii” aveam să le întâlnesc pretutindeni în Groenlanda, mai bine sau mai slab aprovizionate, în funcţie de importanţa localităţii, importanţă care se reducea, evident, pe măsură ce înaintai către nord.

A urmat apoi descoperirea peisajului; tăind-o printre stânci — căci nimeni nu ne~a propus să facem un tur cu şalupa — am putut vedea, în depărtare, fiordul zărit de la bordul helicopterului. La întoarcere sau în timpul plimbărilor pe care le făceam, fie îndreptându-ne către est, fie luând drumul portului, puteam admira în voie un spectacol fabulos, devenit brusc real, acela al soarelui de la miezul nopţii; alburiu şi, totodată, intens, el se deosebea de cel al zilei nu atât prin diminuarea strălucirii sale, cât printr-o diferenţă de temperatură a aerului (cinci până la zece grade mai puţin). Ne apropiam de luna august şi ai fi zis că e perfect imobil, că nu se înalţă şi nu coboară. Marea, de un verde-albastru intens, răsfrângea asupra pământului o lumină ce înălbăstrea totul, oraşul modern cu zidurile lui alb-murdar, stâncile, până şi căsuţele pe piloni, vopsite în toate culorile, ce se iţeau ici şi colo. Formele şi contururile se topeau, se estompau în această baie de lumină care în zonele umbrite căpătau nuanţe albastru-antracit.

După o scurtă săptămână petrecută în anexa hotelului francez, anexă unde chiria reprezenta o sumă modică faţă de cea percepută în corpul principal, ne-am mutat într-un mic imobil cu trei etaje, denumit *Umgbo,* un soi de cămin pentru

tineret. Aici băieţii şi fetele care lucrau la fabrică, în comerţ, construcţii, hotelărie, servicii publice şi chiar poştă şi care nu se încurcau în prea multe prejudecăţi, puteau închiria o mică garsonieră. Ferestrele noastre dădeau spre o altă clădire de care ne despărţea un fel de curte interioară, acoperită cu prundiş, transformată, pe timpul zilei, în teren de fotbal de către copii. Tot aici staţionau şi câteva maşini. Mai încolo se ridicau alte imobile, clădite pe stânci nivelate, în timp ce ciocanele pneumatice continuau să aplatizeze totul în jur...

Locuinţa noastră, proiectată pentru două persoane, avea ca mobilier un pat dublu, două şifoniere, o masă de scris, un scaun şi două fotolii, totul funcţional şi plăcut la vedere. În comun cu vecinii de palier, dispuneam de un grup sanitar — duş, chiuvete, W.C. — iar împreună cu toţi locatarii blocului, de o bucătărie, mare şi modernă, instalată la parter şi excelent echipată: apă caldă şi rece pentru spălatul vaselor, o plită electrică cu patru ochiuri şi, în lungul pereţilor, dulăpioare individuale. Fireşte, aveam încălzire centrală.

Un singur lucru mă cam neliniştea; deşi extrem de redusă, chiria mi se părea cam mare pentru punga noastră.

Nu ar fi fost oare mai bine să ne fi instalat ceva mai modest? De pildă, la careva dintre localnici? Peggy însă n-a fost de acord. Ea care se acomodase cu orice formă de camping, pe vremea când bătea şoselele călare pe bicicletă, dorea acum, pentru noi doi, un minimum de confort.

Atunci i-am spus:

— Uite, atât pot da şi nimic mai mult! Dacă vrei să rămânem în garsonieră, poftim, n-am nimic împotrivă, dar va trebui să munceşti ca să scoţi diferenţa.

A fost de acord şi ca atare, m-am înclinat. Odată desfăcute şi aranjate lucrurile aduse cu noi, puteam să ne mai tragem sufletul în aşteptarea bagajelor mari care urmau să vină cu vaporul. Patru pereţi, un acoperiş, un colţişor unde să-ţi rânduieşti măruntele comori, un pat şi zău că poţi fi fericit

oriunde, pe orice paralelă! Iar sub picioarele noastre — solul acesta stâncos pe care doream de atâta vreme să-l cunoaştem. Eram fericiţi, gata pentru marele start.

6.
FABRICA DE CONSERVE

Muncitorii fabricii de conserve spuseseră „da”.

— Vă prezentaţi la lucru la şase dimineaţa, ne-a spus directorul. Dar, atenţie, nu sunteţi prin nimic legaţi de fabrică, cum nici fabrica nu are nici o obligaţie faţă de voi.

Ne arătăm surprinşi: cum adică, angajările nu se fac măcar pe o lună?

— Angajarea depinde de cantitatea de crevete pescuită. Aveţi noroc, în momentul de faţă e abundenţă. Pe de altă parte, munca sporadică se pretează mai bine la mentalitatea şi la necesităţile groenlandezilor. Încercăm să luptăm împotriva obiceiurilor lor ancestrale, încercăm să nu încurajăm absenţele şi diletantismul, ne străduim să-i deprindem cu munca regulată. În perioada de vânat sau pescuit, groenlandezul munceşte din greu. După aceea însă îl apucă lenea...

Şi, întorcându-se către Peggy:

— În atelierele de decorticat crevetele o să vedeţi numeroase femei. Sunt foarte harnice; e şi normal, deoarece ele nici nu vânează şi nici nu pescuiesc. Într-un cuvânt, dacă întâmpinaţi greutăţi, veniţi la mine şi le rezolvăm, încheie el adresându-ni-se, de astă dată, amândurora.

Eram singurii europeni din hală în uniforma de lucru, o vestă albă, căreia i se adăuga, în cazul femeilor, o basma, iar al bărbaţilor, un soi de bonetă în două colţuri, asemănătoare cu cea purtată de jandarmi. Totul era spălat o dată, de două sau de trei ori pe zi, în funcţie de numărul echipelor care se succedau.

Se lucra în acord. Munca nu era complicată, ci rutinieră şi obositoare, mai ales din pricina zgomotului. Trei benzi rulante transportau crevetele, opărite în prealabil şi decorticate de maşini. De fiecare parte a benzii, doi lucrători îndepărtau cu mişcări rapide ultimele bucăţele de chitină rămase lipite de corpul crustaceelor.

Dar iată că s-a întâmplat ceva pe care nu l-am fi putut, niciodată prevedea: groenlandezii sunt mici de statură, în timp ce noi eram doi lungani. Trebuia deci să lucrăm aplecaţi, ceea ce ne-a provocat violente dureri de şale. La început, părăseam lucrul frânţi pur şi simplu în două. Aveam junghiuri fioroase şi în coapse, intens solicitate şi ele. Rezistam însă stoic, gândindu-ne la viitor.

Ferestrele fabricii dădeau spre port. De la înălţimea etajului trei, unde urcasem încă din prima zi, puteam admira şalandele pântecoase, portocalii sau albe, mahunele pescarilor, cuterele cu motor, şalupele ausbord şi alte „cutii de conserve”, mai mult sau mai puţin modeste, destinate plimbărilor duminicale ale danezilor. Dintre toate, o ambarcaţiune se detaşa net, robustă, frumoasă şi rasată.

— Ai zice un velier, dar fără catarg, a exclamat Peggy.

A fost un veritabil „coup de foudre”: iată-ne îndrăgostiţi de această navă, apariţie insolită în tot acel bazar plutitor.

— Cam cât ar putea costa un asemenea vas?

— Pe puţin douăzeci de mii de coroane, răspunde Peggy.

Aşa stând lucrurile, e mai înţelept să-l dăm imediat uitării... Privirea aleargă mai departe: dincolo de port se profilează barajul, alimentat de un râu care se prăvale din munţi şi se varsă în golful ce slujeşte drept bazin de acostare şi adăpost natural al Jakobshavnului. Aflăm că acest baraj, construit în urmă cu vreo cincisprezece ani; alimentează oraşul şi uzina cu energie electrică, încălzeşte apa, întreţine congelatoarele pentru crevete, precum şi cele în care se depozitează carnea

de focă şi de balenă, carne pe care groenlandezii n-o mai mănâncă fezandată aşa cum făceau altădată.

— Dar ce se întâmplă cu turbinele atunci când dau marile geruri? întreb eu.

— Ele se găsesc la doi metri sub nivelul mediu al apei, adică sub porţiunea în care stratul de gheaţă atinge grosimea sa maximă. În felul acesta, nu pot fi niciodată blocate. Un sistem de rezistenţe ridică uşor temperatura apei la intrarea ei în turbine.

O pană de curent prelungită — şi tot oraşul ar încremeni încleştat de îngheţ. Mă cutremur la acest gând fantastic şi teribil.

După o săptămână, când muşchii noştri începuseră să se deprindă cu poziţia impusă de înălţimea redusă a benzii rulante, am fost mutat la alt loc de muncă, tocmai la capătul fluxului. Ajunse aici, crevetele cad în nişte lăzi de douăzeci-douăzeci şi cinci de kilograme. Eu trebuia să le ridic şi să le răstorn în cutii din inox, de cinci kilograme fiecare, aşezate pe un cântar. Aveam de supravegheat trei asemenea mese, alergam de la una la alta, un adevărat maraton care dura opt ore şi jumătate pe zi.

O a treia variantă în funcţiile mele: la capătul chenzinei următoare, iată-mă desemnat mecanic de întreţinere. Muncă mai puţin istovitoare, dar incomparabil mai abrutizantă: maşinile sunt infernal de zgomotoase, iar în sala cazanelor domneşte o temperatură de plus 40° faţă de cele plus 3° câte sunt afară.

Înainte de a ne putea lansa în cucerirea marilor spaţii unde am fi propriii noştri stăpâni, ducem viaţa aspră şi fără panaş a oricărui muncitor din lume care părăseşte uzina stors de puteri după o zi de trudă, zi căreia îi va urma o alta şi apoi încă una, asemănătoare toate între ele ca două picături de apă, şi asta treizeci, patruzeci, ba poate chiar mai mulţi ani la rând, atât cât ţine viaţa.

Pentru noi, hoinari ai lumii largi, această stare de lucruri era doar o etapă provizorie, liber aleasă. Nimic asemănător cu situaţia tovarăşilor noştri de muncă. Din păcate, eram în imposibilitate să facem cu ei schimb de impresii: nu le cunoşteam încă limba şi nici ritmul muncii nu lăsa timp pentru flecăreală.

7.
LA JAKOBSHAVN VIAŢA INTRĂ PE FĂGAŞ NORMAL

Iulie, august... Ce superb ni se păruse la început soarele de la miezul nopţii! Adio însă amurguri, căderea serii, înnoptarea, sinonime pentru noi cu ideea de odihnă. Obişnuitele repere nu mai slujesc la nimic. A dispărut tot ce ne-ar putea spune: „A sosit momentul să mergem la culcare, e ora când trebuie să ne sculăm”. Când să-ţi cauţi odihna, când să închizi ochii?

Orele se scurg, sfârşeşte ziua, începe noaptea... Dar afară e mereu aceeaşi lumină. În odăiţa noastră luptăm să adormim. O deprindere veche de douăzeci de ani de care trebuie acum să ne dezbărăm. Lumina însă pătrunde, ne sâcâie, ne deranjează.

Am lipit de pereţi câteva afişe reprezentând aisberguri bleu, portocalii, negre, mov după culoarea pe care o căpătau în diversele anotimpuri ale anului. Pe tavan am prins o vedere aeriană reprezentând o imensă cupolă de gheaţă având la bază o dantelărie alb-verzui-albastră, un joc de culori extrem de pale în apa perfect limpede, o frontieră precisă şi în acelaşi timp impalpabilă, un soi de coridor între ea şi mare.

Cu lumina care ne inundă camera ne petrecem nopţile nu cu ochii în tavan, ci cu ochii la aisberg. Trebuia totuşi să mai şi dormim şi, ca să „aducă noaptea în odaie”, Peggy a avut ideea de a confecţiona, din nişte saci negri din plastic, un fel de jaluzele interioare Acum puteam aprinde sau stinge veioza şi aceste simple gesturi ne dădeau un sentiment de

securitate. Era noapte de adevăratelea, nu ne mai împiedica nimic să adormim şi somnul venea iute; ziua munceam din greu, oboseala turna plumb în mădulare. Peggy se ghemuia lângă mine, schimbam câteva cuvinte şi dormeam până dimineaţa când, odată ridicate jaluzelele, lumina ce domnea afară inunda încăperea.

— În Franţa, ne spunea Yves, bucătarul francez pe care l-am cunoscut la sosirea noastră la hotel, te bagi în pat, citeşti şi, când ţi se face somn, închizi cartea şi adormi. E mult mai uşor!

Yves lucra aici de doi ani; în ceea ce mă priveşte însă, eram ferm decis să mă scutur de deprinderile mele ancestrale.

„Te întinzi, închizi ochii şi adormi adânc cu sau fără lumină” — acesta avea să fie programul meu nocturn, vara la fel ca şi iarna, după modelul groenlandezilor.

Odată sculat, mă duceam cu plăcere să-i întâlnesc pe tovarăşii mei de muncă. Mersul lor, râsul lor ajunseseră să-mi devină familiare, amintindu-mi în chip ciudat pe acelea ale unor vechi prieteni, turcii decanul trecut. Nu-mi puţeam explica această asemănare, dar existenţa ei mă încânta.; mă simţeam foarte aproape de aceşti oameni simpli, prea puţin marcaţi de civilizaţie.

La fabrică se muncea opt ore şi jumătate; în pauza de prânz, perechile se întâlneau la cantina-patiserie; tot acolo, în funcţie de afinităţi, lucrătorii formau mese de patru sau opt persoane. Acelaşi lucru se petrecea şi în pauzele pentru ceai ori cafea, pe care Peggy şi cu mine le luam fie împreună, fie separat, în funcţie de situaţie. Chiar de la primul prânz am remarcat că danezii stau deoparte, groenlandezii de alta. Segregaţie rasială? S-ar putea. În orice caz, era una socială: danezii — vreo zece la număr — ocupau posturi de mecanici, tehnicieni sau cadre administrative; groenlandezii erau, în general, simpli muncitori.

M-am aşezat o singură dată la masa danezilor. Aceşti oameni politicoşi, dar intriganţi, se plictiseau de moarte cât îi ziulica de lungă şi prin asta mă scoteau din sărite: prea semănau cu cei rămaşi pe continent! Ca atare, am trecut de partea clanului groenlandez. În primul rând pentru că eram şi eu simplu muncitor, cu acelaşi salariu ca şi ei; apoi, la mesele lor, nu erau decât râsete, anecdote, giumbuşlucuri, De pildă: unul îl lua pe careva din comeseni în primire şi îşi bătea joc de el până când întreaga galerie pocnea de râs. Un altul îl scuza, lăsându-mă să înţeleg că tipul e cam ţicnit, după care îl lua la rândul său în tărbacă, spre marea veselie a asistenţei. Din păcate, nu pricepeam nimic din ce spuneau, aşa încât nu-mi rămânea decât să mă amuz de mimica şi veselia lor contagioasă. La ei strâmbăturile sunt o adevărată artă; imită, de exemplu, magistral foca... Dar oricât ne străduiam, şi eu şi Peggy, limba lor ni se părea perfect ermetică. Mie unuia îmi părea deosebit de rău; Peggy, în schimb, a abdicat la iuţeală, preferind să le inculce câteva noţiuni de engleză pentru că, zicea ea, daneza pe care o vorbeau nu era o limbă interesantă. Această atitudine mă îngrijora întrucâtva, la fel ca şi perplexitatea ei faţă de pauza de fumat; fumatul era interzis la locul de muncă şi, ca să se mai destindă niţel, lucrătorii îşi îngăduiau câte o mică întrerupere de zece-cincisprezece minute într-o dimineaţă, să tragă un fum pe coridor. Lucrul acesta se ştia, era tolerat, admis chiar, cu condiţia să nu se exagereze. Deprinsă cu rigiditatea orarului american, Peggy nu-şi întrerupea niciodată munca, ba socotea că se fură din timpul fabricii. Erau amănunte, dar care mă făceau să privesc cu destul scepticism adaptarea ei la moravurile din Jakobshavn...

De un an, Peggy abandonase regimul ei vegetarian. Cum însă, în Groenlanda, carnea e foarte scumpă din pricină că se importă, am convenit că cel mai înţelept este să urmăm exemplul localnicilor care, în cea mai mare parte, se hrănesc

cu ceea ce pescuiesc, mâncând, în funcţie de sezon, somon, fletan[8] sau crevetă.

Fletanul, extrem de ieftin în această perioadă a anului, a devenit rapid elementul de bază al „supeurilor” noastre de la Umgbo.

— Într-una din zilele astea va trebui să pescuiesc şi eu ceva pescoci dintr-ăştia, am declarat într-o seară, înfulecând delicioasele fileuri prăjite de Peggy după toate regulile artei.

La drept vorbind, izbutisem până la urmă să diversificăm în modul cel mai agreabil meniurile noastre: legume şi fructe conservate, orez, curmale uscate, fulgi de ovăz, crustacee, feluriţi peşti. Curând aveam să adăugăm la toate acestea încă un fel de mâncare de care danezii nu voiau să se atingă şi rău făceau.

Adesea îi vedeam fotografiindu-i pe groenlandezi cum se îndoapă cu *matak* — piele de balenă extrem de bogată în vitamina C — dar refuzau, de regulă, să guste din ea. Să pună ei gura pe carnea asta fadă? Pfui! Focă? Cu atât mai puţin! Şi de ce, mă rog? E hrana cea mai potrivită pentru lupta împotriva frigului şi, la urma urmei, prin ce erau mai bune monotonele tartine cu margarină, pateu şi castraveciori pe care le înghiţeam fără cârteală când am locuit lângă Copenhaga?

Se întâmpla, şi nu arareori, ca între două aruncări de năvod, pescarii să pornească în urmărirea unei balene descoperite în apropiere. Odată harponat, cetaceul e tras pe gheaţă sau pe o stâncă ieşită din mare şi tăiat pe loc în bucăţi pentru a putea fi imediat vândut la sosirea în port. Rumoarea ce cuprinde întregul oraş vesteşte captura. De la ferestrele fabricii de conserve am văzut, nu o dată, mulţimea năpustindu-se spre cheiuri şi ni s-a explicat cât de mult doreşte fiecare să aducă acasă o bucăţică mai de soi.

---

[8] Fletan — specie de cambulă trăind numai în mările reci: „Pleuronectes". (N.T.)

Era pe la începutul lui august, tocmai ieşeam din hală, când îmbulzeala de pe străzi ne-a dat de veste că un pescador se pregăteşte să acosteze, aducând la bord unul din aceste uriaşe mamifere marine. Am luat-o la goană spre port, amestecându-ne în mulţime, dar de astă dată nu ca simpli spectatori: doream şi noi partea noastră.

În mijlocul unei vesele hărmălăi, au fost serviţi mai întâi localnicii; de, „ce-i al Cezarului se dă Cezarului”, după care vânzătorul ne-a zâmbit cu amabilitate şi ne-a întrebat ce vrem. Fireşte, n-am priceput o iotă din toţi termenii eschimoşi pe care ni-i debita, dar se pare că ne propunea pielea de pe burtă. Oricum, tot n-aveam nici cea mai mică idee care ar putea fi părţile mai bune şi care cele proaste.

— Uite, aia... Trei kile, am cerut noi, îngrozitor de stânjeniţi şi intimidaţi.

Dintr-o singură lovitură de cuţit, omul ne-a tăiat o frumoasă bucată de came, încă nedezgheţată.

Necunoscând practicile locale şi cauzele din care s-au născut, am pornit, s-o cărăm ca atare, ţinând fiecare cu mâna de un soi de ureche făcută cu cuţitul chiar în bucata de carne. Aproape imediat aveam să ne căim amarnic că n-am urmat exemplul groenlandezilor şi n-am învelit marfa într-un sac de plastic: nu numai că tot praful de pe drum s-a aşezat pe ea, dar s-au luat şi câinii după noi, apropiindu-se din ce în ce mai ameninţători. Am fost nevoiţi să dăm cu pietre după ei, treabă care a durat mai bine de jumătate de oră. Orice s-ar zice, meritam cu prisosinţă prima noastră bucăţică de balenă!

În sfârşit, iată şi halca de monstru pusă la fiert intr-o uriaşă cratiţă, împreună cu cartofi, ca un banal rasol de vită, cu care, dealtfel, şi seamănă la gust, numai că-i ceva mai fadă. La început, poate pentru că ştii că vine din mare, eşti tentat să zici că are gust de morun proaspăt, dar odată condimentat cu sare şi piper, nu vezi mare diferenţă între balena şi

tradiţionalul nostru biftec. În plus, inutil să pui untură în tigaie; carnea e şi aşa suficient de grasă.

Un lucru ciudat, dacă te gândeşti la mărimea animalului: carnea lui nu cade greu la stomac. Un groenlandez consumă, zilnic, între cinci sute de grame şi un kilogram, uneori chiar mai mult, fără să resimtă cea mai mică indispoziţie.

8.
PRIMA MEA AMBARCAŢIUNE

Marea mă atrăgea, îmi era dor s-o cunosc. Singurii care mă puteau iniţia erau groenlandezii, născuţi pescari şi vânători. Or, aceştia se prefac adesea că nu pricep ce spun danezii care-şi petrec timpul liber împuşcând, fără nici un rost, rândunici de mare şi răţuşti şi se înapoiază, după un scurt week-end făcut pe mare, gălăgioşi, turbulenţi, umflaţi de bere (dovadă — numărul impresionant de cutii goale azvârlite peste bord). Vânători de muşte moarte şi turişti de cafenea! Nu de aşa ceva aveam eu nevoie şi altfel vedeam contactul meu cu vânătoarea şi pescuitul. Odată ajuns în nord, nu-mi mai puteam permite să fiu un „amator”. Însăşi supravieţuirea depinde de modul cum te pricepi să te descurci, de ceea ce ştii despre elementele pe care trebuie să le înfrunţi.

Până una alta, cum aş putea să stabilesc în altă parte decât la uzină — care, fie vorba între noi, începuse să-mi cam stea în gât — legături cu oamenii întâlniţi pe stradă, pe poteci, în port, pe stânci şi care, în marea lor majoritate îşi trăgeau resursele din aspra natură înconjurătoare? Cum să procedez ca să nu fiu luat şi eu drept un *nalo* (adică „cel care nu ştie nimic”), ori, şi mai rău, drept un *qavdlunaq* („cel care vine de la miazăzi”)? Dar, în ciuda tuturor eforturilor mele, a dorinţei de a comunica, nu izbutesc decât să bâlbâi câteva cuvinte uzuale. Să te apuce disperarea şi nu alta! Refuz însă să mă dau bătut, voi izbândi, o doresc cu toată hotărârea!

Hoinăream, ca de obicei, în lungul, cheiurilor, pândind orice m-ar putea apropia de lumea mării. Un bărbat, instalat pe puntea navei sale, mânca somon crud, uscat la soare. M-am oprit lângă el şi tipul mi-a întins o bucată, cu un licăr batjocoritor în privire: cu siguranţă că o să mă strâmb şi o să scuip cât colo îmbucătura. Peşte crud, noutate pentru mine, dar pielea uscată, crocantă şi carnea cu gust proaspăt mi s-au părut delicioase.

— De, er mange got. Can I are mire? (e foarte bun, aş mai putea căpăta puţin?) am întrebat zâmbind cu gura până la urechi. Surprins, mi-a întins o altă bucată. Până la urmă am cumpărat un peşte întreg.

Trebuie să mărturisesc că acest fel de mâncare n-a figurat de prea multe ori la masa noastră. Prea era de lux. Întâlnirea avută mi-a sporit însă şi mai mult dorinţa de a pescui. Era unul din subiectele de discuţie dintre mine şi Peggy, seara, când ne întâlneam la cămin. Fata era întru totul de acord cu mine: simpaticul căpitan al „Annei-Joanna” avusese dreptate când susţinuse că ceea ce ne trebuie e o ambarcaţiune. Dar cum să o procuri când n-ai, practic, o leţcaie în buzunar?

Aşa stând lucrurile, m-am pornit să scotocesc prin şantiere, să iscodesc prin port doar, doar voi da peste un pescador, o şalupă, cu sau fără motor, ori mahună lăsate în părăsire. Ceream sfaturi, citeam, observam, mă documentam. Umblam de colo până colo prin oraş, mă poticneam de toate pietroaiele, înfigeam vârful cuţitului în bordaje, pipăiam toate vechiturile eşuate pe stânci Primul şi cel mai important criteriu; va putea înfrunta vasul sloiurile plutitoare, va rezista la izbitura lor?

Într-un târziu, tot învârtindu-mă pe ţărm, am descoperit o mică ambarcaţiune, care nu arăta deloc grozav, plină cum era cu fel de fel de porcării, dar a cărei lemnărie părea solidă. Cât ai bate din palme l-am găsit pe proprietar şi am cumpărat-o pe *o* nimica toată.

Coca era centenară, dar stejarul ei se conservase perfect, datorită frigului şi a uscăciunii aerului. În interior, lemnăria, putrezise din pricina peştilor şi a tot ce mai fusese materie organică depozitate de-a lungul anilor. Cu chiu cu vai am târât-o prin stâncăria de pe ţărm şi am adus-o pe fâşia de nisip unde pescarii îşi întind năvoadele şi le repară.

Fabrica mi-a împrumutat sculele necesare şi materialul de care aveam nevoie. Iată-mă căznindu-mă să-mi pun „găselniţa" în stare de funcţiune. Jos cu lemnul putred, alte nervuri, solide, pregătite de mine cu mare grijă sunt fixate cu buloane de superba cocă de stejar.

A urmat apoi lansarea la apă. Ambarcaţiunea noastră plutea. Rămâne de văzut dacă avea să şi reziste....

9.
PANICA

Oriunde te-ai duce în lumea asta, poţi fi sigur că dai peste o trupă de americani, cu aparat de fotografiat în bandulieră, care „fac traseul" cu fast şi gălăgie, descotorosit de orice grijă materială de către organizatorii excursiei.

Groenlanda nu face excepţie. Din când în când, întâlneam inevitabilul grup de bărbaţi şi femei, trecuţi demult de prima tinereţe, cu ochelari pe nas, uluiţi, exclamativi şi, de regulă, încântaţi de ceea ce văd. Odată Peggy a intrat în vorbă cu ei, a discutat câteva minute după care s-a întors, pufnind de râs: unii se văitau de reumatisme — evident, Groenlanda are alt climat decât Bermudele — alţii se plângeau de câinii vagabonzi care luau cu asalt coşurile de gunoi ale hotelurilor.

Mai ştii, poate că ascultând îndemnurile inimii lor bune, aveau să facă într-o zi şi o petiţie indignată cerând interzicerea folosirii câinilor ca atelaj de sanie?

Creşterea cânilor de tracţiune nu este permisă în sudul insulei, dar aici, la Jakobshavn, sunt folosiţi pe timp de iarnă

ca să tragă săniile pescarilor şi vânătorilor groenlandezi, ba uneori şi ale unor danezi.

Cu cât urci mai spre nord, cu atât este mai mare rolul lor în viaţa populaţiei băştinaşe, iar odată ajuns în extremul nord constaţi că fac parte integrantă din această viaţă.

Numai Jakobshavn, orăşel cu o populaţie de trei mii şapte sute de suflete, adăposteşte circa şase mii de câini. Lumea îi hrăneşte cu resturi de fletan cumpărate la preţ de nimic de la fabrica de conserve... sau nu-i hrăneşte defel. Am făcut şi noi o experienţă: dacă le arunci un os pe fereastră, a doua zi vor fi cinci, zece şi timp de o săptămână vor reveni la oră fixă, chiar dacă între timp nu le-ai mai dat nimic.

Câinii vagabonzi sunt supuşi unei supravegheri stricte; se întâmplă ca ei să atace copii, rănindu-i grav, ba chiar devorându-i. Poliţia împuşcă frecvent animalele fără stăpân, lăsându-le acolo unde au căzut. Puştimea năvăleşte imediat şi, ca să răzbune frăţiorul ucis, verişoara, prietenul, ciomăgesc cadavrele sângerânde. Cum ar putea nişte turişti veniţi să petreacă aici zece-cincisprezece zile să priceapă ceva din moravurile acestea mai mult decât fruste?

— Nu-i aşa că la voi, în America, se zice: „Dacă nu eşti cuminte te papă lupul?” Aici, dacă-i spui unui copil:

„Dacă nu eşti cuminte o să te mănânce câinele”, zău că nu glumeşti deloc.

Peggy se înfiora.

— Poate că, la urma urmei, groenlandezii sunt mai puţin stupizi decât noi.

Dar era clar că-i trebuia un efort ca să admită supravieţuirea acestor forme de viaţă primitivă.

Din dorinţa de a decora camera noastră, Peggy atârnase de cele patru colţuri ale tavanului un năvod pescăresc din nylon transparent, cu ochiuri strânse. Prin ele vedeam în continuare aisbergul nostru de hârtie şi corola sa submarină; de la un timp, Peggy începuse să depună în acest năvod, cu un

adevărat simţ artistic, stele de mare şi scoici diafane, rătăcite printre crevetele pe care maşinile le rostogoleau pe banda rulantă,

— Sunt prea frumoase, spunea ea, ca să ajungă la lada de gunoi.

Într-o zi, după ce examinase un admirabil peşte-zburător uscat şi îl aşezase cu grijă într-unul din colţuri, m-a întrebat:

— Crezi că vasul nostru va fi gata înainte de iarnă? Vei putea oare începe curând pescuitul?

— Mira-m-aş, a fost singurul meu răspuns.

Septembrie

Primele geruri serioase. Viaţa se opreşte. Apa pâraielor nu se mai rostogoleşte în cascade, gheaţa a pus stăpânire pe tot, pietrificând până şi zoaiele ce se scurgeau în evantai din locuinţele agăţate de coastele bolovănoase şi abrupte...

Timp de şase luni, temperatura va fi foarte coborâtă, existenţa dificilă. Mă cuprinde panica, o panică ce mă ţine cincisprezece zile în şir, înspăimântându-mă şi perplexându-mă totodată. Ce o să se întâmple cu noi? Cum să înfruntăm şi să biruim acest duşman, frigul?

Pentru moment, singurul lucru pe care-l putem face e să ne îmbrăcăm câţ mai gros şi, concomitent, să acceptăm evidenţa: vechiul nostru proiect, acela de ajunge la Thule în iarna asta, era o pură utopie. Aventura în sanie ţinea de funambulesc. Cum să conduci un astfel de atelaj, total necunoscut nouă, peste munţii şi stâncile înzăpezite? Poate că nimeni nici n-a făcut vreodată această traversare, iar dacă a făcut-o, asta s-a petrecut demult, demult. Nici chiar aborigenii nu mai au nici un motiv să se lanseze în asemenea expediţii.

Să luăm avionul? În scopul prezervării a ceea ce a fost cândva rasa eschimosă, districtul Thule este închis pentru orice formă de turism. În plus, dacă nu cunoşti limba, n-ai nici

cea mai mică şansă să te descurci. Fireşte, nu renunţăm la viaţa noastră polară, imaginară: banchize, foci, urşi albi, dar un. vis se substituie altuia: din fericire, avem acea cocă de stejar şi în iunie viitor vom evada şi vom lua, pe apă, calea Marelui Nord. Va rezista oare Peggy până atunci? Ea, care îşi închipuia că va traversa Groenlanda în sanie, avea acum tendinţa să rămână cât mai mult închisă în garsonieră, aranjând-o, decorând-o, meşterind tot soiul de fleacuri şi trebuia s-o forţez să iasă.

În week-endul în care am lansat barca la apă, m-am căznit s-o trag pe Peggy după mine pe stâncile de unde voiam să fac ultimele fotografii ale sezonului. Neizbutind, am luat-o de unul singur în direcţia Ice fiordului în căutarea aisbergurilor monumentale ce se profilau în lumina portocalie a lui septembrie, o lumină care, la crepuscul, devine purpurie. Umbrele aruncate de ele sunt tot mai negre, mai contrastante; soarele filtrează razele sale pe după nori tiviţi cu albastru, din aur vechi lumina se preface în violet. Peggy însă nu mă urmează, nu vrea să vadă nimic. Singurul lucru pe care-l ştie e că odată cu această lumină în declin, ziua cea lungă, va dispărea pentru nesfârşite luni.

În ceea ce mă priveşte, criza a fost depăşită. Am acceptat frigul, mi-am învins spaimele, dar primele durităţi ale nopţii polare au adus-o pe Peggy într-o stare de disperare şi cazul ei a început să mă neliniştească.

Relaţiile noastre daneze? Nu cu salariile noastre de muncitori, care nici pe departe nu aduceau a remuneraţie gen „cadru de bază”, ne puteam îngădui să ne revanşăm pentru rarele invitaţii ce ne fuseseră făcute la început, când sosisem. Oamenilor le cam trecuse cheful de noi. În plus, dacă izbuteam să punem ceva bani deoparte, aceste sume urmau să fie investite, integral în amenajarea vasului şi nu în dineuri costisitoare. Dar mai ales, nu ţineam să-i frecventăm pe danezi pentru că mijlocul cel mai sigur de a ne trezi îmbarcaţi

pe primul vapor şi expediaţi acasă era să le dezvăluim proiectele noastre. Păstrăm relaţii amicale cu ei, ceea ce nu era chiar atât de simplu, ba chiar reprezenta un mic tur de forţă în sine, pentru nişte oameni ca noi, care locuiam la cămin şi trăiam printre groenlandezi îmbrăcaţi în salopete matlasate. (De altfel, nativii profită din plin de ceea ce le aduce „civilizaţia”— fabrici, instituţii, prăvălii, asigurări sociale — şi se supără dacă cineva le zice „eschimoşi”, termen, care evocă pentru ei pe „mâncătorii de carne crudă”, nu tocmai îndepărtaţii lor strămoşi, înveşmântaţi în piei de animale vânând foca din caiace sau alergând în urma săniilor trase de câini).

Or noi venisem aici tocmai pentru aceşti oameni şi nu pentru nişte neadaptaţi sau doar asimilaţi. Dar unde să-i găsim şi cum să intrăm în contact cu ei, admiţând că mai există? Le-a îngăduit oare dispersarea demografică să-şi păstreze obiceiurile şi limba?

Oricât de neviolent s-a produs aici colonizarea, ea n-a favorizat defel înţelegerea şi simpatia dintre clanuri, lucru pe care apucasem să-l remarcăm deja. Nu era nimic de făcut: pentru danez, groenlandezul continua să rămână indigenul necivilizat, iar pentru groenlandez, danezul reprezenta în continuare „colonialistul”. Şi dacă pentru mine fiecare întâlnire cu tovarăşii mei groenlandezi era prilej de bucurie, Peggy în schimb se purta cam „colonialist”, conservând reflexele şi prejudecăţile ei de americancă. Asemeni danezilor, şi ea găsea că atât străzile, cât şi oamenii sunt murdari, dezordonaţi şi că limba este îngrozitoare.

Cu toată părerea de rău, dar eram silit să accept adevărul: modul de viaţă pe care i-l propuneam n-avea nicio contingenţă cu escapadele sale sportive prin diverse ţări „civilizate”,

10.
ÎNTÂII PAŞI PE BANCHIZĂ

De când ne-am instalat la Umgbo nu l-am mai revăzut pe bucătarul francez de la hotelul din Jakobshavn: Yves locuia la familia soţiei sale, o groenlandeză get-beget şi drumurile noastre nu se mai încrucişau.

Într-o zi, pe la începutul lui octombrie, l-am întâlnit totuşi, şi el ne-a poftit la cină. În timpul mesei i-am povestit cât de tare îmi doream să descopăr Icefjordul, acum îngheţat.

Chiar a doua zi, m-a prezentat lui Jakob, un groenlandez care lucra ca chelner la hotel şi era un pasionat al vânătorii în timpul liber. Jakob acceptă să mă ia cu el, dar cu o singură condiţie:

— Ai să mergi exact pe urmele paşilor mei. În această perioadă a anului, gheaţa e încă foarte subţire şi *qavdlunaqii* nu se aventurează niciodată prea departe.

I-am jurat că voi fi de o extremă prudenţă şi a doua zi de dimineaţă am pornit în direcţia stâncilor.

Jakob avea un mers suplu, degajat; eu mă mişcăm ca un pahiderm. Hanoracul îmi era prea larg şi lăsa aerul să treacă pe dedesubt. Sub el aveam tot soiul de ţoale grele care mă făceau să transpir, iar sudoarea îngheţa imediat pe mine. A trebuit să încetinim pasul. El, în schimb, avea un echipament uşor, chiar şi cizmele.

— Ca să-ţi fie cald, cea mai bună metodă e să pui pe tine câteva rânduri de haine, dar toate colante.

Timp de o oră am avansat printre stânci, căţărându-ne şi luând-o pe diverse scurtături ca să venim perpendicular pe mijlocul fiordului, acolo unde muntele, se prăvale aproape la verticală de la o înălţime de peste cinci sute de metri. Odată atinsă creasta, n-apuc să admir acest abrupt impresionant, că iată-ne coborând în zigzag, când sărind din stâncă în stâncă, când lunecând pe zăpadă, până la nivelul apei.

Marea e în reflux şi un linţoliu neted şi îngheţat acoperă stâncile; avem de străbătut o barieră de vreo zece metri care tiveşte ţărmul urmând conturul muntelui. Jakob îmi dă mâna, mă călăuzeşte, apoi mă lasă să mă descurc singur. E primul meu pas pe gheaţă. Înaintez târâş-grăpiş printr-un haos alb, consecinţă a mareelor care sfarmă banchiza în curs de formare, rostogolesc după ele packul mai vechi, împing şi îngrămădesc totul la marginea fiordului.

Iată-mă bâjbâind în mijlocul acestui *hummock,* căţărându-mă, alunecând, ridicându-mă, căpătând tot mai multă siguranţă, ca, deodată, să-mi apară în faţa ochilor marea interioară îngheţată, plată, imobilă cu aisberguri uriaşe implântate ici şi colo, aidoma unor vârfuri de lance, alcătuind catedrale şi grote, aceleaşi pe care le-am survolat înaintea sosirii la Jakobshavn. De sus, văzusem întreaga mare, cu tot conturul ei complicat, cu munţii ce desenau un soi de frunză palmată, un as de treflă cu multiple bucle; de aici însă, dintre aisbergurile încremenite, ascunzându-se parcă unul în dosul celuilalt, abia dacă poţi întrezări coamele muntoase care se bulucesc între aceste degete răşchirate până pe la vreo trei kilometri de locul unde ne aflăm.

Jakob îmi spune că, în dreapta noastră, fiordul se îngustează, prezintă o uşoară sugrumătură, ca apoi să debuşeze în adevărata mare. Apoi, înşfăcând — *tokul* său — o coadă de lemn, având în vârf un fier în formă de foarfecă şi destinat practicării de copci — izbeşte cu el gheaţa.

— Nici un pericol, declară el. După cum vezi, *tokul* n-a străbătut gheaţa, stratul e deci solid.

Mă avânt după el, dar la distanţă.

Carapacea de sub picioare pare solidă, dar să nu uităm că sub ea, chiar dacă urmezi linia ţărmului, sunt treizeci, cincizeci, cinci sute, o mie de metri de apă. Acestui pericol i se mai adaugă unul: frigul; Jakob m-a prevenit: cel mai mic

plonjon şi moartea — prin paralizie — e absolut sigură. Să fie oare aceasta fericirea vieţii pe banchiză?

N-am însă timp pentru stări sufleteşti, nici pentru frică, nici pentru bucurie, nici măcar pentru admiraţie; vântul se stârneşte brusc, desprinde de lângă ţărm un sloi uriaş şi îl mână spre larg.

— E-n ordine, afirmă Jakob, ridicând fruntea şi adulmecând aerul. Un fleac de briză. Putem continua.

Mă încred în el, deşi „fleacul de briză” mi se pare al naibii de răcoros.

Acum am ajuns la stratul de gheaţă proaspătă, mult mai subţire — vreo trei, patru centimetri — format abia de o zi sau două. Calm, Jakob izbeşte, nu prea puternic. Vârful *tokului* e în apă.

— După cum vezi, rosteşte el imperturbabil, aici gheaţă nu era prea groasă. Te încumeţi?

Să spun cinstit ce simt? Reuşesc să-mi ascund frica:

— Te urmez.

Dar în mintea mea calculez: mai scund şi mai subţirel decât mine, Jakob nu poate cântări mai mult de şaizeci de kilograme, cu îmbrăcăminte cu tot. Eu, trag cu cel puţin douăzeci şi cinci mai mult. Să-mi fie fatală diferenţa aceasta?... Mă las în seama experienţei călăuzei mele; dacă mi-a spus să-i dau drumul înainte, înseamnă că nu sunt riscuri. Voi face exact cum îmi va indica el.

— Mă urmezi la o distanţă de douăzeci şi cinci-treizeci de metri. Gheaţa n-ar suporta greutatea a doi oameni deodată.

Porneşte. Aştept un pic şi mă iau după el, la distanţa cerută. Mă străduiesc să-i imit mersul: nu ridică piciorul, ci îl face să lunece, efectuând astfel paşi mici, prudenţi, fără zgomot. Acum, gheaţa cea solidă e undeva în urmă.

Dacă aş călca pe ouă, sau, şi mai precis, numai pe coaja lor, şi încă n-aş merge cu atâta delicateţe. Ca să nu mai vorbesc de propriul meu tonaj!...

Înaintarea noastră peste această oglindă stârneşte mici vălurele; o uşoară ondulaţie face să pârâie, ici şi colo, cristalele de gheaţă. Sunt leoarcă de sudoare, dar de astă dată de vină nu e escalada vreunei pante abrupte...

În sfârşit, Jakob atinge un strat mai gros şi pot veni lângă el. Examenul s-a încheiat. Mă priveşte fără un cuvânt. Ochii îi scapără: maliţie, dar şi mândrie. M-am dovedit un tovarăş demn de el. Mai târziu, aveam să reîntâlnesc această scăpărare în privirile prietenilor mei groenlandezi de fiecare dată când treceam peste încă un obstacol în dorinţa mea de a deveni unul de-ai lor.

Mai mergem un pic după care Jakob se opreşte:

— Ia stai! Vântul se înteţeşte... Trebuie să ajungem la uscat cât mai repede cu putinţă, pentru că gheaţa se va rupe şi va porni în derivă!

Pârâiturile se aud acum şi mai aproape, şi mai departe. Brusc, în faţa noastră se înalţă un meterez care ne stopează: tot frecându-se între ele, două plăci uriaşe de gheaţă s-au sfărâmat, s-au fărâmiţat şi au format un morman care creşte văzând cu ochii. Mă simt al dracului de mic în acest nou univers... şi, cu toate acestea, continuăm să înaintăm.

În faţă s-a deschis o întindere de apă. De pe celălalt mal, un vânător ne strigă, făcând mâinile pâlnie la gură:

— Cum e acolo unde sunteţi?

— Rău, îi răspunde Jakob. Ne întoarcem.

Şi, arătându-mi omul:

— Priveşte-l bine. E Lars, unul dintre puţinii oameni din Jakobshavn care să trăiască numai şi numai din vânătoare. N-are pereche. Uneori, ce-i drept, mai şi pescuieşte.

Ajungem, în sfârşit, pe mal. Având grija mea, Jakob a renunţat pe ziua de azi să mai vâneze foci. Pentru mine însă, încă o etapă a fost parcursă; am mers pe gheaţă. Am simţit-o sub picioarele mele, fremătând şi făcându-mă să freamăt. O clipă de fericire pe banchiză.

11.
MICI NECAZURI, MARI BUCURII

Bărcuţa mea trecuse cu bine proba apei. Apoi, odată trasă pe uscat, pe stâncile de lângă mahunele de pescuit, a trebuit să mă apuc de răzuit, de ars cu lampa de benzină, de călăfătuit, de smolit. Acum, trudeam la sudarea şi geluirea pieselor cârmei şi la fixarea unor plăci de tablă, galvanizată şi oţelită, pe două treimi din lungimea bordajului, până la douăzeci de centimetri deasupra liniei de plutire, fiind menite să constituie o protecţie împotriva gheţii, care roade lemnul, dar lunecă pe oţel.

Munceam în draci, consacrând fiecare ceas de libertate acestor mărunte, dar istovitoare, lucrări. La drept vorbind, construiam o navă nouă, pe măsura planurilor mele.

Fireşte, toate aceste operaţii nu treceau neobservate. De ce să dispună acest venetic de materialele fabricii, când ei, groenlandezii, duceau lipsă de scule şi nu dispuneau de nici un atelier, astfel încât se aflau adesea în situaţia să-şi dreagă avariile cu mijloace improvizate?

Inginerii şi tehnicienii danezi considerau de-a dreptul barbare procedeele şi metodele lor de lucru, dar ce alte soluţii le rămâneau bieţilor oameni! Ferice de ei că erau destul de ingenioşi ca să pună la punct ori să improvizeze un întreg sistem de autodepanare.

Într-o bună zi, trecând pe alături o şleahtă de tinerei, pe care lucrările mele îi scoseseră vizibil din sărite, s-au legat de mine. Unul dintre ei m-a provocat la duel, un duel după moda groenlandeză, îndeajuns de idiot; cei doi adversari îşi încârligă câte un deget şi trag de el, uneori până la fractură. Din fericire, potrivnicul meu, nemaisuportând durerea, a cedat destul de repede. În schimb, o grindină de pietre, abia-abia evitată, m-a făcut s-o şterg la iuţeală.

Mai târziu, şeful bandei, un tânăr pescar cu obrazul tăbăcit de apă şi vânturi mi-a devenit prieten; l-am întâlnit la fratele lui, pe care-l cunoşteam de la fabrică. Mi-a oferit ceai, am schimbat un zâmbet şi nu ne-a trebuit mai mult ca să uităm încăierarea şi să râdem de ea.

Nu-i nimic de mirare în faptul că aceşti tineri pescari se manifestă atât de violent; aşa cum aveam să aflu mai târziu, existenţa pe care o duc e din cele mai aspre, moartea nu reprezintă pentru ei mare lucru, trec pe alături de ea de mult prea multe ori! Se întâmplă de asemenea ca întorcându-se la bord, după o pileală zdravănă, unul dintre ei să lunece pe poleiul care acoperă bastingajele, copastiile, punţile şi să se prăvale între două coci. A doua zi, tovarăşii îi descoperă lipsa, îl caută, pescarii dau de cadavrul lui. Munca însă nu se opreşte pentru atâta. Grea viaţă, aspre obiceiuri.

Cu toate acestea, episodul petrecut m-a făcut să devin prudent: pe viitor, aveam să lucrez la amenajarea vasului în zona stâncilor, departe de plasele pescarilor. La urma urmei, puteau să considere tentativa mea şi ca o intruziune în universul lor, ca o provocare. Nu eram oare pentru ei încă un simplu *qavdlunaq?*

Am continuat să muncesc totuşi cu îndârjire şi, doamne, ce bucurie pe mine când am terminat acoperişul cabinei ce avea să mă apere de frig! Armarea era departe de a fi terminată: aveam nevoie de un motor diesel, dar nu-mi făceam griji; era imposibil ca până la primăvară să nu fac rost şi de el. Smoala care mi se lipea de degete îmi şoptea despre drumurile viitoare şi mă simţeam cu adevărat fericit. În fond, nici nu simţi cum trece timpul când îl consacri realizării unui proiect care înseamnă totul pentru tine!

12.
PRIMUL FOC DE ARMĂ

Fără să ştiu nimic despre ea, banchiza mă atrage, mai mult chiar decât marea. Aş zice chiar că-mi este mai familiară. Am chef să mă întorc pe ea. Ca să nu mai spun că aici, în Groenlanda, culorile şi luminile se schimbă fantastic de repede. Aş dori să revăd Icefjordul într-o „lumină nouă”, expresie care dobândeşte, pe aceste meleaguri, sensul ei cel mai plenar. Mi-ar plăcea s-o antrenez şi pe Peggy, să împart cu ea toate aceste splendori. Regretă ea oare Europa, America, dulcea Floridă? Nu spune nimic din toate acestea, dar când îi propun:

— Vino cu mine înainte ca adevărata noapte să dea peste noi, ea refuză.

În schimb, freacă, spală, găteşte, decorează garsoniera, ce mai, o veritabilă „femeie de casă”. Să-i fie oare de ajuns stelele ei de mare şi plasa în care le tot îndeasă? Acum mi-e pe deplin limpede că nu mă va urma. Dealtfel, cine a mai văzut „femeie albă” în fiord? Nimeni, cu siguranţă. (Dar nici groenlandeză, ca să fiu cinstit!) Prin părţile acestea, nevestele, chiar dacă se trag din eschimoşi sadea, nu simt nevoia s-o facă pe tovarăşa vânătorului, nici din raţiuni sportive şi nici din necesitate. Să fie oare Peggy de azi una şi aceeaşi cu Peggy care credea că va străbate Groenlanda într-o sanie?

Mă resemnez deci să plec de unul singur şi, cu acest prilej, împrumut o puşcă.

În apropierea fiordului, întâlnesc un vânător solitar, pe care apucasem să-l remarc şi în oraş şi la fabrică, din pricina pantalonilor din pânză roşie atât de deosebiţi de veşmintele de culoarea pietrei purtate de compatrioţii săi. Îmi spune că îl cheamă Yens şi îmi propune să mă întovărăşească. Oferta lui e mai mult decât preţioasă, întrucât e primejdios să te aventurezi de unul singur; de altfel, orice vânător pleacă la drum având la el o coardă suficient de lungă ca s-o poată azvârli unui tovarăş aflat în pericol, coardă cu ajutorul căreia

omul să poată ieşi din impas. Dar lucrul acesta aveam să-l aflu abia mai târziu.

Mersul nostru pe banchiză, de astă dată mult mai compactă, s-a dovedit de scurtă durată; curând, degajată pesemne de vânturi, în faţa noastră apăru apa. Ne-am oprit, aşteptând; cu vârful oţelit al *tokului* său, Yens freacă marginea gheţii.

— Hârşâitul ăsta, îmi explică el, seamănă cu zgomotul produs de ghearele unei foci care încearcă să-şi facă o copcă pentru ca să iasă să respire; or, aşa ceva le atrage.

Nemişcaţi, tăcuţi, lăsăm minutele să treacă.

În lumina difuză, luciul apei răsfrânge coastele întunecate ale munţilor într-o infinită succesiune de tonuri de gri şi verde, virând treptat spre negru..

— Uite, o focă! exclamă Yens.

Nu văd nimic, dar el duce arma la umăr şi trage, stârnind, cam la vreo sută de metri de noi, mici gheizere de apă. La rândul meu, trag, la nimereală, mulţumindu-mă să ochesc în direcţia indicată de el. Spre deosebire de mine, Yens vede perfect capul negricios al focii, dar neîndemânarea mea nu-l miră; ochii mei nu-s încă deprinşi, focile sunt cenușiu-închis, marea verde-gri-neagră.

În faţă, pe un alt sloi de gheaţă, câţiva vânători au deschis la rândul lor focul. Gloanţele ricoşează de apă, şuieră pe la urechile noastre. Yens răcneşte: Trage! Trage odată!

— Mi-e teamă să nu-i nimeresc pe cei din faţă, mărturisesc eu.

Atunci, Yens le face semn să înceteze focul,

— Ieşiţi din bătaia noastră! strigă el. Lăsaţi-ne pe noi!

Foca e doar rănită. Apuc, în sfârşit, s-o zăresc, dar dispare. Aşteptăm îndelung apariţia unui alt exemplar şi, ca să ne dezmorţim picioarele şi să nu lăsăm degetele să îngheţe, le izbim, din când în când unul de celălalt. De fapt, nu-i prea frig, să fie vreo zece grade sub zero.

Stăm de două ceasuri la pândă, dar nu se mai iveşte nimic, Yens hotărăşte să ne întoarcem. Pornim spre ţărm. Îmi doresc însă într-atât să văd apărând o focă, încât îi declar că mai rămân puţin.

Mă mulţumesc, aşadar, să dau târcoale prin preajma barierei packului. Cu acest prilej mă încrucişez cu un tip de vreo cincizeci de ani, şi el muncitor în fabrica de conserve, pe care-l recunosc după căpăţâna lui, mare şi hidoasă. Seamănă cu un chiţcan de pădure, urechi lungi, o gură care râde întruna, ochi lăcrimoşi şi o claie de păr parcă răscolită de vânt.

Ne oprim să flecărim niţel. Brusc, bucata de gheaţă pe care ne aflam se rupe şi o porneşte spre larg. Sar pe ţărm, mă agăţ de un colţ de stâncă, mă întorc şi văd că tovarăşul meu, lipsit pesemne de supleţea necesară, se îndepărtează, amărât, pe banchiza hoinară. Între noi e pe puţin un metru de apă. Îi întind mâna, bucata de gheaţă continuă să se îndepărteze, atunci mă lungesc pe stâncă pentru a avea o priză mai bună, dar el persistă în refuzul de a-mi accepta ajutorul. Se mulţumeşte să-mi treacă tokul şi sacul cu merinde, apoi încearcă să sară. Zadarnic totul, distanţa dintre noi creşte. Aruncă priviri disperate în toate părţile, dar n-are nici o scăpare, e clar că pleacă în derivă. Atunci, lungindu-mă cât pot, îi întind tokul, strigând:

— Apucă-l! Apucă-l!

Să primească ajutorul unui alb? Al unui puşti care habar n-are de nimic? Era clar că ideea aceasta îl şoca. Eu însă îi strig din nou:

— Uite, apucă de *tok!* la-l!

Pesemne că ajunsese la concluzia că e cazul s-o şteargă cât mai urgent de pe bucata lui de gheaţă, fiindcă a înşfăcat *tokul* cu ambele mâini, eu am tras din răsputeri şi buf! l-am văzut cu burta pe gheaţă. Am continuat să trag, insuliţa pe care plutea s-a apropiat, a apucat mâna întinsă şi l-am ajutat

să se ridice în picioare... Am plecat împreuna şi ne-am oprit lângă un grup de vânători mai vârstnici, instalaţi ceva mai sus, pe o stâncă, să fumeze o pipă. Am cerut foc unuia dintre ei şi, deodată, un mărunţel de bătrân sare în picioare şi se apucă să tragă asupra vârfului unui aisberg în formă de ac, înalt de vreo sută cincizeci de metri şi aflat foarte departe. Ceilalţi se grăbesc să-l imite, iar eu le ţin hangul. Din primul foc, glontele meu atinge vârful, declanşând o jerbă de scântei albe care ţâşnesc spre înalturi, se desfac şi recad, uşoare, aeriene. Tovarăşii mei urlă de bucurie, iar eu încerc, pentru prima oară, un sentiment de mândrie, acela al bunului trăgător. Abia mai târziu însă, aveam să înţeleg întregul sens al acestei manifestări: succesul meu m-a integrat grupului lor; aici, un glonte bine ţintit înseamnă hrană, înseamnă garanţia supravieţuirii.

13.
„NANOK”

De când cu cele două ieşiri pe banchiză, cu Jakob şi cu Yens, barometrul meu sufletesc se află la timp frumos. Sunt obsedat de o singură idee; să termin cât mai repede cu fabrica şi să mă pot apuca de pescuit şi vânat. În aşteptarea acestui moment, robotesc la întinerirea frumoasei mele centenare, viitorul meu colac de salvare...

— Bravo, ai găsit o navă frumoasă!

Eram pe vine, cu nasul în sus, ocupat să cioplesc piciorul etamboului. Am întors capul.

— Salut!

Un vlăjgan de doi metri şi ceva e imposibil să scape neobservat, mai ales când hoinăreşte pe cheiuri, pe stânci, pe lângă tot ce se leagă de mare. Îl remarcasem şi eu.

— Lucrez de câteva zile la fabrică, urmează el. Acolo am întâlnit-o şi pe nevastă-ta. Se pare că vrei să te apuci de pescuit?

Phil, danez de felul său, nici douăzeci de ani împliniţi, era unul din rarii pescari danezi din Groenlanda. La o escală, se îmbătase crâncen şi uitase să se mai îmbarce. Pescadorul său îşi continuase drumul spre sud, lăsându-l bun de plată pe cheiurile Jakobshavnului.

Fusese primit la fabrică pe post de supraveghetor la maşinile de decorticat amplasate exact deasupra atelierului în care lucrau femeile. Din balconaşul interior, veghea atât asupra crevetelor care cădeau pe banda rulantă, cât şi asupra lucrătoarelor. Aşa o reperase pe Peggy, unica, asemeni lui, *qavdlunaq* rătăcită printre aborigeni.

Iată-ne angajaţi într-o discuţie despre pescuit şi mare.

— Cu nava asta superbă şi pântecoasă, spune el, s-ar putea ieşi chiar şi la pescuitul de somon. Este exact ce trebuie pentru ca năvoadele să poată fi trase peste bord.

— Aşa-i, dar de unde năvoade?

— Dacă aş veni să te ajut, treaba ar merge mai repede.

Cred şi eu, cu un asemenea colos! Ne lansăm în planuri; e clar că în doi am isprăvi la iuţeală cu tot ce-a mai rămas de făcut, dar cum rezolvăm problema motorului?

Printre picături, adică între decorticarea crustaceelor şi călăfătuirea vechilor scânduri, umblăm în căutarea unui diesel. Batem oraşul şi împrejurimile în lung şi-n lat, vizităm toate magazinele, expediem telegrame peste telegrame în centrele mai importante ale ţării, suntem strânşi cu uşa, iarna se apropie. E prea târziu ca să mai comandăm ceva în Danemarca; în foarte scurt timp şi până la primăvară, aveam să fim cu desăvârşire tăiaţi de continent.

La un moment dat, am fost cât p-aci să ne căpătuim cu motorul mult visat; pe un maidan zăcea un diesel superb, nou-nouţ, cumpărat de doi tipi, dintre care unul s-a dovedit a fi fără parale; dieselul a fost atunci pasat unui amator, care, la rându-l lui s-a trezit fără o leţcaie când a fost vorba să-i facă motorului „o casă”... Cât despre următorul proprietar, ei

bine, pe acesta a fost cu neputinţă să-l descoperim! O istorie tipic groenlandeză. Abandonăm, nu fără regrete şi, în aşteptarea primăverii, robotim la finisajul cocăi. Fabrica de conserve e pentru noi din ce în ce mai insuportabilă.

Într-o bună zi, Phil soseşte extrem de agitat pe micul meu şantier.

— Bomba zilei! Inginerul-mecanic al fabricii îşi termină detaşarea, se întoarce în Danemarca şi vrea să-şi vândă cuterul!

— Zău? Îl ştiu, e ăla cu coca din fibră de sticlă! Superbă navă!

E exact cea pe care Peggy şi cu mine o remarcasem, încă din prima zi, de la ferestrele etajului trei al fabricii. Inginerul mecanic e chiar şeful meu direct, iar raporturile dintre noi sunt excelente.

— Cu o asemenea navă poţi pescui imediat orice pofteşti, îmi spune Phil. Dar, mă rog, probabil nu te interesează, în fond ai un vas al tău.

— Cu cât îl dă?

— Scump, Cred însă că dacă ştii cum să-l iei şi plătind cu bani peşin, îl poţi scoate la un preţ convenabil.

Ne-am apucat de treabă, dar povestea asta cu nava, nu-mi dădea pace. M-am dus să văd cuterul cu pricina: numele său era „Ann” — ca al proprietarului —, măsura pe puţin şapte metri în lungime, avea un cockpit o cabină; cu două cuşete, era pontat şi echipat cu un diesel. O navă gata să iasă în larg, locuibilă, care mă tenta acum de zece ori mai mult decât la început. Mă ambalez la maximum, dar rămâne s-o conving şi pe Peggy care continuă să citească, să meşterească prin casă şi să lustruiască tot ce poate fi lustruit. Hotărât lucru, freacă prea mult, reflex, de femeie care, de dimineaţă până seară, aşteaptă întoarcerea bărbatului.

În ce aventură am târât-o? Cum va suporta iarna?

— Dar cu şalupa de stejar pe care o tot repari de două luni încoace ce-ai să faci? mă întreabă perplexă şi practică, de îndată ce-i vorbesc de cumpărarea unei noi ambarcaţiuni.

— Am s-o vând la primăvară.

— Şi de unde o să iei bani să plăteşti acum?

— O să mă tocmesc.

Cum află însă că e vorba de ambarcaţiunea pe care am admirat-o atâta la sosirea noastră şi la care am tras cu ochiul de fiecare dată când am ieşit să ne plimbăm, prin port, Peggy nu mai ridică nici o obiecţie. Odată cu dezgheţul, vom pleca împreună; pentru moment va fi nevoie să strângem zdravăn cureaua dar, cel puţin, iat-o asigurată că va putea părăsi Jakobshavhul şi că, la primăvară, vom porni către Marele Nord,

— Şi când o ia din loc acest Ann? mă întreabă ea, pe franţuzeşte, cu o mutriţă şmecheră.

— Vrea să-şi petreacă, sărbătorile de iarnă la el acasă, cu familia.

Tăcere. De unde şi cum să câştigăm suma necesară ca s-o achităm la termen?

— Şi cum îţi vei boteza vasul? mă mai întreabă ea,

— *Nanok,* Ursul Alb.

— Ceea ce eşti şi tu, într-un anume fel, nu-i aşa? face ea, ironică.

— În orice caz, e şi *Nanokul* tău...

Ne facem socotelile: dacă Ann acceptă să mai lase din preţ, îi putem da ceea ce am pus deoparte pentru amenajarea şalupei iar restul în rate, economisind la salariu.

După o serie de discuţii cu inginerul, suntem poftiţi la el. În prealabil, Peggy şi cu mine pusesem la punct un mic scenariu:

— În ceea ce mă priveşte, zic, nu dispun decât de banii pe care i-am strâns la Grenoble, şi nici un sfanţ în plus.

— Eşti nebun, numai atât pentru un cuter ca acesta! explodează el, gata-gata să-şi smulgă părul din cap,

— Şi în plus, fireşte, suma pe care am putea-o economisi până la plecarea dvs. Dar nimic mai mult.

Peggy:

— Cum aşa, vrei să risipeşti toate economiile noastre! N-avem para chioară, fabrica o să închidă pe timpul iernii şi tu stai să cumperi o altă navă! Eşti ţicnit de-a binelea!

— Îl iau ca să pescuiesc. Cu pescuitul o să câştigăm parale bune înaintea închiderii fabricii...

Şi aşa mai departe, şi aşa mai departe... Ann ar fi vrut să-şi desfacă, încă înainte de plecare, toate bunurile; în afară de asta, îşi iubea nava şi prefera să o vândă, chiar şi mai ieftin, cuiva care s-o iubească la rându-i, decât să câştige mai mult, dar să-o ştie pe mâna unuia care-şi va bate joc de ea. Treptat, treptat, îl simt cum începe să se moaie.

Înainte de a bate definitiv palma, Ann, Phil şi cu mine ieşim să facem un tur pe mare. Peggy n-a vrut să vină; dar de data aceasta gerul e într-adevăr cumplit.

Nu cunosc încă reacţiile lui „Ann” — viitorul „Nanok” — aşa că prefer să las cârma, pentru ieşirea din port, vechiului său căpitan, mulţumindu-mă să molez parâmele sub privirile câtorva gură-cască.

Curând inginerul virează la babord şi se îndreaptă către fiordul îngheţat pe care astăzi urmează să-l descopăr dinspre mare.

E pentru prima oară că ies astfel în larg şi consider acest fapt ca un semn bun al unei noi şi grandioase călătorii.

În realitate n-aveam să văd nimic din fiord, nici chiar de la mare depărtare; pe măsură ce ne apropiem, aisbergurile devin tot mai numeroase; dinspre larg par şi mai enorme, şi mai maiestuoase decât din mica mare interioară care îi slobozeşte, unul câte unul, sau în gigantice cirezi. Ce fragilă

apare ambarcaţiunea noastră între aceste monumente, când mişcătoare, când imobile ce plutesc pe imensitatea apelor! Ne strecurăm printr-un labirint ce desfide orice măsură omenească, cu ferestre şi pereţi din lespezi de gheaţă portocalii, galbeni, aurii cu reflexe verzui. Trecem de un colos, apare altul, apoi încă unul, siluetele lor se suprapun, se detaşează, se îndepărtează, se apropie, ascund totul, pământul, munţii, alte aisberguri, ascund până şi orizontul, iar de jur împrejur, cât vezi cu ochii, numai ţăndări de gheaţă, jucând pe valurile ca de smarald. Şi aşa cum se întâmplă în mările cu insule, pe măsură ce înaintăm, formele se estompează, pier, se profilează, apar. În veci nu vom scăpa din acest hăţiş! Şi tocmai atunci, iată un viraj de bord şi în faţa noastră un culoar care duce drept spre larg.

Din când în când, atingem uşor, dar uneori şi izbim sloiuri plutitoare. Inginerul manevrează prudent; e clar că nu face parte din categoria celor care riscă de dragul riscului. (Mai târziu aveam să constat că fundul ambarcaţiei încasase totuşi câteva buşituri zdravene, e drept, nu de la blocurile de gheaţă, ci de la bolovanii de lângă ţărm, fără îndoială cu prilejui unor picnicuri copios stropite).

Nebun de bucurie, Phil sloboade focuri de puşcă în aer, se apucă s-o facă pe lupul de mare, înhaţă cârma, accelerează la maximum, virează când la tribord, când la babord şi... e cât p-aci să intre în plin într-un bloc de gheaţă.

— De-aici încolo, mătăluţă ai să stai cuminte, bombăne placidul nostru căpitan.

Phil mârâie. Cu toată lipsa mea de experienţă, îmi dau seama că băiatul a făcut o serie de uriaşe imprudenţe. Nu ştia nimic în legătură cu reacţiile vasului, care, altminteri, se comportă bine în larg şi e clar că rezistă la şocuri, dar echipat pentru turism şi nu pentru pescuit. Şi mai e ceva care nu-mi prea place: marşarierul cuplează cam greu. Va trebui să stau serios de vorbă cu Ann în legătură cu asta. La întoarcere,

vasul e al meu. L-am cumpărat, de ce aş ascunde-o, la un preţ foarte avantajos. Achit pe loc prima rată, adică două treimi din totalul sumei,

Iată-l deci pa Ann debarasat de cuterul său, iar noi — de toate economiile strânse... Acum, rămâne să câştig cu ce să pot achita şi ultima rată înaintea plecării inginerului.

14.
ŞOMEZ, DAR NU STAU DEGEABA

În calitatea lui de inginer-mecanic, Ann era şeful, meu la fabrică. Odată plecat, înlocuitorul său a socotit de cuviinţă să modifice ordinea stabilită aşa că ultimii angajaţi la atelierul mecanic s-au trezit primii expediaţi îndărăt la decorticat crevete. N-am făcut nici eu excepţie şi singura mea consolare a fost că groenlandezii fuseseră păstraţi cu prioritate.

Pentru mine, alternativa era simplă: ori mă întorc la banda rulantă, ori mă apuc de pescuit. N-am stat mult la chibzuială, cred chiar că, în sinea mea, hotărâsem acest lucru încă mai demult.

— Te pripeşti, îmi spunea Peggy, habar n-ai de pescuit! Gândeşte-te, mai întâi trebuie să plătim rata!

— Phil a navigat pe destule pescadoare, o să mă înveţe el. Se pare că fletanul e foarte rentabil. O să fie încântat să facem echipă.

Ştiam că, de aici încolo o să mă înăbuş pur şi simplu în fabrică, că o să mă frec de Peggy şi la atelier şi la cămin, douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru şi că toate acestea vor da naştere la ciondăneli, la certuri şi că, în scurt timp, viaţa noastră va deveni imposibilă. Fireşte, ei nici nu-i trecea prin minte că un asemenea risc ar putea exista; eu însă vedeam lucrurile mai în perspectivă: dacă vei deprinde pescuitul, vom putea trăi din el, şi încă bine. De data aceasta, nu mai era vorba de un scenariu născocit, ci de o credinţă fermă.

Am început prin a-mi testa de unul singur vasul: mers înainte, mers înapoi, diverse manevre. Marşarierul continua să se cam bâlbâie, ceea ce putea să-mi dea de furcă atunci când voi acosta printre stânci, la intrările în port, la virări de bord... În sfârşit, până la urmă o să mă descurc eu. Zis şi făcut, merg să-l atac pe Phil.

— Ce-e? Vrei să te apuci de pescuit? Aşa, pe nepusă masă? Să ştii că e o treabă cumplit de grea! Şi apoi nici nu ţi-ai achitat rata. Chestia e destul de delicată.

A fost rândul meu să mă minunez:

— Ai pretins că putem scoate cu nava asta trei până la patru sute de kilograme de fletan pe zi, mi-ai împuiat capul cu isprăvile tale marinăreşti, te-ai văitat că nu mai suporţi fabrica şi acum tot tu dai bir cu fugiţii?

Ce ţi-e şi cu Phil ăsta? O adevărată giruetă! Iată-l acum, cât îi matahala de mare, pornindu-se să-mi vorbească de paragate cu câte patru sau şase sute de cârlige

Măreţe planuri, nu zic ba, dar flăcăul uită un mic detaliu: nici el şi nici eu habar n-avem cum se pregătesc aceste paragate!

Ne apucăm aşadar să hoinărim prin port, trăgând cu ochiul la şalandele pescarilor, la materialul lor de pescuit şi la felul cum îl pregătesc. Bag la cap tot ce pot băga, după care plec în oraş să fac unele cumpărături. Mă întorc la cămin cu braţele încărcate. Phil apare şi el.

Să prinzi un cârlig la capătul unui fir de gută lung de un metru şi să legi firul acesta de o frânghie — cu condiţia, fireşte, să ştii să faci noduri — e una; dar să montezi două-trei sute, la interval de circa doi metri jumătate, şi asta pe o lungime de doi sau trei kilometri, e cu totul şi cu totul altceva.

— L-am întâlnit la prăvălie pe Unning, un prieten de la fabrică, şi mi-a promis să mă ajute dacă n-o scoatem singuri la capăt, am sfârşit eu prin a mărturisi.

Cel mai bun lucru ar fi să vă duceţi la el de îndată, ne sfătuieşte Peggy, după care se cocoaţă pe un scaun să aranjeze, în plasa ce ne slujeşte drept baldachin, recolta ei din ziua aceea, tot ce putuse ciuguli din zbor de pe banda rulantă. De câtva timp fundul acesta de mare a crescut simţitor şi, în vălurele uşoare, a ajuns acum să atârne deasupra capetelor noastre atunci când ne băgăm în pat.

La Unning dăm peste nişte musafiri şi constatăm că Unning cel de acasă e cu totul alt om decât cel întâlnit de noi în oraş: la cea mai mică, dar precisă, întrebare schimbă subiectul discuţiei, ne oferă un pahar de bere, se întoarce să trăncănească, de una de alta, cu invitaţii. E limpede că am picat prost şi sfârşim prin a pricepe că nici el habar n-are cum se fabrică un paragat, dar că, în acelaşi timp, nu vrea să se facă de râs în faţa prietenilor.

Atunci de ce ne-a invitat să venim la el după sfaturi?

O atitudine tipic groenlandeză, lucru pe care aveam să-l aflu treptat, treptat în cursul lunilor viitoare. În orice caz, iată o seară pierdută. Nu ne rămâne decât să ne întoarcem la cămin.

— Aţi mai văzut aşa ceva? ne întâmpină Peggy.

Năvodul se mai lăsase puţin, împestriţat tot de stele de mare şi peştişori zburători.

— Asta zic şi eu pescuit! a făcut Phil.

— În orice caz, e foarte drăguţ, am adăugat eu.

— E năvodul speranţei, a spus, la rândul ei, Peggy.

Ne apucăm iarăşi de treabă, Phil şi cu mine, încercând să reconstituim amintirile noastre de pescari amatori, el în Danemarca, eu în Franţa. Peggy toarnă şi ea un pic de gaz peste foc, descriindu-ne metodele americane. Până la urmă, ne luăm şi în clonţ, aşezaţi tustrei turceşte pe jos, în mijlocul unui talmeş-balmeş de fire de gută, sfori, odgoane şi cutii cu cârlige.

15.
UCENICIE GREA

În zori, Phil şi cu mine ieşim în larg. Ducem cu noi un paragat cu trei sute de cârlige — ceea ce nu e deloc rău — şi o prelată, cât toate zilele, din material plastic, ce ar urma să fie întinsă în cockpit pentru păstrarea în stare proaspătă a peştilor prinşi.

Prima întindere a paragatuhri, primul flotor, prima aşteptare şi, la capătul a patru sau cinci ore, prima extragere, Nici urmă de fletan. Doar ceva cod, dintr-acela care trăieşte în apele mici şi care, în plus, asta mi-o spune Phil, este interzis la vânzare. Merg însă ca momeală. Măcar atâta economie. În schimb paragatul seamănă cu un ghem de lână cu care s-au jucat mâţele. Phil scoate cuţitul, taie toate gutele, iar restul îl descurcăm acasă. După ce terminăm, iată-ne din nou în port.

— Hai să ieşim mai în larg, s-ar putea ca acolo să ne meargă mai bine, opinează acelaşi Phil.

Îi urmez sfatul. E pe-nserate. Stând în picioare la pupa, derulez pentru a doua oară în ziua aceea frânghia para gatului, lestată la capăt cu un bolovan. Pe măsură ce-mi vin la mână cârligele, înfing momeala şi le dau drumul în apă.

Brusc, unul clin cârlige se agaţă de mănuşă şi-mi intră în palma dreaptă.

— Opreşte! Phil! Stop! Înapoi cu toată viteza! Dă îndărăt!

Phil bagă schimbătorul în punctul mort, apoi trece în marşarier. Vasul continuă însă să înainteze. Phil se luptă cu schimbătorul, urlă, se zbuciumă, dar totul e zadarnic, marşarierul nu răspunde.

Trag cu mâna stângă din răsputeri de funia paragatului, dar aceasta se dovedeşte mai tare decât mine, simt cum îmi despică degetele încleştate pe ea, cum mă trage după sine în

adâncuri. Zbier cât pot: — Stop! Stop, fir-ar să fie! şi încerc totodată să smulg firul cu dinţii.

Phil intră în panică, se repede la mine, smulge cuţitul şi pân' să deschid gura, taie dintr-o lovitură firul cârligului.

Mâna îmi e salvată, mă doare de-mi sar ochii din cap, dar mai cu seamă simt că mă apucă turbarea de furie.

— S-a blocat marşarierul, n-a mers marşarierul, repetă prosteşte Phil.

— Bun, s-a blocat marşarierul, dar la ce-ţi trebuie asemenea bicepşi dacă nu ştii să te slujeşti de ei?

— Dar ce-ai fi vrut să fac?

— Să tragi de funie, fir-ar să fie, în loc s-o tai! Ce-o să ne facem acum?

Un colos cu creier de păsărică! Sau, mai degrabă, un dulău zălud... Pentru mine însă e absolut vital să reuşesc ca pescar: am de plătit rata, am de asigurat hrana noastră şi cazarea la cămin, or numai cu orele suplimentare pe care Peggy a şi început să le facă n-o s-o scoatem niciodată la capăt.

Ajunşi în port, am fost nevoit să cumpăr alte materiale — încă o sută de coroane azvârlite de pomană — şi să pregătim un nou paragat, urmând ca în zori să-l instalăm cu mare grijă departe, în larg. Odată treaba terminată, am revenit la chei ca să aşteptăm momentul când să mergem să tragem prada afară.

Sosind la locul cu pricina, nici urmă de flotor. Pustiu. Am scotocit marea cu binoclul, ne-am învârtit ore în şir, am comparat diversele repere luate, nu încăpea nici o îndoială, aici fusesem. Iată-ne din nou mofluzi, şi iată-ne din nou clienţi ai prăvăliei cumpărând iarăşi momeală, spre marele haz al groenlandezilor: nu se lăudase oare Phil-gură-mare pe la toate răscrucile că o să aducem la ţărm tone de peşte şi că o să ne îmbogăţim într-un timp record?... Acum, uitaţi-vă la el, s-a dezumflat de tot şi se întreabă cu ce o să-şi hrănească ditamai hoitu'!

În ceea ce mă priveşte, încerc s-o conving pe Peggy:

— E doar o ghină trecătoare, toiul va merge bine până la urmă... Am văzut atâţia pescari aducând o groază de peşte, de ce nu s-ar întâmpla la fel şi cu noi?

— Poate că nu vă pricepeţi încă, dar cu timpul o să deprindeţi şi voi meseria, răspunde ea, amabilă şi încurajatoare, aranjând în acelaşi timp, în năvodul întins sub tavan, ici o algă uscată, dincoace o scoică.

A patra ieşire în larg

De data aceasta, paragatul pare aşezat cum trebuie...

— Dă îndărăt! strigă Phil.

Prea târziu! Nu putea să mă anunţe din timp? Cu păcătosul ăsta de marşarier, care când prinde, când nu, iată-ne înţepeniţi între stânci... Scăpăm până la urmă, dar nu fără caznă. E o baftă că nava n-a păţit nimic! Dacă stau să mă gândesc bine, cumpărarea cuterului ăsta, n-a fost chiar un chilipir: la tăvăleală se dovedeşte destul de rablagit. Să te apuce deznădejdea, nu alta! Când tragem paragatul, abia dacă adunăm 30 de kile de peşte în prelata noastră menită să înmagazineze trei sau patru sute. Cât să punem momeală şi atâta tot. Pesemne că Peggy avea dreptate: „nu ne pricepem”. Ori greşim cu făcutul paragatului şi prindem prost cârligele, ori alegem locul la nimereală. Când trecem pe lângă alţi pescari îi vedem cum ne privesc, rânjind pe sub mustaţă, dar nu se găseşte măcar unul care să ne spună unde anume trebuie să ne încercăm norocul, sau cum trebuie să procedăm.

Lipsa noastră de experienţă, se cumulează, iar oboseala se acumulează; descurajarea ne pândeşte, iar pe mine şi neliniştea: eu sunt cel care achită nota de plată a uceniciei noastre, şi asta în sensul cel mai propriu al cuvântului, întrucât eu sunt acela care furnizez carburantul, materialul şi

alimentele: eu, sau mai degrabă Peggy, care trudeşte de una singură, cât e ziua de lungă, în faţa benzii rulante cu crevete.

Să dau bir cu fugiţii? Nici vorbă! Trebuie să perseverez, atât pe plan material, cât şi pe cel moral. Trebuie să ne coordonăm gesturile ca să nu ne stingherim reciproc, să nu facem eforturi contradictorii. Şi ce dacă greşim, uneori prosteşte, şi ce dacă ne trezim sleiţi de puteri şi nu ştim cum să ieşim dintre gheţurile care ne-au prins! O prostie, odată comisă, n-o mai repeţi!

Trec câteva zile. Odată, pe când ne înapoiam şi mat aveam de mers vreo două ceasuri, îl aud pe Phil exclamând:

— Priveşte! Flotorul nostru!

— Ai vedenii!

— Ba nu! Pesemne că un aisberg l-a agăţat în trecere, l-a târât după el şi l-a slobozit aici. Aşa ceva se întâmplă adesea. Într-adevăr, are dreptate, e chiar flotorul nostru portocaliu. Şi odată cu el, paragatul.

— Acu să vezi ce de peşte!

Tragem afară paragatul şi... fâs! Abia dacă-s vreo cincizeci de kile, curată sărăcie, Hotărât lucru, chiar şi cu acest miracol al regăsirii, tot n-am isprăvit cu ucenicia! Unde-s iluziile noastre de acum o săptămână?

Şi ca să pună capac la toate, se mai dezlănţuie şi marea. Suntem zgâlţâiţi într-asemenea hal pe coaja noastră de nucă în timpul opririlor necesare scoaterii paragatului, atât de vlăguiţi de tangajul şi ruliul care ne-au urmărit până la chei, încât, odată ajunşi, constatăm că nu ne mai ţin picioarele şi ne prăvălim, care pe o ladă, care pe un colac de parâme. Toţi cei din jur izbucnesc în râs, dar fără răutate, iar noi... îi imităm până la urmă.

De data aceasta, calitatea noastră de europeni ne e de folos: avem nevoie de bani şi muncim de bună voie, zi şi

noapte, în acord. Trudim din greu, vlăguiţi de nesomn, frigul sporeşte cu fiecare zi, noaptea se lungeşte.

Armarea cuterului lasă de dorit, dar n-avem o clipă liberă ca să putem cârpi ce e de cârpit. Uneori, când Peggy doarme, mergem şi noi să îmbucăm ceva pe fugă, într-un birt. E singura noastră pauză. E cald şi plăcut, puii se frig încetişor în rotisoare, miroase a cârantţi şi pâine prăjită, două chelneriţe îşi fac de lucru în spatele tejghelei. Într-o seară, dăm de doi patroni de pescadoare care, după ce fuseseră în Anglia să cumpere noi nave şi făcuseră o haltă în Danemarca, pentru întocmirea actelor de bord, sărbătoreau întoarcerea şi ciocneau un pahar pentru pescuitul lor viitor. Într-o altă seară, flecărim cu un tip, aflat în trecere, extrem de surâzător şi îndatoritor; după plecarea lui aflăm că acest afabil personaj pătrunsese, cu câţiva ani în urmă, într-un hotel din Jakobshavn şi împuşcase „la gura ţevii” doi danezi. Făcuse patru ani de puşcărie la Copenhaga şi acum trăia liniştit, într-un sătuc de aici. Dar un *Inuk* — cuvântul exprimă noţiunea de fiinţă, omenească prin excelenţă — nu poate supravieţui izolat, fără familie, în mijlocul gheţurilor. Iar cel de care vorbeam se străduie ca, prin amabilitatea lui, să recâştige prietenia tuturor.

Aşa legăm cunoştinţe. Într-un colţ, un tânăr bagă monede într-un flipper şi trage de manetă; rotiţele prind să se învârtă, luminile să clipească şi un alt grup de puştani, care jucaseră până atunci fotbal-mecanic — ei da, chiar şi aici, în fundul Groenlandei! — s-au întrerupt, să vadă ce iese.

— Ai pierdut! exclamă ei şi se pornesc pe râs.

Frumoasele chelneriţe ne întind doi cârnaţi cu ceapă, îndesaţi între două felii de pâine prăjită, totul scăldat în sos tomat. Înfulecăm, dăm pe gât şi un pahar de bere şi ne întoarcem la bord.

Cu aceste ocazii, descopăr şi viaţa nocturnă a portului. Mici grupuri de femei se furişează pe cheiuri, trec punţile de

pontoane şi dispar prin tambuchiurile deschise ale pescadoarelor. Din spusele lui Phil rezultă că aceste vizite spontane se bucură de o primire dintre cele mai „fierbinţi” din partea pescarilor, deloc supăraţi că li se tulbură somnul şi că, a doua zi, pe debarcadere nu auzi altceva decât: „mamarpa?”

— Adică? întreb eu.

— „Face bine dragoste?” Dar fii atent, tot aşa te întreabă şi când deguşti o bucăţică de carne: *mamarpa* adică: „e buna la gust”?

Am izbutit să dobândim o oarecare tehnică la pusul paragatului; astfel a fost depăşită o a doua etapa, sau mai curând, o a doua dificultate, fiindcă totul e să nu încurci parâma şi firele de gută atunci când le scoţi din mare, lucru care nu ne reuşeşte întotdeauna. Dacă această operaţiune nu e făcută cum trebuie, imposibil să prinzi o nouă momeală şi, evident, cu atât mai puţin, să lansezi iarăşi paragatul. În ceea ce ne priveşte, ne-am resemnat şi descurcăm totul acasă, la căldurică.

Cu sistemul acesta de lucru, nu mai există zi, nu mai există noapte, suntem mobilizaţi douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru. Optsprezece ceasuri pentru fixarea momelii, filarea şi instalarea paragatului, un pic de somn, după care scoatem paragatul. Restul de timp îl petrecem pe uscat, căznindu-ne, la cămin, să descurcăm sforăraia noastră.

Amărâta de Peggy munceşte acum optsprezece ore pe zi la fabrică; dar cum în momentul de faţă sunt destul de puţine crevete, lucrează la bandă doar opt ore, iar restul timpului şi-l petrece ori cu curăţenia secţiei, ori cu întreţinerea transportoarelor, sau, muncind în acord, la decorticarea crevetelor, atunci când exemplarele sunt fie foarte frumoase, fie puţine la număr. De fapt, le cam ia pâinea de la gură groenlandezilor, dar n-avem încotro, trebuie să plătim rata înainte de Crăciun, ca la primăvară să ne putem lua zborul.

Crede în continuare în evadare şi această speranţă îi dă puteri să reziste.

Până una-alta însă, se întoarce acasă, frântă de oboseală, cu junghiuri în muşchii gambelor din pricina nesfârşitelor ceasuri petrecute în picioare. Abia dacă mai ştie ce face; aruncă în năvodul de sub tavan recolta de stele de mare, printre care se strecoară uneori şi câteva carcase de crabi, se trânteşte în pat, propteşte sub picioare perne să restabilească circulaţia şi se înfofoleşte în pături. Doarme aşa câteva ore, în care timp noi ne luptăm cu paragatul, descurcând, tăind, într-un îngrozitor talmeş-balmeş de cârlige şi alte marafeturi, sub năvodul-baldachin care pe zi ce trece se îngreunează şi se lasă tot mai jos. Uneori, fie Phil, fie eu ne ciocnim de el când ne sculăm în picioare; înjurăm cât putem, scoicile se rostogolesc către centrul plasei, câte un peştişor uscat ne dă cu tifla printre ochiuri.

— Nu mai e chip să le mişti aici!

Adevărul e că între oceanul imaginar care coboară din tavan şi materialele noastre răspândite în toate părţile, spaţiul vital se restrânge pe zi ce trece.

Dar asta nu înseamnă că, atunci când Peggy se trezeşte, noi nu ne apucăm să vorbim — mai mult ca să-i susţinem moralul — de proiectele noastre: ce mai, mâine tragem lozul cel mare, nu încape nici o îndoială, aşa va fi... Ştiu însă bine că dacă a doua zi putem umple rezervorul cu motorină, lucrul acesta îl datorez numai şi numai muncii sale; şi mai ştiu că începe să-i fie lehamite.

Acum e rândul motorului să ne dea de furcă. În fiecare zi, preţ de o oră, între 6 şi 7, facem cu schimbul la manivelă ca să-l dezgheţăm şi să-l putem porni. Iar când, în sfârşit, îi dăm drumul, suntem sleiţi. Dar în pofida tuturor necazurilor, în pofida acestei munci demente, mă simt mai fericit decât

atunci când lucram la fabrică. Aici încaltea simţi că trăieşti, că eşti propriul tău stăpân.

După vreo zece zile de caznă, Phil mă părăseşte; l-a istovit „Nanok”, l-au istovit eşecurile noastre continui. S-a hotărât sa se îmbarce pe un mic pescador care pescuieşte în zona noastră şi care după aceea va porni către sud; iarna trecută a fost pe aici o asemenea lipsă de peşte şi crevete încât mai-mai să moară de foame şi frig într-un sătuc unde se trezise blocat de îngheţ.

Drept unică amintire a acestei ierni i-au rămas nişte pete roşietice pe piele: „Degerasem la picioare şi pe tot corpul” mi-a mărturisit el într-o zi, arătându-mi cumplitele urme.

Fabrica de conserve de la Jakobshavn riscă să rămână închisă o lună sau două — se mai angajează doar zilieri şi uneori muncitori la serviciul de întreţinere, dar puţini şi prost plătiţi, groenlandezii având, ceea ce, la urma urmei, e şi normal, prioritate. Or, Phil nu mai vrea să tragă din nou miţa de coadă; mai la sud, zice el, marea nu-i atât de rece, rămâne liberă de gheţuri vreme mai îndelungată şi se poate pescui în continuare.

Adevărul e că Phil se pricepe la pescuit cât mă pricep şi eu. Pe navele pe care fusese îmbarcat pescuitul se făcea cu năvodul şi nu cu paragatul. În plus, era încorporat unui echipaj de profesionişti. Dacă stau să fac socoteli, Phil ăsta m-a costat destul de mult. Un bloc de forţă în stare, pură, dar nu şi rezistent; după numai câteva ore e la pământ.

Ca din întâmplare, acum când sunt numai eu şi „Nanok”, iar huiduma care se lăuda întruna că-i va bate pe groenlandezi pe propriul lor teren a dispărut, aceştia încep să se apropie de mine, să mă liniştească: nu trebuie să-mi fac prea mult sânge rău, aşa e pescuitul, azi prinzi, mâine nu, şi

mă sfătuiesc să veghez la direcţia curenţilor marini, să nu trag paragatul în traversul lor etc...

Odată, un bătrân pescar acostează lângă mine şi-mi explică, părinteşte, că bucăţile pe care le pun ca momeală sunt prea groase şi informe, iar peştii, şmecheri, le ciugulesc cu gura lor mică, fără să se lase agăţaţi. Învăţ de la el să tai carnea în fâşii înguste de un centimetru, dar cât mai lungi, înfigând bine cârligul în ele. În felul acesta, peştele înghite carnea şi oţelul dintr-o singură muşcătură şi nu mai e chip să scape.

Mă simt fericit. În sfârşit învăţ şi eu cu adevărat. Mai aflu că un veritabil pescar de fletan poate câştiga trei-patru sute de coroane într-o singură zi bună, dar cazurile acestea sunt cu totul excepţionale şi nu în acest sezon, ci în plin august. Mai trebuie să ţii seama de furtuni, de paragatele pierdute sau furate de curenţi, de balene, de aisberguri şi de sloiuri, lucruri care se întâmplă destul de des. Un pescar experimentat are nevoie de o oră să prepare un paragat nou; un novice poate pierde cu treaba asta chiar şi o jumătate de zi, în funcţie de numărul cârligelor.

Şi mai e ceva: pescarii sunt mulţi, paragate aşijderi şi adesea se prind între ele. E obligatoriu ca la scoaterea lor să fie prezenţi toţi cei interesaţi. Atunci poţi vedea trei-patru mahune, bord la bord, ciocnindu-se una de alta sau izbind bucăţile de gheaţă în derivă. Furtuna se înteţeşte, descurcatul nu s-a terminat, intră în funcţie cuţitele, sunt tăiate firele încurcate şi totul e urcat la bord în mare viteză. Noile paragate vor fi fabricate la ţărm, acum nu-i timp, e furtună. Portul rămâne blocat.

A cincisprezecea zi

Ura-a-a! O sută de kilograme! S-a terminat cu necazurile! Mâine scot două sute!

Dar a doua zi îmi pierde dracul ştie cum, paragatul. De data asta simt că mă lasă moralul.

Oricum, iarna şi noaptea polară vor face imposibilă ieşirea lui „Nanok” în larg: prea tari vor fi vânturile, prea dezlănţuită marea, prea multe gheţuri.

16.
JAKOBSHAVN ŞI IARNA CARE VINE

S-a terminai. Peggy nu mai crede în pescuit. N-o mai ţin nervii.

— Nu se mai poate aşa, explodează ea, aruncând câteva resturi informe în năvodul-baldachin, trebuie neapărat să te întorci la fabrică, timpul nu-i încă pierdut. Altminteri nu vom izbuti să plătim rata şi n-o să reuşim să plecăm de aici în momentul dezgheţului. Niciodată!

E adevărat, acum e sezon mort...

— Nu-ţi fă griji, i-am răspuns eu, dacă o să fie nevoie, de o mică completare, o să împrumut. Iar la primăvară, când pescuitul o să reînceapă, o să pot restitui fără greutate.

Pentru mine, fabrica e un coşmar. Dar Peggy se afla în pragul unei depresiuni nervoase şi trebuie s-o ajut; aşa că mă prefac că-i dau dreptate şi, pentru câteva zile, mă întorc la lucru, ce-i drept, cam cu coada între picioare.

Cele două lungi săptămâni petrecute pe mare au fost pentru mine un minunat prilej de defulare; m-am istovit fizic, dar nu şi nervos şi oboseala sănătoasă acumulată la bord îmi îngăduie acum să suport starea de iritare ce domneşte între noi, prinşi în ochiurile unui năvod, aidoma stelelor de mare şi cleştilor de crabi ce se usucă sub tavanul camerei noastre de la cămin. La fabrică, munca se plăteşte cu ziua sau cu ora; în consecinţă, unul care a lipsit cât am lipsit eu n-are nici o garanţie că va fi reprimit. Nici vorbă, aşadar, să-mi reocup vechiul post de mecanic; ba trebuie să mă socot fericit că mi se dă să car lăzi.

Fericit, e, fireşte, un fel de a spune. Blestem şi înjur cât pot lăzile astea grele care îmi rup pur şi simplu mâinile. Dar altă soluţie nu există: n-au mai rămas decât câteva săptămâni până la scadenţă. În plus, mai trebuie să şi trăim din ceva.

Între timp, iarna s-a instalat de-a binelea. Banchiza ba se formează, ba se sfărâmă, ruptă de vânt şi bucăţi de gheaţă pornesc în derivă. De la fereastra fabricii, vedeam, cuprins de invidie, cum pescadoarele mai temerare ies încetişor din port ca mai apoi să revină, luminiţe plăpânde, abia zărindu-se în întunecimea din jur. Câţi erau oare cei care se agitau pe punţile lor, în mijlocul râsetelor şi maimuţărelilor, trăgând cu mâinile ude parâmele îngheţate ale năvoadelor? Noaptea polară avea să cuprindă însă curând toate zonele de pescuit, să le blocheze pentru multă vreme; ce se va întâmpla cu noi în momentul în care calele lor nu vor mai descărca nimic care să alimenteze maşinile fabricii şi să dea de lucru oamenilor? Nu cumva Phil avusese dreptate îmbarcându-se pe un vas ce naviga spre sud?

L-am tras pe „Nanok” pe ţărm ca să-l pun la adăpost. Am procedat cu cap, fiindcă portul îngheaţă în prezent tot timpul, deşi mareele şi vasele care intră şi ies sparg gheaţa. În trecere, am remarcat un pescador pântecos care se amarase lângă chei pe reflux. Dimineaţa, vasul era înţepenit între sloiurile împinse de flux şi o uriaşă cocoaşă de gheaţă formată pe pilonul ce marchează intrarea în port. Odată cu mareea, pescadorul, pe jumătate strivit, s-a scufundat. Doar cele două catarge mai răzbăteau prin crusta îngheţată.

În timp ce priveam acest spectacol, un bătrân pescar mi-a povestit o întoarcere din larg, pe timp de iarnă, cu adevărat extraordinară. Într-o seară, pe furtună, un vas, este prins de vijelie şi obligat să navigheze, dând serios bandă tribord, pe o mare dezlănţuită. Gerul şi apa au format rapid pe copastie un strat de gheaţă ce creştea cu fiece val. Cu cât creştea gheaţa,

cu atât sporea banda, şi viceversa. Un adevărat cerc vicios. De regulă în asemenea cazuri, vasele se răstoarnă; acesta a reuşit totuşi să ajungă în port, dar cu o înclinare înspăimântătoare, i-au sărit în: ajutor de pretutindeni, cu tot soiul de scule. Imediat ce pescadorul s-a legat de chei a fost pus în funcţiune un ferăstrău mecanic, iar restul oamenilor au atacat gheaţa — care avea ca la doi metri grosime deasupra liniei de plutire — cu ce le căzuse sub mână: topoare, târnăcoape, hârleţe.

Porul încremeneşte tot mai mult şi mai mult. Şi, deşi ştii că e îngheţat şi că vasele nu mai plutesc, prinse în lucrul unei oglinzi tulburi, te cuprinde mirarea de fiecare dată când vezi pe câte unul păşind pe apă, sau pe un altul coborând scăriţa pescadorului, punând piciorul pe suprafaţa lăptoasă şi netedă şi înaintând fără să se scufunde.

În ziua plecării sale, Phil a venit la fabrică şi mi-a declarat fără alt preambul:

— Vii cu mine. Las-o pe Peggy la Jakobshavn, o să se descurce de minune şi singură. Noi doi o luăm din loc; acolo, în sud, sunt parale bune de câştigat.

Nu zic nici da, nici ba. Stau şi cumpănesc: ce-i drept, i-am putea lăsa lui Peggy toţi banii, pe care-i avem şi să plecăm după alţii, mai mulţi. În felul acesta am suprima şi riscul foametei pe durata cât fabrica va sta închisă, iar eu m-aş întoarce odată cu desprimăvărarea.

— Ce zici? mă întreabă el.

— Să văd ce zice şi Peggy.

Dar de îndată ce o pun la curent cu proiectele lui Phil, Peggy izbucneşte:

— M-am săturat de Phil ăsta al tău; nici n-apuci tu, să ieşi bine pe uşă şi hop, apare dumnealui şi, ca din întâmplare, mereu la ora mesei. E o plăcere să stai cu banii aşa cum stăm noi şi să-l ai întruna pe cap pe unul cu burta şi foamea lui

Phil! Intr-adevăr, nu odată. Peggy a fost obligată să-mi pregătească din nou de mâncare pentru că Phil, căruia puţin îi păsa dacă îmi rămâne şi mie ceva, apucase să treacă pe la noi înaintea venirii mele. Manejul acesta durează de mai bine de o lună: Phil se înfiinţează la unul sau la altul, declară că moare de foame şi se înfruptă liniştit din hrana involuntarelor sale gazde.

Ceea ce nu ştia Peggy, sau mai exact nu voia să ştie, e că la groenlandezi un asemenea procedeu este şi firesc, şi perfect uzitat în caz de dificultate. În fond, Phil proceda în maniera lor şi, de vreme ce trăia ca şi ei, înţelegea să profite de ospitalitate.

Dar nu mentalitatea sau procedeele lui Phil constituie, de fapt, adevăratul subiect al discuţiei noastre. Nimic nu-mi garantează că n-o să păţesc şi eu ce a păţit el anul trecut: să mă trezesc blocat cine ştie pe unde pe toată durata iernii. Aşa stând lucrurile, rămân mai bine pe loc...

Yves, bucătarul care e aici de doi ani, a prins de vaste că s-a deschis un curs de groenlandeză pentru danezii rezidenţi ia Jakobshavn. Iată-l plin de râvnă şcolărească, trăgând de mine să vin cu el. E drept, ideea de a ne aşeza în bănci ca nişte mucoşi nu ne prea ispiteşte, dar în doi parcă va fi mai uşor de suportat.

Ajungem în tandem la şcoală. E noiembrie, am pierdut două lecţii. Ceilalţi elevi îşi dau coate şi rânjesc pe sub mustaţă: franţujii ăştia n-o s-o scoată niciodată, la capăt!

Groenlandeza e o limbă formată din cuvinte compuse, învăţ să le construiesc pornind de la rădăcina lor, lucru pe care înainte nu-l sesizasem defel. Începutul e bun. Cursurile au loc săptămânal: lectură, analiză, explicarea textului ajutător, fiecare elev pe rând. Se dau şi teme pentru acasă, avem de răspuns la diverse chestionare. Când nu pricep o explicaţie

dată în daneză, profesorul are amabilitatea să mi-o traducă în engleză.

De îndată ce simt că am înregistrat un oarecare progres, mă apuc să aplic în practică cunoştinţele dobândite, lucru care se află imediat la fabrică.

Yens, cel pe care l-am întâlnit în fiordul îngheţat şi care e sub-şeful echipei ce controlează timpii de muncă, mă obligă să vorbesc cu el numai în „eschimosă”; reacţia în lanţ se creează instantaneu: în timpul pauzei pentru cafea, toţi cei cu care simpatizasem fără a putea însă comunica nemijlocit, vin să-mi vorbească, mă chestionează în legătură cu regulile pe care le-am învăţat în timpul săptămânii, fapt ce mă sileşte să folosesc mereu noi cuvinte. Lăsând la o parte gramatica din carte, înghit zilnic porţii masive de gramatică practică şi constat cum, deodată, toate eforturile dezordonate pe care le făcusem de luni de zile se dovedesc fructuoase.

Femeile nu se sfiesc să se amestece şi ele şi nimeni nu vede ceva rău în lucrul acesta. La fiecare pauză, tronez în mijlocul unui grup:

— La asta se spune aşa; la asta-aşa.

Râsul şi veselia sunt mereu prezente, o metodă de a învăţa pe cât de plăcută, pe atât de eficace: reţin tot ce-mi spun ele. Curând şi pescarii din port aveau să înceapă să pălăvrăgească cu mine, apropiindu-se şi intrând spontan în vorbă.

Din păcate, Peggy continuă să nu priceapă nimic, pentru că refuză să înveţe ceva. Persistă în prejudecăţile ei de occidentală bine spălată; pentru ea, noii noştri tovarăşi nu fac mai multe parale decât... negrii americani: nişte indivizi leneşi, care umblă numai după câştiguri dobândite fără trudă. Pauza de fumat, nerentabilă pentru direcţiune, n-o mai miră, o scandalizează: curată hoţie! Iar eu aş zice, curată segregaţie. Faptul că-mi împărtăşeşte vederile ei, că discutăm despre ele, mi se pare perfect normal, dar de la

venirea noastră am tot avut asemenea discuţii, şi toate încercările mele de a-i schimba optica s-au soldat cu un eşec. De pildă, Peggy nu vrea să admită că umblatul ăsta teleleu face parte din ritmul de viaţă al groenlandezilor, punctând o pauză între două momente de maximă încordare fi că, în genere,, oamenii aceştia, au un simţ foarte dezvoltat al lucrului bine făcut.

La fabrică, Peggy continuă să vorbească numai în engleză cu colegele ei, iar în afară de asta nu se gândeşte decât la sordidul muncii sale, la orele suplimentare, la banii care intră în casă. E adevărat, munceşte îngrozitor de mult, dar nu i-ar fi oare viaţa mai uşoară dacă s-ar osteni să privească şi cu alţi ochi la vecinele ei de atelier? Sau poate e geloasă pe succesele mele lingvistice pe care le datorez acestor femei?

Am mai spus, mi se pare că, la cantină, mesele groenlandezilor sunt într-un permanent hohot de râs. Oamenii aceştia adoră să se ia peste picior, să-şi bată joc unul de altul, să se scălămbăie, să râdă pe socoteala celor mai buni prieteni. Sunt foarte perspicace, au un spirit critic extrem de dezvoltat şi ştiu să descopere imediat defectele cuiva pe care nu-l plac. La început, maliţiile lor sunt lipsite de orice răutate şi dacă victima reacţionează firesc, nu se supără, cei mai feroci dintre autorii glumelor pot deveni prietenii cei mai buni; dacă însă cel vizat nu înţelege de glumă, atunci maliţia se transformă în sarcasm, uneori de-a dreptul ulcerant. Din clipa aceea totul: pauza pentru cafea, prânzul, faimoasa pauză de fumat, se prefac într-o sursă de chinuri pentru cel care n-a ştiut să se facă agreat.

Intuia oare Peggy tot ce se spunea în jurul ei? Femeile o detestau şi, de cele mai multe ori, era preferabil că nu pricepea ce zic... Acasă se plângea de atmosfera care domneşte la atelier şi deseori discuţiile dintre noi ajungeau să se învenineze,

— Tu ai fost cea care ai creat atmosfera de care te plângă. Eu, ce pot să fac?

— Spune-le să fie mai amabile de vreme ce vorbeşti atât de bine eschimosa!

— N-ai decât să înveţi şi tu limba lor!

— Şi la ce o să-mi servească mai târziu?

— În primul rând, la auto-apărare. Şi, în al doilea, pentru că ne-ar schimba viaţa în bine. De ce nu vrei să vii cu mine la cursuri? Vorbeşte-le măcar în daneză.

— Ca limbă, daneza nu slujeşte decât pe câţiva kilometri pătraţi şi pe blestemata asta de insulă!

— Ce-i cu tine, Peggy? Eşti veşnic pusă pe harţă. Destinde-te puţin! Umbli de parcă ai fi înghiţit o umbrelă. Până şi privirile tale trădează dispreţ!

Raporturile dintre noi se degradează, devin uneori apăsătoare. Din când în când, zvârl din copite, chiar şi la propriu, trăgând câte un şut în năvodul-baldachin de care mă pocnesc mereu cu capul. Singurul rezultat pozitiv al acestor izbucniri e acela că o mai scoală pe Peggy din mohorâtul ei univers în care se închide tot mai mult şi mai mult.

17.
LA VÂNĂTOARE DE FOCI

Mathias e un bun camarad. Pe când era copil, locuise într-un sătuc, la nord de Jakobshavn, pe numele lui Agpa. Fusese astfel botezat din pricină că, pe vremuri, acolo îşi făceau sălaşul coloniile de *agpa* — gării — păsări cu o bătaie-greoaie a aripilor, dar cu un zbor foarte rapid, asemănătoare oarecum pinguinilor cu pântecul alb şi spinarea neagră. Maică-sa jupuia zburătoarele şi din pielea lor, cu pene cu tot, îi cosea cămăşi. Erau, deopotrivă şi foarte călduroase şi foarte frumoase. Iar treaba aceasta se petrecea nu cine ştie când, ci abia cu vreo douăzeci de ani în urmă.

Mathias n-are prejudecăţi, îi iubeşte pe europenii care stau în Groenlanda şi îi place că mă strădui să trăiesc printre compatrioţii săi. E unul din puţinii autohtoni din Jakobshavn care a adoptat integral avantajele „progresului”; are chiar telefon, ceea ce nu-l împiedică să cunoască tradiţiile eschimose şi foloasele pe care le poţi trage din ele. El mă va face să descopăr un soi de cizme — *kangmit* — din piele de focă şi mă va învăţa că nimic nu poate egala colţunii din piele de câine.

— Cu patru perechi de ciorapi de lână în cizme şi tot mi-e frig, îmi spunea el. O singură pereche de colţuni din piele de câine şi picioarele-mi sunt şi uscate şi la căldură.

Odată, aflând că a doua zi pleacă să vâneze foci la bordul lui „Minik”, un pescador de vreo douăzeci de metri lungime, nu m-am mai putut stăpâni:

— Mă iei şi pe mine, l-am întrebat.

— Nu, suntem deja patru.

— Patru, patru, dar câţi trăgători?

— Doi. Restul, unul e bucătar, celălalt cârmaci.

— Iar eu vin de unul singur şi am şi puşcă, am făcut înfipt.

M-a privit surprins.

— Ai o puşcă? De când?

— Mi-a lăsat-o Phil înainte de plecare, în contul diverselor noastre socoteli.

— Atunci, mâine la şase dimineaţa să fii la bord.

Cinstit vorbind, n-am încercat decât o singură dată

puşca asta, iar de la Phil am aflat doar că are un tir destul de... aproximativ. Aşa s-a hotărât — mărturisesc, tupeul mi-a slujit — prima mea ieşire la vânătoare de foci pe un pescador.

După trei ceasuri de navigaţie, pe o mare cu valuri înalte, ne aflăm cu toţii la prova lui „Minik”; abia mijeşte de ziuă şi iată prima focă. Duc arma la umăr, ochesc şi trag în acelaşi moment cu Lars, un vânător cu o excelentă reputaţie; el era

cel pe care mi l-a arătat de departe Jakob, atunci când făceam primii mei paşi pe banchiză.

Foca dispare ca, după câteva minute, să reapară, ceva mai departe, imobilă, moartă. O scoatem din apă şi o examinăm. Capul e intact, fără urmă de glonţ. Lars descoperă o gaură în şira spinării. Vâră un deget înăuntru pentru a măsura calibrul şi recunoaşte:

— Nu-i glontele meu. Tu ai ucis-o.

Am împuşcat prima focă! E drept, cam din întâmplare, căci ceea ce mi-a permis să ating ţinta au fost tocmai tălăzuirea mării, mişcările vasului şi... imprecizia-propriului meu tir. Mathias mă dăscăleşte:

— Nu trebuie să tragi niciodată în corp, pentru că strici pielea şi dai pe urmă de lucru femeilor. Ocheşte numai şi numai în cap. Şi deşi până la sfârşitul zilei rateurile s-au ţinut lanţ, în vreme ce ceilalţi totalizau cinci succese, sunt mulţumit. Eram în drum spre un loc adăpostit, unde să ne petrecem noaptea, când Lars comandă cârmaciului să vireze la tribord, apoi să reducă viteza şi ridica pumnul sus, ceea ce înseamnă că o focă a ieşit la suprafaţă. Trage un singur foc şi nimereşte. Asist la o perfectă sincronizare între Lars şi cârmaci: vasul se îndreaptă spre foca ce pluteşte şi lunecă în lungul bordului; cârmaciul dă înapoi cu toată viteza şi în vârtejurile de spumă stârnite de elice. Lars harponează şi trage pe punte prada sa.

În plină zi şi nu-i o treabă lesnicioasă să reperezi o focă, dar-mi-te în plină noapte! şi s-o împuşti dintr-un singur foc... Hotărât lucru, acest Lars e un mare vânător.

Căutându-şi adăpost pentru o noapte, „Minik” ocoleşte mici insule, pătrunde într-un soi de lagună formată de banchiză şi ancorează în dreptul unei aglomerări de sfărâmături de gheaţă sudate între ele. Ne legăm de un piton de gheaţă şi, la lumina proiectorului de bord, descărcăm cele şapte foci.

Asist, până una-alta, la decuparea focilor. Pălăvrăgind şi gesticulând — e şi acesta un mod de a te încălzi — fericiţi la ideea unei mese copioase, rod al trudei de peste zi, cei patru desfac bucăţile de carne cu mişcări ample, precise ş îndemânatice. Mi se întinde apoi o bucată pe care urmează s-o prăjesc într-o uriaşă tingire. După aceea, fac pe musul: spăl puntea şi ajut la aşezarea unui pat de zăpadă într-unul din colţurile ei. Pe acest pat sunt rânduite bucăţile de carne sângerândă, după care sunt acoperite cu un alt strat de zăpadă. În felul acesta nu riscă să se altereze. Un congelator sui-generis, în plin aer.

Odată stins proiectorul, ne strângem în cabină unde domneşte o căldură plăcută şi mâncăm cu poftă. Pentru mine, cina aceasta, reprezintă „botezul focii" şi totodată o excelentă ocazie ca să-mi promit solemn că voi reveni să vânez şi să pescuiesc, fie de pe mare, fie de pe uscat. Mă uit cum mănâncă tovarăşii mei: când lasă un os din mână, osul acela e absolut curat, parcă frecat cu şmirghel; nu izbutesc încă să fac ca ei, mănânc europeneşte, tai carnea, las deoparte cartilagiile, nu ronţăi extremitatea fragedă a osului... voi reuşi... dar abia la a cincea sau a şasea bucată.

Când termină, scot cărţile de joc; necunoscând nimic din regulile jocului lor, nu-mi rămâne decât să privesc La un moment dat unul din ei se prăvale brusc şi adoarme buştean. Partida se întrerupe, fiecare se întinde pe unde apucă şi somnul pune fulgerător stăpânire pe noi.

A doua zi

După câteva ore ridicăm ancora. Mathias e la cârmă. Ne îndreptăm mai la nord de golful Disko, blocat ici şi colo de iarnă. „Minik" luptă din greu cu banchiza care se acumulează la intrarea în Vaigat, un istm ce separă marea insulă Disko de coasta Groenlandei.

Focile apar, dar simţindu-se hăituite, plonjează imediat, încercând să pună o cât mai mare suprafaţă de gheaţă între ele şi noi. Trei oameni stau în permanenţă masaţi la prova. Mă aflu şi eu printre ei. Căţărat sus, pe gabie, Mathias ne ghidează indicând prin gesturi direcţia de urmat. În ciuda acestui radar uman, „Minik” încasează din când în când asemenea lovituri, încât ne trezim azvârliţi cât colo. Înţeleg de ce nu mi se încredinţează cârma; oricât s-ar strădui, timonierul vede abia în ultimul moment bucăţile de gheaţă ce-i ies mereu în cale. Fără o etravă şi o cocă foarte solide, totul ar îi pierdut. Totuşi, foca trebuie urmărită, orice s-ar întâmpla, nava trebuie să se năpustească spre ea, să se apropie cât mai mult şi toate acestea doar pe baza „radarului” de sus, de pe catarg: cârma la babord, cârma la tribord, încetineşte, cu toată viteza înainte...

La căderea nopţii dăm peste un alt echipaj, cunoscut la Vaigat şi cu care convenisem o întâlnire pe banchiză. Când sosim, gheaţa e roşie de sângele animalelor jupuite şi decupate. Descărcăm şi noi şi ne punem pe treabă. După cină, partida de cărţi se reia, la fel ca în seara trecută, cu deosebirea că Lars şi cu Mathias nu participă. Lars ia puşca, o duce la ochi, examinează cătarea deviată de pe urma unei izbituri; Mathias intervine cu câteva lovituri de ciocan şi a doua zi Lars va saluta cu un strigăt de bucurie precizia regăsită a tirului... Meşteri la toate aceşti vânători, sau, cum se zice, nevoia îl învaţă pe cărăuş...

A treia zi

Un scurt somn şi, în zori, pornim din nou. La intervale neregulate de timp facem cu rândul câte o pauză de ceai. Atunci ne aşezăm, în doi sau trei şi stăm la taclale în vreme ce sus, pe punte, vânătoarea continuă. În funcţie de gradul de oboseală sau de interesul pe care-l prezintă pentru el conversaţia, câte unul iese sau se mulţumeşte să zică:

— O să le omoare şi fără noi.

Aflu, cu prilejul acesta, că pentru ei e mai important să simtă şi să vadă animalul decât să-l vâneze. Uciderea lui e mai degrabă o chestiune de reflex. Adesea, fără să se întrerupă din supravegherea mării şi a gheţurilor, operaţie ce trece aproape neobservată, un vânător bun se dedă la tot soiul de mărunte trebușoare din cele care constituie rutina vieţii de la bordul unei nave. Din timp în timp, îl vezi chiar cum coboară în cabină să se dezmorţească puţin.

Treptat, mă deprind cu viaţa aceasta. Vasul înaintează întotdeauna cu prova în vânt, pe de o parte fiindcă astfel zgomotul motorului, zgomot bine cunoscut de foci, este înăbuşit iar, pe de altă parte, pentru ca mirosul lor, foarte fin, să nu perceapă prezenţa omului.

Tot mijindu-mi ochii şi măturând cu privirea valurile în căutarea celei mai neînsemnate, pete de culoare ivite la suprafaţă — capul unei foci? o simpla bucată de gheaţă? — am impresia că mă transform într-un far şi-mi simt vederea sleită de oboseală.

Uneori, ca să se mai destindă, câte unul dintre pescari vine la pupa, sare pe trupurile animalelor recent ucise, se reazemă de artimon sau se agaţă de câte un strai, ca să nu cadă în apă, îşi taie o bucată de osânză şi una de ficat îngheţat, amândouă crude, fireşte, şi le înghite simultan, îmbucături reconfortante — vitamine, calorii — perfect adaptate eforturilor fizice din timpul zilei.

Îndestulat, refăcut, vânătorul revine la postul său de la prova, scurt parcurs de douăzeci de metri care-ţi încălzeşte picioarele, grija numărul unu în această ţară de gheţuri, Din pricina nemişcării, membrele inferioare paralizează rapid, cu atât mai mult cu cât vânătorii poartă cizme de cauciuc, care îi apără perfect de apă dar deloc de frig Acelaşi lucru se întâmplă şi cu degetele mâinii, goale pe fierul puştii. Ca să le mai dezmorţească, oamenii prind arma sub braţ şi-şi masează

mâinile, să stimuleze circulaţia sângelui, clipind, în acelaşi timp, din pleoape căci şi globii oculari sunt la rândul lor în primejdie să îngheţe.

A patra zi

Uneori, la noi în Franţa, crepusculul se înveşmântează în culori incandescente; aici însă, peisajul e scăldat ore în şir într-o lumină învăpăiată, intensă şi blândă totodată, aureolând aisberguri scânteietoare. Totuşi, în jurul nostru, totul e senin, limpede. Elementele par că se confundă, se îngemănează, armonia dintre ele e perfectă. Lumea îşi închipuie adesea zonele polare încremenite în albul gheţii, în albastrul spălăcit şi verdele pal al mării şi-al cerului. Inexact. Astăzi, de pildă, soarele înviorează întregul univers într-un trandafiriu vibrant, pe care mişcătoarea mare îl reflectă în mii de cioburi vârstate. N-am văzut în viaţa mea nimic mai frumos ca acest cer care bate spre purpuriu, iluminând întinderile lichide în care se răsfrânge, transformându-le într-o imensă revărsare de focuri în continuă schimbare, violente, nuanţate, aproape transparente în imediata noastră vecinătate, dense mai încolo, cu sclipiri de turcoază şi bleu-lavandă în primul plan şi de ametist în depărtare, acolo unde plutesc, rarefiindu-se către orizont, marile formaţii de gheaţă.

O zi întreagă am fost uluit, fascinat. Am uitat şi de veghe şi de tot.

Seara, când ne-am adăpostit în braţul de mare unde ne petrecem noaptea, mă trezesc cu Mathias care mă întreabă plin de solicitudine:

— Duci dorul după nevastă? Pari trist.

Băgase de seamă şi nu greşea că n-am mai fost la fel de dinamic ca la începutul expediţiei. Am mormăit ceva, aşa, într-o doară. Cum să-i explic că splendoarea ce mă înconjura îmi tăiase pur şi simplu respiraţia, că n-avusesem decât o singură dorinţă: aceea de a privi. Tovarăşii mei îşi văzuseră

de ale lor, preocupaţi mai mult de vânătoare decât de culorile cerului sau ale mării, atât de familiare lor.

A cincea zi

Feeria de lumini a Marelui Nord s-a stins: cerul s-a acoperit, s-au bulucit norii şi inima îmi e ca un pietroi. De două zile n-am reuşit să împuşc nimic în vreme ce ceilalţi,,.

Am ieşit şi eu la vânătoare... Departe, pe un bloc de gheaţă, iată o raţă. Brusc, duc puşca la ochi şi golesc întreg încărcătorul. A fost ca o supapă; acum puteam din nou să râd şi să glumesc cu tovarăşii mei, fără să fiu chinuit de gânduri ascunse. Timp de două zile n-am fost vânător şi începusem chiar să mă îndoiesc că voi deveni vreodată. Or, vizavi de ceilalţi, prezenţa mea se justifica doar dacă îmi foloseam arma; altminteri, rămâneam veşnicul amator, adică parazitul care trăieşte de pe urma comunităţii fără a lua parte la treburile ei.

A şasea zi

Dimineaţa, Mathias a strâns toate cartuşele rămase.

— Gata cu vânătoarea, ne întoarcem, a fost unicul său comentariu.

Mathias e căpitanul şi fiecare îi dă ascultare. Armele au fost descărcate, motorul pus în funcţiune. Eu şi cu el facem cu schimbul la cârmă. E încă noapte. În bezna şi ceaţa din jur abia dacă poţi distinge prova lui „Minik”. Din pricina ţărmului apropiat, ruta pe care navigăm e plină de stânci, ca să nu mai vorbim de sloiurile aflate în derivă.

Odată ieşiţi de după adăpostul format de insule, suntem luaţi în primire de o furtună de zăpadă, iar packul ne sileşte să virăm de bord înspre larg, prin banchiza dislocată. În pofida reflectorului instalat la prova, nu se vede nimic. Două ceasuri încheiate înaintăm numai după busolă. Suntem sleiţi.

Lars şi cu bucătarul vin să ne schimbe. La şase dimineaţa suntem în cabina de la prova, hămesiţi, înfulecând bucăţi de focă crudă. Un mic dejun dintre cele mai consistente, dar nu este sigur că o să-l putem păstra în stomacurile noastre dacă nava va continua să fie zgâlţâită în halul în care e. Până şi Mathias începe să sufere de rău de mare. Ca să-i mai risipesc proasta dispoziţie, mă apuc să-i predau un curs de engleză, iar el se căzneşte să perfecţioneze groenlandeza mea. Apoi, ca să mai variem programul, îl învăţ să facă împărţiri după sistemul francez, mai simplu, după părerea mea decât cel danez. Pe o furtună ca asta e mai bine să vorbeşti, să glumeşti, să faci orice numai să nu stai întins pe cuşetă.

Sosim la Jakobshavn morţi de oboseală. Când cobor de pe navă mă clatin deşi am sub picioare pământ ferm, iar când întorc capul rămân cu gura căscată: „Minik” s-a prefăcut într-o fortăreaţă de gheaţă. De catarge şi verge spânzură stalactite, iar între bocaporţi, pe ambele laturi se înalţă un zid de cristal. Era, într-adevăr timpul să ne reîntoarcem şi Mathias a avut perfectă dreptate când ne-a cerut să punem puştile la rastel... Îmi vine în minte istoria aceea cu vasul care s-a înapoiat în port culcat pe un bordaj gata-gata să se răstoarne.

Această primă vânătoare de foci avea să-mi slujească mult: ea reprezintă adevărata mea intrare în lumea arctică.

În plus, am dobândit precizie la tir, rezistenţă la frig şi o anumită intuiţie a intemperiilor. După câteva ceasuri de odihnă, urcăm la bordul lui „Minik”, să decupăm focile în bucăţi. Băgate în celofan, ele vor fi vândute la magazin.

Ne despărţim apoi, fiecare întorcându-se la familia lui, la casa sa. Aşa e viaţa pe-aici: timp de câteva zile oamenii împart totul. Vânătoarea şi pescuitul reprezintă primul şi unicul comandament şi toţi i se supun fără crâcnire. Tovarăşi în ceasuri, bune sau rele suntem locuitorii aceluiaşi oraş,

sortiţi sau nu să fim din nou împreună, de a doua zi chiar, sau, poate, niciodată.

18.
ÎNVĂŢ CUM SE PRIND FOCILE SUB BANCHIZĂ

Jakob, chelnerul de la hotelul francez, m-a făcut să descopăr un nou aspect al vieţii groenlandeze: iarna, când nu se iese cu puşca la vânătoarea de foci, localnicii le capturează cu ajutorul unei plase, exploatând momentul când aceste mamifere vin să respire sau să se odihnească pe ţărm, sau pe marginile unui aisberg.

Jakob este tipul groenlandezului viitor, A moştenit de la taică-său, care a fost institutor, o turnură de spirit oarecum diferită de cea a compatrioţilor săi, şi un mod foarte raţional de a gândi; acelaşi tată l-a învăţat însă şi toate tehnicile tradiţionale ale vânătorii şi pescuitului.

Astăzi, Jakob mă ia cu el să-l asist la instalarea plaselor în fiord, lecţie de o importanţă capitală pentru ceea ce mă va aştepta pe viitor. Odată coborâtă panta cea mare care mărgineşte fiordul, porneşte înainte în chip de cercetaş, cu *tokul* în mâna stângă, purtând puşca şi sacoşa în bandulieră. Mă ţin după silueta lui, detaşată perfect. Gheaţa e solidă, groasă de douăzeci până la douăzeci şi cinci de centimetri. Înaintăm luând aisbergurile drept repere. E nevoie însă să le poţi recunoaşte indiferent de unghiul din care priveşti, indiferent de lumină, sa le dai, într-un anume sens, — asemuindu-le cu obiecte din natură — o identitate: boltă, ţanc, prismă, turn. Jocul umbrelor se schimbă de la zi la zi, suprafeţele de gheaţă peste care lunecă ultimele licăriri roşii ale acestui sfârşit de noiembrie capătă nuanţe de gri, virează spre negru. Elementele de contrast se vor estompa curând, curând, înghiţite de bezna nopţii. Şi mai e un lucru important: să poţi determina, judecind după partea de sus a aisbergului, cam cum arată cea care e în apă.

Jakob reperează un soi de dom, cu unul din pereţi căzând, la verticală, în mare:

— Uită-te, de pildă, la ăsta, zice el. Nu-i bun pentru noi, cu siguranţă că baza i se ţuguie, o focă n-o să vină niciodată, cel puţin pe latura asta.

— De ce?

— Cel mai bine e ca peretele să se evazeze în pantă lină. Focilor, explică Jakob, le place să-şi frece spinarea şi burta de: gheaţă.

Pornim mai departe, păşind pe marea îngheţată. Jakob e mereu cu ochii la pândă, aruncând priviri la dreapta şi la stânga: focile pot apărea oricând într-un ochi de apă.

Un nou aisberg, înalt şi plat în creştet, semănând cu o coroană de măsea. Jakob face cu tokul său o gaură rotundă, E în regulă: peretele de sub apă formează un soi de coamă prelungită care se pierde cine ştie unde. Prin apa străvezie văd piciorul aisbergului detaşându-se maiestuos, aidoma unei uriaşe rădăcini înclinate, strălucitor de albe, tranşând pe fondurile verde-închis şi negru-verde ale genunilor marine.

Jakob mă pune să sap o altă gaura, chiar la piciorul peretelui, în timp ce el forează o a treia, în aceeaşi linie cu prima. După aceea, mai face trei găuri mici în imediata apropiere a celor mari, înfige în ele trei bucăţi de gheaţă în chip de ţăruşi şi toarnă de jur împrejurul găurilor niţică apă luată cu gamela; până apucăm noi să desfacem plasele, apa, îngheţând bocnă, va cimenta perfect cele trei pitoane.

— Ale mele, îmi explică el, au formă de con cu baza în afară; fiecare însă îşi confecţionează pitoanele astea de gheaţă după pofta inimii, iar unii înfig chiar bucăţele de lemn. În felul acesta, nu-i nici o problemă să ştii care-s plasele tale, care nu.

Acum, ia o sfoară şi o leagă de capătul tokului său.

— Cu asta am să leg găurile intre ele...

— ???

— Toată figura e să lansezi *tokul,* pe sub gheaţă, de la o gaură la alta. Dacă e prea greu, există riscul să se ducă la fund; dacă n-are suficient lest, traiectoria lui va fi imprecisă şi deviată de curenţii marini.

Şi, aplecându-se peste stratul de gheaţă, transformă vorbele în gest:

— Ţii *tokul* de vârful de fier, bagi coada în apă, îl înclini aşa... cam la vreo 30° şi... hop!

Dintr-o singură, dar savantă mişcare a mâinii, Jakob îşi propulsează instrumentul pe sub apă; după câteva secunde, iată-l, apărând în gaura din mijloc. O manevră care pare simplă la prima vedere, dar care cere multă îndemânare, o precizie absolută.

Jakob scoate *tokul* din apă şi, odată cu el, doi-trei metri de strună.

- Am aici lungimea ce separă cele două găuri, plus ce-mi trebuie ca să fac o buclă pe după piton.

Reia operaţiunea şi *tokul* e lansat pe sub banchiză în direcţia celei de a treia găuri; de două ori coada izbeşte piciorul aisbergului, dar la următoarea încercare, *tokul* apare unde trebuie.

— Vezi, zice Jakob, în prezent toate găurile sunt legate între ele prin aceeaşi sfoară.

Acum dezleagă frânghia de *tok* şi o înfăşoară bine de cel de al treilea piton; apoi, ia *tokul,* îl freacă bine prin zăpadă ca pe un făcăleţ, după care îl şterge cu mâna sa înmănuşată, explicându-mi că astfel uscat, lemnul nu seva mai acoperi de gheaţă. Odată terminată şi această treabă extrage din sacoşă o plasă cu ochiuri largi, lungă de vreo cinci metri.

— Jos, la baza plasei, sunt patru pietre care-i vor sluji de lest; în partea de sus, aceste corzi fine o vor menţine întinsă bine sub banchiză şi vor împiedica, totodată, ruperea ei în momentul capturării.

Plasa e întinsă pe jos; Jakob leagă una din extremităţile ei de piton, cealaltă de capătul liber al sforii, o desface în evantai lângă prima gaură, merge până la a doua gaură, trage de acolo plasa spre el şi repetă operaţiunea la a treia gaură. În felul acesta, la terminarea manevrei plasa se află sub banchiză, întinsă între cele două orificii extreme şi reţinută de frânghiile fixate de cei trei pitoni.

Apoi, Jakob se apleacă, suflă peste suprafaţa apei ca să înlăture particulele de gheaţă în curs de formare şi verifică dacă plasa se găseşte în poziţie bună. Totul este în ordine. Mă aplec la rândul meu, mă uit la dreapta, mă uit la stânga cu mâna streaşină la ochi ca să evit reflexele şi disting un rând de ochiuri ce se înşiră la piciorul aisbergului, viziune a unui univers nou pe care sunt fericit să-l descopăr.

Îi dau lui Jakob o mână de ajutor să astupe cu fragmente de gheaţă găurile făcute.

— Într-o oră, îmi spune el, se fac beton, nu alta. Cu *tokul* în mână, pornim să descoperim alte aisberguri potrivite, la piciorul cărora vom fora noi găuri şi vom aşeza noi plase.

Acestea sunt preparativele pentru capturarea focilor sub banchiză.

19.
LA „PESCUIT” DE ZMEIE

M-am întors pentru câteva zile la fabrică, dar aici munca aproape stagna (exceptând-o pe Peggy care reuşea mereu să fie inclusă în câte o echipă), astfel încât femeile nu mai decorticau decât manual. În ceea ce mă privea, n-aveam aproape nimic de făcut şi, pe deasupra, eram atât de entuziasmat de recentele mele ieşiri pe banchiză incit mă străduiam întruna s-o antrenez şi pe Peggy, s-o smulg de la obsedanta ei muncă. O tentativă care a fost cât p-aci să degenereze în ceartă şi încă într-una furtunoasă.

— Te-ar mai destinde puţin, am spus eu.

— Şi când, mă rog? Duminica? Închipuie-ţi că mai am nevoie şi de odihnă!

— Ieşind te-ai odihni mai bine decât stând toată ziua zăvorită în casă,

— Posibil. Dar nu le pot face pe amândouă: şi fabrică şi banchiză. Şi pe urmă, ce vrei? Îmi place căldura. Mi-e poftă de arşiţă! Vreau să văd ţări calde!

Peggy venea dintr-o regiune a Statelor Unite cu o climă la fel de temperată ca aceea a Franţei şi habar n-avea ce înseamnă adevărata căldură, zăpuşeala aceea care putea fi de-a dreptul abominabilă.

— Frigul e mult mai sănătos. Adevărul e însă altul: tu vii dintr-o ţară mecanizată, unde totul merge după computer şi atunci, pentru voi, americanii, un mic tur prin bătrâna Europă e sinonim cu un plonjon în epoca lui taica Noe, e mult prea de ajuns ca pitoresc, fiindcă oricum, pentru voi, individul ca atare nu contează.

— Vrei să vorbeşti acum de groenlandezi! Nişte ignoranţi cu care nu poţi schimba o idee!

Problema limbii revenea pe tapet.

— Ce ştii tu, care habar n-ai de groenlandeză? Personal am trăit întotdeauna printre oameni săraci. Nu ştiu dacă poţi realiza ce înseamnă sărac! Aceştia mă interesează şi puţin îmi pasă dacă ştiu să citească sau nu. Important este că n-au uitat încă râsul!

Eram îngrijorat. Cum va rezista Peggy o iarnă întreagă în aceste condiţii? Chipul ei cu câteva luni în urmă încă atât de luminos, se înăsprea şi o cută amară umbrea întreaga expresie.

La fabrică nu mai era nimic de lucru pentru mine, astfel încât am sărit în sus de bucurie când Mathias mi-a propus să vin cu el la pescuit de crevete. La urma urmei, era un soi de pelerinaj la înseşi sursele fabricii, ocazia de a mă smulge din

atmosfera apăsătoare de la cămin şi o modalitate de a scăpa de starea de demoralizare a şomajului impus.

De data aceasta ne-am îndreptat către sud. Tăiem intrarea în fiord; în mod normal, o jumătate de oră e de ajuns ca să depăşeşti gâtuitura, dar acum e plină de aisberguri, aşa că ajungem în larg abia după vreo două-trei ceasuri bune.

Mai navigăm alte două ore, după care Mathias stabileşte care va fi sectorul unde vom arunca năvoadele. Pescadorul înaintează încet, ghidându-se după sonda de adâncime şi radar; căutăm o zonă unde fundul să fie accidentat şi cel de la timonă schimbă adesea şi brusc direcţia, urmărind să ajungă deasupra crestei unui lanţ stâncos, sau a unui munte submarin pentru că la poalele acestora evoluează bancurile de crevete.

Năvodul e aruncat, pescadorul îl trag încetişor după dânsul, apoi e scos la suprafaţă, urcat şi deşertat pe punte. Aici, unui dintre noi azvârle cu lopata crevetele în lăzi din material plastic în timp ce alţi doi triază conţinutul cu ajutorul unui cârlig ascuţit; tot ce nu este crevete e înţepat şi, cu o mişcare rapidă a mâinii, azvârlit îndărăt, peste bord.

După câteva zile însă recolta de crevete devine într-atât de sărăcăcioasă, încât ne vedem siliţi să capturăm pescăruşi şi un soi de rândunici de mare. Metoda constă în fixarea unor bucăţi de carne în nişte cârlige cu plutitor legate de o saulă şi remorcarea acestora. Îndată ce au reperat prada, păsările se năpustesc asupra ei în picaj, cu pliscurile larg căscate, o înşfacă şi, cu cârligele în gâtlej, se înalţă şi plutesc în aer... aidoma unor zmeie de hârtie la capătul sforii lor. Din ele aveam să preparăm savuroase feluri, schimbând astfel, în mod plăcut, monotonia meniului zilnic.

20.
PESCUIT MIRACULOS

La fabrică n-au mai rămas decât două echipe care sa lucreze câte opt ore fiecare. Peggy însă munceşte în continuare de la şase-dimineaţa la patru şi jumătate după-amiază, face pauza de cafea şi la cinci reia lucrul până la începutul serii. Total: douăsprezece ore de lucru. Groenlandezii tac, ceea ce nu înseamnă că n-ar avea nimic de zis. Eu, repartizat din nou la întreţinere, nu pot, evident, face decât strict cât mi se dă.

Partea ce mi-a revenit de pe urma amărâtului acela de pescuit de crevete a fost o nimica toată; până la urmă, Mathias abia dacă a scos banii de carburant. Vânătoarea de foci însă şi capturile făcute cu plasele lui Jakob, mi-au permis, din fericire, să aduc în casă o bună provizie de carne pentru iarnă, carne pe care am agăţat-o afară, de fereastră; gerul e straşnic şi nu există riscul să se altereze.

De altfel, marea va îngheţa în curând complet şi orice trafic va fi cu desăvârşire blocat; pe deasupra, bancurile de crevete au dispărut cu desăvârşire, aşa încât pescarii nu mai ies în larg. Dacă lucrurile continuă aşa, fabrica se va închide definitiv, inclusiv serviciul de întreţinere. Rata tot n-a fost plătită şi mă întreb cum vom rezista, cum vom trece iarna?

Într-o seară, trecând, la etajul trei al fabricii, prin dreptul ferestrelor, zăresc trei sau patru pescadoare pregătindu-se să intre în port.

Vase fantomă? Contrabandişti?

Câtuşi de puţin! Iată-le acostând la cheiurile de descărcare şi, în clipa aceea, ce-mi văd ochii? Pe punţile brusc iluminate, zeci de cuburi din plastic alb, pline vârf. Crevete, crevete, crevete!

Pe cheiuri, e un furnicar de lume venită în grabă să asiste la spectacol; oamenii fac lanţ, cutiile sunt descărcate stivuite pe vagonete, iau în viteză direcţia fabricii.

Cobor la rându-mi să aflu despre ce-i vorba. Să fie ca la vreo douăzeci de tone, zic unii. Şi nu-i decât un început. De a doua zi dimineaţa, toate pescadoarele care au năvoadele în bună stare şi căpitanii gata să iasă în larg, părăsesc portul, în timp ce la fabrică lucrul se reia din plin, douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru. Cele două brigăzi care se succed rămân pe loc câte douăsprezece ore fără întrerupere. Ca să facă faţă acestei bafte chioare, direcţia a reunit întregul personal; s-au organizat, spontan două echipe, alegându-şi singure membrii, dintre cei obişnuiţi să muncească mână-n mână şi imediat s-a pornit o întrecere amicală între ele.

Această neobişnuită abundenţă avea să dureze cincisprezece zile. Acum Peggy şi cu mine, am ajuns să muncim câte optsprezece ore în şir: douăsprezece cu echipa noastră şi şase cu cea următoare, o săptămână de noapte, o săptămână de zi, ceea ce practic nu mai înseamnă nimic. Oricum, de două sau trei săptămâni soarele a dispărut cu desăvârşire, pentru o perioadă de trei luni, dintre care două de noapte totală.

Acum, când muncesc din nou regulat şi stau mult în fabrică, îmi dau seama că raporturile dintre Peggy şi groenlandezi s-au deteriorat serios de tot. La început, poate şi din prietenie pentru mine, râdeau de ea în mod discret. Apoi, femeile s-au pornit s-o ia zdravăn peste picior. Acum, îşi bat joc de ea făţiş, îi maimuţăresc mersul, rigiditatea, fără să se mai gândească dacă în spatele acestei rigidităţi nu se ascunde cumva spaima ei în faţa nopţii polare. E oaia râioasă a colectivităţii, e arătată cu degetul.

Odată, pe când intram în fabrică fiind chiar în spatele ei, dar neobservat de nimeni, am surprins un grup de persoane care se ţineau ostentativ de coaste, hlizindu-se cu gura până la urechi. Aş fi dat oricât să nu fiu în pielea ei... Mă întristează foarte mult această neînţelegere, dar ce pot să fac?

Ajunşi, după schimb, la cămin, Peggy explodează:

— Situaţia asta nu mai poate dura aşa! Directorul a spus că dacă avem vreo problemă, ne va ajuta. Mă duc la el.

— Fii atentă: dacă recurgi la forţă, viaţa o să devină de-a dreptul imposibilă pentru tine.

— Dar n-au dreptul să mă trateze aşa!

— Dreptul! Dreptul! Rişti pur şi simplu să te trezeşti dată afară.

— Asta-i prea de tot! N-o să mă las călcată pe bombeu de indivizii ăştia!

— Când e vorba de un caz de neadaptare, directorul trece automat de partea lor. Ei ştiu cum să se aranjeze între ei. De altfel, ţi-am spus nu odată să încerci să le înveţi limba... Acum, vezi cum procedezi ca să domoleşti spiritele şi să te faci acceptată.

Peggy însă a atins temperatura de fierbere.

— Sper că nu-ţi închipui că o să decortichez crevete toată viaţa mea, chit că se câştigă bine!

— Nu, dar nici nu faci ceea ce trebuie ca şmotrul să-ţi devină suportabil. Iar când îţi propun să vii cu mine, să mai ieşi din oraş, refuzi.

— E nevoie să muncim ca să plătim rata asta!

— O scoatem noi la capăt, nu te lăsa încătuşată de chestiile astea băneşti, până la urmă o să devină o obsesie. Aruncă-ţi un pic privirea în jurul tău, ascultă, respiră! Curând va veni şi pe aici primăvara!...

— Crezi cu adevărat că o să plecăm vreodată cu cuteraşul nostru?

Gândul acesta aducea întotdeauna cu sine împăcarea, reînvia tandreţea, dovadă că neînţelegerile dintre noi erau provocate numai de circumstanţe. Nu încăpea însă îndoială că Peggy se afla la capătul puterilor. Munca era istovitoare şi fizic şi nervos: cum să rezişti stând zece-douăsprezece ore în picioare, repetând aceleaşi gesturi, într-un zgomot infernal, după care alte şase sau opt, întreţinând şi spălând

materialul? Singură în mijlocul clanului groenlandez, ea se închidea tot mai mult în micul ei univers intim. Seara, îmi povestea tot soiul de istorioare pe care le născocea de la cap la coadă ca să-şi ocupe mintea în timp ce stătea în faţa benzii rulante. Aveam impresia că-mi ascult propriile mele reverii, de pe vremea când mă aflam arestat în închisorile siriene. Peggy pierdea orice contact cu „ceilalţi”. Aşa, de pildă, construia fără încetare casa sa imaginară din America. Eu, încaltea, izbutisem să mai scap câteva zile, în diferite reprize, şi cât de fericit fusesem pe mare ori pe banchiză! Noaptea polară, care ne înghiţea acum, transforma oboseala lui Peggy într-o stare de nelinişte şi de adâncă disperare. În mod paradoxal, fabrica devenise pentru ea un soi de refugiu; odată munca terminată, singurul lucru care o interesa era ideea ieşitului pe mare imediat ce va veni primăvara.

Colac peste pupăză, toţi tinerii care locuiau la cămin — câte şase pe etaj —, groenlandezi, dar şi un danez, care trăgea la chiolhanuri mai abitir ca ceilalţi, erau extrem de zgomotoşi. Singurul lucru înţelept pe care-l puteai face când, bine piliţi, debarcau pe culoar tropăind cu bocăncioii lor şi se instalau în câte o cameră cu picupul pus la maximum, era să te înarmezi cu răbdare şi să aştepţi să cadă laţi de oboseală ceea ce, uneori, nu se întâmpla decât a treia zi. Dar şi atunci se putea să adoarmă uitând pe platan un disc zgâriat care relua la infinit aceleaşi câteva note răguşite.

Sunt ultimele zile ale acestui pescuit miraculos, şi pescarii storc din ei şi cel din urmă pic de vlagă, iar personalul fabricii aşijderi. Tot acest efort înseamnă supravieţuirea pe durata iernii şi, în ciuda imensei noastre oboseli, Peggy şi cu mine încheiem cu un scor de patruzeci şi opt de ore de muncă fără întrerupere. Primele opt zile ne sunt plătite după tariful normal, plus o primă pentru randament sporit, următoarele opt sau zece după tariful orelor suplimentare. Când se ajunge

însă la patruzeci şi opt de ore în şir, cum am lucrat noi, atunci plata e triplă. Un ultim efort. Să rămâi treaz, să rezişti fizic şi psihic. Vom reuşi oare? Va izbuti Peggy să se ţină pe picioare? Ce-o să se întâmple cu noi dacă vreunul cade la pat bolnav?

Odată scurse primele douăsprezece ore, timpul începe să treacă mai repede. Ajungem la un soi de „stare secundă”, ne prefacem în somnambuli. După douăzeci şi patru de ore, o nouă echipă vine s-o înlocuiască pe cea dinainte. Oamenii au chipuri odihnite şi asta constituie pentru noi un influx de energie, Iată-ne „regeneraţi” pentru încă şase ceasuri. Ne susţine şi perspectiva de a-l regăsi pe „Nanok”. când va veni dezgheţul. Aceste ultime zile, aceste etape orare fenomenale, ne vor permite să trăim apoi o lună de zile fără să facem nimic. Chinul de acum va fi răsplătit; vom bine-merita această lună de vacanţă... Pauza de cafea, masa, acele ceasornicului se rotesc repede... Patruzeci şi opt de ore! Suntem frânţi; suntem năuci!

Iată-ne şi acasă; în perspectivă, o lună întreagă de dormit, pe îndesate.

Încântată, Peggy exclamă:

— Nici măcar n-a fost atât de îngrozitor! Sunt gata să-mi reîncep reveriile... au ajuns acum la un stadiu atât de frumos, atât de perfect!

21.
NOAPTEA POLARĂ

Ne-au trebuit două sau trei zile ca să ne punem pe picioare, după acest tur de forţă. Vacanţa aveam să ne-o petrecem între cei patru pereţi ai cămăruţei noastre, de la jumătatea lui decembrie până pe la jumătatea lui ianuarie. După ce-am achitat rata pentru „Nanok”, am făcut o provizie de legume conservate, stafide, curmale, toate luate de la magazin. La

fereastră, în frigiderul nostru natural, atârnă treizeci de kilograme de carne de focă şi zece de balenă.

Marea e complet îngheţată, vasele au încremenit în port, fabrica s-a închis, nu mai e nevoie de muncitori. Prea bine! Întrebarea e însă cât timp va ţine îngheţul acesta? Câteva săptămâni, două-trei luni? Se pare că în 1971—72, marile geruri au durat patru luni încheiate, timp în care fiecare a fost nevoit să se descurce cum a putut.

Ce o să fie cu noi? Ei bine, vom vedea la timpul potrivit! Până una, alta, dormim.

Dormim, într-adevăr, în neştire, sub plasa plină ochi, care atârnă mai mai să ne cadă în cap, dându-ne impresia că locuinţa întreagă are tangaj şi ruliu. De altfel, exceptând o vagă licărire la răsărit, noţiunile de zi şi noapte n-au nici un sens. Poţi la fel de bine să te culci, să te scoli, să mănânci; să citeşti — se citeşte enorm în timpul nopţii polare — sau să meştereşti la ceva la 10 seara, ca şi 2 dimineaţa ori după-amiază. Crăpi un ochi doar când te apucă pofta de conversaţie, de făcut dragoste sau de citit. Aşa ne-am petrecut trei săptămâni, fără să scoatem nasul afară.

Fireşte, nu suntem singurii care să ducă existenţa asta vătuită. Exceptând Crăciunul şi Revelionul, toată lumea doarme pe rupte în această perioadă. S-au potolit până şi zgomotoşii noştri vecini. Jakobshavn pare vrăjit, meleag al Frumoasei adormite din Ţara de Gheaţă

Pentru noi, bine călăfătuiţi în cuibuşorul nostru tapetat cu crabi şi stele de mare, apropiata renaştere a naturii va fi dublă. Soarele va reveni, Peggy şi-a redobândit zâmbetul şi buna-dispoziţie şi deasupra orizontului îngheţat se conturează din nou luna de miere de la Grenoble. Câteodată, ies la pescuit de cod în fiord, ceea ce diversifică, în modul cel mai plăcut cu putinţă, meniul nostru, şi mă antrenez să merg noaptea printre stânci, pe hummok şi teren îngheţat şi accidentat. Tăcerea, întunericul, pescuitul îmi dau un

sentiment de mare satisfacţie, chiar şi atunci când îngheţ treptat, treptat, lângă copca forată în banchiză.

Odată scursă această perioadă de somn — am hibernat, pur şi simplu, la fel cum fac unele animale — totul a început să meargă spre bine. E drept, economiile ni s-au cam dus, dar avem noroc, un asemenea dezgheţ în plină iarnă nu s-a mai văzut niciodată la Jakobshavn. Banchiza s-a dislocat parţial şi administraţia oraşului a trimis câţiva artificieri să arunce în aer cu dinamită blocurile foarte groase de gheaţă care închideau intrarea în port; vasele au putut ieşi în larg, iar crevetele a apărut la suprafaţă, dacă se poate spune aşa. Întregul oraş s-a deşteptat la viaţă, fabrica şi-a reluat activitatea.

M-am întors şi eu la fabrică — opt ore pe zi — dar, de câte ori am prilejul, o şterg pe malul fiordului.

M-am temut mult de întoarcerea lui Peggy la banda rulantă şi, consecinţă directă, de jocul obsedant al stelelor de mare, chitinelor de crabi şi peştişorilor uscaţi azvârliţi în plasa de deasupra capetelor noastre şi aşa atât de plină, încât veşnic ne trezeam că porcăriile astea ba ne cad în pat, ba pe podea. În asemenea cazuri, le azvârleam la întâmplare îndărăt în năvod, cu riscul ca într-o bună zi totul să se prăvălească peste noi.

Peggy se apucase să înveţe cum se confecţionează „găteli de mână eschimose”; era o muncă plăcută, în scopuri decorative. Altădată, aceste cusături, compuse din mărgele de toate culorile, împodobeau straiele de sărbătoare; acum, ele slujesc ca scufe, pentru ceainice sau drept funduri de platouri şi sunt vândute danezilor şi turiştilor străini. Cele brodate de Peggy erau extrem de frumoase şi mă simţeam fericit văzând că o interesează ce fac autohtonii.

Trăiam acum destul de bine într-un confort mic-burghez şi slujba pe care o aveam ne garanta securitatea zilei de mâine şi ne oferea câteva mici plăceri. Dar, odată cu viaţa care se

trezea pretutindeni, renăscuse şi hărmălaia, pe care de astă dată nu mai eram dispuşi s-o suportăm. Afară ne copleşea întunericul, în casă — plasa cu uscăciuni şl urletele muzicii. Umgbo devenise, indiscutabil, de nesuportat. În plus, chiria atârna şi ea destul de greu în bugetul nostru.

— Va trebui să mă întorc la fabrică, mi-a spus într-o zi Peggy, deşi zău dacă mă interesează. Ce propui?

Ocazia era ideală:

Pentru ceea ce reprezintă, în realitate, locuinţa asta mi s-a părut întotdeauna extrem de costisitoare, am replicat. Sală de baie comună, bucătărie comună, păi mai bine căutăm o cameră la o familie de localnici. Eram cu atât mai îndreptăţit să spun toate astea, cu cât n-am izbutit niciodată să folosim dulapurile individuale destinate păstrării proviziilor, pentru bunul motiv că, oricine avea chef, băga zdravăn mâna în ele, ceea ce Peggy găsea că e insuportabil. Din această cauză, fermecătorul nostru talmeş-balmeş din cămăruţă era completat de pungile cu provizii şi toate troacele noastre de bucătărie. Am continuat:

— Mie personal, locuinţa asta nu mi-a plăcut niciodată. Dacă vrei să o schimbăm, am să găsesc alta, mai ieftină, mai liniştită, la nişte groenlandezi adevăraţi, nu ca aceşti prost-adaptaţi.

Peggy a fost de acord cu mine, era timpul să schimbăm coteţul, şi a fost de acord şi cu ideea de a sta la un autohton. Hotărât, lucrurile se îndreptau spre bine.

Miercuri, ducându-mă la cursul de groenlandeză, i-am relatat lui Yves, discuţia avută, cerându-i sfatul. Spre deosebire de noi, care doream să ne apropiem de aborigeni; el se cam săturase de Groenlanda. Voia să revină în Franţa, luând cu sine soţia — acum însărcinată — şi pe fiul lor.

— Nu-i lesne să pătrunzi într-o familie de groenlandezi, îi ştii doar bine, mi-a spus el. Dar cum tot plec, poate că ai putea să te instalezi, împreună cu Peggy, în locul meu.

— Dacă ne acceptă, e tot ce mi-aş dori.

— Va trebui să începi prin a o îmblânzi pe soacră-mea, Lilian.

Aşa s-a făcut că vizitele mele la Yves şi la familia nevestei sale s-au înmulţit. Aşa am „trăit”, e drept, prin intermediar, într-una din serile petrecute acolo împreună cu Peggy, o vânătoare de reni... Yves, care-şi amintea cu mare plăcere de această expediţie, mai degrabă istovitoare pentru un *qavdlunaq,* mi-a povestit cum a plecat, împreună cu alţi patru sau cinci, pentru o săptămână pe un *pujortuleraq* — de la *Pujoq* — fum — adică pe un amărât de vaporaş al cărui motor scuipa trâmbe de fum negru şi cum, după două zile de ceaţă şi mare păcătoasă, au acostat undeva, mult la nord de Jakobshavn. Îndată ce-au pus piciorul pe pământ, vânătorii, în echipament de culoarea stâncilor, au urcat o coastă, ca să scruteze de acolo, cu binoclul, platoul cuprins între două şiruri de munţi. Înaintau cu mare supleţe, nu făceau nici un zgomot păşind, căutau să aibă mereu vântul în faţă ca să nu le ducă mirosul spre turmă.

— Renii trebuie surprinşi în timp ce pasc. Îi recunoşti după coarnele care se ridică deasupra ierburilor. Apropierea şi urmărirea poate dura ore în şir. De tras, se trage în salvă. Animalele atinse mortal se prăbuşesc, cele rănite sunt urmărite şi răpuse, restul turmei dispare.

— Şi cum e adus vânatul la bord?

— Dacă vasul se află în apropiere, animalele sunt transportate întregi.

Dacă e ancorat la două, zece, uneori chiar cincisprezece ore de mers, atunci sunt jupuite pe loc şi se iau doar pulpele. Numai dacă vânătoarea a fost slabă se iau coastele şi spata. Restul se abandonează.

— Şi pieile?

— Chiar şi ele... După ce-au mâncat, groenlandezii şi-au confecţionat nişte culcuşuri din crengi, s-au întins pe spate, s-

au învelit cu pieile proaspăt jupuite şi au adormit tun. Pe mine, lumina mă împiedica să dorm, crenguţele mă gâdilau, mă mânca peste tot şi mă răsuceam întruna, când pe-o parte, când pe, cealaltă. După câteva ore, pieile se întăresc şi nu mai iau forma celui învelit. Crăpăm de frig şi trebuie să mărturisesc, că această „noapte” mi s-a părut fără sfârşit.

Yves zâmbea evocând păţaniile sale, nevasta şi cu soacră-sa râdeau din toată inima, iar eu simţeam că intru, încetul cu, încetul, în familie.

— Când s-au trezit, groenlandezii erau proaspeţi ca o fragă, şi-au bătut bine joc de mutra mea descompusă şi m-au tratat cu porecla de *qavdlunaq,* termen care n-are în el nimic măgulitor. Întoarcerea cu povara în spate n-a fost nici ea o partidă de plăcere. Totuşi îţi doresc, din inimă, să poţi participa la o vânătoare de reni.

Prilejul acesta nu l-am avut, însă, niciodată, îi mulţumesc lui Yves pentru că mi-a povestit atât de bine vânătoarea lui.

22.
O NOUĂ EVADARE

După întoarcerea mea la fabrică, am fost din nou repartizat la serviciul de întreţinere. Căţărat pe o scară, vopseam tavane şi ţevărie prin cele mai inaccesibile cotloane. Uneori, Yens, şeful meu de echipă, venea să-mi facă o mică vizită. Instalaţi pe câte o treaptă, flecăream ore în şir în limba, lui natală. Făceam progrese de-a dreptul spectaculoase; în timpul cursurilor, spre marea surprindere a danezilor, profesoral mi se adresa direct în groenlandeză.

Oricât ar fi fost de neistovitoare acum munca, să *vorbeşti* numai, despre femei cu unii (localnicii adoră asemenea discuţii), sau să trăncăneşti la pauza de cafea cu alţii, nu-mi mai spunea nimic, mare lucru nu mai puteam învăţa şi începusem să mă sufoc între aceşti pereţi. Din fericire, pe la sfârşitul lui ianuarie, l-am însoţit din nou pe Jakob la fiord; era

un splendid clar de lună care ajuta la fantasmagoria aisbergurilor pe care începusem să-i deosebesc unul de altul: iată cupola, uite ţancul, acolo e turnul, dincoace arcada,...

După o jumătate de oră de mers, ne oprim şi Jakob îşi desface materialele: cutii de bere pline cu bucăţi de peşte învelite în hârtie, un paragat cu vreo sută de cârlige şi o bucată de tablă, articol care mă intrigă din cale-afară.

Îl ajut să taie în banchiză, groasă acum de 15—20 centimetri, o copcă lată de circa 30 centimetri şi lungă aproximativ de 60, după care pregătim paragatul, punând momeala, verificând cârligele, aranjând lestul. Îmi place, de altfel am spus-o când cu plasele pentru foci, îmi place deci felul în care comentează Jakob ceea ce face, ori ceea ce se petrece.

— Acum, zice el, fixezi paragatul de bucata de tablă, după care îi dai drumul în copcă. Tabla cade cât ţine frânghia şi pe urmă se lasă purtată de curenţii submarini.. Simplu ca bună-ziua. Oul lui Columb, care, sper, îmi va sluji cât de curând.

Seara, tatăl lui Jakob şi fratele său, mai mic vin după noi cu sania. Observ atent, cum aşează peştii pe fundul saniei, în lungime şi cum fixează după aceea totul cu ajutorul unor funii prinse cruciş. Mă apropii şi de câini, ca apoi să privesc cu invidie cum mânuieşte bătrânul biciul şi cum porneşte atelajul, care-i duce pe cei doi peste zăpada îngheţată. Jakob şi cu mine ne vom întoarce pe jos.

Peste două zile, trec pe la ei, aşa cum convenisem. Tatăl lui Jakob mi-a făgăduit că mă învaţă cum se împleteşte o plasă.

Întâi îmi arată sculele: o scândură de lăţimea palmei şi un soi de suveică pe care e înfăşurat un fir de gută al cărui capăt bătrânul îl leagă de clanţa uşii.

— Acum, uită-te cu atenţie, zice el.

Întinde firul de gută pe scândură, trece cu suveica, face un nod: acesta e „ochiul mort”, punctul de plecare al oricărei

lucrări de acest gen. Fiecare ochi necesită două bucle; deci, la o plasă cu unsprezece ochiuri, operaţiunea trebuie repetată de douăzeci şi două de ori. Odată terminat primul rând de ochiuri, trece la al doilea, după care îmi pune în braţe scândură şi suveica şi mă lasă să mă descurc cum pot. Câteva momente rămâne să mă observe, fără să scoată o vorbă, apoi se duce în celălalt capăt al camerei unde stau nevasta sa, fiica şi cel mai mic, dintre feciori, îşi aprinde un trabuc cât toate zilele şi fiecare îşi vede de ale lui, aparent neacordându-mi nici o atenţie, dar ştiu că îmi pândesc toate mişcările.

După alte câteva momente, capul familiei revine, ia bucata de plasă pe care apucasem s-o fac şi începe să tragă de ea în toate sensurile.

— Ochiurile tale sunt prost strânse, sună comentariul. Şi îmi explică, descompunând chiar mişcările mâinii, cum trebuie procedat: ca ochiurile să iasă frumoase, regulate, nu prea mari, scândura trebuie ţinută aşa, suveica trecută aşa şi tras zdravăn de fir ca fiecare nod să se strângă tare.

Desfac primul meu eşantion şi o iau de ia capăt. De data asta mă supraveghează îndeaproape, dându-mi diverse sfaturi:

— Nu ridica atâta braţul... lucrează mai uşurel... nu fă mişcări atât de largi...

În foarte puţin timp, sub competenta lui îndrumare — mare lucru să fii dascăl de şcoală! — ştiu să împletesc o plasă. De aici încolo, voi putea să mi le fabric singur, acasă.

23.
CU SANIA PESTE FIORD

Crevetele se făcuseră iarăşi rare, fabrica îşi încetinise şi ea ritmul, Peggy nu se mai omora cu munca şi-şi petrecea timpul liber cosând mărgelele ei multicolore. În ceea ce mă priveşte, norocul mi-a zâmbit. Unii dintre danezi posedă sănii şi câţiva

câini pe care-i folosesc, ce-i drept foarte rar, în zilele lor libere, iarna, să iasă la plimbare pe fiord. Unul dintre ei a avut amabilitatea să-mi împrumute atelajul său.

Din păcate, câinii lui nu fuseseră niciodată dresaţi să tragă la sanie; aşa cum aveam să aflu mai târziu, stăpânul lor îi îngrăşa ca să-i mănânce, iar pieile să le vândă.

Am plecat, aşadar, cu haita după mine, dar am fost nevoit s-o readuc degrabă acasă, pentru că nu era absolut nimic de făcut. Din fericire, sania era mică, aşa că am putut s-o trag singur până la malul fiordului, peste stâncile erodate, acoperite de un strai, subţire de zăpadă. Aici am repetat toate gesturile pe care le învăţasem de la Jakob şi, ca urmare, am scos zilnic, cam şaizeci de kilograme de fletan, pe care l-am vândut în oraş. În sfârşit, puteam să scap de fabrică. Prindeam şi cod, dar numai pentru nevoile casei, fiindcă aici codul e un peşte nevandabil. Mi s-a întâmplat, odată, să prind şi un rechin pe care, înainte de a-l abandona pe gheaţă, l-am ucis tăindu-i coada. Carnea lui nu-i bună la nimic; cel mult uscată, poate sluji la hrana câinilor, ceea ce nu era cazul meu. Într-una din zile, după un pescuit deosebit de bogat — şaizeci-optzeci de kilograme de peşte, prins cu un flecuşteţ de paragat, mi se pare perfect onorabil — târam după mine, căznindu-mă, sania încărcată aşa cum văzusem că fac Jakob şi taică-său; străbătusem un kilometru bun, mergând pe banchiză, apoi pe pământul îngheţat şi înzăpezit pe care vaga geană de lumină îl făcea să pară albăstrui, alburiu, cretos, dar mai aveam de urcat o pantă de circa 45°, şi de parcurs un alt kilometru înainte de a atinge pista. Eram pe la jumătatea drumului, mă opinteam, lunecam, trăgeam, trudeam din greu, când, deodată, zăresc trei bărbaţi care urcaseră înaintea mea şi acum se odihneau, stând pe creastă, şi se uitau la mine, dar fără ca vreunul să mişte un deget.

— Măi, ce leneşi! Parcă ar muri dacă ar coborî puţin să-mi dea o mână de ajutor!

Nu-i cunoşteam îndeajuns pe groenlandezi: nu sunt câtuşi de puţin puturoşi, dar pur şi simplu nu le cerusem ajutorul, or, dacă săreau să mi-l ofere ar fi însemnat să mă jignească, să-mi arate că ştiu că nu-s destul de puternic ca să-mi urc singur povara.

Când am ajuns la circa treizeci de metri de creastă, s-au ridicat şi au plecat, liniştiţi în privinţa sorţii mele; mergeau înaintea mea şi m-am ţinut după ei încă vreo două ceasuri bune. Şi în vreme ce urmam pista sinuoasă ce se strecura prin haosul de stânci îngheţate, mă gândeam la vânătorul din toamna trecută, acela cu care se rupsese gheaţa şi şovăise atât de mult înainte de a apuca tokul pe care i-l întindeam. Hotărât lucru, oamenii aceştia sunt de o mândrie cu totul aparte. Mi s-a mai spus, mi s-a mai explicat, dar nimic nu valorează mai mult ca o lecţie primită direct. Acum am simţit-o pe propria-mi piele, dar nu-mi pare câtuşi de puţin rău. În perioada de care vorbesc am avut de câteva ori norocul să merg împreună eu Yens, în sanie, până la capătul Icefjordului. În asemenea cazuri, nu se mai taie promontoriul ca apoi să se coboare direct, ci e urmată o pistă, ca un arc de cerc, peste gheaţa lacurilor, care, în timpul verii, mai înveselesc peisajul din jurul Jakobshavnului. E nevoie de cel puţin patru ore pentru a înconjura astfel fiordul. Odată ajunşi, aisbergurile se strâng tot mâi mult în jurul nostru şi înaintăm prin adevărate defileuri de gheaţă. Câinii cotesc când la dreapta, când la stânga, se abat şi gonesc fără şovăire prin acest labirint de cristale, uriaşe, cu creste ascuţite sau bombate, scăldate în lumina lunii şi a unei zile ce abia mijeşte. Seamănă cu un oraş ce se năruieşte, o înlănţuire de castele ce tocmai se zidesc şi sania noastră îşi croieşte drum printre troiene şi surpături ce scârţâie pe sub tălpice la încrucişări de fantomatice străzi.

Cam la un kilometru de piciorul marelui gheţar, câinii se opresc; uluit, descopăr un cătun din foi de cort şi prelate, instalat la douăzeci de kilometri de Jakobshavn şi protejat de

adevărate monumente de gheaţă. E un adevărat centru de tranzit; unii vin aici doar cât ţine ziua, adică între ora zece şi jumătate şi cincisprezece, alţii rămân două-trei zile în şir. E un veritabil du-te-vino între oraş şi această mică bază sezonieră şi nu odată atelajele se încrucişează pe pistă.

Din loc în loc, două sănii puse una lângă alta pe banchiza groasă de un metru alcătuiesc podeaua unui adăpost. O prelată, bine întinsă pe ţăruşi, face oficiul de acoperiş. Câinii îşi au culcuşurile ceva mai încolo, în alveole săpate în gheaţă. În imediata apropiere a cantonamentului, fiecare pescar şi-a meşterit un troliu rudimentar

O bară fixată pe doi pari de câte un metru cincizeci înălţime şi cablul respectiv. Instalaţia aceasta permite să fie tras un paragat de o sută cincizeci de cârlige. Mi-a fost dat să văd, scoşi astfel, fletani de câte opt, douăsprezece şi chiar cincisprezece kilograme.

Yens mi-a povestit că pe la sfârşitul iernii se întâmplă ca un bloc de gheaţă să se desprindă din centrul calotei glaciare, să lunece până la marginea ei şi să se prăbuşească în apă; sub efectul undei de şoc, banchiza se rupe şi iată născut un nou aisberg, în asemenea cazuri, pescarii fug cât pot de repede. Anul trecut, câţiva dintre ei s-au trezit cu sănii şi atelaje tăiaţi de ţărm, în fundul unui golf, înconjuraţi din toate părţile de apă. Le-au trebuit patru zile să ajungă la Jakobshavn (în loc de patru ore dacă vii pe drumul lacurilor), nevoiţi să ocolească uriaşul gheţar pe linia crestei, croindu-şi drum printre prăpăstii şi falii, în plin uragan de zăpadă.

Când începe adevăratul dezgheţ, se întâmplă chiar ca vântul venit dinspre pol să-i împingă pe pescari, împreună cu câinii lor, înspre larg. Uriaşe platforme de gheaţă ies atunci din fiord şi pornesc în derivă; în asemenea cazuri, singura şansă de salvare sunt pescadoarele care să-i recupereze de undeva, din largul mării.

24.
NE SCHIMBĂM DOMICILIUL

La începutul lui ianuarie, îndată după plecarea lui Yves şi a familiei sale în Franţa, ne-am mutat în apartamentul soacrei sale, Lilian, de două ori mai convenabil decât camera pe care o avusesem la Umgbo. Aveam acelaşi confort ca şi dincolo, putând utiliza, în plus, bucătăria şi salonul. Ne-am depus bagajele, am dres patul care era cam hodorogit şi, după foarte scurt timp, ne-am simţit în această casă incomparabil mai bine decât la căminul pentru tineret. Fireşte, existau şi unele inconveniente. Lilian care, ca şi ginerele său, lucra la hotelul francez, avea numeroşi copii. Unii locuiau la taţii respectivi, doi însă îi rămăseseră ei, cu pensia alimentară veşnic în întârziere, fenomen, dealtfel, frecvent întâlnit în Groenlanda. Aici, mamele îşi cresc plozii cum pot şi cât pot; la doi ani pică în grija fundaţiei Sf. Petru şi Paul, iar de pe la trei-patru ani ajung îndeajuns de şmecheri ca să se descurce singuri. Prezenţa noastră o ajuta, fireşte, pe gazdă să-şi mai rotunjească veniturile; din păcate, Lilian trăgea uneori cam tare la măsea şi băieţii — unul de opt şi altul de paisprezece ani, lăsaţi de izbelişte, trebuiau să caute singuri ieşirea din impas. Adesea, veneau şi ne dădeau târcoale, în timp ce luam masa.

— Ah, ce bunătăţi, ce bunătăţi, ce bunătăţi! repetau ei, lingându-se pe buze, dar necerând nimic.

Alteori, însă, nu se sfiau şi cereau pe faţă. La început, împărţeam cu ei ce avem de mâncare, dar, curând, au început să-şi facă apariţia şi tot soiul de prieteni de-ai lor, veniţi la pomană.

— Dacă mai continuăm, zice Peggy, o să sfârşim prin a hrăni toată puştimea din vecini.

Avea dreptate, realitatea se impunea de la sine; la fabrică era de lucru pe sponci, nici vorbă de ore suplimentare, ba

uneori nici măcar de cele opt normale, oraşul era pândit de foamete, iar ceea ce vânam şi pescuiam eu abia dacă ajungea pentru propriile noastre nevoi. Era limpede că nu ne puteam lăsa jupuiţi. Am fost nevoiţi să închidem uşa tuturor acestor intruşi şi să ne protejăm până şi de cei doi de-ai casei.

— Sunt gata să se ia la bătaie între ei pentru o bucată de carne, comenta Peggy.

— Ce vrei, e legea celui mai puternic, a celui mai iute. Trebuie să recunoşti, însă, că puştii sunt teribil de dezgheţaţi!

Să fie oare acelaşi lucru, şi în aşezările mai nordice? Sau viaţa comunitară, fenomen tipic eschimos, să aibă acolo alţi parametri decât aici, în oraş? Nădăjduiam din suflet să fie aşa, pentru că Peggy, cu conformismele ei de americancă sută la sută, suporta greu această atmosferă, la jumătate de drum între cerşetorie, agresivitate şi năzbâtie copilărească. Cum mai puteam, în asemenea condiţii, să aducem acasă provizii, să păstrăm pentru a doua, zi ceea ce ne-a rămas de la prânz, să nu dosim prin diverse ascunzători conservele şi fructele cumpărate de la magazin şi întru totul identice cu cele primite de ei de la Asistenţa Publică daneză? Nu-i mai puţin adevărat că atunci când era vorba de vânatul sau de peştele pe care-l aduceam, micii noştri găinari nu puneau mâna pentru nimic în lume; ştiau câtă trudă presupune fiecare asemenea ieşire şi respectau în mine vânătorul. Iar dacă aveau într-adevăr poftă să mănânce, focă sau cod, Lilian cumpăra de la mine... Alteori, când îmi surâdea norocul, mai umpleam şi eu cratiţa familiei... Pentru Peggy, şederea noastră aici mai crea un inconvenient: vorbeam din ce în ce mai curent groenlandeza şi, trăind „în familie”, conversaţia se purta în limba băştinaşă. Din această pricină, fata se găsea mereu în afara obişnuitelor relaţii ce se statornicesc între locatarii aceleiaşi case; avea sentimentul că e respinsă de clan, exclusă din cercul prietenilor care veneau acolo. Începuse din nou să ridice un zid între ea şi tot ce era

„indigen” şi nu mai ştiam ce să-i propun, ce să născocesc ca să dispară această tristeţe, această agresivitate pe cale de renaştere.

25.
SE APROPIE DEZGHEŢUL

Două luni de zile noaptea a fost stăpână deplină şi doar atunci când cerul era degajat, o vagă geană de lumină marca, pentru câteva ore, răsăritul. De câtva timp însă, această geană a prins să crească, să urce pe după gheţarii cenuşii; dincolo de munţi, dincolo de alba imensitate a platoului polar ce se întinde pe mai bine de o mie de kilometri până la coastele de est, soarele s-a înălţat, biruitor, deasupra Oceanului.

Pentru noi, această lumină care revenea era semnul apropiatei noastre evadări.

Azi, 17 ianuarie, în oraş domneşte o atmosferă de sărbătoare. Locuitorii Jakobshavnului părăsesc cu toţii casele, abandonează lucrul, întrerup chiar şi pescuitul, ca să se cațere pe promontoriul ce separă oraşul de fiordul îngheţat şi domină cu vreo cinci sute de metri nivelul mării.

Cât despre noi, reapariţia soarelui ne dă o asemenea stare de euforie, încât urcăm în goană, mână în mână, până în vârful promontoriului. E prima oară că Peggy vine aici de la începutul iernii.

— Ce sunt punctele acelea negre care se mişcă pe banchiză, întreabă ea, trăgându-şi sufletul.

— Vânători, pescari.

Şi îi explic cum, după ce cobor panta până la buza fiordului, plec la vânătoare de foci, urmând fie pista de aici, fie cea de dincolo, între aisbergurile acelea... Şi-i mai povestesc cum se merge cu sania trasă de câini pe drumul ce înconjoară lacurile, în stânga noastră, cum se ajunge la capătul dinspre uscat al fiordului. Dar îngrămădeala de blocuri de gheaţă de

la piciorul marelui gheţar este atât de mare, iar ele sunt atât de înalte şi atât de depărtate — poate chiar la 25 de kilometri — încât e cu neputinţă să distingi de aici cantonamentele în pâlpâiala acestui unic răsărit de soare.

— Crezi că cei de acolo vor vedea şi ei tot astăzi soarele? mă întreabă Peggy.

— Cu siguranţă că nu, de jos e încă invizibil.

Îşi ridică ochii spre orizontul ferăstruit de zidurile minerale. Pâclele învăluie crestele înzăpezite, iluminându-se parcă din interiorul lor. O dâră portocalie străpunge aburii ce se scămoşează de piscuri. Către douăsprezece şi jumătate, o felie de disc roşu, uriaş, apare de după o creastă şi incendiază pustiul de gheaţă care prinde să scapere, să se învăpăieze, să se reflecte în atmosferă.

De la piciorul acestei pante pe care am coborât-o de atâtea ori în căutarea focilor sau a fletanului, porneşte trunchiul comun al pistelor urmate de pescari sau vânători. Din el se desfac apoi cărările pe care şi le-a bătucit fiecare în parte ca să ajungă la locul preferat. În lumina difuză ce domneşte la înălţimea noastră, toate aceste linii desenate pe întinsul zăpezii se desfac aidoma crengilor unui copac, de aur, asemenea nervurilor năbădăioase ale unei frunze gigantice, strecurându-se printre troiene şi aisbergurile ancorate în gheaţa iernii.

Cam un sfert de disc a izbutit să se arate, preţ de vreo douăzeci de minute, după care miracolul prinde să se destrame treptat, magicul desen se şterge, liniile dispar în umbra zăpezii îngheţate şi fiecare se întoarce la el acasă, râzând şi gesticulând. Întunericul a fost învins, curând nu va rămâne decât ca o amintire a unui vis urât.

— Acum, zice Peggy, urmează să-l lansăm pe „Nanok”, la apă.

Din multe puncte de vedere, „Nanok” s-a dovedit impropriu chiar şi pentru pescuitul în zona Jakobshavnului. Nici vorbă să întreprindem cu el lunga traversare până la Thule, când va veni dezgheţul; o asemenea performanţă reclamă o serioasă revizie a întregii nave.

Prima mea grijă a fost să repar marşarierul care cupla defectuos. A urmat, după aceea, revizia motorului şi instalarea unui catarg cu greementul respectiv. Sigur, navigaţia cu pânze e aproape imposibilă în aceste ape pline de gheţuri în derivă, dar constituie o măsură de siguranţă în caz de pană. De aici încolo, pe catarg aveau să fluture două fanioane: unul îngust, palpitând la cea mai mică briză, celălalt, mai mare, începe să bată abia când vântul atinge tăria 3 sau 4.

Dacă există ceva unde banalul dicton „un loc pentru fiecare lucru şi fiecare lucru la locul său” să capete întreaga valoare, atunci acel ceva e o navă. Ordinea o face mai lesne, mai plăcut de locuit, iar orice mişcare, orice acţiune capătă deplina ei greutate, totala sa eficacitate. De aceea, am vegheat cu o grijă de maniac la amplasarea definitivă a întregului material de pescuit. Am avut, nu odată, prilejul să verific rezistenţa la şocuri, a cocăi din fibră de sticlă a lui „Nanok” şi mi-am promis s-o inspectez minuţios; părea însă intactă, iar timpul trecea repede. Odată terminată această toaletă şi revizie de primăvară, am lăsat pentru mai târziu inspecţia de care vorbeam, mi-am cumpărat o puşcă cu lunetă (o singură ţeavă, şase gloanţe în încărcător) şi am început să ies la vânătoare singur sau în tovărăşia cuiva, de preferinţă a lui Yens.

Odată, a venit şi Peggy cu noi. Urmăream focile în pack şi jocul a captivat-o; a vrut să încerce arma mea, dar neînşurubând-o bine în umăr, reculul a fost atât de puternic încât luneta a rănit-o la nas.

— Tu, s-a smiorcăit ea dându-mi puşca înapoi, ai o carabină mare pentru foci şi alte fiare mari; eu sunt o mică femeie şi vreau o mică puşcă pentru vânat păsări.

— Vrei cu adevărat să împuşti păsări?

— Când vom ajunge în Nord, tu vei vâna foci iar eu, în timpul acesta, voi doborî păsări. Dacă vrei să-mi faci o plăcere, cumpără-mi o puşcă pentru păsări. Din nefericire, la întoarcere am avut parte de o mică şi drăgălaşă furtună. La fiecare val ridicat de vânt eram uzi şi îngheţaţi din cap până-n picioare. Deşi adăpostită în cabină, Peggy a tremurat de frig şi a hotărât să aştepte o vreme mai blândă ca să urce din nou la bord. La ideea de a vâna raţe sau alte zburătoare nu renunţase însă, aşa că i-am cumpărat o puşcă de vânătoare cu cartuşe, achiziţie ce nu mi se părea, mărturisesc cinstit, din cale-afară de folositoare, eram însă fericit că, odată cu dezgheţul, Peggy începe să recapete gustul aventurii. Ca navigaţia să fie mai suportabilă în caz de vreme rea, am

hotărât să fac un adăpost pentru timonerie, cu geamuri în faţă şi pe cele două laturi. Adăpostul depăşea cu cincizeci de centimetri nivelul punţii, având un acoperiş de lemn, care-mi ajunge la jumătatea nasului dacă stau în picioare; cuşca aceasta de sticlă îmi îngăduie să am în faţă întregul orizont, atunci când mă aflu la cârmă: pe deasupra ei, dacă mă ridic, prin geamurile ei, dacă mă instalez pe capacul motorului, perfect ferit de intemperii.

Mi-am mai băgat în cap să fac în aşa fel încât un singur om să poată, concomitent, manevra şi vâna. Arm schimbat întregul dispozitiv de comenzi, şi, de acum încolo, pot guverna cu piciorul stâng şi, dacă e nevoie, fixându-mi bine călcâiul de capacul motorului, să ambreiez, să debreiez şi să accelerez cu vârful piciorului drept: în felul acesta sprijinindu-mă cu coatele de acoperişul adăpostului, arm mâinile libere şi pot ochi cu precizie, fără a pierde o clipă controlul vasului. Într-un cuvânt, voi fi, la o adică, omul-orchestră.

Deşi în martie-aprilie, temperatura variază încă între – 15° şi – 30°, pescadoarele şi şalupele ies şi intră zilnic în port, oferindu-mi posibilitatea să descopăr viaţa portuară în perioada dezgheţului. Când vine vremea frumoasă, cheiurile Jakobshavnului nu sunt îndeajuns de spaţioase pentru ca oamenii să-şi poată întinde năvoadele la uscat sau pentru reparaţii. Nici vasele nu găsesc cu toatele un loc bun de amarare şi, deseori, sunt nevoite, să se lege, bord la bord, două câte două.

În această perioadă, banchiza formează un soi de imens ponton, care taie bazinul, pe jumătate. Pescarii au loc berechet să-şi întindă materialele, sau să se lege de peretele de gheaţă. Pentru aceasta, ei bat la trei-patru metri de marginea banchizei un şir de piloni, pe care îi folosesc drept babale, fie amarând de ei prova şi pupa, fie legând cu o parâmă prova şi catargul.

Traficul din bazin, vântul, fluxul şi refluxul fac ca vasele să se mişte întruna; tot smucind de amare, mica flotilă sfârşeşte prin a rupe buza banchizei, pe linia pilonilor. În felul acesta, fărâmiţată, mânată de vânturi şi curenţi, ruptă în bucăţi, banchiza părăseşte singură locurile şi scapă prin gura fiordului în larg, mult mai repede decât dacă asupra ei ar fi acţionat doar natura.

În luna aprilie muncitorii de la fabrica de conserve primesc indemnizaţia bănească în contul concediului. Ne-am gândit că, după cele opt sau nouă luni lucrate, avem şi noi dreptul la concediu plătit. Ca atare, Peggy s-a dus la Kontor, serviciul administrativ care controlează întreaga economie a Groenlandei, începând cu banca şi sfârşind cu ultima prăvălioară. S-a întors la bord descurajată.

— Imposibil să căpătăm concedii plătite. Nu suntem nici danezi, nici groenlandezi şi, în consecinţă, nu avem drept la

Asigurări sociale. Iar fără ele, adio indemnizaţie... Mergi şi tu, ai să te înţelegi mai bine decât mine cu ei.

M-am dus, neavând încotro şi, din serviciu în serviciu, am ajuns la cel care se ocupa de contabilitatea concediilor. Era, din fericire, un groenlandez.

— Fără fişă la Asigurările sociale nu se plăteşte nici un concediu, mi-a declarat el pe loc în daneză.

— Dacă mi s-ar da o asemenea fişă, am replicat eu imediat în groenlandeză, aş scăpa din acest cerc vicios şi aş putea încasa alocaţia. E oare chiar atât de greu să obţii fişa?

Pesemne, acest argument logic i-a plăcut, dar mai ales i-a plăcut faptul că-i vorbeam limba; şi iată-ne porniţi să trăncănim despre câini, vânătoare şi pescuit, râzând în hohote şi împrietenindu-ne la cataramă.

— Scrie-mi aici data ta de naştere şi vino cu paşaportul, mi-a spus el într-un târziu, ridicând receptorul telefonului. O să încercăm să aranjăm cumva treaba asta.

Nu ştiu ce i-o fi zis colegului său de serviciu despre mine, cert e că am ajuns într-o goană acasă ca să-i anunţ lui Peggy vestea cea bună:

— Du-te la ei cu ambele paşapoarte, dacă se poate aranja pentru unul, înseamnă că se poate aranja şi pentru amândoi.

Aşa a şi fost. Sigur, primirea indemnizaţiei era un lucru foarte plăcut în sine, dar fişa de la Asigurări dădea posesorului dreptul să muncească în Groenlanda şi chiar în zonele de nord, fapt care avea să se dovedească, ceva mai târziu, de o mare importanţă pentru mine.

Hotărât lucru, cunoaşterea limbii era esenţială şi fiecare zi îmi aducea o nouă confirmare. S-a întâmplat odată ca aceasta să mă salveze chiar dintr-un impas: într-o seară, în timp ce reveneam de la pescuit, un grup de flăcăi, bine piliţi, — fapt ce din păcate se întâmplă adesea sâmbăta noaptea — s-au legat rău de tot de mine, în groenlandeză. Mă luaseră drept

un danez şi era clar că umblau să işte scandal şi să mă ia la pumni.

Am evitat bătaia, pornindu-mă la rându-mi să-i înjur cum îmi venea la gură şi, în loc să-mi pocească mutra, aşa cum intenţionau, au sfârşit prin a-mi deveni prieteni.

Într-o măsură mai mare sau mai mică, astfel de evenimente sfârşesc prin a se afla, fără să fie geloşi pe mine, danezii mă invidiază. Nu sunt decât trei sau patru, care să vorbească limba aceasta „barbară”.

Unul dintre ei, cel mai simpatic din toată colonia daneză, locuieşte în apropierea căminului pentru tineri şi a adoptat o turmă întreagă de plozi aparţinând nevestei sale, o autohtonă...

Mă aflam într-o zi în cabină, după întoarcerea de la un pescuit de fletan, când, pe neaşteptate, mă simt aruncat întâi la dreapta, apoi la stângă, în timp ce „Nanok” se smucea şi trăgea de parâme. Era limpede că nu putea fi vorba de hula provocată de manevrele pescadoarelor în port. Ies să văd ce se petrece. Pretutindeni în jur, vasele și ciocnesc între ele sau se izbesc de marginea banchizei; gheaţa pârâie, crapă, nivelul apei creşte cu circa un metru.

Mi se dă următoarea explicaţie: un aisberg de proporţii considerabile (s-ar putea să măsoare o mie de metri de la bază la creastă) s-a smuls cu siguranţă din marele gheţar care închide fiordul. Plonjând în apă, el a deplasat brusc o masă lichidă egală cu volumul său, masă ce a fost împinsă spre gura golfului, provocând un adevărat val seismic de dimensiuni reduse, talazuri şi o creştere locală a nivelului mării îndeajuns de importantă ca efectul să fie resimţit chiar şi în bazinul portuar.

În primăvară, primim o scrisoare de la Phil, expediată din Danemarca, vestindu-ne că îşi reia studiile. La douăzeci de ani îşi poate permite să uite prelungita vacanţă groenlandeză

şi să se apuce să facă ce e de făcut ca să ajungă un „Domn”. Phil părea mulţumit... Mă întreb însă dacă nu cumva această schimbare de direcţie a născut în sufletul lui Peggy anumite nostalgii? Din păcate, lucrurile nu stau la fel de bine cu Yves, de la care aflăm că soţia nu se adaptează deloc la viaţa din Franţa. Nu vorbeşte franceza, nu poate stabili nici un fel de contact cu familia soţului şi cu anturajul acestuia, într-un cuvânt, i se întâmplă acolo exact ceea ce păţeşte Peggy, aici. În Groenlanda dormea până spre prânz şi petrecea ore în şir flecărind şi plimbându-se cu prietenele. În Franţa e nevoită să se scoale devreme şi nu mai e liberă să-şi organizeze după pofta inimii timpul, îndatoririle şi plăcerile. Mai mult, socrii aproape n-o mai lasă să vadă de copil. N-ar fi deci de mirare să revină la Jakobshavn...

Hotărât lucru, indiferent de zona geografică, adaptarea femeilor nu merge nicăieri uşor...

În ceea ce ne priveşte, Peggy consideră, în continuare, că nu-i îndeajuns de cald pentru o ieşire în larg; până una-alta, am luat puşca ei şi, în aşteptarea momentului în care va binevoi să se servească de ea, m-am dus s-o încerc, întâi la stânci, apoi de pe puntea lui „Nanok în timp ce acesta sălta ca un dop pe valuri. La început nu prea ştiam cum, să ţin jucăria asta şi ratam foc după foc. Treptat, ochiul şi mâna s-au deprins, a început chiar să-mi placă, iar când s-a deschis sezonul la raţe mă descurcam onorabil, aşa încât m-am lansat pe urmele lor cu o certă plăcere.

26.
PRIMĂVARA

Lumina s-a înstăpânit, soarele nu se culcă aproape deloc. Sărbătorim aniversarea întâlnirii noastre şi închinăm paharul în cinstea zilei polare, a gheţurilor eterne, a celor doi ani de trai în comun.

— Doi ani împreună! Parteneri! Ajunge atât! glumim, ciocnind paharele.

Hohote de râs, sărutări...

Credinţa în marea noastră aventură e încă nestrămutată.

Înainte de a părăsi Jakobshavnul, socotim nimerit să strângem ceva bănişori. Ca atare, am vândut lui Jakob vechea puşcă a lui Phil şi am pornit să caut un cumpărător pentru prima noastră ambarcaţie, splendida cocă de stejar la care trudisem atât de îndârjit câteva săptămâni la rând.

Împreună cu Peggy, ne-am dus s-o vedem. Ne aştepta o tulburătoare surpriză: primăvara izbucnise pretutindeni. Descopeream pe drum, răsărind la margini de potecă, între stânci, în jurul suporturilor pentru caiace, peste tot; unde o rădăcină găseşte de ce să se prindă, tufe de flori - cele albe sau roz aprins, tije înalte asemănătoare unor păpădii elegante, brânduşe mov, detaşându-se armonios pe infinita gamă de verde, galben, ruginiu a lichenilor. E de ajuns să-ţi ridici privirea spre orizont ca ochiul să fie încântat de adevărate explozii vegetale pe fond de aisberguri imobile şi pack în derivă.

Aşa se scurgea viaţa noastră în acest început de iunie, 1974. Pe cât de mult se doarme iarna, pe atât, odată cu venirea zilelor lungi, oamenii nu se mai culcă decât pe apucate; restul timpului aleargă de colo până colo, îşi fac vizite, se joacă, se întâlnesc, se ciocnesc unul de altul, se agită. O adevărată febră îi cuprinde pe toţi orăşenii — funcţionari, muncitori, pescari — ca să nu mai vorbim de femei!

Resimt şi eu cu putere această febră. Şi dacă Peggy continuă să se ducă la fabrică, să vină acasă şi să se închidă tot mai mult în sinea ei, eu dau de ceasul morţii să adun tot ce va trebui să luăm cu noi în marea noastră călătorie.

Achiziţionez o sută de gloanţe pentru carabina mea destinată „fiarelor mari” cum zice Peggy şi încă o sută de cartuşe pentru puşca ei. Fac şi ceva provizii, dar mai cu seamă strâng tot soiul de materiale necesare vasului (aveam să iau cu mine toate piesele unui al doilea motor, toate exceptând una: injectorul!). Tatăl meu, care a vrut să facă din mine, după ce am isprăvit şcoala elementară, un mecanic, poate fi încântat de fi-su: ştie să monteze, piesă cu piesă, un motor întreg... şi uită injectorul de schimb!

Fireşte că toate aceste ocupaţii nu mă împiedicau să ies la vânătoare ori pescuit în împrejurimile oraşului şi apoi să vând în portul meu de bază ceea ce am împuşcat ori scos din apă. La urma urmelor, de ce aş căuta aiurea un lucru pe care nici măcar n-aş şti prea bine să-l definesc? Şi, în general, nu-i cumva prea pripită hotărârea în legătură cu marele salt spre nord? Dar un asemenea raţionament nu înseamnă cumva un subterfugiu, un pretext pentru a întârzia plecarea?

Situaţia dintre noi trebuie lămurită: vine cu mine? plecăm împreună? Cât a durat iarna, marele nostru proiect a fost marea noastră taină. Nici nu putea fi vorba să-l dezvăluim cuiva, danezi sau groenlandezi, deoarece districtul Thule este interzis turiştilor, chiar dacă nu ne considerăm aşa ceva. Dar taina care ne-a legat nu poate ascunde o anumită realitate.

O toamnă întreagă Peggy a muncit enorm, în condiţii grele, închisă în ea, izolată; în timpul acesta, eu brăzdam marea pe „Nanok”, sau goneam pe banchiză dus de câini. Sigur, trudeam şi eu, dar trăiam din plin şi după pofta inimii. În urmă cu trei ani, ea îşi întrerupsese studiile medicale ca să bată, pe bicicletă, drumurile Europei occidentale şi, după cum se ştie, gustul aventurii a adus-o, de pe şoselele Franţei, la sortatul crevetelor cât îi ziulica de lungă.

Nu cumva sosise şi pentru ea timpul să-şi regăsească albia firească, să revină acolo de unde plecase? La cei douăzeci şi şase de ani cât are poate să-şi reia faimoasele studii, înainte

de a fi prea târziu. Aşa cum a făcut-o şi zănatecul de Phil. Un loc pentru fiecare lucru şi fiecare lucru la locul său.

E adevărat, Peggy a crezut întotdeauna în evadarea noastră spre nord, odată primăvara venită. Dar chiar dacă vom atinge misterioasă Thule (sau zonele limitrofe, pentru că Thule nu mai e decât o bază militară americană demistificată), va rezolva oare aceasta contradicţiile care, uneori, fisuraseră dragostea noastră?

Dacă persist să iau drumul Marelui Nord, ce altceva i-aș putea oferi lui Peggy decât să se transforme — aşa cum şi eu mă pregătesc s-o fac — într-un eschimos? Se va pricepe ea sau măcar va vrea, să mestece piei? În aşezările din nord nu-s fabrici de conserve, modul de viaţă e cu totul diferit. Nu vom avea alte resurse decât vânătoarea şi produsele ce rezultă din ea; Peggy va trebui, ca atare, să înveţe să facă tot ceea ce fac femeile din partea locului, adică să argăsească pieile şi să coasă din ele veşmintele trebuincioase oricărui vânător din Arctica.

A suportat greu noaptea polară de aici; cea de la 77 latitudine nordică va fi de două ori mai lungă — aproximativ patru luni — mai neagră, mai rece, lipsită de orice confort.

În sfârșit, ea care nu izbutise să se împace în nici un fel cu groenlandezii, cum se va comporta în momentul în care va fi nevoită să trăiască nemijlocit printre oameni şi mai îndepărtaţi de modul său de viaţă decât cei din Jakobshavn? Îi va putea iubi? Se va putea face iubită? În această privinţă eram obligat să am mari îndoieli.

Ar fi fost, poate, o soluţie să facem o „croazieră de vânătoare” în lunile de vară şi să ne întoarcem aici la iernat. Ca să zic aşa, să ne dăm îndărăt ca apoi să putem face saltul mai lung... Ne-am gândit şi la o asemenea eventualitate...

Am discutat şi despre America; dar aici eu eram cel îndărătnic. Dacă, moravurile groenlandeze o înspăimântau pe Peggy, pe mine mă treceau pur şi simplu fiorii numai când mă

gândeam că ar trebui, să mă supun regulilor profitului şi ale consumului cu tot dinadinsul, E drept, la un moment dat, a fost vorba să plecăm împreună în S.U.A, şi să ne căsătorim... Toate acestea, însă, nu mă împiedicau să continui pregătirile în vederea „croazierei”, pregătiri pe care nu le ascundeam de prietenii mei groenlandezi. Păstrând în continuare secretul asupra veritabilului, nostru scop, declaram, în modul cel mai firesc din lume, că în curând vom ridica ancora îndreptându-ne spre Umanak, o insulă situată dincolo de Disko, pe partea cealaltă a capului Nugssuaq.

A da sfaturi nu constituie o trăsătură a caracterului „eschimos”, dar cei de la care am învăţat atât de multe nu mai pridideau cu ele. Şi Mathias şi alţii îmi repetau, întruna:

— Ai grijă de Averneq. Dacă la capul Nugssuaq te prinde vântul din faţă, fă cale-ntoarsă şi adăposteşte-te pe braţul Vaigat, între Disko şi pământ.

Cunoşteam partea sudică a braţului Vaigat, vânasem pe acolo înainte de venirea iernii împreună cu Mathias, dar nu ajunsesem niciodată până la faimosul cap Nugssuaq, locul unde braţul dispare în imensitatea oceanului.

— Voi avea grijă, le răspundeam eu.

Într-o dimineaţă, pe la sfârșitul lui iunie, mă pomenesc cu Yens în casă.

— Timpul e frumos, când îi dăm drumul? îmi spune el. E plin de raţe la est de Disko.

M-am lăsat ispitit; mi se oferă, posibilitatea unei excelente repetiţii generale înaintea adevăratei şi marii Evadări; în plus, nu era prea devreme pentru a întreprinde traversarea cea mare? Cu siguranţa că da.

27.
VÂNĂTOAREA DE RAŢE

Plecăm. Yens şi cu mine, luând cu noi alţi doi tovarăşi, Christian, un bărbat pe la vreo patruzeci de ani, e scund, subţirel, cu o mutră isteaţă şi vicleană, aducând a vulpe ori dihor. Eschimos get-beget, cu oasele fine, face parte din acei oameni care în aparenţă par bicisnici, dar, în realitate, au o putere fantastică. Cel de-al patrulea membru e un tânăr de optsprezece ani — Indianul, cum ne-am obişnuit să-i zicem, datorită înfăţişării sale — înalt, suplu, cu părul lung şi neted căzând pe umeri, cu faţă prelungă şi o alura tipic „Far-West” în blugii săi.

Ca să vânăm în zona insulei Disko, avem nevoie de două ambarcaţiuni: a mea, care transportă echipa şi o şalupă cu fundul plat şi motor amovibil remorcată de Nanok care ne permite să circulăm în ape cu adâncime de douăzeci de centimetri. Când se strică vremea, cineva dintre noi trece în şalupă, o desprinde din remorcare şi ne urmează până în primul loc adăpostit de pe coastă.

Acesta e ritualul ieşirilor noastre de la sfârşitul lunii iunie.

Până una-alta, Yens şi cu mine facem cu schimbul, la cârmă, unsprezece ore în şir, timpul necesar să ajungem şi să aruncăm ancora într-un golfuleţ situat pe ţărmul estic al insulei Disko. Un promontoriu, înalt de vreo cincisprezece metri, năpădit de bălării, gălbejite sau de un verde deschis, e pe jumătate prăvălit în nisipul, pietrele şi stâncile negre care-l mărginesc.

Raţele — mai exact eiderii — îşi fac uneori cuiburile în mănunchiurile de iarbă de pe plajă. Nu ştiu, poate că, în migraţiile lor, se opresc aici temporar, doar ca să ouă. Spun asta pentru că vin întotdeauna din aceeaşi parte, în stol compact, urmând linia râului şi răzând creasta promontoriului. Unele dintre ele aleg versantul celălalt, unde se desface estuarul unui râuleţ ale cărui aluviuni le oferă o hrană abundentă.

Dacă le găsim plutind pe apă, vânarea lor se aseamănă cu aceea a focii pentru că, văzându-ne, nu-şi iau zborul, ci plonjează. Deci, trebuie aşteptate să apară la suprafaţă. Unde se va întâmpla asta? De regulă, într-un perimetru cu o rază de treizeci-patruzeci de metri, dar e obligatoriu să fii cu ochii în patru, să veghezi în toate direcţiile, mai ales că raţa iese arareori complet din apă; dacă ne simte prea aproape, abia apucăm să-i zărim terminaţia aripilor sau capul, să ducem puşca la ochi şi iată că a dispărut.

În prima zi am adunat pentru dejun *angmasaţi.* Ca să prinzi aceşti peştişori nu-i nevoie de plasă; în timpul refluxului, ei rămân blocaţi pe nisip, între bolovanii şi stâncile de pe ţărm, în diverse scobituri. Apa mării şi frigul îi conservă perfect, trei-patru zile, dacă nu cumva se usucă la soare, ceea ce e şi mai bine. Îi strângem împreună cu algele, cu iarba de mare şi cu ce s-a mai putut lipi de ei, după care totul e cufundat în *iga,* o marmită cu două toarte umplută cu apă de mare. Probabil din pricina plajei foarte plate, apa amestecată cu nisip seamănă mai degrabă a noroi şi-ţi cam întoarce stomacul pe dos. Lăsăm, puştile pe loc şi ne căţărăm cu marmită cu tot pe promontoriu ca să ne pregătim „borşul”. De aici vom putea supraveghea stolurile de raţe, o altă metodă de a le vâna.

La scurt timp, trei raţe sosesc din stângă mea. Indianul şi cu mine ne rostogolim pe pantă, galopăm până la locul unde ne-am lăsat puştile, le înhăţăm din mers şi ne ascundem printre stânci. Ochesc primele două raţe, trag, dar ele continuă să zboare. Prietenul meu ţinteşte în ultima, îşi descarcă arma şi pasărea cade fulgerată. (Şi ale mele aveau să cadă, însă ceva mai departe).

Indianul e un autentic vânător: nu trage din simpla plăcere de a trage; la el „ţinta ochită — ţintă lovită”.

Luăm şalupa şi pornim după trofee...

Apare o altă raţă. Dau să duc puşca la ochi.

— Nu trage. Ascultă...

Are dreptate, se aude fâlfâit de aripi, ne lungim pe fundul bărcii, stolul soseşte. Doborâm cinci bucăţi, ceea ce o să ne aducă, la întoarcere, cincizeci de coroane.

— Uneori, îmi spune Yens, se întâmplă să împuşti şi zece păsări în cinci minute; alteori, stai câteva ore, ba chiar o zi întreagă, fără nici un rezultat. Totul depinde de timp şi de rapiditatea cu care ne reperează; după o zi bună de vânătoare, simt mirosul pulberii, al omului şi ocolesc promontoriul.

Tovarăşii noştri coboară cu marmita şi varsă conţinutul pe o stâncă uşor rotunjită; apa ia eu sine nisipul şi murdăriile.

Mâncăm peştii cu o bucată de pâine; bine-nţeles, mare atenţie la oase, dar mai ales la ce-i în burtă; o muşcătură mai tare şi toată gura ţi se umple de o amăreală îngrozitoare. Limita până la care poţi muşca e precisă, dar e nevoie de practică.

Vânătoarea continuă în acelaşi ritm şi în zilele următoare, aproape fără întrerupere, pentru că ne aflăm în acea perioadă a anului când ora şase dimineaţa se confundă cu ora şase seara, pierzându-li-se complet sensul. Dormim, alergăm, dintr-un loc în altul, tragem, mâncăm, totul se face în funcţie de necesităţi şi inspiraţie.

Singura umbră în acest decor cu lumină neîntreruptă sunt ţânţarii, milioanele de ţânţari. Suntem siliţi să rămânem îmbrăcaţi din cap până-n picioare, cu câte trei rânduri de pantaloni, pulovere, hanorace, ba să ne punem chiar şi mănuşi, deşi atunci când e nevoie să fugim şi e şi soare, murim de căldură. De fapt, toate aceste măsuri de protecţie se dovedesc inutile: afurisitele de insecte reuşesc să ne pişte prin toată grosimea hainelor, să se strecoare pe la gulere şi manşete. Pişcătura din Camargue? un fleac, comparată cu

cea din Groenlanda. Ţânţarii din Languedoc? Nişte îngeraşi faţă de cei care ne devorează aici.

Ultima zi. Am fript câteva raţe, după ce le-am jumulit ţinându-le strâns cu genunchii. N-am apucat bine să muşcăm din bucăţile alese — care un copan, care o aripă — că din depărtare se zăreşte sosind un stol important. O luăm la goană printre stânci, cu hartanul de raţă într-o mână şi cu puşca în cealaltă. Înhaţ între dinţi copanul, duc arma la ochi... fir-ar să fie! blestematul de copan îmi ajunge până la ochi şi-mi astupă cătarea! Îl trec într-o parte, ţinându-l ca pe o pipă, între măsele, şi poc! prima raţă din serie se prăbuşeşte. (Ulterior aveam, să aflu ca fiecare s-a descurcat cum a putut cu osul său). Adunăm ultimele raţe căzute, aruncăm deşeurile în mare, trec alte cârduri, fiecare trage pe rând. Vânătoarea s-a terminat, ne strângem bagajele şi îmbarcăm întregul nostru material.

S-a întâmplat ca astăzi să doborâm câte trei, ba chiar patru raţe dintr-un singur foc. Nu e rău dacă stai să te gândeşti că sunt mici şi zboară iute. Socotită la zece coroane — adică şapte franci la cursul 1974 — bucata, fiecare cartuş ne-a adus un beneficiu de patruzeci de coroane; sunt, în total, o sută şaizeci de raţe, înseamnă o mie şase sute de coroane.

Înainte de a intra în port, oprim şi facem împărţeala pe o stâncă. Tovarăşii mei rămân aici, întrucât locuiesc în apropiere. Apuc să vând zece raţe pe loc şi trag la chei cu restul prăzii grămădit la pupa. Mă apuc să descarc pe pontonul plutitor, lumea mă vede, se apropie, iar doi danezi care aşteptau nu ştiu ce pe chei, intră imediat în vorbă:

— Ah, formidabil, ai împuşcat pe cinste! Tot ce-i acolo? De necrezut! Grozavă vânătoare!

Nu-mi plac intonaţiile lor şi mă fac că nu pricep, ca să-i oblig să tacă din gură, îi cunosc eu pe danezi, sunt clienţi proşti.

Fireşte, cei doi o ţineau pe a lor, deveniseră numai lapte şi miere:

— Oh, dar e teribil, cât ai putut împuşca! Desigur ai una şi pentru noi?

— Dacă e vorba de un serviciu, ca între buni europeni, e-n regulă! Dar să ştiţi că eu unul când merg la vânătoare n-o fac să mă distrez, ci să trăiesc.

Mă părăsesc zâmbind acru. Între timp, un groenlandez bătrân, cu pielea foarte albă şi ochelari pe nas, stil vechi funcţionar, se apropie. Cu el discuţia e fără echivoc.

— Cu cât dai raţele?

— Zece coroane bucata.

— Dă-mi una.

Vine un altul pe care-l cunosc demult.

— Vreau cinci.

Le iau şi-mi plătesc pe loc, unul zece coroane, celălalt cincizeci. Danezii s-au oprit şi se holbează la ei cum pleacă cu raţele. Iar eu am şaizeci de coroane în buzunar.

Cumpărătorii dau acum buzna, răscolesc grămada de raţe, le pipăie, le cântăresc în palmă, le smulg unul altuia. Trebuie să fiu cu ochii în patru, nu pentru că mi le-ar fura, ci pentru că risc să le sfâşie şi să rămână din ele doar penele. Îmi arată ce-au ales, îmi întind banii şi toată grămada e lichidată în cinci minute, într-o atmosferă de voie bună generală. În câteva clipe bag la teşcherea peste o sută de coroane, ceea ce, adunat la încasările anterioare, fac patru sute, pe care le număr pe loc sub privirile celor doi danezi care se îndepărtează mofluzi.

28.
RUPTURA CEA MARE

Această ultimă săptămână mă exaltase. Dar, zilelor superbe le luase acum locul o perioadă de timp prost,

nepotrivit pentru vânătoare, care mă ţintuia imobilizat în port. N-aveam deloc chef să zac de pomană şi socoteam că sosise momentul să ridicăm ancora. Peggy nu era însă de aceeaşi părere. Ea dorea să descopere aisbergurile în bătaia soarelui polar şi splendorile clarobscurului pe mare. Dacă stăteam să aştept timpul frumos ştiam că, odată venit, o să mă apuce iarăşi pofta de vânătoare, ceea ce atrăgea după sine o nouă amânare a plecării noastre şi riscul de a vedea primăvara scurgându-se fără folos. Iar aşa ceva însemna să rămânem mai departe prizonieri în Jakobshavn. Dându-mi ghes să plec, furtunile acestea mă incitau să pun odată capăt tuturor tergiversărilor, indiferent dacă se datorau unor considerente practice sau psihologice.

— Peggy, ce-ai hotărât? am întrebat-o imediat după întoarcerea de la Disko.

Era indecisă, nu ştia nici ea ce să zică. E drept, odată cu primăvara, îşi regăsise veselia şi echilibrul sufletesc, dar suferea şi, alături de ea, sufeream şi eu. Schimbările noastre de dispoziţie exprimau, de fapt, stările sufleteşti contradictorii ce existau între noi. Ştiam că ne va fi greu să ne smulgem unul de lângă celălalt numai pentru că drumurile pe care fiecare socotea nimerit să le urmeze se încrucişau doar, fără să se şi împletească.

Ştiam: nu mai putea suporta frigul. Mi-o spusese. Visa deşertări imense şi fierbinţi şi oaze pe care nu le cunoştea. Iar eu iubeam gheaţa, zăpada şi doream să cunosc geruri şi mai intense, alburi şi mai imaculate şi, mai ales să revăd banchiza, o banchiză infinită pe care şi din care să trăiesc.

Discuţiile nu-şi mai aveau rostul.

— Dacă vrei să fii în continuare cu mine, ai să mă găseşti la 15 iulie la Upernavik, am rezumat eu situaţia. Voi sosi acolo cam pe la data asta, îmi comunici telegrafic ce-ai hotărât şi, dacă e da, atunci te aştept iar tu vii cu elicopterul.

În cazul că nu venea, Peggy urma să plece la Marmorelik, o mină de plumb şi zinc, aparţinând statului canadian, situată ceva mai la nord de Upernavik, prima mea escală. Considerasem întotdeauna Marmorelikul ca pe un soi de refugiu gratuit; dacă n-am fi izbutit să rezistăm la Jakobshavn, am fi plecat în America, via Montreal, cu un cargou care venea regulat vara ca să încarce producţia minei.

Ultima mea vânătoare îmi adusese patru sute cincizeci de coroane, dar nu aveam ce face cu ele deoarece voi vâna şi pescui pe toată durata drumului. Odată achiziţionate proviziile de bază: ceai, cafea, pâine, biscuiţi, zahăr şi margarina, mi-am oferit un mic casetofon şi două casete virgine; o sută de franci în plus sau în minus nu mai reprezentau nimic. Dacă Peggy renunţa la viaţa comună, îi datoram o parte din suma investită în cuter. Era un lucru stabilit; dealtfel, socotelile dintre noi fuseseră întotdeauna foarte exacte, fiecare ştia precis ce datorează şi ce-i revine, ca să nu mai vorbim de cât muncise Peggy la fabrică pentru a putea achita ratele lui „Nanok”. Din păcate, oricât de vajnică şi de robustă ar fi fost coaja mea de nucă, nici o companie de asigurări maritime nu ar fi acceptat să încheie cu mine un contract pentru o traversare pe care, după ştiinţa mea, n-o încercase nici un navigator solitar. Singura „poliţă” pe care i-o puteam da lui Peggy era propria mea viaţă: dacă „Nanok” pierea în larg, în mod sigur piream şi eu.

Nu putea lua în America nici bunurile pe care le acumulasem în răstimpul unui an, începând cu ustensilele de bucătărie şi terminând cu păturile, obiecte de care aş fi avut nevoie pe vas, mai cu seamă dacă venea şi ea. Mi-am petrecut o jumătate de zi cărând de acasă la bordul lui „Nanok” tot ce era de cărat, îngrămădind claie peste grămadă pe banchete şi podea crătiţi, hârtie, perne, teancuri

de romane poliţiste (cadouri de la Yves), ca să nu mai pun la socoteală aparatele şi materialele foto depozitate la pupa.

Dureroase preparative. Am încercat să le scurtez la maximum, urmând să triez şi să rânduiesc totul pe drum. Şi nici nu voiam ca Peggy să vadă vasul ieşind în larg. Timpul devenea din ce în ce mai urât, un motiv în plus ca ea să nu vină pe chei. Ne-am luat rămas bun acasă. Unde era voioşia plecării în turul Europei pe bicicletă, siguranţa că ne vom revedea, încrederea ce ne unea?

Atâtea proiecte făcute împreună; atâtea speranţe comune ca să ajungem până la urmă la această despărţire...

Am închis uşa după mine uşor, uşor de tot.

Afară ploua cu găleata, norii erau atât de joşi încât se făcuse întuneric, vântul sufla. O sinistră noapte, în miezul acestei zile polare. Luasem ca ultimă amintire chipul ei şi acea privire filtrată printre lacrimi...

Partea a doua

DRUMUL SPRE THULE

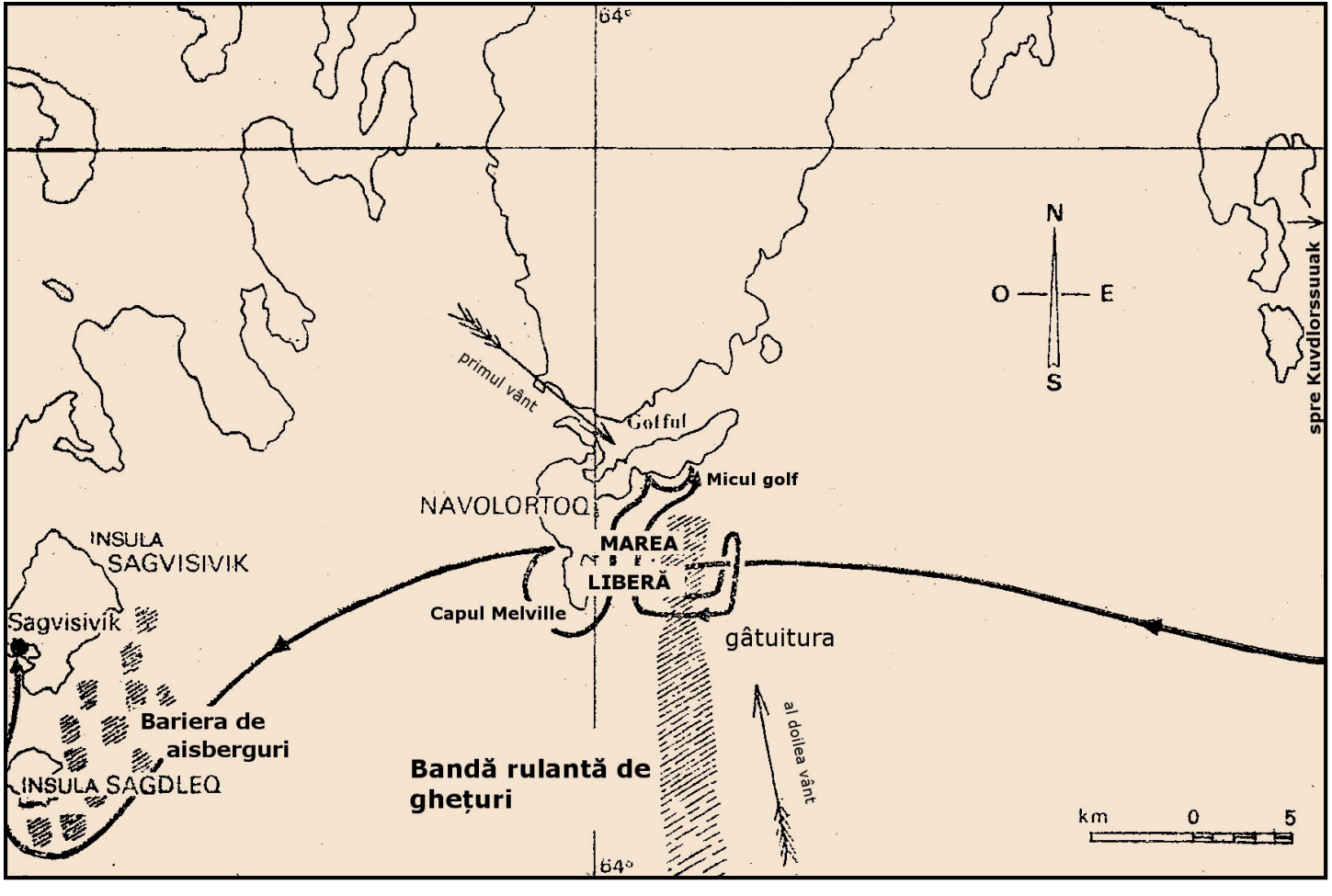
64°
N
O
E
S
spre Kuvdlorssuuak
primul vânt
Golful
Micul golf
NAVOLORTOQ
INSULA
SAGVISIVIK
MAREA
LIBERĂ
Capul Melville
gâtuitura
Sagvisivik
Bariera de
aisberguri
INSULA SAGDLEQ
Bandă rulantă de
ghețuri
al doilea vânt
km
0
5
64°

29.
UMANAR MUT — SPRE UMANAK

În largul mării, duminică; 30 iunie 1974

Ieri seara, 29 iunie, ieşind din portul Jakobshavn am fost prins de o parşivă de furtună şi obligat, să mă refugiez, la 25 kilometri mai la nord, în micul port Rodebay. Sosisem acolo târziu, era întuneric şi m-am culcat cum a dat dumnezeu în cabina plină de tot ce îmbarcasem în cursul zilei.

Izbutisem să fac ceea ce era cel mai greu de făcut: plecasem. Până una-alta, navighez spre nord, în direcţia insuliţelor înşirate de-a lungul coastei, ambarcaţiunea mea nepermiţându-mi să tai, pe o asemenea mare, direct către Sarkaq. Mai trebuie să şi vânez ca să mă pot hrăni. Din mers, izbutesc să dobor câte un *agpa* ba ici, ba colo, dar adevărul e că vremea nu-i deloc potrivită pentru vânătoare: vizibilitate proastă, cer acoperit, hulă puternică.

Zăresc la tribord, pe o insulă, cătunul Agpa (aici s-a născut Mathias) botezat astfel din pricină că pe vremuri locul era plin de păsările cu acest nume. De vreo cincisprezece ani l-au părăsit şi oamenii, fără îndoială ca o consecinţă a politicii daneze de concentrare a vânătorilor şi pescarilor în marile aşezări. Tot ce a mai rămas sunt doar câteva barăci agăţate de stâncă.

În cabină e un talmeş-balmeş îngrozitor. Primul lucru pe care trebuie să-l fac e să pun aparatul de fotografiat şi pelicula la adăpost, apoi să triez, să aşez şi să degajez restul, ca să-mi echilibrez nava.

În timp ce navigam între insula Agpa şi ţărm, mi s-a părut că văd o raţă. M-am repezit după puşca lui Peggy — cea cu alice — dar până s-o duc la ochi, raţa — care era, de fapt, o focă! — a dispărut sub apă. Am extras la iuţeală carabina, dar

am constatat că e cumplit de murdară. M-am apucat s-o curăţ, continuând să conduc cu piciorul stâng.

Iarăşi o focă. O ratez şi pe asta, nefiind complet pregătit. Între timp, ceaţa a început să se risipească; am pus la fiert, în apă de mare, o raţă şi cartofi tăiaţi în rondele. Mâncarea e un pic sărată, dar m-am deprins şi, în plus, e hrănitoare, din pricina abundenţei sărurilor minerale.

A treia focă. A ieşit la suprafaţă la circa o sută de metri de vas şi a plonjat instantaneu. De data asta carabina era gata, dar n-am izbutit să fiu suficient de rapid. De aici încolo o voi avea permanent la îndemână. Şi, firește, primul vânat care-mi apare e... o pasăre, un soi de pescăruş!

Mi-a trebuit mult timp să părăsesc Jakobshavnul şi despărţirea a fost dureroasă. Eram de un an acolo şi toată lumea mă cunoştea; ieşeam să fac un tur prin oraş sau după cumpărături, mă întâlneam cu unul ori cu altul, ne povesteam reciproc cum a decurs pescuitul de aseară ori ne spuneam niscaiva istorii vânătoreşti, ne întrebam la cine mergem diseară... În ultimele luni aş putea spune chiar că fusesem răsfăţatul întregului târg. Să-i abandonezi pe toţi aşa, deodată! Pe Peggy, de care mă legau atâtea greutăţi învinse împreună şi atâtea zile fericite petrecute în comun, să las toate acestea, ca să plec de unul singur pe mare, având ca unici tovarăşi gheţurile, aisbergurile, frigul, necunoscutul, primejdia, acum, în plin sezon de pescuit! Curând la somon, ceva mai târziu la vânătoare de reni! Am avut oare dreptate când am lăsat totul?

Mă aflu în prezent în Vaigat. Ceaţa a devenit teribil de densă şi sunt nevoit să urmez ţărmul foarte de aproape ca să nu mă rătăcesc, şi cu maximum de prudenţă, ca să nu mă izbesc de vreo stâncă.

Marşul e extenuant. Vizibilitatea e nulă, plouă îndesat, apa pătrunde în navă, voi fi obligat să dau la pompă. Neîntrerupt trebuie să mă străduiesc să reperez locurile, să compar fiecare stâncă, fiecare insuliţă cu ce e trecut pe hartă. Merg după compas, dar şi după... nasometru. Va trebui să mă antrenez serios în această privinţă. Sunt extrem de aproape de pământ şi totul e învăluit ca într-un strat de vată.

Impresionantă la culme această primă zi de ceaţă petrecută de unul singur pe mare.

S-a stârnit vântul, bate furios, ceaţa s-a mai risipit, în schimb au apărut gheţurile plutitoare. Din nefericire, vântul le împinge înspre Vaigat şi ele urmează acelaşi drum ca şi mine, de-a lungul coastei. Ca să găsesc Sarkaqul — pe care-l caut de mai bine de un ceas — sunt nevoit să mă strecor printre sloiuri. Sunt puzderie, în jurul meu şi, ceea de nu ştiam, e că aceste bucăţi de gheaţă reuşesc să treacă printre stânci. M-am şi ciocnit de două surate dintr-astea, noroc că nu erau colţuroase. Prima a scos un bang grozav şi „Nanok” a săltat tot, în ciuda vitezei reduse. M-am uitat imediat, la nivelul apei din cală, se pare că e în ordine şi n-am spărtură, dar oricum, o asemenea păţanie nu te lasă indiferent.

În ceea ce priveşte Sarkaqul, cred că voi pune cruce pe el şi un semn de întrebare pe hartă: nu există nici un fel de Sarkaq!?

1 iulie, seara

Navigam de trei-patru ore, cu valul din pupa, dar istovit de această zi. Tocmai hotărâsem să arunc ancora, când zăresc, deodată, o casă. M-am apropiat de ţărm şi am văzut vânzolindu-se câteva bărci cu fundul plat; în fiecare erau doi oameni, unul trăgea la rame, celălalt, aplecat peste bord, aduna angmasaţi cu carul, mai exact cu minciogul, pe care-l deşerta în barca ce sta gata, gata să se scufunde.

Era, limpede că un banc de peştişori hălăduia, prin aceste ape. Un golfuleţ mărginit de o plajă, un debarcader înaintând în mare, amarate de el bărci şi diverse alte ambarcaţiuni. Era acolo şi nava-spital, vopsită toată în roşu.

În spatele satului, munţi negricioşi, neînzăpeziţi, dar, pare-se, lipsiţi de orice vegetaţie, înalţă un decor auster. Doar biserica protestantă, cocoţată pe un vârf de stâncă, dă o notă ceva mai veselă peisajului. În radă, aisberguri gigantice, incomparabil mai înalte şi mai impunătoare de cât bisericuţa cu turla, ei ascuţită, au aerul că puţin le pasă că pământul nu pare prea vesel pe aici. Nimeni dintre locuitorii Sarkaqului nu m-a întâlnit vreodată, dar toată lumea mă cunoaşte; se ştie că ieşeam la pescuit cu groenlandezii şi, de îndată ce „Nanok” a fost zărit, oamenii s-au bulucit pe ponton. Am fundarisit fără grabă ancora, am jumulit, fript şi apoi mâncat o pasăre, iar în pauzele dintre aceste operaţiuni am isprăvit cu făcutul ordinii în cabină. Când am apărut pe punte, ca să debarc, primirea ce mi s-a făcut era deopotrivă înduioşătoare şi triumfală. Tot satul coborâse să mă întâmpine, oamenii se agitau şi dănţuiau. Pescarii mi-au oferit pe dată din peştii proaspăt scoși; de altfel, tone întregi de angmasaţi erau întinse pe stânci la uscat, constituind rezervele de hrană pentru iarna următoare.

Lumea se miră că sunt singur la bord şi, cu ocazia asta, aflu că există pe aici nişte englezi care ar fi bucuroşi să meargă cu mine.

— Nu-s englezi..., zice unul.

— E un francez şi o englezoaică, pretinde altul.

— Nu-i nici un englez aici, afirmă al treilea.

— Aiurea, se înfige un puştan, sunt două muieri englezoaice.

Iar eu, în sinea mea, îmi zic că decât un coechipier necunoscut, mai bine lipsă. De, aceea nici nu insist. Pe parcurs, însă, îmi dau seama că în mintea lor s-a creat o

confuzie şi că de, fapt, ei îmi vorbesc... de propria mea persoană, de o femeie străină — pesemne Peggy — pe care mi-o descriu trăsătură cu trăsătură...

Cât au durat toate aceste conversaţii, cei trei superbi agpaţi pe care-i împuşcasem pe drum zăceau expuşi pe punte. Unii chiar mi i-au admirat.. Dar se va găsi şi un cumpărător? Nu îndrăzneam să-i propun şi nimeni nu s-a oferit să-i ia, în fond, nici nu prea aveam chef să-i vând, aşa că i-am păstrat pentru mine.

Marţi, 2 iulie, ora 9 dimineaţa

A plouat toată noaptea. După un somn straşnic, am pornit la drum, cabotând în continuare spre nord. Marea e frumoasă, în pofida celor câţiva norişori care ascund întrucâtva soarele.

M-am apucat să scriu o scrisoare, stând pe capacul motorului, cu un picior pe timonă, aşa cum obişnuiesc să fac când vânez. Acoperişul adăpostului îmi slujeşte drept masă. Practic şi plăcut. Am la îndemână puşca lui Peggy; nu se ştie niciodată ce pasăre poate să treacă. Am pus la fiert o parte din peştii primiţi la Sarkaq, dar nu şi suficientă apă în oală aşa că, din pricina vântului de sud-est care pătrunde în cabină, apa s-a evaporat şi peştişorii, sunt de nemâncat. Ca să nu mai vorbesc de duhoare! Am pus o a doua tranşă, umplând de astă dată oala ochi.

Mă îndrept către K’utdligssat, un alt cătun părăsit, în vecinătatea unei mine situate pe coasta de est a insulei Disko, într-o zonă mult mai nordică decât cea pe care am cunoscut-o. A trebuit, prin urmare, să părăsesc coasta Groenlandei şi să tai direct Vaigatul, având acum valurile 3/4 în traversul pupei.

Îmi compuneam, aşadar, scrisoarea. Brusc, constat că nu mai am pastă în pix. Ridic privirea şi, pe neaşteptate, totul începe să se învârtească în jurul meu, mă apucă un soi de

ameţeală. Las cârma slobodă, opresc motorul, dar n-apuc să cobor în cabină după un alt pix, că nava vine complet în traversul valurilor. Dau să urc, dar, în acelaşi moment, înainte de a putea face un gest, un balans mai violent expediază în mare puşca lui Peggy pe care o lăsasem sus pe copertină. Ce ghinion! O puşcă în valoare de 600 de coroane, pentru un nenorocit de pix!

Furios, abandonez scrisoarea şi trec în faţa casetofonului. De aici încolo, pe toată durata navigaţiei, voi povesti ce voi avea de povestit numai în microfon. Am avut o excelentă idee cumpărând acest casetofon înaintea plecării, dar va fi nevoie să găsesc, pe unde mă voi opri, casete virgine; or, asta înseamnă să câştig suficient ca să le pot plăti, ceea ce, la rândul său, înseamnă că va trebui să vânez şi mai mult. Un adevărat program.

Odată aflat în apropiere de Disko, mi-am reluat marşul spre nord, regăsind vântul din pupa; în felul acesta, mă îndepărtez de gheţurile care se întind pe toată coasta Groenlandei.

În depărtare, la bord, zăresc un punct întunecat, detaşându-se pe fondul stâncilor. Să fie oare K'utdligssat? O casă? O mină? Iau carabina, luneta ei îmi va servi de binoclu.

Punctul se mişcă, înseamnă că-i vorba de altceva.. Desigur, e un stol de raţe care vine drept înspre mine, trece pe deasupra, urmat la scurt timp de un altul şi, apoi, de încă unul. Mă apucă disperarea numai la gândul că am prăpădit o puşcă cu alice pentru un pix!

Ce zi! Peştii pe care i-am ars şi mi-au împuţit tot cuterul, puşca pierdută, iar acum seria a doua de peşti care refuza să fiarbă! Mare noroc că ieri, la Sarkaq, n-am vândut păsările. Am avut, parcă o presimţire că arma cu care le-aş fi putut vâna o să dispară. Voi reuşi să cumpăr alta? Şi cu ce bani?

În plus, puşca aceasta era o amintire. I-o dăruisem lui Peggy pe vremea când mai credeam că vom pleca împreună. Era puşca, ei, cu care — dacă ne vom întâlni la Upernavik

— va învăţa să vâneze. E mai mult decât un suvenir pierdut, e o părticică din ea care s-a dus departe, departe...

Şi toate acestea ca să văd o aşezare abandonată pentru care a trebuit să tai braţul de mare şi să vin în traversul valurilor! Sunt trist şi moralul mi-e în cădere. Neguroasă zi! Până când voi arunca ancora, lucru care se va petrece, după câte cred, peste trei-patru ore, mă rezum la gesturile strict necesare.

Sigur am avut noroc! Culmea e că, de când cu vânătoarea de raţe, m-am învăţat să veghez la adâncimea fundului mării în zona insulei Disko. Pâraiele de aici vin umflate, apa e negricioasă, mâloasă. Dacă vârtejul elicei e închis la culoare, înseamnă că apa e adâncă. Dacă, dimpotrivă, e verzui, atenţie! Iar dacă devine limpede, e semn că fundul e foarte aproape. Dacă mai apuci, sondezi cu tokul; mi s-a întâmplat, şi nu odată, să evit bolovanii la milimetru.

Vegheam şi de data această, aşa cum se cuvine, la adâncimea apei şi la eventualele stânci submarine, dar încercam, totodată, să reperez mina cea faimoasă.

Un torent se prăvale în cascadă de pe peretele muntelui; cu nasul în vânt, admir spectacolul şi, în acelaşi timp, virez de bord ca să tai estuarul. Recunosc, peisajul m-a vrăjit şi am fost cât p-aci să eşuez pe bancul de pietriş pe, care unul din pâraie l-a târât cu sine şi l-a grămădit pe fundul mării.

Am impresia că am reperat K’utdligssat. Nu oraşul, ci mina. Să fie oare gaura aceea îndepărtată, deschisă în coasta muntelui? De data aceasta, nu mai e vorba de păsări. E ea! Seamănă. Iar o sută de metri mai jos, sterilul extras din ea alcătuieşte o veritabilă platformă.

Mă aplec peste bord să văd mai bine şi trosc! Un val mai puternic izbeşte vasul mai, mai să-l culce, iar pe mine să mă expedieze să fac baie în mare. E într-adevăr K’utdligssat, nu

începe îndoială, dar acum şed potolit pe capacul motorului, fără să mă zbănţui prea tare şi încerc să păcălesc marea.

Plecând de la Sarkaq, am instalat o scândură în faţă, de-a curmezişul punţii. La fiecare balans al navei o văd cum lunecă; nu mult, câţiva centimetri, dar cu hula aceasta mi-e cu neputinţă să las cârma şi s-o fixez cum trebuie. Pândesc valurile, redresez, sunt hotărât să salvez acest capăt de lemn; mi-au furat puşca lui Peggy, asta va fi revanşa mea.

Parcă s-a stabilizat... ba nu... uite-o c-a mişcat... doar cu câţiva milimetri... un val, încă unul... ei, fir-ar să fie!.,. acum oscilează, jumătate din ea e pe punte, jumătate în aer... mai sunt, doar vreo cinci centimetri după care va luneca în mod sigur... Ei şi! la urma urmei o s-o pescuiesc din mers.

Departe, la tribord, apare un vas. O secundă de neatenţie — cât să apuc arma cu lunetă ca să văd cine e, de unde vine, unde se duce, — şi am şi luat valul în coastă. Scândură a mai lunecat cu trei centimetri înspre mare. Acum e în echilibru, pe copastie, legănându-se odată cu nava. Lupta continuă, val cu val.

Vasul zărit e un pescador venind de la nord la sud. Brusc, schimbă direcţia şi se îndreaptă spre mine; ne încrucişăm la o distanţă respectabilă, de o sută — o sută cincizeci de metri. Ei mă privesc, eu îi privesc, ba mai fac şi câteva fotografii, dar unul nu mă întreabă dacă nu sunt cumva în dificultate. La fel de brusc ca şi mai înainte, modifică ruta şi o iau din nou spre sud.

Sigur, dacă aş fi avut nevoie de ajutor, aş fi putut să-i strig. Dacă, însă, din proprie iniţiativă, s-ar fi apropiat de mine şi mi-ar fi oferit asistenţă, însemna să-mi arate că nu au încredere în mine. Aşa ceva nu se face între groenlandezi. N-ai voie să-l jigneşti pe cel din faţă. Un bărbat e un bărbat!

Şi scândura mea? (habar n-au confraţii de pe pescador cu câtă disperare mă bat pentru ea!) Ei bine, scândură e tot pe

punte, gata-gata să plonjeze în mare. Iar ruliul e din ce în ce mai puternic.

Mai trag încă o poză, în timpul acesta un val venit din pupa e cât p-aci să mă dea la fund şi scândură mea îşi ia zborul. Nici vorbă s-o mai pot pescui! Ducă-se! Apa e mult prea rece ca să-mi bag mâinile în ea.

Morala: nimic nu se lasă aiurea şi neancorat. O cât de mică neatenţie şi ceva ţi-a zburat de sub nas...

Când faci cabotaj, cum este cazul meu, trebuie să fii mereu cu ochii în patru, supraveghind recifurile, valurile şi sloiurile de gheaţă. Poziţia aisbergurilor îmi spune precis cum e fundul mării, pentru că ele rămân obligatoriu în zonale propice lor, adică acolo unde adâncimea e sensibil mai mare decât partea lor vizibilă. Din păcate, dacă navigând printre ele nu risc să dau peste vreo stâncă submarină, am în schimb de furcă cu pakul şi cu toate blocurile plutitoare de gheaţă, pe care trebuie să le evit. Cu alte cuvinte, ce mi-e Rada-baba, ce mi-e baba Rada!

Oraşul K’utdligssat continuă să rămână ascuns. Poate ca e după muntele acela? Dar sunt la sloiuri de ocolit...

Navigam în aceste condiţii de vreo douăsprezece, ore, căutând întruna faimosul K’utdligssat, când brusc mi-am adus aminte: K’utdligssat nu mai exista! Întregul oraş fusese vândut la licitaţie, lichidat pe o nimica toată, pentru că se dovedise nerentabilitatea minei: cărbunele avea prea mult steril. Cel care-l cumpărase a pornit să bată toate satele învecinate de pe coasta Groenlandei.

— Cine vrea să cumpere o casă?

— Eu! Eu! Eu!

O casă gata fabricată şi, pe deasupra, de ocazie este un lucru deosebit de căutat. Năstruşnicul antreprenor a realizat un frumuşel beneficiu şi, unde mai pui, că fiecare dintre cumpărători a fost obligat să traverseze Vaigatul ca să-şi ia în

primire baraca, s-o demonteze, s-o transporte şi apoi s-o închege la loc! Nu ştiu dacă povestea aceasta e pe de-a-ntregul adevărată, aşa mi-a relatat-o, în orice caz, Phil, cert e că n-au rămas decât stâncile, singurul lucru care n-a putut fi dislocat şi cărat aiurea.

Marea s-a mai potolit puţin şi, pe la opt seara, am aruncat ancora la piciorul unei faleze înalte, de un cărămiziu aprins, situată în partea de nord a insulei Disko. Am băut o cafea, m-am odihnit preţ de vreo douăzeci de minute, nu mai mult, când, deodată, am descoperit o pasăre, cocoţată sus, pe creasta falezei, la circa 200 de metri depărtare.

Am pus mâna pe carabină şi poc! alături fireşte, ceea ce nici nu era de mirare cu marea asta care nu-şi mai găseşte astâmpăr şi cu vasul care balansează în toate părţile! Vietatea îşi ia zborul şi se aşează, ceva mai încolo, tot pe un ţanc, la fel de înalt. Slobod încă un foc, dar glontele e atât de mic, iar distanta atât de mare! N-am reuşit să ucid pasărea, norocul ei şi ghinionul meu, pentru că mi-aş fi oferit o masă pe cinste. Dar faptul că am tras m-a uşurat.

Iată-mă pornind pentru o nouă traversare de cinci ceasuri. Zic eu cinci, dar de fiecare dată durează câte zece. Având din nou moralul ridicat mi-am zis că-mi pot oferi o porţie mai zdravănă și am decis să nu mai retraversez Vaigatul, braţul de mare ce se întinde între pământ şi insula Disko ca, apoi, să ocolesc capul Nugssuaq, urmând conturul coastei, ci să mă îndrept direct spre el, să-l dublez şi să-i dau în continuare bătaie până la insula Umanak, aflată de partea cealaltă a promontoriului.

Ca o precizare, Nugssuaq înseamnă „nas lung”. De fapt, e o limbă de pământ care înaintează mult în mare și nu este singura botezată astfel, ceea ce nici nu-i de mirare cu o coastă atât de dantelată ca cea a Groenlandei. Se pare că acest Nugssuaq de care vorbesc e deosebit de greu de trecut;

curenţi teribili, puzderie de stânci submarine, un soi de Raz des Bretons[9], temut de marinari. Pentru moment, vântul e prielnic, suflând dinspre sud-est. Totul e să se menţină.

În prima parte a parcursului, am fost protejat de insula Disko. Ajuns însă la mijlocul Vaigatului, vântul s-a dublat în intensitate şi trebuie să lupt din greu.

Atâta rău! paisprezece ore în şir, cât am mers de la Sarkaq la Disko şi apoi am urcat spre K'utdligssat, am avut parte numai de vântul ăsta scârbos, aşa că, un pic mai tare, un pic mai slab, ce mai contează... Diferenţa e că acum îl am din tribord în loc de babord sau din pupa.

Cerul s-a întunecat, valurile au crescut, marea e de un verde închis. În spatele meu, insula Disko e o masă negru-tăciune. Dar iată că printr-o spărtură în norii vineţii, o rază de soare percutează muntele, făcând să ţâşnească din el o jerbă de aur ce luminează totul, incendiind zăpezile, lumină infimă pentru uriaşele dimensiuni ale insulei şi totodată imensă prin intensitatea ei

Mi se spusese că pe aici voi da de multe sloiuri în derivă, dar mă gândesc că acest foarte violent vânt din sud nu-i tocmai rău pentru mine, întrucât le va împinge, probabil, înspre nord, sau, cel puţin, le va împiedica să se lase înspre miazăzi.

S-a pornit să plouă şi am intrat o clipă în cabină să-mi iau hainele de protecţie. Acum e de ajuns să las o secundă cârma din mână ca nava să facă o ambardee şi să ia apă. Un val pe care nu l-am evitat a fost cât p-aci să-mi răstoarne totul cu fundul în sus. Fireşte, nu-i deloc momentul să las arma pe copertină! Mă apropii de cap şi, într-adevăr, natura se

[9] Cap pe coasta bretonă (Finistere) având în faţă insula Sein. Un pasaj extrem de periculos pentru navigatori (N.T.)

zbârleşte din ce în ce mai tare. Ce-ar trebui să fac? Să mă adăpostesc pe lângă coastă sau să-i dau drumul mai departe, în pofida ploii, „rotunjind” ruta la maximum ca să mă feresc de recifuri.

Cu o mână țin timona, în cealaltă am casetofonul, bine proptit pe harta pe care am întins-o peste tabloul de bord. Ploaia se înteţeşte, vizibilitatea scade primejdios. Mă ghidez după busolă şi, cu oarecare aproximaţie, ştiu unde mă aflu: în largul capului. Numai că vârful acestui „Nas” e uriaş şi sunt departe de a-l fi depăşit.

Până la insula Umanak şi „capitala” sa mai am doar vreo cinci-şase ore de mers, dar marea este de-a dreptul dezlănţuită, trebuie neapărat să mă apropii de ţărm, altminteri risc să fiu dus în larg. Odată ajuns de partea cealaltă a promontoriului, voi fi la adăpost de vânt.

Ghinioanele de peste zi continuă. Vântul cel bun m-a lăsat; vântul de nord m-a luat în primire.

Ştiu, am fost, nu odată, prevenit la Jakobshavn şi chiar la Sarkaq: „Dacă se porneşte *Avernequl,* caută-ţi imediat adăpost, nu încerca să mergi mai departe”. Întâmplarea a făcut însă ca cele două vânturi să-şi schimbe rolul exact în momentul în care mă pregăteam să depăşea vârful „Nasului”; Acum suflă cumplit, cele două fanioane stau întinse la orizontală şi, judecând după direcţia lor când voi trece într-adevăr de cap, cam într-o jumătate de oră, voi avea *Avernequl* direct din faţă!

După hartă, unicul refugiu se găseşte pe coasta nordică a Nugssuaqului, la aproximativ trei ore de drum. Asta înseamnă că, orice s-ar întâmpla, trebuie să merg mai departe.

Nu m-am înşelat: cum am virat de bord, ca să ocolesc capul, vântul mi-a venit din prova. O forţă teribilă. Şi, odată cu el, au apărut sloiurile. M-am îndreptat imediat către un aisberg impozant. Un timp, o să-mi slujească drept scut...

La tribord, disting, între mine şi ţărm, câteva puncte negre. Figurează şi pe hartă, dar împreună cu altele, pe care nu izbutesc să le reperez, ceea ce mă îngrijorează. Probabil le acoperă valurile.

Aceste stânci negre sunt chiar la suprafaţa apei. Aisbergul e foarte mare, foarte înalt, deci pluteşte în apă adâncă. Mai bine mă lipesc de el, decât să ies în larg. Între două rele, alegi pe cel mai mic.

Iată-mă din nou în bătaia vântului, ieşit de sub protecţia aisbergului, suportând acum valurile de recul, adică acele valuri care, izbindu-se de masa lui inertă, se dau peste cap şi revin în sens contrar. Marea e extrem de agitată, brăzdată de talazuri în toate direcţiile. Fac slalom printre blocurile de gheaţă, nu prea mari dar împrăştiate peste tot, fără să încetinesc, pentru că la viteză maximă nava e mult mai maniabilă.

Practic, am depăşit capul, dar marea mă asaltează acum simultan din trei direcţii: din nord, odată cu vântul; din efectul de recul al valurilor izbite de aisberg şi, mai nou, din acela, obişnuit, al resacului. Vânzoleala ei e şi mai mare, cu valuri-piramidă, apărute acolo unde te aştepţi mai puţin.

În direcţia ţărmului se zăresc stânci enorme dar şi aisberguri, ceea ce înseamnă ca apa e suficient de adâncă ca să mă pot angaja. Risc, mă strecor printre ele — sunt enorme, cristale gigantice de toate formele, diamante fără sclipire, grosolan tăiate, sub apăsarea plumburie a cerului, Dar aisbergurile au măcar aerul că trăiesc, că meditează la ceva. Nu ca brutele acelea de stânci.

Arunc o privire în urmă. În ciuda *Averneqului* care m-a surprins la jumătate de drum, am reuşit să dublez complet capul. Acum îl am la tribord pupa, drept în spatele catargului. Am scăpat. Imediat virez înspre ţărm. Pe parcurs, descopăr

alte insuliţe şi puncte negre; aş fi jurat că s-a terminat cu ele, doar am evitat atâtea, dar uite că mereu apar altele.

Sunt când în picioare, ca să mă orientez, când aşezat pe capacul motorului, dacă tangajul şi ruliul sunt prea puternice. Valurile vin mari; le încasez fie din pupa, fie oblic din spate, fie direct din travers, în funcţie de capul urmat, care, la rândul său, depinde de ceea ce văd în faţă. Ar trebui, cu alte cuvinte, să am doi ochi: unul la ceafă, să pot estima valul care soseşte — înălţimea şi modul la care trebuie să mă las abordat de el — şi un altul, ciclopic, în frunte, să pot face faţă tuturor pericolelor ce-mi ies în cale: stânci sfârtecând suprafaţa mării, aisberguri; blocuri de gheaţă smulse din acestea şi circulând în libertate.

Miercuri, 3 iulie, ora două dimineaţa

Gata, am izbândit! Mi-au trebuit circa două ceasuri şi jumătate ca să dublez capul Nugssuaq şi cincisprezece să străbat distanţa de la Sarkaq până aici. Iniţial, am crezut că mă voi putea adăposti undeva, de-a lungul acestei coaste formate, după cât mi se pare, dintr-o plajă de pietriş şi bolovani, dar valurile izbesc ţărmul, ridicând jerbe de apă, superbe la privit, dar atât.

De când am plecat, singura mea hrană au fost nişte tartine cu margarină şi câteva bucăţi de zahăr nerafinat. Acum, îmi prepar un prânz din agpa. E ceaţă, plouă, mă bălăcesc printre sloiuri de gheaţă, am mâinile însângerate de curăţitul păsării, şi sunt nevoit ba să apuc cârma, ba să mă lupt cu curăţatul cartofilor. Uf! bine că s-a terminat! Ultima masă pregătită cu apă de mare a fost, totuşi, prea sărată, aşa că de data aceasta am amestecat-o cu apă dulce, obţinută din topirea unor bucăţele de gheaţă.

Mai adineaori, motorul s-a pornit să fumege, nu foarte tare, dar ceva mai mult ca de obicei. Temperatura e normală, pompa de apă funcţionează şi, totuşi, fumegă. Deci, ceva nu-i

în ordine. Reduc viteza, stopez şi, înţepenindu-mi bine picioarele, mă aplec cât pot peste pupa ca să examinez ieşirea axului-motor. E clar. Cu ajutorul unui *nigsik,* adică un soi de cange (literal = cârlig), desprind de pe elice mănunchiuri întregi de iarbă de mare care, răsucindu-se în jurul axului, frânaseră considerabil mersul şi obligaseră motorul să muncească din greu. Iată un accident care ar fi putut deveni periculos în anumite momente dificile. Singurul lucru pe care nu-l pricep e cum de n-am făcut un plonjon în mare cu hula asta formidabilă!

Am găsit, în sfârşit, un golf în care să mă adăpostesc, am adormit, dar m-am trezit de câteva ori. Sufăr de o uşoară oftalmie a zăpezii, urmare a eforturilor din timpul celor optsprezece ore de navigaţie de ieri, când a trebuit să scrutez neîncetat marea, stâncile, coasta şi, mai ales, sloiurile, totul printr-o perdea de ploaie. Iată-mă acum mascat, având pe nas două perechi de ochelari de schi, cu lentile foarte închise, puse una peste cealaltă.

Am aruncat în mare lăzile de care n-aveam nevoie, mi-am rânduit unele lucruri prin sertare şi am atârnat perdeluţele pregătite de Peggy pentru hublourile cabinei şi geamurile adăpostului. Excelent mod de a mă proteja împotriva zăpezii şi a acestei ceţi albe şi orbitoare. Tot dereticând, sper mereu să găsesc, rătăcită pe undeva, puşca lui Peggy. Din păcate, ungherele unde s-ar fi putut afla sunt mai mici decât dimensiunile ei; totuşi, nu-mi vine să cred că a căzut în mare.

Trebuie să mă gândesc şi la hrană; în timpul acestei traversări n-am făcut nimic, n-am vânat nimic, n-am pescuit nimic, n-am nimic de vânzare la sosire şi, pe deasupra, am pierdut şi o armă mai mult decât folositoare!

Am rămas la ancoră întreaga zi, învăluit în ceaţă. Când s-a risipit, am plecat şi eu. Acum e miezul nopţii şi soarele străluceşte în spatele meu.

Insula Umanak se zăreşte cu ochiul liber. Părăsesc coasta şi mă îndrept spre ea.

30.
UMANAK

Joi, 4 iulie

Portul Umanak se află în partea de sud a insulei, într-un golf ce pătrunde adânc în interiorul pământului. Dar abia după ce am cabotat îndelung, m-am dumirit de ce i se spune acestei aşezări, de opt sute de locuitori, Umanak, ceea ce, în traducere, înseamnă stâncă: în lumina soarelui, de la miezul nopţii, învăluite într-o uşoară aburealã, casele Umanakului se cocoţă de-a lungul unei bariere de granit de un roşu închis, asemănătoare unor căpăţâni de zahăr, lipite una de alta. În plus, un soi de meterez natural, o insuliţă lungă şi îngustă, barează intrarea în golf; la rândul lui, e şi el plin de stânci, dar şi de blocuri de gheaţă şi aisberguri, având toate formele posibile, venite de pe uscat, sau, mai exact, din multitudinea de fiorduri care ne înconjoară, sub impulsul vânturilor şi al curenţilor.

De-a curmezişul golfului se înalţă un dig, dar nu ancorez la el, ci la o oarecare distanţă de mal. Adorm îndată ce pun capul jos. La deşteptare, mă aştepta o surpriză neplăcută: pupa eşuase pe o stâncă. Controlez imediat; elicea; o pală e uşor strâmbă, dar nu e grav. Mă instalez apoi în cabină şi mă apuc să studiez harta locurilor. Am câteva hărţi terestre pe care sunt trecute „punctele cutare...”, satele, munţii. Culoarea verde corespunde unor altitudini între 0 şi 200 m, cea crem indică valorile mai mari. Fireşte, albul desemnează inlandsisul. Stâncile vizibile sau periculoase în timpul refluxului se detaşează pe fondul albastru al mării.

Debarc şi mă duc până la poştă. O găsesc închisă. Deci am făcut bine lenevind în cabină; hotărât lucru, instinctul nu mă înşeală!

E limpede că aici nimeni n-a auzit de mine, dar asta nu m-a împiedicat să-mi fac imediat relaţii. Nu apucasem să încep turul aşezării că sunt acostat şi întrebat unde plănuiesc să merg.

— La Upernavik.

Asta înseamnă trei zile de mers pe mare. Interlocutorul meu mă pofteşte pe dată la el acasă. Are vreo şaizeci şi cinci de ani, genul tataie, cu facies mongoloid acuzat, viguros, un fost vânător în caiac.

Iată-ne şi la el, într-o casă tipic groenlandeză, spoită în roşu, instalaţi la maniera europenească pe sofale, bând cafele şi discutând ore în şir despre vânătoare. Ce idee bună am avut să consult hărţile! Voi face mereu aşa pentru că îmi dau seama cât de important e să cunoşti dinainte numele şi denumirile citate. De pildă, când mi se spune:

„Uite, aici, în cutare loc, vei găsi păsări, acolo vei da peste balene, dincoace, peste foci” ştiu despre ce e vorba: o insulă, un cap, o strâmtoare, un grup de insuliţe, un golf, precum şi distanţele respective. Ca să nu mai spun că e destul de greu să-ţi aminteşti un nume aruncat în timpul unei discuţii, cu atât mai mult cu cât accentul de aici diferă de cel de la Jakobshavn. La început, lucrul acesta m-a cam încurcat, dar mi-am deprins rapid urechea şi, până la urmă, mi-au scăpat doar trei sau patru cuvinte.

Tataia nu era din cale-afară de flecar, dar am obţinut de la el tot soiul de informaţii; în ochii lui, nu eram un turist, ci un vânător. Astfel, am aflat că se găsesc somoni la vreo zece ore de drum înspre nord. La Jakobshavn n-avusesem parte să pescuiesc acest peşte, aşa că mi-am zis că poate voi rămâne aici mai mult timp decât gândeam, făcând, eventual, o partidă de pescuit împreună.

— Bun, deci ieşim mâine la pescuit?

— De acord, ieşim.

Mi-a propus, chiar, să-l însoţesc? sau am înţeles greşit...

Vineri, 5 iulie

Dimineaţa, mă pregătesc pe-ndelete de plecare, mărturisesc, pe jumătate adormit: mai întâi, lătrase la nesfârşit un câine, iar apoi am fost nevoit să schimb locul de ancorare, pentru că se anunţase cargoul care făcea aprovizionarea insulei.

Desigur, n-aveam nici pe departe aerul tânărului hiper-dinamic care porneşte să facă avere cu năvodul, dar aici, mai abitir decât la Jakobshavn, o asemenea comportare e foarte groenlandeză. În această micuţă aşezare, oamenii sunt extrem de simpatici. Nu există fabrică, nu există industrie, ideea randamentului nu-i obsedează şi de aceea sunt cât se poate de relaxaţi, Nu sunt zoriţi de timp, ai zice că umblă la voia întâmplării, că se plimbă dintr-un loc în altul după inspiraţie... În realitate însă, drumurile lor sunt cât se poate de precis trasate.

Fac şi eu ca ei, mă pregătesc fără grabă, cumpăr ulei, margarină, găsesc chiar şi o puşcă cu o singură ţeavă ca s-o înlocuiesc pe cea a lui Peggy (cu acest prilej cheltuiesc trei sferturi din averea mea), într-un cuvânt, mă prepar ca pentru o plecare definitivă. „Dacă vine tataia, cu atât mai bine, dacă îmi dă plasă, nimic nu mă reţine aici, îi dau drumul către Upernavik.”

Îmi întâlnesc omul de câteva ori în cursul dimineţii prin prăvălii, nu suflă o vorbă, ca la ultima noastră întâlnire, pe la orele zece, să-l aud, deodată:

— Sunt gata. La prânz, am venit.

Aici, ca să pleci undeva, e nevoie de patru sau cinci ceasuri, dar principalul e că, până la urmă, se pleacă. Şi cum noi urmează să lipsim două, trei, ba poate chiar patru zile, ce importanţă poate avea o oră mai devreme sau mai târziu?

Tataia s-a ţinut de cuvânt şi a venit cum a zis. Am ridicat ancora şi am părăsit portul pentru o călătorie care avea să dureze aproape o săptămână, dar acest lucru nu-l ştiam încă.

N-a fost nevoie de prea mult timp ca noul meu prieten să se îndrăgostească de „Nanok”; la început, era cam speriat. În orăşelul lui, nu exista om care să nu viseze la genul acesta de navă, să nu dorească s-o aibă şi faptul că stătea la cârma lui îl intimida. În foarte scurt timp, însă, şi-a revenit şi iată-l acum încântat că-l poate conduce. La rându-mi, după epuizanta trecere a capului Nugssuaq am, în sfârşit, răgazul necesar să pregătesc vasul pentru primirea somonilor.

Ne-au trebuit cincisprezece ore ca să ajungem la locul de pescuit, având la remorcă barca lui tataia încărcată cu diverse materiale, flotoare şi năvoade lestate cu pietre.

Decorul oferit de uriaşul golf, al cărui centru strategic este insula Umanak, este de-a dreptul superb. Mase minerale sau de gheaţă se reflectă în apele calme. Aisberguri având felurite forme, turnuri ori grote, ţancuri sau arcade, se profilează pe fondul unui ţărm ferăstruit, închis între munţi cu coaste abrupte, ocru, antracit, maron, culori care în contrast cu zăpada ce a alunecat, topindu-se, către mare, dar a îngheţat pe parcurs, capătă o vibraţie şi mai intensă. Stâncile par portocalii, iar umbrele aruncate pe gheaţă, de un albastru foarte pur.

Ancorăm într-un braţ de mare îngust. Acolo unde se termină, o puzderie de torente se varsă în el. Ajungem, vâslind, până la o plajă foarte joasă şi pornim să ne instalăm plasele de-a curmezişul gurilor de vărsare a pâraielor care, aşa cum am zis, se află în fundul fiordului. După cum se ştie somonii urcă cursurile de apă dulce în vederea reproducerii, iar noi n-avem altceva de făcut decât să aşteptăm fluxul ca să-i capturăm.

Aşa aveam să procedăm cinci sau şase zile, cu puşca mereu la înde mână, în eventualitatea apariţiei vreunei raţe.

Plasele le scoatem cu rândul, exceptând cazurile când se stârneşte vântul; atunci mergem să le inspectăm împreună, unul din noi având sarcina să menţină barca pe loc. Cu această ocazie, învăţ de la tataia cum să manevrez ca să întorc pe loc în imediata apropiere a flotoarelor. Dormim, iar când suntem treji, vânez raţe... Tataia nu-i suficient de rapid să le poată lua din zbor. Facem, de asemenea, şi plimbări, tot cu rândul. Urc, cu acest prilej, până la lacurile care se găsesc între unu şi trei kilometri de locul nostru de pescuit. Odată, cu ocazia unei ieşiri la vânat, am împuşcat trei raţe, dar au căzut într-unul din pâraie şi au fost luate de curent. „Inutil să mai continui, mi-am zis, dă-le-ncolo de raţe”, totuşi, m-am încăpăţânat să rămân mai departe la pândă, pe malul apei, cu fundul într-un roi de ţânţari. Era o zi aproape călduroasă şi, fatală imprudenţă, nu-mi pusesem decât un singur rând de pantaloni. Ţânţarii mă înţepau, fără pic de ruşine, prin ei, mă devorau pur şi simplu. Deodată, văd în apă, la vreo zece metri de mine, o formă. Ce poate fi chestia aceea care urcă, se scufundă, dispare? Vreun gunoi mai mare adus de curenţi?

Pe dracu! E chiar capul unei foci! Să trag în ea? Din nefericire, tot vibrând din cauza motorului, cătarea puştii mele se desprinsese. Am meşterit una dintr-un băţ de chibrit, dar care sărea, fireşte, la fiecare descărcare şi trebuia înlocuit. Pentru raţe în zbor, mai treacă-meargă, dar foca trebuie nimerită exact în cap, altminteri, doar rănită, e pierdută.

Animalul nu mă văzuse, dar se prea poate să mă fi simţit pentru că s-a îndepărtat niţel. Am luat-o la fugă, la început mai uşurel, apoi cât mă ţineau picioarele, ca să iau de pe vas carabina cu glonţ. Până să ajung şi să mă reîntorc a trecut vreun sfert de ceas. Foca a dispărut, iar eu le-am oferit ţânţarilor încă un festin de trei ceasuri. De întors, m-am întors cu coada între picioare, şi... cu fundul în flăcări.

Într-o nişă naturală, săpată în stâncă, am amenajat o afumătorie de peşte. Pe vârful aceleiaşi stânci, rotunjit ca o cocoaşă şi fantastic de erodat, am plantat un cort triunghiular, conceput să reziste la vânturi puternice, brun-roşcat, la fel ca tot ce ne înconjoară, cort ce slujeşte drept adăpost pentru cel care-i de serviciu.

Mai întâi, atârnăm somonii pe nişte rame de lemn, înşirate de-a lungul pereţilor nişei, după care tragem sacul de plastic, ca draperie, la intrare. Vatra e închipuită dintr-un bidon de tablă, mare, cilindric, culcat pe o parte şi găurit la cele două extremităţi. Capătul prin care se alimentează cu combustibil — crengi, vreascuri, bucăţi de lemn pescuite din apă etc. — e în exterior; fumul e evacuat, prin celălalt orificiu, în interiorul nişei.

Într-una din zile am ancorat, în mod deliberat, în nisip; era în timpul refluxului şi o făcusem ca să evităm aisbergurile. Aveam puţină apă sub chilă şi intenţia noastră era să plecăm odată cu fluxul. Brusc, s-a stârnit vântul şi nava a prins să se izbească de fund, întâi numai cu prova, apoi şi cu pupa, din ce în ce mai violent, în ritmul valurilor.

Îmi storceam creierii întrebându-mă ce trebuie să fac şi numai că-l aud de tataia că se porneşte să fredoneze încetişor un vechi cântecel al marinei engleze: „Era un căpitan nepriceput...”

Eu continuam să mă frământ.

— Cu hula asta, zău dacă ştiu...

El fredona mai departe. I-am propus să plecăm. Abia atunci şi-a dezvăluit gândurile:

— Dacă rămâi, tot izbindu-se cu chila de nisip, vasul o să-şi sape un făgaş, o să se înfunde din ce în ce mai tare şi, dacă situaţia se menţine, o să ne trezim prinşi de nisip, fără apă sub noi şi obligaţi să tragem la edec.

Am pornit motorul şi, folosindu-ne de vâslele bărcii ca de nişte prăjini, am izbutit să înaintăm puţin. N-am apucat însă să ne desprindem ca lumea de primul banc că am nimerit peste un altul şi, ceva mai încolo, peste al treilea. Şi, de fiecare dată, am fost nevoiţi să luăm de la capăt toate operaţiunile, să oprim motorul, să balansăm vasul, babord-tribord, babord-tribord, să ne ajutăm de forţa valurilor, să le punem şi pe ele la treabă.

Uf, iată-ne în sfârşit la apă adâncă!

Încă o lecţie bună: „Să nu spui niciodată: marea e calmă, nu sunt sloiuri, ia să eşuez eu frumuşel şi să plec când vine fluxul”. Câteva rafale de vânt şi eşti prizonierul nisipului.

Când se nimereşte să fim amândoi în cabină, tataia îmi povesteşte diferite întâmplări de pe vremea când, tânăr, vâna în caiac, explicându-mi cum proceda ca să manevreze pe vreme rea, pe valuri, cum se evită sloiurile. Ascult, bag la cap, cu speranţa că toate acestea îmi vor sluji într-o bună zi.

La rândul meu, îi relatez ce mi s-a spus la Jakobshavn în legătură cu pescuitul somonului, interzis de Administraţia insulei, în august 1974. Groenlandezii, care nu şi-au amortizat încă materialul de pescuit importat din Japonia, se plâng de decretele statului danez. De fapt însă, adevăraţii vinovaţi sunt americanii; îmbarcaţi pe splendidele lor yachturi, miliardarii se dau şi ei în vânt după pescuitul de somoni. O fac însă pe coastele Americii de Nord şi astfel, de dragul unui amuzament, danezii sunt împiedicaţi să cumpere, în anumite perioade, peşte de la pescarii groenlandezi, fapt care determină, la rându-i, durata sezonului de pescuit.

Miercuri, 10 iulie

Ne-am înapoiat la Umanak aducând, fiecare, între optzeci şi nouăzeci de somoni, partea lui. Rezultat mediocru; ca să scoţi un preţ bun. somonul trebuie să aibă pe puţin trei kilograme. Or, ai noştri nu trec de un kilogram, un kilogram şi jumătate

bucata şi, ca atare, nu fac mai mult de patru-cinci coroane kilul.

Tataia a făcut o împărţeală dreaptă, dar la sosire încerc o uşoară decepţie; aici nu-i ca la Jakobshavn când am venit cu raţele. Nimeni nu-mi smulge peştele din mână. La patru după-amiază nu mai e ţipenie de om pe stradă, nu mai e picior de cumpărător în port.

Am vândut abia paisprezece bucăţi şi încă datorită lui tataia şi a feciorului său care a venit să mă ajute la descărcat. Aici nu mă ştie nimeni, sunt doar un tip în trecere şi de unul singur n-aş fi izbutit să plasez nimic. Partida aceasta de pescuit nu mi-a adus beneficiile pe care scontasem; e drept, am acum o mare cantitate de peşte sub formă de fileuri afumate, aşa că măcar hrana îmi este oarecum asigurată.

Norocul nostru, al meu şi al lui Peggy, a fost că, anul trecut, l-am ascultat pe căpitanul lui „Anna-Joanna” care ne-a povăţuit să ne instalăm pentru iarnă mai degrabă la Jakobshavn decât aici. Umanakul este un oraş adormit şi nu ştiu dacă am fi reuşit să ne acomodăm. Locuitorii de aici vânează şi pescuiesc strict ca să poată trăi şi trăiesc pentru bucuria de a trăi. E o atmosferă ca aceea când începe culesul poamelor... minus, firește, poamele. Sunt foarte departe de ritmurile fabricii de conserve şi... cu atât mai bine pentru ei.

Seara, m-am dus pe la tataia. Voiam să-mi confecţionez o centură pentru cartuşe, dar în care să-mi pot păstra, totodată, filmele şi ochelarii. Am dat peste nevastă-sa şi o nepoată care m-au ajutat să croiesc materialul şi să ajustez diversele bucăţi. Mai mult, au ţinut morţiş să tragă, tot ele, centura la maşină.

— Nu, eu am venit cu această treabă, eu trebuie s-o rezolv.

Groenlandezele au destule de făcut în timpul unei zile, aşa încât am tras maşina în dreptul ferestrei — o veche maşină cu manivelă — şi m-am pus pe cusut. Fata a rămas, totuşi, să

mă ajute; optsprezece-nouăsprezece ani, drăguţă, amabilă, îmbrăcată europeneşte, cu pantaloni şi bluză.

Pe la miezul nopţii, iată că apare şi taică-său, care ne face imediat vânt la amândoi:

— Să vezi cum îţi aranjez eu centura asta în doi timpi şi trei mişcări.

Făcusem cam jumătate din treabă şi el a isprăvit-o foarte repede şi foarte bine; norocul meu, fiindcă picam de somn şi nu mai vedeam sfârşitul acestei corvezi. Dar de somn, tot n-am avut parte.

— Ai husă pentru puşcă?

— Nu.

— A mai rămas nişte material, îţi fag eu una.

— Vreau să trag cuterul pe uscat ca să inspectez carena, am declarat, ridicându-mă.

Era, într-adevăr, prudent şi necesar. În timpul primelor traversări şi al pescuitului de somoni, vasul încasase câteva buşituri; în plus, ştiam că nu fusese reparat de doi ani. Trecuse mai bine de o lună de când îmi tot propuneam să-l pun la punct cu ajutorul unor fibre de poliester.

— Să-l iei cu tine pe nepotul meu, mi-a spus tataia, o să te ajute.

Şi, adresându-se băiatului:

— Cât timp „Nanok” va sta pe uscat, peştele trebuie transportat pe vasul lui taică-tu. Mirosul atrage oamenii prea curioşi şi câinii... iar câinii halesc totul.

Joi, 11 iulie

Era trei dimineaţa când am acostat la debarcader pentru a proceda la transbordarea peştelui, după care l-am tras pe „Nanok” pe uscat, alegând în acest scop o plajă joasă, situată la capătul dinspre uscat al scobiturii pe care o făcea portul. Sătenii au ieşit cu toţii să vadă cum mă descurc, au aşteptat

refluxul şi, când cuterul a început să se aşeze pe fund, s-au întors la casele lor, cu excepţia unuia singur, pe care de altfel îl mai zărisem învârtindu-se pe lângă „Nanok” şi care m-a invitat.

— Vino la mine să bei o cafea.

L-am însoţit până la baraca lui, mică şi izolată. Vizibil, omul era holtei; la intrare, nişte dulăi care mârâie şi latră, înăuntru, duhoare, ceva de necrezut... şi de nesuportat. Pute de-a dreptul! E limpede că nu-i o mână de femeie aici. Abia intraţi, tipul se întoarce spre mine:

— Ia spune, cunoşti vasul ăla mare care se numeşte P.D.?

Fac pe prostul.

— Nu, nu ştiu de nici un vas care să se numească P.D. Nici măcar n-am habar ce înseamnă asta.[10]

Ia te uită, deci şi în Groenlanda! Adevărul e că a fost singura întâlnire de acest gen pe care am avut-o cât timp am stat aici. Discretă de altfel şi fără insistenţe. Mi-am băut cafeaua şi am plecat. Între timp, marea scăzuse şi mă grăbeam să ajung la „Nanok”. Să fi fost patru şi jumătate dimineaţa, cerul era senin şi soarele strălucea.

Sabotul cârmei ieşea afară din apă. Elicea mai încasase câteva lovituri suplimentare. Am profitat de ocazie, ca să vad dacă elicea cumpărată la Jakobshavn se potriveşte; din nefericire, era prea mare.

Etrava avusese şi ea de suferit atunci când se izbise de nisip şi pietriş în timpul pescuitului de somoni. Am renunţat la somn şi, deschizând cutiile cu pastă de poliester, am astupat găurile. Era pentru prima oară că utilizam plasticul sub această formă, întinsul lui a mers destul de greu, dar totul era terminat şi uscat în momentul în care a început fluxul. Păstrând mereu un ochi la marea care creştea, am continuat inspecţia chilei, ciocănind din loc în loc cu spatula pe care mi-o fabricasem.

---

[10] În argou *pe de* înseamnă pederast (N. T.)

Ajuns la pupa, remarc o uşoară umflătură, aproape de marginea de jos a etamboului, umflătură pe care, de altfel, o văzusem mai demult dar căreia nu-i dădusem atenţie. Cum însă aveam cuţitul în mână, îl înfig o dată şi crac! lama intră cel puţin doi centimetri. Era o bulă de aer rămasă prizonieră în grosimea panoului, un defect de fabricaţie, dar odată străpuns învelişul exterior, nu mai rămăsese decât un strat foarte subţire de fibră. Era suficient ca o piatră sau o bucată de gheaţă să lovească în acel loc şi m-aş fi trezit cu o gaură de toată frumuseţea! Mi-a trebuit o bună bucată de vreme să umplu această cavitate, marea continua să crească, dar în clipa în care a atins vasul, totul era perfect uscat.

Am încercat, dar fără succes, să găsesc un strung, ca să pot rectifica elicea cea nouă; după aceea, mi-a venit în minte să repar cătarea puştii, adică să fac rost de un şurub. Dar de unde?

— Da, poate găseşti la cutare... sau la cutare..., mi se spunea.

Dar toate străduniile se dovedeau zadarnice. Ceea ce îmi trebuia era un şurub mititel de tot, ca cele, de pildă, folosite la diverse aparate electrice.

Am sfârşit prin a aborda un flăcău:

— Nu cunoşti vreun electrician?

— Sunt mai mulţi.

Şi, pe loc, îmi cere nişte bani. Dădusem peste un ciubucar, un groenlandez care trăise suficient timp în Danemarca ca să înveţe cum se poate ciupi un ban de o bere. Dacă ar fi fost pentru pâine, n-aş fi avut nimic împotrivă, dar când e vorba de băutură, de băutura asta care-i nenoroceşte pe toţi cei de aici, mă apucă turbarea. I-am dat, totuşi, câţiva pitari şi am stat puţin de vorbă.

— Am un prieten care-ţi aranjează imediat treaba. Hai să cumpărăm mai întâi nişte bere şi te duc la el.

Eram complet sleit de puteri; de două zile nu închisesem ochii, ocupat cu trasul vasului pe uscat şi repararea lui. Cu toate acestea, m-am luat după el şi am ajuns la un amărât de cocoşat, strâmb ca un vrej.

Cocoşatul ia o croşetă din aluminiu (avusesem şi eu dintr-astea dar neştiind ce să fac cu ele le aruncasem peste bord), îi pileşte capătul, după care trosc! trosc! trosc! o bate cu ciocanul în orificiul filetat al şurubului.

Îmi vine să urlu. În treizeci de secunde, filetul s-a dus! Metodă de potcovar! Ba mai dă şi câteva lovituri de ciocan şi de pilă în interiorul ţevii, de parcă ar fi vrut să-mi distrugă definitiv puşca!

— Încearc-o, îmi zice întinzându-mi arma.

La primele focuri am crezut că ţeava v-a exploda. Reculul era groaznic.

A urmat apoi o uşoară ameliorare. Încă cincisprezece-douăzeci de focuri şi sper să-mi pot face treaba cu ea.

— Cât îţi datorez?

— Nu ştiu, tu hotărăşti.

Încă o chestiune tipic groenlandeză, Mă scotocesc în buzunare:

— N-am decât două coroane şi nici o leţcaie în plus. Oricum, i-am dat destul prietenului tău, aşa că aranjaţi-vă între voi, să-ţi mai lase şi ţie ceva.

Vineri, 12 iulie, dimineaţa

Ieri, când l-am făcut pe „Nanok” să eşueze, marea ne-a dus destul de departe pe plajă. Dimineaţa se retrăsese, iar acum ar fi trebuit să fi crescut din nou şi vasul să plutească. Or, fluxul s-a dovedit debil şi abia dacă există un pic de apă sub chilă.

„Am sosit aici în primele zile de lună plină, mi-am zis, şi pesemne că acum fluxul a scăzut. Ce ghinion!”

Mă simţeam la capătul puterilor aşa că m-am culcat şi am adormit, dar nici de data aceasta n-am avut noroc, fiindcă nişte plozi s-au apucat de joacă chiar pe puntea mea. Era pentru prima oară când copiii groenlandezi mă deranjau cu adevărat. Am ieşit pe punte ca să-i huştui şi, cu acest prilej, am constatat că marea urcase totuşi puţin. M-am apucat pe dată să fabric un troliu, improvizându-l dintr-un vechi cablu şi doi scripeţi identici pe care-i luasem la mine în vederea unei debarcări forţate, dumnezeu ştie unde. Fixez unul din scripeţi pe navă, celălalt îl prind de o stâncă, întind cablul, pun nişte bârne sub chilă şi încep să trag.

Câţiva tineri vin din proprie iniţiativă să mă ajute, dar vasul cântăreşte o tonă şi mai bine, cablul este elastic şi, împreună, aceste două elemente reduc aproape la zero eforturile noastre. Pentru a deplasa masa cuterului ar fi nevoie de o forţă mecanică mult mai puternică decât amărâtul meu de troliu, sau şapte-opt oameni care să-l acţioneze. Dirijez operaţiunea în groenlandezi, speculând însă o trăsătură locală: ştiu că dacă m-aş adresa întregii echipe, n-o să. mă asculte şi o să facă fiecare ce îl taie capul, cheltuindu-şi de pomană forţele. Dacă, însă, şef e unul dintr-ai lor, atunci îi vor executa ordinele şi vor acţiona eficace. Deci, trebuie să găsesc printre ei pe cineva care, pe deoparte să aibă suficientă autoritate asupra celorlalţi, pe de altă parte, destul respect pentru mine ca să asculte ce-i spun.

Unul dintre ei cred că s-ar potrivi. Îl las să-şi spună părerea, discutăm puţin, apoi el se adresează celorlalţi.

Băieţii încep prin a mă ajuta să ridic etrava care se înfundase în nisip, eu vâr sub chilă bârnele şi, tot împingând şi trăgând, carena prinde să se dezlipească de nisip şi să lunece.

— E bine? întreabă şeful.

— Da. Continuă aşa, nu, acum nu-i bine, fă aşa, uite aşa...

Şi, pe măsură ce cuterul avansează, alerg la pupa ca să-i ajut la împins, la prova ca să trag bârnele şi să le schimb locul, puţin păsându-mi de apa îngheţată care-mi intră în cizme (ei muncesc având mare grijă să nu-şi ude picioarele). În sfârşit, iată-l pe „Nanok” aproape plutind. Urc la bord, iar băieţii, după ce m-au ajutat să ies din acest impas şi să-mi adun materialele, îşi văd mai departe de plimbarea lor.

Tataia a vândut, până la urmă, somonii mei cu excepţia câtorva. Fiul său a venit să-mi aducă banii.

— Cu cât a vândut kilogramul? îl întreb.

— Nu ştiu, dar toţi banii sunt aici.

Îndes în buzunar bancnote şi monezi, mulţumindu-i din inimă şi, pe la trei dimineaţa, trec pe la ei să beau o cafea, întors la bord, ce credeţi că văd? O mare la fel de crescută ca şi cu o zi înainte, la aceeaşi oră. Ceea ce înseamnă că toată cazna cu troliul a fost de pomană!

Aflu un lucru pe care nu-l ştiusem şi anume că, aici, fluxul e foarte puternic seara şi slab de tot după-amiaza. În orice caz, o experienţă tot am câştigat: ştiu că troliul meu, aşa cum se prezintă el acum, nu e eficace decât dacă îl manevrează opt-zece oameni şi nu dintre cei leneşi. Deci, dacă va trebui să trag vasul pe uscat, obligatoriu s-o fac în raza unei aşezări omeneşti. De unul singur, nu voi reuşi niciodată să-l repun pe apă.

31.
DE LA UMANAK LA UPERNAVIK

Pe mare, vineri, 12 iulie

Am părăsit Umanakul pe la prânz, îndreptându-mă către Upernavik, situat cam la două ori trei zile de dram. Vremea se strică, furtuna va izbucni în mod sigur în maximum o oră sau două, abia dacă voi mai avea timp să mă refugiez pe coasta

unei insule, la circa trei ceasuri de navigaţie de locul unde mă aflu.

Suflă un vânt violent venind din faţă şi uşor oblic şi mă felicit pentru adăpostul meu care mă apără de bătaia lui şi de ploaie. Stau la căldurică, în spatele geamurilor, în timp ce afară marea parcă fierbe sub etravă; tai valurile perpendicular, unele dintre ele mătură puntea şi se sparg de parbriz.

Vela — care, de fapt, nu-mi serveşte la nimic — începe să fâlfâie rău de tot, deşi azi dimineaţa o legasem zdravăn, în ciuda valurilor, am fost nevoit să mă cocoţ în vârful catargului ca s-o strâng la loc. Şi zău că nu era un vânt pentru asemenea acrobaţii!

Ar fi trebuit să dau jos şi somonii agăţaţi de vergă. N-am apucat să pun bine piciorul pe punte că unul dintre ei a şi zburat în mare, iar celălalt l-a urmat imediat după ce, în prealabil, s-a izbit de mine. Doi peşti care s-au dus pe apa sâmbetei! Din fericire am avut precauţia să pun la adăpost pompiţa de ulei şi decalemitul. Altă gimnastică acum: deşi motorul merge bine şi l-am gresat şi înainte de furtună, repet operaţia, abia ţinându-mă pe picioare, agăţându-mă de ce pot, dezarticulându-mă pur şi simplu, ca să ajung la punctele de gresaj de sub motor, menţinând totodată cârma cu piciorul şi direcţia vasului perpendicular pe val.

Ruliul e puternic, dar ar fi putut fi şi mai rău. La Umanak am îmbarcat trei sute de litri de carburant. Adăugaţi rezervei de ulei existente, lestul lui „Nanok” e asigurat.

Acum o clipă am scăpat de o gaură sigură în carenă.

Mă cocoţasem pe copertină, după ce, în prealabil, blocasem cârma. Ne apropiam de pământ, valurile erau mai puţin înalte, în schimb în jurul meu pluteau o puzderie de sloiuri desprinse din aisberguri. Unul, enorm, era chiar destul de aproape. Tocmai îmi puneam întrebarea; „Ce e mai bine,

să înfrunt valurile sau sloiurile?” când zăresc brusc, la doi metri de etravă, exact pe direcţia ei, o placă de gheaţă atât de pură încât abia dacă se putea distinge, aidoma unei tipsii de sticlă transparentă, verzuie, plutind la firul apei.

Am făcut un salt până la cârmă şi am virat rapid de bord.

Orele 17

Escală lângă pantele abrupte ale unei insule, pe care de altfel o şi cunosc pentru că am trecut pe lângă ea în călătoria cu tataia. E cu adevărat imens golful acesta al Umanakului şi mai am mult până să ies din el.

Vremea continuă să fie la fel de urâtă. După un somn prelungit, înfulec un somon crud, uscat timp de trei-patru zile la soarele Umanakului. Îl mănânc fără strâmbături, ba îl găsesc chiar delicios, deşi cam înmuiat de ploaie.

Plec apoi să fac o plimbare. Stâncile sunt teribil de lunecoase. Asta ar mai lipsi: să scap de naufragiu pe mare şi să-mi rup un picior pe uscat, ceea ce, în condiţiile de aici, ar însemna de fapt acelaşi lucru! Urc totuşi cât e cu putinţă. Un bolovan îmi scapă de sub picior, porneşte la vale, antrenează cu sine alţi doi şi tustrei plonjează în mare, din fericire alături de cuter. Trei ochiuri mici pe apa mării.

Odată revenit la bord, manevrez, îndepărtându-l pe „Nanok” de ţărm. Vreau să dorm liniştit la noapte şi n-am nici un chef să mă trezesc cu o avalanşă de pietre pe punte.

Ceva însă mă sâcâie în timpul somnului: continui să fiu prea aproape de ţărm; ar trebui să scurtez mai mult parâma ancorei de la pupa şl să las joc celei de la prova, ca să mă îndepărtez de stânci.

Mareea se retrage, trupul doarme, trupul e ostenit, dar mintea veghează, mintea şopteşte stăruitor:

— Du-te, întinde parâma de la pupa, las-o mai liberă pe cea de la prova. Vasul poate fi împins spre stânci, se poate izbi de

ele; glasul din cap e ceţos, devine îngăimat, se stinge, somnul se înstăpâneşte, ca după câteva momente, totul să reînceapă:

— Hai, sus cu tine! Scoală-te!

Eu unul ştiu ce înseamnă glasul acesta care comandă: „Scoală-te! Scoală-te” mai cu seamă că, de regulă, îl aud întotdeauna când afară e un timp mizerabil. El înseamnă că trebuie să ieşi din; sacul cald de dormit, să-ţi laşi tălpile pe duşumeaua rece, să tragi pe tine pantalonii şi puloverul înghețat, iar dacă e vânt şi hanoracul, să-ţi vâri picioarele în nişte cizme ca un sloi de gheaţă, să deschizi uşa, să sari peste blocul motorului ca să ajungi la dunetă, să scoţi cu mâinile goale parâma udă a ancorei, să te strecori, pe jumătate adormit, de-a lungul bordajului, având grijă să nu cazi în apă, să ajungi la prova, să scoţi iarăşi ancora, să-i schimbi locul...

Iar când, în sfârşit, toate acestea s-au terminat, să încerci să readormi. Mai aştepţi, însă, o oră, sau mai bine, pândind mişcările mării. Până la urmă, pleoapele se închid dar imediat sari, trezit de scrâşnetul perfid al unui sloi alunecând pe lângă cocă. Şi bâlciul reîncepe: „Scoală-te!... Scoală-te!...”

În largul mării

De când am plecat din Umanak, unica mea hrană au fost somonii. Mi-a rămas o singură raţă, dar o am de şase sau şapte zile şi nu prea îmi dă ghes inima s-o mănânc. Aş expedia-o cu plăcere peste bord, însă asta înseamnă că va trebui, obligatoriu, să vânez altele.

Mă gândesc la Peggy. O voi regăsi? Va veni la Upernavik? Ce-o fi decis? Era atât de tristă că ne despărţim. Ultimele zile au fost atât de dureroase, de penibile. Am noduri în gât şi un bolovan pe inimă. Îmi va telegrafia oare? Va veni după mine? Vom petrece împreună o nouă iarnă?

Aşa ajung să mă gândesc şi la propria mea familie; a trecut cam mult de când nu le-am scris, pesemne sunt îngrijoraţi. Ce le-aş putea povesti? Sigur, aş avea câte ceva, dar mi-e că a să-i sperii rău de tot. Atunci, banalităţi, ca întotdeauna? Nu vreau să fiu povară nimănui. Am ales aventura, am ales viaţa aceasta aspră, pe care n-o poţi trăi decât o singură dată şi încerc să duc la bun sfârşit ceea ce mi-am propus... Îmi urmez calea şi nu-i învinuiesc că au rămas în colţişorul lor normand.

„Leneşul mai mult aleargă, iar scumpul mai mult păgubeşte”... Am făcut ditamai ocolul absolut de pomană! Golful acesta al Umanakului e într-adevăr uriaş şi complicat! În loc să-l tai în linie dreaptă, am încercat să regăsesc o barcă eşuată şi abandonată, pe care o văzusem, tataia şi cu mine, în timpul expediţiei noastre pescăreşti. Barca însă nu mai era.

Spre norocul meu, cunosc destul de bine locurile prin care ne-am vânturat câteva zile, fiindcă, altminteri, cu ceaţa şi burniţa asta, nu ştiu cum m-aş fi descurcat.

Plouă, într-adevăr, tare şi mult. Atât de tare încât, ieşind puţin în afara adăpostului, am auzit, cu tot duduitul motorului, picăturile de ploaie bătând darabana pe mâneca hainei.

Echipamentul meu de ploaie e cel dintotdeauna în asemenea ocazii: o pelerină din pânză cerată, o haină groasă şi pantaloni; fiind însă, de felul meu, din regiunea Cherbourgului, mărturisesc că ploaia nu mă deranjează din cale-afară.

Am ancorat între cele două coarne ale unui golf; hula e puternică şi „Nanok” saltă ca un dop.

Fireşte, aş fi putut să mă apropii de coastă şi să dorm iepureşte, dar cu valurile acestea care se rostogolesc peste pietroaiele plajei, prefer vecinătatea aisbergurilor. Când

adâncimea apei nu trece de trei metri şi stau la ancoră, mărimea lor nu e excesivă şi, deci, nu sunt periculoase. Dar cu cei circa cincisprezece metri de fund pe care-i am aici, baza lor trebuie să fie destul de fioroasă! Din fericire, cele care mă înconjoară sunt imobile.

În realitate, mă aflu chiar la adăpost: curentul marin care trece prin faţa golfului e atât de puternic, încât aisbergurile vagabonde n-au cum să pătrundă înăuntru. Defilează la vreo sută de metri de mine, urmând un drum bine stabilit — acela al curentului — procesiune de uriaşe aripi, albe, pietrificate, plutind maiestuos la linia refugiului meu. Par şi ele imobile, dar dacă le urmăreşti cursa constaţi că de la apariţie şi până la dispariţie, fiecăruia dintre ele le sunt necesare între zece şi treizeci de minute.

În orice caz, observarea acestor gheţari care-şi urmează ruta constituie un bun mijloc pentru învăţarea sensului curenţilor şi al vânturilor; şi, mai mult decât atât, o modalitate de a înţelege, de a surprinde jocurile naturii. Aisbergurile sunt precum munţii: nu se întâlnesc niciodată. Şi, totuşi, se mişcă; mişcarea lor însă se înfăptuieşte cu amploare şi precizie, în deplină armonie cu restul elementelor. Un triumf al echilibrului.

Am observat, vara trecută la Jakobshavn şi începând cu luna iunie a acestui an, că în Groenlanda ciclurile meteorologice se succed după aceeaşi schemă: trei-patru zile frumoase, apoi două-trei zile de vânt şi furtună. Patru zile de ger, după care iarăşi timp frumos şi din nou vânt, burniţă etc.

Către sfârşitul lui iunie, perioada de timp frumos creşte până la o săptămână. Urmează patru zile de ploaie; aşa s-a petrecut şi anul trecut în iulie.

Întrucât am părăsit Umanakul pe vânt, ar trebui să mă aştept la patru zile de ploaie, cu alte cuvinte, exact cât am până să ajung la Upernavik.

În largul mării

Sunt ca un veritabil căpitan de cursă lungă, proptit bine pe picioare la postul său; am îndesat pe cap o caschetă moltonată, mi-am tras capişonul hanoracului, privesc prin ochelari cu sticle negre. Cu o mână ţin cârma, cealaltă am băgat-o în buzunar ca s-o mai dezmorţesc niţel. Mă simt în plină formă, soarele străluceşte şi, deşi hula continuă să fie foarte puternică, totul merge bine.

Din când în când, arunc câte o privire pe deasupra geamlâcului. Tai valurile ţinând mereu nordul, ele se sparg de etravă, stropii zboară, împroşcând parbrizul şi recad în mare, undeva în spatele meu. Din când în când, apa acoperă geamurile şi nu mai văd nimic,

Sunt pe cale să dublez o limbă de pământ ce avansează în mare, stânjenit întruna de aisbergurile care îmi răpesc vizibilitatea; nu prea ştiu unde mă aflu şi sunt nevoit ca, între două valuri, să mă ridic în picioare şi să mă uit peste acoperişul adăpostului.

Nu ştiu dacă pescăruşii, au vrut să facă cu mine ce au făcut delfinii cu Moitessier[11], dar, când am ajuns la vreo două sute de metri de uriaşul sloi zărit ceva mai devreme în larg, s-au năpustit în picaj spre navă, au început să se rotească, ţipând, în jurul catargului, apoi s-au lăsat distanţaţi, s-au regrupat brusc, m-au ajuns din urmă, ca şi când ar fi venit dinspre ţărm, în dreptul catargului au virat la babord, îndreptându-se înspre larg, au revenit şi au repetat figura aceasta de câteva ori, ca şi când ar fi vrut să-mi facă semn să mă depărtez de coastă; să-mi semnaleze un pericol.

Îmi pierdusem direcţia? Existau recifuri? Sau pur şi simplu le încălcasem domeniile? În orice caz, m-am îndepărtat; aparent mulţumiţi, m-au lăsat în plata Domnului şi a propriilor mele gânduri.

[11] Navigator solitar francez (N.T.)

Iată-mă ajuns în apropierea unei peninsule, mare cât Bretania, orientată bizar de la nord la sud, bizarerie datorată conturului extrem de frământat al coastei. Tataia îmi spusese că pe aici se găsesc reni, şi sunt sigur că aceştia sunt munţii în care, timp de câteva zile, vânase Yves.

Fireşte, aş putea străbate această zonă luând-o de-a dreptul, dar n-am nici un chef să reeditez experienţa de la capul Nugssuaq. Vântul continuă să sufle dinspre larg, aici unde mă aflu e oarecum adăpost, iar hula e mai slabă. Caut intrarea unui braţ de mare în care să mă pot refugia şi care să dea într-un golf destul de măricel, dar nu vreau să mă aventurez la voia întâmplării. Judecând după forma muntelui, fundul acestui golf trebuie să fie îndeajuns de plat şi risc ca, în momentul refluxului, să mă trezesc eşuat, aşa cum mi s-a întâmplat când am fost cu tataia. Prefer, deci, să urmez prudent conturul coastei. Niciodată n-am văzut atâtea aisberguri. S-au înşirat într-un cârd de parcă ar aştepta ceva şi seamănă cu nişte copii cuminţi, în haine albe de sărbătoare, care caută cele câteva raze de soare ce răzbat printr-o spărtură albastră în norii negri şi ameninţători. N-aş zice că cerul acesta mă încântă.

N-am ce-i face, prea mi-e frică de bancurile de nisip, obosit, ne-obosit, am hotărât să continui.

Acum peninsula e undeva în spate şi dorm pe jumătate; mai exact, un ochi doarme şi celălalt veghează. La fel ca pe vremea când, în Turcia sau aiurea, călătoream cu maşina douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru, fără întrerupere. Aveam mai multă încredere în propriile mele reflexe decât în reflexele celui de la volan.

Când faci cabotaj, primejdia e şi mai mare. Legănatul mării, duduitul uniform al motorului, totul te îndeamnă la somn. Drumul mi-l aleg singur şi dacă, din neatenţie, mă ciocnesc de un sloi de gheaţă, risc să mă trezesc cu o gaură în carenă şi să ajung printre peşti... cât ai zice peşte.

Abia aştept să sosesc la Sondre Upernavik şi să fac o escală; trebuie să navighez, chiar aşa sleit de puteri cum sunt, fără să mai stau după timp frumos şi mare potolită. Altminteri, n-o mai scot niciodată la capăt.

Tocmai înfulecam o bucată de somon uscat când, deodată, apare un stol de raţe. Las peştele şi codrul de pâine neagră, înhaţ puşca, trag, dobor una dar ratez alte două. Oricum, mi-am asigurat micul dejun.

Am spintecat raţa, mi-am băgat mâinile în burta ei — mi le-am şi încălzit puţin cu ocazia asta — am scos pipota şi am înghiţit-o aşa cum era, crudă şi caldă. Încercaţi şi dumneavoastră, e excelentă! Dar, mai ales, mâncaţi pielea, care-i un pic groasă, dar tot atât de gustoasă. Iar după aceea, atacaţi ficatul. O să simţiţi cum vă încălziţi, pe cinstea mea!

Ziua de 13 iulie e pe sfârşite. După o scurtă acalmie, cât să împuşc raţa şi să îmbuc ceva, am soarele de la miezul nopţii exact pe direcţia mea de marş, bătându-mi drept în ochi. O dâră lungă, strălucitoare, orbitoare, reflectată în apă.

Totul pare de aur: cerul, norii, marea totul e o infinitate de galben în degradeuri; o dâră aurie despică marea de la orizont până la etravă, trasând cu exactitate drumul pe care-l am de urmat.

Din păcate însă, în afara acestor splendori, nu văd nimic altceva: nici pământul pe care va trebui să-l ocolesc şi care e undeva în depărtare, nici blocurile de gheaţă ce se plimbă de colo până colo şi se pierd în reflexele soarelui.

Sunt nevoit să zigzaghez, mă abat când la stânga liniei de foc — bun, nu sunt sloiuri, o iau spre larg — când o tai, virând la dreapta, în direcţia ţărmului, revin apoi la ruta iniţială şi dau din nou de soare! Copleşit, vrăjit, dar şi înspăimântat continui să navighez, în vreme ce promontoriul pe lângă care urmează să trec se dizolvă, fără să-l văd, în somptuoasele

reflexe ale acestui miez de noapte. Cârma la dreapta... cârma la stânga... până în momentul în care găsesc că jocul acesta a durat destul; e periculos şi ochii îmi sunt teribil de obosiţi. În loc să mă îndrept din nou înspre larg, pornesc hotărât către ţărm şi mă adăpostesc fără fasoane într-un mic golf. Arunc ancora şi mă culc imediat, lăsând astrul zilei să strălucească, în toată splendoarea lui... în plină noapte.

Duminică, 14 iulie, ora 3 dimineaţa

Ia te uită, azi e 14 iulie! În Franţa, e o sărbătoare naţională, aşa-i şi spune: „14 Iulie”. Uitasem cu desăvârşire. Şi ce superbă paradă militară! Nici nu-mi vine să cred că, în urmă cu doi ani, eram cu Peggy pe Champs-Elysées, căscând ochii la defilare, lucru care nu mi se mai întâmplase niciodată până atunci.

O cunoşteam pe Peggy abia de o lună, nu mai mult. Era foarte cald şi frumos în acea zi de 14 iulie; acum, am pe mine un pantalon, un maieu de lână, o cămaşă din melană, un pulover şi două hanorace căptuşite!

Pentru vânătoare mă îmbrac mai subţire, dar când stau la cârmă, sunt nevoit să pun multe pe mine. Fiind singur la bord, rămân, practic, nemişcat, doar gleznele joacă din când în când, ca să compenseze mişcările navei şi să mă facă să stau drept.

În Franţa e cu siguranţă foarte cald şi foarte frumos. Pe Coasta de Azur, tinere fete în costume de baie ultra-reduse stau să se bronzeze; aici, soarele dispare în dosul norilor, dar, în schimb, nu se culcă niciodată şi ziua această imensă ţine mai bine de două luni...

Pe uscat, când e frumos, poţi să te plimbi doar cu o cămaşă şi un pulover pe tine, mai ales, dacă nu-ţi pasă de ţânţari. Oricum, toate acele domnişoare în bikini, mai mult goale, de pe Coasta de Azur, nu valorează nici pe departe cât

spectacolul aisbergurilor şi întreagă această splendoare din jur.

14 iulie, orele 13

Am dormit zece ore în şir şi am plecat, ocolind o mică insulă, aflată la ieşirea din golful ce mă adăpostise. Când am pornit, marea era perfect calmă, apoi, brusc, am dat peste o hulă fioroasă, creste înspumate peste creste înspumate. Mă felicit, încă o dată, pentru mica mea timonerie, ale cărei geamuri mă apără atât de bine... Valurile mă acoperă, marea e dezlănţuită, dar, la fel ca şi ieri, gheaţa lipseşte şi habar n-am unde ar fi putut să dispară.

Brusc, într-o fracţiune de secundă, se lasă ceaţa. Preţ de câteva clipe nu izbutesc să văd nici prova navei, nici valurile şi... nici măcar propriile mele picioare. „Nanok” se aşează paralel cu valul şi primul venit mă proiectează, cu cracii în sus, peste blocul-motor. N-a lipsii mult să mă duc şi eu după puşca lui Peggy. Din fericire; valul următor mă expediază în celălalt bord şi, din zbor, apuc să mă prind de soclul busolei. Îmi regăsesc echilibrul, îl stabilizez şi pe „Nanok” şi îl îndrept oblic pe val.

Acum, navighez după busolă şi... după instinct, pentru că nu desluşesc nici măcar direcţia din care vin valurile.

În sfârşit, aud zgomotul unui motor. O şalupă care vine în întâmpinarea mea. Ceva mai târziu aveam să aflu că locuitorii micului cătun Sondre Upernavik — ultima escală înainte de Upernavik — auziseră duduitul dieselului meu şi se gândiseră că ar fi bine să-mi iasă în cale. Ceaţa aceasta locală, cunoscută pentru perfidia ei, a făcut nu o singură victimă printre vasele ce navigau pe lângă coastă. Nici n-am apucat bine să acostez şi pe puţin treizeci de oameni, care aşteptau sosirea mea, au năvălit pe bord, gata-gata să mă trimită la fund, cu cutia mea de conserve cu tot. Deja apa ajunsese

până aproape de copastie, aşa că a trebuit să-i expediez, cu blândeţe dar ferm. Cum însă insistau să mă vadă, am instituit, spre satisfacţia tuturor, inclusiv a mea, vizite, pe rând şi „în serie mică”.

Luni 15 iulie

Comparativ cu distanţele parcurse de mine în ultimele zile, Upernavikul e destul de aproape, iar drumul până la el a fost fără aventuri şi mai puţin frumos. Îmbarcasem la Sondre Upernavik un pasager care s-a amuzat făcând câte un cart la cârmă. Iată-mă deci la Upernavik; elementul său cel mai pitoresc este clopotniţa, mai ascuţită decât oricare altă clopotniţă. Aici ar trebui să găsesc o scrisoare de la Peggy. Nu mă prea grăbesc sa mă duc după ea... Mi-e puţin teamă de ceea ce ar putea să mă anunţe. De altfel, poşta e încă închisă. Profit de ocazie ca să pornesc în căutarea unui strung. E absolut necesar să modific elicea cea nouă care este un pic prea largă.

Până la urmă, am descoperit unul într-un atelier care seamănă mai degrabă a fierărie. Şeful însă lipsea.

— Elicea asta e dintr-un metal foarte tare, nu ştim dacă... să vedeţi că... poate e mai bine să...

— Dar ştiu cum se umblă cu un strung, iar bronzul nu-i un metal chiar atât de dur. Sunt doar de meserie!

Nu-i însă nimic de făcut. Lucrătorii invocă un milion de pricini ca eu să nu mă ating de strungul acela; în schimb, îmi tot laudă un soi de polizor. Mă prefac interesat de sculă şi când toată lumea se întoarce la treburile ei, încep să dau târcoale strungului ca până la urmă să încerc chiar să lucrez la el. Nu izbutesc însă să desfac mandrina, ca să pot fixa piesa. Unul din lucrători îmi dă o mână de ajutor, e drept, cam strâmbând din nas. În momentul acela vine şi şeful de atelier, un colos destul de cumsecade, dar complet nepriceput. Sunt cât pe-aci să mă declar bătut, când îmi amintesc, brusc, de

un mic truc ca să dezţepenesc şurubul mandrinei respective. Reuşesc, şurubul cedează, şeful nu mai poate de bucurie.

Mi-am fixat elicea, am dat drumul strungului, n-avea un joc prea mare, dar mi-au trebuit pe puţin patru ore să degrosez un centimetru; necazul era că, ori cuţitele pe care mi le dăduseră nu mai serviseră de pe vremea Troiei, ori slujiseră, dimpotrivă, prea mult. Cert e că am cheltuit pentru ascuţirea lor cel puţin tot atâta timp cât pentru strunjirea propriu-zisă a elicei. Norocul lor, cei de aici vor avea de-acum încolo cu ce să lucreze...

În vreme ce lucram, un european a venit la atelier cu o gamelă ce trebuia reparată. Fac eu pe interpretul între el şi şeful de atelier; se leagă o conversaţie şi aflu că e englez şi face parte dintr-o expediţie ornitologică pornită în căutarea speciilor rare de păsări,

M-am dus să-i văd pe aceşti englezi. Se îndreaptă şi el înspre nord. Le-am propus să-i iau ca pasageri, dar aveau transportul asigurat pe un cargou care făcea curse regulate. Voi pleca, deci, tot de unul singur, dar mă voi opri în drum pe la baza lor, mai ales că unul din ei ar fi, eventual, dispus să meargă mai departe cu mine. M-ar bucura, deoarece ultima etapă a traversării, atunci când voi ajunge în golful Melville, mă cam înspăimântă dacă ar fi s-o, fac solitar. Se pare că insula lor, extrem de mică, e pierdută undeva în mijlocul mării. Avantajul imediat al acestei întâlniri a fost acela că mi-am putut verifica exponometrul aparatului de fotografiat, după al lor, constatând, cu plăcere, că indică exact.

Scrisoarea lui Peggy mă aştepta, într-adevăr, la poştă. Aşa cum mă temusem, decizia ei e luată, se întoarce în Statele Unite. Nu mai vrea să trăiască în Groenlanda, nu mai vrea încă o iarnă polară, doreşte să-şi reia studiile de medicină.

Mă simt foarte abătut. Voi pleca indiferent de vreme. De altfel, exceptând clopotniţa, Upernavikul n-are nimic simpatic. Este ultima staţiune deschisă pentru turism pe rutele ce duc spre Nord. Poliţia (un groenlandez şi un danez); s-a prezentat la bord ca să afle încotro mă îndrept. Mi-am înşirat tot materialul fotografic la vedere pe cuşete, ca să arăt că nu-s decât un turist ca toată lumea, (fireşte, nici vorbă să suflu vreun cuvinţel despre pescuit, vânătoare şi, mai ales, golful Melville, rezervaţie interzisă pentru turişti). Am afirmat că nu merg mai la nord de Kuvdlorsuak. Danezul m-a lăsat să mă explic cu groenlandezul, fără să se amestece.

Tot aici, am avut prilejul să particip la un festin consumat direct pe zăpadă, după un pescuit de balene. Pescarii poartă pelerine de ploaie din pânză cerată verde închis, hanorace, cizme de cauciuc, totul cumpărat de la magazin. Balena a fost despicată pe loc, zăpada din jur e numai sânge, un masacru în toată regula. Oamenii sunt posaci, au în permanenţă o expresie rebarbativă şi, în plus, un accent îngrozitor. Hotărât lucru, nimic din ce-i pe aici nu-mi merge la inimă. Ba, mai mult, eram gata să ridic ancora că hop! apare poliţia împreună cu pasagerul meu de ieri care pretindea că pilotase nava şi-mi arătase drumul şi, ca atare, cerea să fie plătit.

— Îmi pare foarte rău, le-am spus, dar l-am luat cu mine pentru că voia să vină încoace, a condus fiindcă îi făcea plăcere şi, dealtfel, s-a folosit de hărţi, ceea ce puteam face şi eu. N-am nevoie de nimeni ca să-mi găsesc drumul, nu-i datorez nimic, nu-mi datorează nimic şi cu asta am terminat discuţia.

Reprezentanţii autorităţii au convenit că am dreptate, lucrurile s-au aranjat, dar eram la capătul nervilor, nu mai voiam să ştiu nimic de Upernavik, ceva mai scârbos nici că întâlnisem vreodată!

16 iulie

Eram atât de sătul de toţi şi de toate, încât am luat-o din loc, ca nebunul, pe o furtună înspăimântătoare, sub privirile uluite ale căpitanului unui cabotier de vreo treizeci de metri lungime, probabil cel care avea să-i îmbarce pe englezi.

Iată-mă, deci, plecat din Upernavik. Nu mai puteam rezista, fireşte nu din pricina celor scrise de Peggy, ci pur şi simplu pentru că mi se acrise şi... am acceptat furtuna. Vântul sufla din răsputeri, hula era enormă, am navigat preţ de vreo oră după care, însă, a trebuit să mă adăpostesc în dosul unei insuliţe. Ancora a derapat de două ori pe fund, de fiecare dată a fost nevoie s-o prind la loc, apoi, un uriaş aisberg, aflat lângă coasta opusă a golfului în care mă refugiasem, s-a răsturnat, brusc, provocând un gigantic val şi a fost cât p-aci să mă trezesc călare pe stânci. Am scos, pentru a treia oară, ancora şi am lestat-o cu două bucăţi solide de fier.

Orele 19

Înainte de plecare, am confruntat harta cu terenul, stabilind reperele. Prevăzusem cam două ceasuri pentru străbătut fiordul de-a curmezişul lui; aveam harta şi ştiam unde mă aflu. Dar s-a lăsat ceaţa. Şi iată că sunt zece ore de când navighez către nord, pe o mare plină de sloiuri, înaintez la pas, la fel ca atunci, în fiordul de la Jakobshavn, dislocând şi împingând gheaţa cu etrava. Încep, însă, să am reflexele încetinite, nevoia de somn e tot mai mare. Un bloc mai solid, o stâncă submarină, o viteză prea mare şi trosc! catastrofa ar fi gata.

De la apariţia ceţii am ţinut mereu nordul, fără să întâlnesc urmă de pământ; atunci, am virat spre sud-vest, apoi direct către vest. Coasta continuă să fie invizibilă, în jurul meu numai gheaţă şi iarăşi gheaţă. Busola oscilează nebuneşte, nu izbutesc să-mi situez punctul pe hartă, nu mai ştiu unde mă aflu, am impresia că sunt pierdut...

17 iulie

În sfârşit, ceaţa s-a risipit; în zare, am desluşit un munte destul de înalt. M-am apropiat de el şi am ancorat; am ancorat chiar foarte temeinic, legându-mă şi la pupa şi la prova.

Era trecut de miezul nopţii când, tropăind cu încălţările mele de zăpadă, escaladam acest munte. Urc şi iar urc, un ceas întreg, transpirând ca o gloabă de dârvală: am rămas în acelaşi echipament ca pe mare, or pentru urcuş el este mult prea călduros şi, în plus, bocancii mei lunecă îngrozitor şi cântăresc fiecare pe puţin două kile, De câteva ori mă trezesc cu fundul în zăpadă sau noroi şi cu picioarele în aer. Odată ajuns în vârful muntelui, am căutat un loc propice pentru orientare (adusesem cu mine harta şi busola). Între timp, cerul se degajase astfel încât am putut să-mi aşez harta în aşa fel încât să coincidă cu decorul. — Asta-i! Acum ştiu unde mă aflu! Nu mai încape nici o îndoială!

În primul rând, mă găsesc pe o insulă, departe rău de coastă. Cum de mi-a trebuit atâta timp ca să ajung aici? Cu siguranţă că am făcut un ocol cât toate zilele în interiorul vreunui fiord. Uitându-mă mai bine, descopăr şi coasta, zimţuită şi sfârtecată; din pricina ceţii o confundasem.

De vină că m-am rătăcit sunt, în parte, harta pe care o am şi pe care nu este menţionată roza vânturilor, dar, mai cu seamă, busola, grav deviată, ori fiindcă o ţin pe capacul motorului, ori am nimerit sub incidenţa unei furtuni magnetice, localizată, conform instrucţiunilor nautice, în zona Tassiussak, ceva mai la nord de locul unde mă aflu.

Noroc că n-am continuat către sud; ar fi însemnat să închid cercul... şi să mă trezesc în scârba aceea de Upernavik. Rezultă că, fără să-mi dau seama, am mers întruna pe direcţia nord-vest.

Din vârful muntelui pe care sunt cocoţat, urmăresc de asemenea drumul aisbergurilor. Aici, inlandsisul coboară direct în mare şi aisbergurile se scurg unul după altul, traversează fiordul şi pornesc înspre nord, purtate de curenţii marini, în cazul de faţă de o ramificaţie a Gulf-Stream-ului ce-şi sfârşeşte existenţa în golful Melville.

Calmul, calmul absolut, a revenit. Marea e oglindă, nici o suflare, nici un zgomot. Aceeaşi linişte şi în sufletul meu. Ştiu unde mă aflu, ştiu cu adevărat şi mă simt bine.

Coborând, am dat peste două mici iezere provenite din topirea zăpezii, a căror apă sclipeşte în bătaia soarelui de la miezul nopţii. Mă stropesc, îmi vâr capul în ele, mă spăl luând în căuşul palmelor apa îngheţată. Îmi vine să râd şi să cânt! E o mare fericire să ştii unde te afli!

Înspre larg, marea e netedă, fără o încreţitură: nici pack, nici aisberguri. Acum e momentul să plec. Voi porni să caut insula Naujat. Mai degrabă recif, decât insulă.

Mi-am fixat un cap-compas şi mi-l menţin. Urmându-l, ar trebui, să dau fără greş peste insula Naujat; dar, aşa cum am mai spus, ea e foarte mică, iar cu zigzagurile pe care sunt nevoit să le fac din pricina ceţii ce şi-a făcut iar apariţia şi cu busola asta nebună pe care o am, nu-i nici o filozofie să deviez cu cinci-şase grade.

18 iulie, orele 4 dimineaţa

Am sosit până la urmă la Naujat, o sărăcie de aşezare — şase case în total — grămădite pe o amărâtă de insuliţă. E patru dimineaţa şi am impresia că toată lumea doarme dusă. Singurele fiinţe treze sunt câinii. Ceaţa continuă să stăruie şi simt nevoia să dorm câteva ceasuri bune.

Orele 9 dimineaţa

Am pornit prin ceaţă fără să fi coborât măcar pe ţărm. După o oră sau două tot făcând slalom printre sloiurile de gheaţă, observ deodată un aisberg. Nimic extraordinar în aparenţă, mai ales că mă aflam la o distanţă rezonabilă de el; brusc însă remarc că din baza lui pornea, la numai un metru de vas, un soi de taluz, un soi de meterez, ca zidul împrejmuitor al unei case şi că acest meterez, la două palme de suprafaţa mării, era pământiu la culoare, negricios, aproape invizibil în apa întunecată şi ea. Un pic mai la stânga şi era marele Trosc!

32.
O INSULIŢĂ PIERDUTĂ ÎN LARGUL MĂRII

Englezii îmi spuseseră: „O insuliţă pierdută în largul mării”. Iată-mă în faţa ei, dar nu văd nimic, nici urmă de cort, nici picior de ornitolog. N-am deloc chef să rămân aici; nicăieri un loc unde să te adăposteşti în caz de furtună.

Când părăseam Upernavikul, ei se pregăteau să se îmbarce pe cargoul lor. Poate că vasul nu plecase din pricina ceţii şi a hulei puternice, sau poate că mergea din sat în sat, să debarce mărfuri?

Iată o mică problemă de rezolvat: aţi ajuns în faţa unei insule, aici daţi numai de stânci perfect lustruite, cum procedaţi ca să amaraţi la ţărm? Răspuns: faceţi la capătul unei parâme un nod zdravăn; găsiţi o fisură între două stânci, suficient de îngustă ca nodul să rămână înţepenit în ea, trageţi de câteva ori cu putere ca să asiguraţi priza şi veţi avea o ancoră perfectă, care n-o să scape niciodată.

Sunt ceasurile trei şi jumătate după-amiaza şi, dacă vremea de-afară îmi va permite, vreau să trag un pui de somn; iar dacă la deşteptare, ornitologii mei nu-şi vor face apariţia, salut, am plecat.

Sunt trist: fără să vreau am omorât o răţuşcă, mică, mică de tot, care se învârtea în jurul cuterului. Mai întâi, am încercat s-o înhaţ cu mâna ca s-o dăruiesc englezilor mei când vor apărea. Mi-a scăpat. Atunci, am luat o găleată ca s-o prind cu ea, dar, a sărit pe deasupra. Iar a treia oară micuţa răţuşcă s-a pomenit, prinsă între găleată şi bordul lui „Nanok” şi a murit strivită. Şi chiar dacă în felul acesta mi-am asigurat o masă, tot trist sunt.

Vineri, 19 iulie

Către unu şi jumătate dimineaţa, am debarcat pe insulă, luând cu mine şi puşca: insula e plină de păsări. Am împuşcat două, dar sunt femele care clocesc, deci numai piele şi os. Inutil să continui, mâncare din afacerea asta nu iese. Mai degrabă, mă joc de-a vânătorul de imagini. Dacă englezii nu apar, mă aleg măcar cu poze.

Orele 3, după-amiază

Nici acum n-a apărut nimeni.

Trag de parâma cu nod fixată în crăpătura dintre două stânci, bag în marşarier şi crrrac! cârma loveşte palele elicei. S-a rupt, pesemne, un cablu şi iată-mă fără posibilitate de a mai guverna. Din fericire, am în rezerve nişte cabluri turnate în poliester care, trecute prin cămaşa vechiului cablu, ar trebui să culiseze. Spre marele meu necaz, constat că aceste cămăşi se dovedesc prea înguste şi cablul nu culisează deloc. Provizoriu, mă voi folosi de o eche pe care am descoperit-o, cu câtăva vreme în urmă, zăcând pe fundul vasului.

Mai îmi pierd ceva timp robotind la cablurile mele, căznindu-mă să mă strecor printre bidoane (am ulei pentru un an de zile!), gresând presgarnitura şi, când ridic în sfârşit capul, ce văd? Ceaţa se risipise şi descopăr că, în afara insulei mele, la vreo jumătate de oră de drum mai este una, mai mică, iar pe ea se zăresc corturi. Am încurcat bolovanii, asta

e, iar englezii sunt dincolo. Cum nu sunt nici valuri, nici sloiuri, n-am de gând să rămân de unul singur aici, aşa că pun motorul în funcţiune şi... „înainte marş!”

Acum înţeleg de ce s-au instalat ornitologii mei tocmai aici! Agpaţii sunt păsări migratoare şi, pe la sfârşitul lui iunie, sosesc în Groenlanda cu milioanele, să ouă în munţii ei. Insula aceasta au ales-o din pricina falezei înalte şi abrupte. Planează în jur un adevărat nor mişcător, alb-negru; unele dintre păsări, se aşează, altele se ridică în văzduh, pornesc în jos ca nişte pietre, plonjează în apă după hrană, ies la suprafaţă cu câte un crustaceu în cioc şi se înalţă, într-un zbor viguros şi rapid, să ducă mâncare puilor. Văzuţi de departe, agpaţii par, atunci când sunt la sol, nişte pinguini mari.

Corturile sunt instalate pe contrapanta falezei, îndreptată lin, spre mare. De îndată ce-l zăresc pe „Nanok”, englezii coboară de la cantonamentul lor să-mi iasă în întâmpinare, dar după ce l-am acostat, se reîntorc la ocupaţiile lor, în vreme ce eu mă înverşunez din nou asupra cablurilor mele; unele sunt prea groase, altele complet putrede la nivelul scripeţilor.

Reuşesc să mă tai serios la un deget, în dreptul unghiei şi atunci decid că în materie de tâmpenii am făcut destule pe ziua de astăzi şi că a sosit momentul să văd ce-i cu ornitologii. În plus, voiam să aflu dacă numitul John va pleca sau ba împreună cu mine.

I-am găsit pe coastă, întinzând nişte frânghii şi instalând un soi de rame care urmau să delimiteze aria cercetărilor lor.

— Pentru ce e nevoie de aceste frontiere?

— Tot ce se află pe o suprafaţă dată este supus examinării: vegetaţie, licheni, ierburi, insecte, râme etc. de asemenea, examinăm cantitatea şi natura excrementelor de păsări, ca să stabilim cu ce se hrănesc.

Tinerii savanţi iau tot soiul de probe pe care le introduc în punguţe etichetate. Îşi transportă singuri materialele şi, douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru, fac, cu schimbul, observaţii. Mă cam năuceşte atâta migală. Îmi imaginez, toate aceste observaţii mărunte efectuate poate aici, poate aiurea în Groenlanda, dar sigur în Arctica şi fără îndoială pe întreaga planetă, pentru a stabili harta migraţiei păsărilor, aşa cum alţi cercetători o fac pe aceea a bancurilor de peşti ori a altor specii de animale; mă gândesc la truda asta răbdătoare şi lipsită de spectaculos, îndeplinită în condiţii uneori extrem de aspre, la cercetările acestea care, odată acumulate şi coroborate, vor furniza, de pildă — cine poate şti? informaţii în legătură cu viitoarele resurse alimentare ale Terrei...

Îi urmăresc deci, aşteptând ca John să termine cu înfiptul ţăruşilor, după care coborâm împreună până la navă.

E clar că nu-i deloc coechipierul de care aş avea nevoie. Singurul lucru care-l interesează sunt plantele, insectele şi păsările sale. În plus e vegetarian, aşa că din el n-o să iasă niciodată un bun vânător.

Voi pleca deci, încă o dată, de unul singur; totuşi, conversaţia avută mi-a făcut bine; nu mai flecărisem de mult cu cineva aşa, de la om la om, dar mai cu seamă i-am putut povesti câte ceva despre mine şi Peggy. E o mare uşurare să găseşti pe cineva care să te asculte... M-a întrebat, înainte de a părăsi vasul:

— Urci să le spui la revedere?

— Nu, am să te rog pe tine s-o faci în numele meu.

Marea începe să se agite şi nu găsesc nici un adăpost pentru cuter.

John a plecat. În timp ce-mi pregăteam nava pentru plecare, ceaţa s-a lăsat din nou. Nu mai vedeai nimic la cincizeci de metri. Poate că o să mă rătăcesc iarăşi în câlţii ăştia umezi.

Mi-am dezlegat amarele şi, imediat după aceea, am tras un foc de armă, ca să-i salut pe englezi. Nici măcar corturile nu se mai vedeau. Mi-era clar: am din ce în ce mai multe şanse să traversez de unul singur, golful Melville. Şi mai e un lucru care, de asemenea, îmi este foarte clar; perspectiva aceasta îmi dă pur şi simplu fiori.

33.
ZI INFERNALĂ

Duminică, 21 iulie

Am crezut, că înnebunesc, că mă apucă turbarea!

Mai întâi, ceaţa: abia dacă distingeam prova vasului. Apoi, în versorul pentru mersul înainte şi înapoi începe să piardă ulei (în mod normal; capacitatea lui e de o jumătate de litru).

Hotărât lucru, totul îmi merge de-a-ndoaselea: cablul cârmei care se rupe. John care nu vrea să se îmbarce, ceața şi, acum, colac peste pupăză, uleiul!

Moralul e sub linia de plutire.

Ora 1,30

Scurtă escală lângă o insulă fără nume. N-am pierdut chiar atât de mult ulei, dar a fost nevoie să pompez; în plus, am luat apă. De ce? Pesemne un şurub s-a desfăcut undeva, pe la pupa...

Orele 10, seara

În mod normal, aş avea de mers zece-douăsprezece ore, dar cu ceaţa care stăruie trebuie să contez pe cel puţin cincisprezece, ca să ajung unde mi-am propus.

Englezii mi-au spus că nu există gheaţă în portul Kraulshavn. Dezgheţul a început, sloiurile au pornit spre largul mării. Lucrul e confirmat de ceaţă şi de simţul meu olfactiv; bătrâna banchiză în derivă răspândeşte un miros specific. Şi pentru că acest golf e liber, în loc să intru pe

diverse braţe de mare, o iau de-a dreptul, tăindu-l de-a curmezişul.

După trei ore de navigaţie, ceva îmi spune că lucrurile nu-s în ordine. M-am ţinut de indicaţiile busolei, dar şi de cele ale naturii. Or, valurile pe care până acum le aveam din pupa, s-au pornit brusc să vină lateral. Înseamnă că am modificat, involuntar, capul şi că busola o ia iarăşi razna. Încă o figură pe care mi-o fac furtunile magnetice. Trebuie să ţin seama de sensul valurilor, dar şi de acela al gheţii. Înaintez spre nord, odată cu primăvara, deci cu dezgheţul. Gheaţa adunată în golful Kraulshavn porneşte către larg, se scurge din fiord, se lasă dusă de curenţi. E bine, deci, s-o observ, să privesc cu atenţie, nu-i prima oară când acest reperaj mă scoate din necaz pe vreme de ceaţă.

Aşadar, timp de vreo jumătate de oră, am încercat să-mi găsesc direcţia, apoi s-a stârnit o briză uşoară şi, îndepărtare, am zărit un capăt de ţărm...

34.
ESCALA CEA BUNĂ: KRAULSHAVN

Duminică, 21 iulie

Iată-mă şi la Kraulshavn (căruia i se mai spune şi Nugssuaq, la fel ca şi faimosul cap, primul pe care l-am trecut, deoarece se află situat la baza unei peninsule în formă de deget, a unui Nas Lung).

Am sosit mort de oboseală. Ultimele două ore le-am petrecut stând la pupa şi ţinând cârma improvizată, scuturat groaznic de valuri şi atât de vlăguit de cursa aceasta împotriva ceţii, încât, uneori, mi se închideau amândoi ochii deodată. Conduceam maşinal, până când venea un val mai mare şi, atunci, hop! mi se deschideau, instantaneu. De mai multe ori, ruliul a fost cât pe-aci să mă azvârle în mare. Şi dacă aş fi avut ghinionul să mă prindă un talaz mai năprasnic,

„Nanuk” ar fi sosit în port de unul singur, sau... n-ar fi sosit deloc. Din pricina acestei cârme improvizate, marşarierul răspunde prost la comandă şi a fost o adevărată caznă să pot acosta. Am dormit vreo oră şi m-am trezit complet îngheţat, sobiţa mea, primusul stingându-se între timp. Îndată ce-am ieşit pe punte să-l umplu, m-am auzit strigat de nişte puştani:

— Vrei să cobori pe ţărm?

— Mi-ar face plăcere.

Unul dintre ei a venit să mă ia cu o barcă şi iată-mă pe ţărm cu bidoanele de gaz goale. Mi se arată cum să ajung la depozit, dar gestionarul de acolo îmi declară:

— Vezi bine că am închis, e ora prânzului.

Până şi aici, la capătul lumii, ora de program e oră de program. Bun, fie şi aşa, o să revin ...

— Când pleci? mă întreabă el, totuşi.

— Încă nu ştiu.

Şi uite-l că-şi închide într-adevăr prăvălia, iar eu mă pomenesc afară, în ploaia care de trei sau patru zile curge întruna. N-am încotro, şi-mi iau picioarele la spinare.

Ce e mai bine să fac? Să mă întorc pe vasul meu îngheţat? Mă bălăbăneam aşa prin sat, când mă trezesc strigat de o femeie, care mă pofteşte să intru la ea în casă. Fireşte, primesc.

Odată trecut de încăperea care constituie un soi de sas împotriva frigului — să-i zicem vestibul — pătrund într-o bucătărie spaţioasă, având în dreapta o sobă, iar lângă fereastră, pe colţ, o masă şi două scaune.

În mijlocul bucătăriei, aşezaţi pe vine în faţa unui lighean din plastic albastru, doi bărbaţi înfulecă de zor *maiak,* adică piele de balenă. Un al treilea personaj stă la masă cu o ceaşcă şi o bucată de pâine în mână.

Fără alt preambul, sunt poftit să mă aşez alături şi să împart cu el ceaiul. Apoi, vizaviul meu trece la etapa

următoare, adică la *matak*. Îi urmez exemplul şi împreună, atacăm o bucată uriaşă.

Suntem invitaţi după aceea în camera vecină, un soi de salon, în care se afla o masă cu farfurii şi tacâmuri şi cinci-şase scaune în jur. Ceilalţi terminaseră deja cu mâncatul; la rândul nostru am înghiţit câteva conserve, biscuiţi; sau fructe la cutie. Am lansat câteva complimente în legătură cu aceste „delicioase prăjituri”, dar am primit, drept răspuns, numai priviri furioase şi înveninate.

— De doi ani, îmi suflă la ureche unul dintre convivi, găsim numai porcării dintr-astea la prăvălie.

Confortul din casă m-a surprins oarecum, dar am aflat că nimerisem chiar la administratorul aşezării, un metis, tot el şi gestionarul prăvăliei incriminate. Poate că mobilierul şi ustensilele domestice din jur nu reprezentau chiar cel mai înalt nivel de civilizaţie, dar ambianţa era plăcută şi, mai cu seamă, odihnitoare după toate aceste zile de navigaţie.

Când am intrat în casă n-am fost întrebat nici cine sunt, nici de unde vin, nici dacă am avut vreme bună sau rea, nimic, m-au invitat să mănânc şi să beau, deci mănânc şi beau. „De vreme ce-a ajuns aici, înseamnă că totul e în ordine, o atitudine, dacă vreţi, tipic groenlandeză.

Îmi dădusem seama, încă de la Umanak, că oamenii, mă luau drept un mic lăudăros atunci când le povesteam despre sloiurile de gheaţă întâlnite, despre valuri, ceţuri şi foci. Cine trăncăneşte prea mult, nu e respectat. Deci, trebuie procedat ca ei: nu spui nimic, aştepţi o jumătate de zi, câteva ore sau cât durează masa, te comporţi ca şi cum ai fi de-al casei sau chiar la tine acasă, ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat ca-şi când i-ai cunoaşte pe toţi de când lumea. Intr-un târziu, oamenii încep să-ţi pună întrebări, să te chestioneze cum şi de ce, de una şi de alta, aşa se nasc simpatiile, aşa se stabilesc contactele.

De când cu Umanakul am învăţat cum să mă port, adică am învăţat să tac. Astăzi, de pildă, unul din cei care mâncaseră *matak*-ul, stând pe vine, deci înaintea mea, m-a întrebat:

— Ia spune, drumul a fost greu? Ai dat de gheaţă?

Abia atunci le-am povestit ultima mea traversare prin ceaţă.

Masa s-a încheiat, la fel ca şi la noi, cu o cafea pe fondul muzical al unor dansuri folclorice, aduse din Danemarca.

Când însă am dat să plec — nu că m-aş fi plictisit în compania lor, dar voiam sincer să ajung pe vas — n-a mai fost chip:

— Rămâi aici, hai, aşează-te, fă ce vrei, dar rămâi aici.

Am pretextat — ceea ce era de altfel purul adevăr — că vreau să ajung şi la prăvălie. La întoarcere, am cumpărat gaz şi câteva provizii. Odată urcat la bord, am deschis dulăpioarele ca să rânduiesc cele cumpărate. Aoleu şi aoleu! Era demult timpul să aerisesc. De când am plecat, de la Jakobshavn şi până acum am stat tot în umezeală şi mucegaiul s-a întins pretutindeni.

Cum am pus capul pe pernă, am şi adormit.

M-am trezit, după câteva ore de somn, aparent fără pricină. Era al şaselea simţ. Vasul se mişca într-un mod ciudat. Am aruncat o privii-e pe fereastră şi, am constatat că sunt iarăşi pe punctul de a deriva. Sigur, aici nu mă paşte nici un pericol, golful e suficient de larg, am tot timpul necesar să remediez situaţia.

Sunt însă atât de adormit, încât abia izbutesc să scot ancora şi să pornesc motorul. Pe stânci, remarc un tip care mă priveşte. Îl reperasem încă de la Umanak: un danez mai înalt chiar decât Phil. Doi metri. Aşa ceva nu mai văzusem nicăieri. S-a zis cu somnul meu. Odată „Nanok” amarat, omul mă pofteşte la el, la o cafea. Asta o să mă trezească.

Mă văzuse şi el când mă întorceam de la pescuit şi faptul îl intrigase mult. Am discutat în engleză, până în zori.

Acest uriaş cumsecade trăieşte aici de doi ani, fiind învăţător. Urmează să fie înlocuit de un groenlandez, politica daneză căutând să substituie cadrelor europene pe cele autohtone. Acum e în vacanţă şi se pregăteşte să revină în Danemarca. Nevasta lui, un boţ de femeie (măsoară abia un metru şaizeci), învăţătoare şi ea, s-a oferit cu amabilitate să-mi spele hainele. Nu mă las rugat prea mult, au într-adevăr nevoie de aşa ceva şi, în plus, părea bucuroasă să-mi facă această plăcere. Aş fi însă fericit să pot face şi un duş, mai ales că în chiuveta din bucătărie am văzut că există apă caldă. De când am părăsit Jakobshavnul, nici eu, nici hainele mele... cred că nu-i nevoie să spun mai mult...

Apa, lucrul acesta aveam să-l aflu mai târziu, nu e chiar curentă. E adusă de la lac până la rezervoarele individuale şi treaba aceasta o fac, de cele mai dese ori, copiii, care o cară fie în canistre, fie cu găleata, în schimbul câtorva monezi. Bacşişurile acestea sunt însă foarte dăunătoare: Kraulshavn este unul din puţinele localităţi în care copiii cer bani fără urmă de stânjeneală...

Fireşte, aici nu-i ca în Turcia; vara, pantalonii şi cămăşile nu sunt din pânză uşoară, prin care să treacă aerul. Cu valurile pe care le-am primit în cap, de dimineaţa până seara, cu ploile, cu jegul acumulat în timpul ieşirilor la pescuit şi vânătoare, ţoalele mele erau atât de murdare, încât sărmana Berth a trebuit să frece la ele o seară întreagă. Apoi, le-a pus la uscat. Aici, la ei, totul e perfect uscat, lucru pe care-l apreciez în cel mai înalt grad. Pe vas, n-am decât sobiţa-primus, incapabilă să alunge de una singură umezeala din jur, din care pricină totul miroase a câine ud.

În timp ce Berth spăla, Bunul-Uriaş şi cu mine ne-am uitat la diapozitive. Ale mele sugerează, cu precădere, atmosfera aşezărilor, a animaţiei ce domneşte. Ale lui reprezintă sănii,

câini, zăpezi. Oftez de invidie, în vreme ce el visează la... la ceea ce mie îmi este atât de bine cunoscut: Africa, deşerturi, palmieri şi oaze.

Seara a trecut, cei doi insistă să dorm la ei. Ce să zic, casa îmi pare atât de îmbietoare încât accept; e pentru prima oară când nu dorm pe vas.

Şi cu toate asigurările lor că aici golful este perfect apărat de curenţi, cu tot somnul meu de plumb, vocea cea din totdeauna nu înceta să-mi şoptească:

„Scoală-te! Du-te să vezi, fă aia, fă aialaltă, controlează dacă vasul nu dă în vreo stâncă, dacă ancora ţine bine, dacă nu trebuie cumva să-i schimbi locul de amarare...”

Eram însă departe de „Nanok”, departe de toate acestea, într-o casă adevărată. Nu-l simţeam izbindu-se de stânci, nu-l simţeam derivând. E drept, de câteva ori m-am trezit, dar niciodată n-am avut curajul să mă scol. Dimineaţa, în tâmpul refluxului, câteva pete de miniu lipite de stâncă mi-au dovedit că insistenţa vocii mele interioare nu era chiar nejustificată.

S-a scurs o nouă zi.

Bunul meu Uriaş m-a dus cu el la Nils, unicul vânător de foci danez, posesorul celei mai mari nave din tot Kraulshavnul. Nils este fostul administrator al aşezării, în prezent înlocuit de metisul groenlandez la care am fost poftit în prima zi a sosirii mele. Plictisindu-se la un moment dat de administraţie, de prăvălie, de diversele sale responsabilităţi, Nils a învăţat să vâneze, lăsând-o pe nevastă-sa, care-i infirmieră, să aducă în casă o leafă fixă.

Doream să obţin de la el câteva informaţii în legătură cu regiunea aceasta, să aflu cum se prezintă gheaţa, dacă pot avansa înspre nord, în trei etape: prima, scurtă, până la Kuvdlorssuak, a doua, lungă, până la golful Melville şi, în sfârşit, a treia, până la Thule.

Nils a fost categoric:

— E mult prea devreme să traversezi golful Melville, e încă foarte multă gheaţă pe mare, rămasă de anul trecut. Ar trebui să stai aici, o bucată de vreme.

— Cam câte zile?

— Vreo trei săptămâni.

— Dar ce-am să fac la Kraulshavn? Cu vremea asta nenorocită nu pot nici pescui, nici vâna, deci nici mânca, nici vinde.

— Ce-ai vrea să vânezi? mă întreabă Bunul Uriaş.

— Cel mai tare mă interesează focile.

— Să ştii că zona de aici e considerată rezervaţie... Ambarcaţiunile cu motoare amovibile sunt interzise, pentru că alungă animalele.

Nu posed nici şalupă suplimentară şi nici motor ausbord. „Nanok” merge pe motorină, dieselul nu-i prea zgomotos, deci, din acest punct de vedere, sunt în regulă. Am însă altă idee în cap.

— Dar caiacul?

— De caiac trebuie să ştii să te serveşti, spuse Nils.

— Cât timp mi-ar trebui ca să învăţ?

— Depinde de aptitudinile tale. Să ştii însă că-i greu.

— Aş putea încerca să învăţ aici şi să-mi cumpăr unul pe loc.

— M-ar mira să găseşti unul pe măsură, sunt prea mici pentru statura ta. Dacă însă ţii cu tot dinadinsul, am să-ţi dau adresa unui om din Kuvdlorssuak care le lucrează. Cei de acolo vânează focile din caiac. Să ştii însă că având un vas ca „Nanok” chiar dacă rămâi numai până la începutul dezgheţului şi încă vei avea acolo mult mai multe posibilităţi de câştig decât aici.

— Cum vine asta?

— La Kraulshavn există câteva nave ca a ta, pe când la Kuvdlorssuak nu-i nici una. Îmbarci patru caiace şi pleci pentru o săptămână. Din tot ce vânează fiecare caiac, o

treime e partea ta. În plus, conchide Nils, asta ar fi cea mai bună metodă să înveţi cum se vânează.

Iată un lucru la care merită să reflectez. Nenorocirea e, îmi spune Uriaşul, că la Kuvdlorssuak nu există port; nimic, nici dig, nici vreun adăpost natural. Acum vreo trei ani, într-o noapte, pe când toată lumea dormea, s-a stârnit brusc un vânt năprasnic. Până să se dea alarma, două din cele trei nave ancorate în dreptul satului au fost smulse, duse în larg şi, pare-se, definitiv pierdute. E limpede că n-aş mai putea repeta figura din noaptea precedentă şi că ar trebui să dorm la bord.

— Dacă m-aş hotărî să rămân şi la iarnă aici, poate c-aş putea găsi o femeie care s-ar bucura să aibă un bărbat în casă, am zis eu, chipurile în glumă.

— Dacă vrei, într-adevăr, să petreci o iarnă în Groenlanda, intervine Bunul Uriaş, ia-ţi o femeie, chiar de aici.

— S-o iau şi s-o duc cu mine?

— Iarna e imposibil să trăieşti în Groenlanda, dacă n-ai o femeie alături. Mai cu seamă în nord. Ia-o, ca să fii sigur că nu rămâi fără. Cunosc eu două aici, în Kraulshavn, care...

— Nu-s de acord, i-o taie Nils. Dacă se întâmplă să aibă necazuri cu localnicii, acolo în nord, ceea ce e perfect posibil, dacă aceştia îl resping ca străin, totul se va întoarce împotriva ei, străină şi ea de satul respectiv.

— E o porcărie pe care n-aş face-o, am spus.

— De altfel, dacă ajungi la Savigsivik, vei găsi, acolo, multe tinere... Vei întâlni o femeie şi pun pariu că ai să trăieşti cu ea. Nu-ţi spun nici numele ei şi nici nu ţi-o descriu, ca să nu te influenţez...

Bunul Uriaş a recunoscut că s-a pripit cu sfatul său, iar eu am revenit la ideea mea fixă:

— Mi-ar place grozav să-mi fac un caiac, dar iarna va reveni în curând şi trebuie, neapărat, să avansez înspre nord.

— Până la Kuvdlorssuak poţi merge şi acum, dar nu te apuca să traversezi golful Melville prea devreme, pentru că ai să-ţi laşi oasele pe-acolo, a stăruit Nils.

Desfacem hărţile şi studiem împreună drumul până la Kuvdlorssuak. Nils îmi arată un cap unde risc să mă izbesc de vântul de nord şi să dau de ceaţă şi o insulă unde s-ar putea să găsesc sloiuri rămase din iarna trecută, ceea ce m-ar obliga să ies cam mult în larg. De îndată ce ajung „acasă”, compar hărţile mele cu ce-am văzut la el; îmi lipseşte un mic racord în zona golfului Melville, dar nu-i nimic grav. Încep însă să-mi fac o idee mai clară în legătură cu ceea ce mă aştepta: va trebui să dau piept cu marea în larg şi nu pe lângă coaste, ca până acum. Fireşte, cu condiţia ca banchiza să se fi dislocat.

Marţi, 23 iulie

Din pricina vremii proaste, am sosit aici fără nici un fel de rezerve alimentare şi cum ea continuă să rămână la fel de infectă, vasele nu ies în larg iar localnicii, întocmai ca şi mine, o duc prost cu mâncarea. Nici urmă de focă, nici coadă de raţă sau de peşte. Totul trebuie cumpărat de la prăvălie, conservele şi restul. Iată o situaţie care mă obligă să mă gândesc foarte serios la sezonul următor: va trebui să mă fixez undeva, în cel mai scurt timp, şi să mă apuc de vânat şi pescuit, altminteri risc să mă trezesc, în plină iarnă, fără provizii, atât pentru mine, cât şi pentru câinii mei, dacă-i voi avea aşa cum trag nădejde. Iar câinii mănâncă, nu glumă.

În plus, sunt de-a dreptul înspăimântat de ceea ce mă pregătesc să întreprind. Orice s-ar zice, va fi o traversare lungă şi foarte, foarte anevoioasă, Nils, care trăieşte aici de câţiva ani, n-a făcut niciodată drumul acesta de unul singur.

După cum se vede, toate proiectele mele de anvergură se bazează, în mare măsură, pe elementul hazard; de altfel, e şi

deviza mea: lasă întâmplarea să-şi facă voia, dar nu lăsa nimic la voia întâmplării...

Miercuri, 24 iulie

Nici acum n-am părăsit Kraulshavnul.

Văd zilele cum se scurg una după alta şi n-am realizat nimic pozitiv, în afara unor plăcute întâlniri, ba cu unii, ba cu alţii. E drept, timpul e mult prea scârbos ca să pornesc la drum cu cârma mea nenorocită, dar situaţia aceasta nu-i deloc în avantajul meu. Plouă fără întrerupere şi la bord sunt o groază de lucruri care se cer reparate. Simt nevoie de acţiune.

În plus, procopsitul de mine, am reuşit să pierd cheile de la lacătul cabinei, aşa că am fost silit să forţez uşa, ca să pot intra. Acum, uşciorii sunt hâiţi şi frigul intră ca la el acasă.

Totuşi, între un ropot de ploaie şi altul, dau câte o raită prin sat. Odată, am găsit nişte bucăţi de ţeavă de calorifer, care ar fi putut sluji drept cămaşă pentru cablurile cârmei. Am încercat, dar fără succes, să le strecor pe sub motor; singurul rezultat a fost că mi-am prins unul din degetele de la mâna stângă sub piciorul catargului, pe care am reuşit să-l ridic, cu preţul unui efort supraomenesc, cu mâna dreaptă. Mi-am eliberat degetul prizonier, cam turtit, dar, din fericire, întreg.

Cumpărasem la Upernavik, după o fructuoasă vânătoare de raţe, câteva casete; aici, nevasta Bunului Uriaş s-a oferit să-mi cumpere alte câteva de la prăvălie. Intr-adevăr, a găsit patru chiar pe tejghea, dar când să le plătească:

— Nu avem casete. Acestea aparţin dumnealui, a intervenit casiera, arătând spre un bărbat venit după cumpărături.

— Nu-i nici o problemă, a spus tânărul, întorcându-se către noi. Le-am luat de la Upernavik şi, dacă doriţi, vi le vând la preţul de achiziţie. Ce-aş putea spune mai mult decât că a fost un gest extrem de gentil din partea lui!

Joi, 25 iulie

În sfârşit, o zi oarecum frumoasă.

L-am ajutat pe Bunul Uriaş să confecţioneze nişte lăzi, în care să-şi împacheteze lucrurile. Cargoul care face legătura între diversele aşezări de pe coastă va încărca aceste bagaje când va reveni de la Kuvdlorssuak, dar chiar de aici a plecat cu o întârziere de trei zile, din pricina furtunilor. Mă pregătesc de drum. Când eram mai ocupat, mă pomenesc cu un tip, venit cu barca, să-mi vândă un caiac. L-am încercat, aşa într-o doară, dar, cum îmi prezisese şi Nils, omul, fiind mult mai scund decât mine, n-am izbutit nici măcar să mă introduc în ambarcaţiunea lui. Această întâmplare mi-a deschis şi mai tare cheful să plec la Kuvdlorssuak şi să-mi comand, acolo, un caiac pe măsură.

Astăzi, două *pujortuleraq* — adică două vaporaşe cu motor, deci făcătoare de fum — fiecare lung de vreo zece metri, au revenit în port. Mi s-a explicat că ceaţa le-a împiedicat să avanseze mai la nord, lucru care mă miră, fiindcă aici e destul de frumos. Oricum, eu unul sunt hotărât să plec.

Îmi sunt aduse tot soiul de pachete pe care urmează să le înmânez diverselor persoane de la Kuvdlorssuak, aşa încât cuterul e supraîncărcat şi abia am loc să mă mişc.

Am parte şi de o asistenţă, destul de numeroasă, venită la chei să mă vadă cum plec.

— Te duci? Pe ceaţa asta?

— Da, e o vreme frumoasă.

— Şi încotro te duci?

Întreabă, deşi ştiu perfect de bine că plec la Kuvdlorssuak şi ca, în principiu, am vreo zece ore bune de drum.

— O să dai peste ceaţă, peste multă, multă ceaţă, ai grijă, fii atent! plouă cu sfaturi din toate părţile.

Unul din groenlandezi mi-a cerut busola, a controlat-o dacă funcţionează bine şi mi-a indicat unghiul de marş, atât pentru dus cât şi pentru întors, în cazul în care va trebui să fac cale

întoarsă. Iar în momentul în care „Nanok” s-a desprins de chei, mi-a făcut cu mâna un mic semn de salut: „Drum bun”.

E limpede că groenlandezii consideră această traversare ca pe un lucru pe care ei unii nu l-ar face. Poate chiar, socot că e o nebunie. În ceea ce-i priveşte, preferă să rămână acasă. Dar nevoia mea permanentă de a descoperi tainele Marelui Nord mă obligă să plec, oricât ar fi ceaţa de densă. Chiar dacă „Nanok” va eşua, faptul în sine nu va fi prea grav, întrucât prin locurile acestea satele sunt destul de dese. Dar, într-un asemenea caz, nu voi mai risca traversarea golfului Melville, de zece ori mai primejdioasă decât ceea ce mă pregătesc să întreprind acum...

35.
DE LA KRAULSHAVN LA KUVDLORSSUAK

Joi, 25 iulie, pe la ora prânzului

Am părăsit aşadar Kraulshavnul cu o întârziere de câteva zile faţă de programul propus.

Înaintez spre nord, odată cu primăvara. Gheaţa fiordurilor se dislocă şi se răspândeşte pe suprafaţa, în sfârşit calmă, a mării.

Ating Capul-lung-precum-un-deget şi, aşa cum mi s-a proorocit, dau de ceaţă. Să vedem acum unde o să mă scoată unghiul de marş recomandat de groenlandez. Aparent, undeva spre nord!

Orele 14,30

Marea e plină de sloiuri. Soarele străluceşte, dar n-aş zice că şi încălzeşte. Mai am de mers cam opt-zece ceasuri şi trebuie să fiu cu ochii în patru. Din puzderia de blocuri plutitoare, unul a trecut chiar pe lângă coca mea; am început să le evit din instinct, dar mă copleşeşte oboseala şi încep să nu mai văd.

Cu cârma asta manuală, parbrizul nu-mi mai foloseşte la nimic, nu mă mai apără de valuri. Am fost nevoit să improvizez, deci, o alonjă la eche, dintr-o coadă de mătură şi o bucată de scândură, legate zdravăn între ele cu un capăt de parâmă. Acum pot conduce din nou, ferit de împroşcătura apei.

Mă străduiesc să păstrez capul, ghidându-mă exclusiv după valuri, adică tăindu-le riguros din acelaşi unghi — perpendicular pe ele — cu o toleranţă maximă de 5 până la 10 grade. Îmi controlez, din când în când, direcţia de marş şi după busolă, şi constat, lăsând la o parte orice vanitate, că mă descurc de minune; nu-i o performanţă de neglijat în aceste zone de furtuni magnetice în care busola o ia mereu razna.

Navighez de două ceasuri. Ceaţa sporeşte. Capcanele, aşijderi. De exemplu: iau drept reper un aisberg, nu foarte îndepărtat. Mă îndrept spre el. Brusc, aisbergul a dispărut... Continui, urmând acelaşi cap şi, tot atât de brusc, mă trezesc la piciorul lui, gata-gata să intru în el. Sau, de pildă: cred că văd pământ. Eroare şi decepţie. Era o umbră. Cât despre sloiuri, ce să mai vorbesc! În fiece clipă, cresc în mărime, cresc ca pericol...

Câteva ore mai târziu

Valurile au dispărut aproape cu desăvârşire, la fel şi vântul, a mai rămas doar o mică hulă. Abia dacă disting prova. Sunt nevoit să mă aplec peste bord ca să reperez sloiurile. E o ceaţă s-o tai cu cuţitul. Acum înţeleg de ce mi-au verificat groenlandezii busola, de ce mi-a fost indicat unghiul de marş pentru întoarcere, de ce, pentru prima oară de când îi cunosc, mi-au făcut la plecare semne de bun-rămas, ceea ce nu intră defel în obiceiurile lor. Ceaţa e de nepătruns şi, în orice clipă, vas şi navigator, pot dispare, fără urmă, în adâncuri.

N-am nici cea mai mică idee de locul unde mă aflu. Nimic după care să mă ghidez: nu tu vânt, nu tu valuri, nu tu sloiuri în derivă. (Pe acestea din urmă, oricum, nu le-aş putea vedea!)

Singura nădejde e ca busola să nu fie apucată şi ea de năbădăi...

Orele 19

Şapte ceasuri şi mai bine mi-am tot repetat: „Unde naiba o fi afurisita aia de insulă despre care Nils îmi spunea că trebuie s-o dublez înainte de a ajunge la Kuvdlorssuak?" şi brusc, iat-o drept în faţa mea. Pur şi simplu, de necrezut! În pofida ceţii, am izbutit să-mi păstrez unghiul de marş. Sosesc drept pe direcţia ei şi ea îmi iese parcă în întâmpinare.

Nils, omul care le ştie pe toate, m-a prevenit că gheaţa din iarna trecută împiedică circulaţia între coasta continentală şi insulă şi nici nu te lasă s-o ocoleşti, navigând pe lângă ţărm. Singura soluţie e ieşirea în largul mării.

Deşi sunt foarte aproape de insulă, abia dacă o desluşesc. E o ceaţă pe care nu s-o tai cu cuţitul, cu pumnalul, cu sabia, ci s-o sfărâmi cu barosul în mii şi mii de bucăţele. Acum pricep de ce „bărcile care scot fum" — *pujortuleraq* — plecate să vâneze în zona aceasta, sau mai la nord, au revenit chiar în aceeaşi zi, de ce căpitanii lor spuneau că au fost blocaţi de ceaţă...

Mă dau şi eu bătut, voi arunca ancora pe undeva pe aici...

Din locul unde mă aflu, disting multă gheaţă, fapt care confirmă spusele lui Nils. Sloiurile pornesc de la ţărmurile insulei.

Am ancorat la piciorul unui munte pe care abia reuşesc să-l zăresc. Sper din toată inima că mă aflu acolo unde trebuia să fiu; de nu, habar n-am nici unde mă găsesc, nici încotro s-o apuc.

Aşa stând lucrurile, nu-mi rămâne decât să îmbuc ceva şi să mă odihnesc. Nu mă zoresc să plec. Ca niciodată până acum, ceaţa pare să fi înghiţit, pe veci, şi ziua şi noaptea.

Am reglat primusul la maximum, altminteri risc să mă transform şi eu într-un ţurţure. În ciuda umezelii, încep să mă mai dezmorţesc cât de cât.

Am dormit două ore. Trebuie s-o iau neîntârziat din loc: curând, va fi zece seara, când ceaţa sporeşte şi, în pofida celor spuse mai sus, se face şi mai întuneric.

În plus, nici nu sunt prea bine adăpostit; curenţii marini plimbă printre stânci bucăţi mari de gheaţă, care trec pe lângă mine. Valurile au început şi ele să se zbuciume în jurul lui „Nanok” şi, mai ales, la pupa lui. Cred că e mai sănătos să ne facem loc şi să pornim la drum, orice s-ar întâmpla.

Navighez de mai bine de douăsprezece ore, cu busola în echilibru pe o canistră, cu harta întinsă pe blocul motor, sub o piatră şi cu mine în picioare pe motor ca să pot vedea gheaţa. Busolă, hartă şi... ochiometrul.

De fapt, acesta din urmă nu-mi slujeşte la mare lucru, fiindcă, oricum, nu înregistrează nimic, în nici o direcţie, în afara unor vagi forme îngheţate care plutesc alături, nu pe apă, nu prin ceaţă, ci printr-un soi de borhot verzuliu. Mă căznesc să păstrez direcţia.

Pământ!

Înaintea mea, o pată ceva mai închisă, vârstată de dungile albicioase ale zăpezii scurse. De astă dată, nu mă înşel. E amănuntul cel mai edificator asupra pământului. În ceaţa cea mai ticăloasă, dungile acestea albe nu mint niciodată. Uf, am scăpat!

Satul trebuie să fie pe undeva pe aproape, dar e gheaţă multă, multă...

Dacă stau să mă gândesc, ca să navighezi în asemenea condiţii e suficient să-ţi păstrezi sângele rece, ceea ce, în climatul de aici, nu-i chiar atât de simplu pe cât s-ar putea crede. În primul rând, trebuie memorizată perfect harta, reţinută bine configuraţia terenului din zona pe care te pregăteşti s-o părăseşti, direcţia stâncilor, a munţilor, principalele elemente ale decorului şi orientarea lor. Apoi e necesar să-ţi fixezi un cap şi să-l urmezi. Poate fi cel bun, sau nu. Dacă e cel bun, ştii că distanţele până la anumite repere pot fi parcurse în una, două, trei sau patru ore, cu toleranţe de un sfert de ceas, de o jumătate sau chiar de unul întreg, după cum se prezintă gheaţa. Odată făcute toate aceste mici calcule, îţi spui: „în cinci minute, în zece, în cincisprezece trebuie să ating pământul, să văd insula X, promontoriul Y, golful Z.” Dacă nimic din toate acestea nu apare, înseamnă că ceva e greşit. Abia atunci e nevoie să-ţi păstrezi sângele rece, să menţii neabătut direcţia iniţială. Abia atunci e necesară o perfectă stăpânire de sine, tăria de a nu reveni asupra deciziei luate, puterea de a continua până la capăt. În sfârşit, sosesc ultimele minute, când trebuie să scrutezi totul în jur, să scotoceşti cu privirea, să căşti bine ochii.

Sloiurile sunt acum din ce în ce mai dese. Îmi concentrez atenţia la maximum. Gheţurile se întind de jur împrejur, haotice, încremenite.

Brusc, un stol de păsări. Cu toată ceaţa, izbutesc să împuşc, două, una complet necunoscută mie, dar aducând cu un agpa. Pentru o zi sau două, hrana îmi e asigurată.

M-am încrucişat cu cargoul care plecase spre Kuvdlorssuak cu o întârziere de trei zile; acum revenea la Kraulshavn de unde avea să încarce bagajele Bunului Uriaş şi ale microscopicei sale neveste, ca să coboare apoi către acel sinistru Upernavik, unde mă certasem cu toată lumea. De

altfel, n-am întâlnit unul care să nu zică acelaşi lucru: o aşezare infectă, în care suflă curenţi de aer antipatici.

Mă tot căznesc să găsesc Kuvdlorssuakul, virez uşor prin leşia ce mă înconjoară şi, brusc, ce văd: drept în faţă nişte stânci care ţâşnesc din ceaţă şi se năpustesc, cu o viteză neînchipuită, asupra mea şi a lui „Nanok”. Încă una din surprizele ceţii...

Tot complimentându-mă singur pentru priceperea de care dau dovadă, iată-mă ratând locul unde voiam să ajung şi nimerind pe insula vecină. Pe hartă, regiunea aceasta e marcată cu o puzderie de punctişoare negre, însemnând stânci la nivelul apei. Hotărăsc că-i mai prudent să mă opresc niţel. De altfel, cu cât înaintez spre nord, cu atât ceaţa devine mai densă, iar, gheţurile mai numeroase. E clar că, odată găsit acest Kuvdlorssuak, va trebui să-mi acord o şedere mai prelungită, aşteptând furtunile care sfarmă banchiza şi fac marea navigabilă.

36.
KUVDLORSSUAK

Vineri, 26 iulie

Când m-am trezit, după un scurt somn, ceaţa se risipise. Ţărmul era în faţa mea, cam la o jumătate de oră de mers. M-am îmbrăcat pe fugă, nu destul de călduros, şi am pornit-o de-a dreptul — adică făcând zigzaguri printre sloiuri — ca să profit de vizibilitate. Am ajuns, dar îngheţat bocnă.

Iată-mă aşadar ajuns la capătul primei părţi a navigaţiei mele şi ultima escală înaintea golfului Melville. Mă apropii, cuprins de emoţie şi curiozitate. Aşa cum mă prevenise şi Nils, golfuleţul din faţa satului e puţin adânc, nu prea adăpostit, dar, în ansamblu, locul e plăcut la vedere. Stânci plate urcă în pantă dulce spre un lanţ muntos, cu forme rotunjite şi lipsit de ţancuri. Căsuţe moderne sau vechi, lesne

de recunoscut după acoperişurile lor mai mult sau mai puţin înclinate şi după pereţii, fie din lemn viu colorat, fie din turbă, mai discreţi, armonizându-se cu cromatica decorului, s-au resfirat pe un sol care merge de la galben la brun-roşcat, trecând prin toate tonurile de ocru, stropit, ici-colo, de petele verde-pal sau verde închis ale mlădiţelor şi ale lichenilor.

În timp ce mă apropii de ţărm, mă încrucişez cu un cuter alb, asemănător cu al meu, cu vreo douăsprezece persoane la bord. După spusele aceluiaşi Nils, e singura ambarcaţiune serioasă care a mai rămas la Kuvdlorssuak. Sunt strigat de pe mal, dar primul lucru pe care-l fac, odată lăsată ancora, e să aprind primusul şi să mă dezmorţesc. Îndată ce apar din nou pe punte, un om vine cu barca şi urcă la bord să mă ducă la ţărm. „Nanok” însă îl fascinează într-o asemenea măsură încât se apucă să scotocească peste tot. Printre diversele chestii interesante, tipul descoperă şi provizia mea de carburanţi şi îşi dă seama că intenţionez să merg şi mai departe. E clar că, în cel mai scurt timp, întreaga populaţie va fi la curent cu proiectele mele. Singura mea nădejde e ca lucrurile să se oprească aici, fără alte consecinţe, întrucât Extremul-Nord este considerat ca o rezervaţie antropologică, interzisă turiştilor.

Îi arăt şi diversele mele comisioane: un lighean pentru cutare, un pachet cu medicamente pentru cutare, uite şi nişte conserve, iaca şi o piele, poftim şi nişte boccele cu haine, nişte vase din plastic; diferite unelte pentru tâmplar, ceva pentru nevasta învăţătorului, uite şi asta, uite şi aia.... Am încărcat totul în barcă şi, de îndată ce-am acostat, omul a strigat după o puşlama de vreo cincisprezece ani — cred că era chiar fiu-su — şi l-a însărcinat să-i găsească pe destinatarii diverselor pachete. E perfect: pachetele mi-au fost aduse la bord, acum sunt luate, şi eu personal nu trebuie să mişc un deget.

Accentul de aici e aproape acelaşi ca la Jakobshavn şi înţeleg foarte bine tot ce mi se spune; iar faptul că am făcut-o pe comisionarul îmi dă dreptul la o primire cordială şi îmi uşurează contactul cu oamenii. Însoţit de mentorul meu, urc una din acele cărări cu iarbă ce leagă între ele casele localnicilor şi pătrund în locuinţa lui. Mobilier, ioc; un linoleum pe jos şi un amărât de pat într-un colţ, asta-i totul. Îmi oferă o cafea, şi nişte pâine infectă, fără sare, mai veche decât piramidele, cu un gust îngrozitor. Hotărât lucru, nivelul de viaţă nu-i cine ştie ce ridicat aici!

După câtva timp, scurs în tăcerile şi dialogurile anodine uzuale, gazda se lansează:

— Eşti profesor, învăţător? Ai venit să predai?

Probabil, mă ia drept danez şi prezenţa mea îl intrigă.

— Nici pomeneală, am venit să vânez şi nu s-o fac pe învăţătorul. Aş dori să cumpăr un caiac. Mi s-a spus că aici, la Kuvdlorssuak, e careva care ştie să le facă.

Informaţiile lui Nils sunt exacte. Din nefericire, pe nava albă cu care m-am încrucişat la venire, era şi tâmplarul. Nevastă-sa suferă de ochi şi o ducea la examen la Upernavik, împreună cu întreaga familie. N-avea să se reîntoarcă înainte de luni sau marţi, în funcţie de starea vremii.

În timpul discuţiei, i-am împărtăşit interlocutorului meu intenţia de a ajunge până la Savigsivik; pe loc, îmi propune să mă însoţească până acolo şi, dacă doresc, chiar şi mai departe, lucru care nu mă încântă defel. Am impresia că se oferă drept ghid pentru turistul-care-ştie-deja-ceva, iar eu n-am parale de cheltuit pentru acest gen de servicii. La urma urmei, dacă am reuşit, fără ajutorul nimănui, să parcurg drumul de la Jakobshavn până aici, practic tot timpul prin ceaţă, nu văd de ce n-aş putea continua şi de aici încolo tot singur. Ca să nu mai spun că, dacă plec însoţit de un groenlandez, n-o să mă pot simţi niciodată liber în hotărârile mele.

Meştream la repararea cârmei — era acum zi — când un grup de vânători din sat trec în caiace pe lângă mine. Printre ei, şi „ghidul” meu care îmi face un semn amical, după care dispar cu toţii fără zgomot. Un bărbat trecut de prima tinereţe se apropie de „Nanok” şi intră în vorbă; este un eschimos pur-sânge, îndeplinind laolaltă şi funcţia de învăţător şi pe aceea de pastor. Dar, îmi explică el, în timpul vacanţei şcolare, redevine vânător sută la sută. Tot de la el aflu că, ceva mai la nord, se găsesc balene.

În toată această pace, în toată această linişte, singura notă discordantă o constituie feciorul „ghidului”, puştanul de cincisprezece ani, venit chipurile să mă ajute şi care fluieră tot timpul, îngrozitor de tare şi fioros de fals.

Tot trebăluind, iată-l că mă întreabă:

— Ai vreo femeie?

— Nu, am avut una, acum nu mai am.

Pe loc, se şi porneşte să strige după toate fetele care treceau pe ţărm; treceau în grupuri mici, plimbându-se de colo până colo pe stânci, aparent cât îi ziulica de lungă. Al naibii puştan, avea sângele iute! Într-o singură dimineaţă s-a învârtit să-mi aducă vreo patru-cinci venite, de altminteri, să-mi spună, gentil, bună-ziua. Mâine, vrea să aducă încă pe cineva. De fapt, nu mi-a plăcut nici una, dar o prezenţă feminină la bord rămâne un lucru agreabil.

Sâmbătă, 27 iulie

Puştiul a venit de dimineaţă să-mi propună să mergem la vânătoare.

— De acord, dar numai după ce termin cu reparaţiile.

La cincisprezece ani, băieţii de-aici au împuşcat deja prima lor focă, sunt foarte descurcăreţi şi o ieşire cu „Nanok” reprezintă, desigur, o mare ispită. În ceea ce mă priveşte, o vânătoare a devenit imperios necesară; nu mi-au rămas, ca hrană, decât cele două păsări şi sunt pe drojdie cu banii. În

plus, dacă ies în larg cu cineva din partea locului, voi învăţa să cunosc gheţurile din această zonă. Cu cât înaintez către nord, cu atât o iau înaintea primăverii polare; pe aici, packul e mult mai abundent decât în regiunile din sud, mai dur şi cu siguranţă că şi curenţii marini diferă.

Era, cred, două sau trei după-amiază, când deodată, bărbaţi, femei şi copii au început să se adune pe stânci, scurgându-se pe toate cărăruile. Nu încăpea îndoială că se pregătea o serbare.

Remarc, de asemenea, câţiva vânători, aliniaţi în caiacele lor, ceva mai departe, la tribordul lui „Nanok”. Alţii coboară la apă ambarcaţiunile lor, ţinându-le nu ca de obicei, ci ca pe nişte paporniţe, cu antebraţul vârât în deschizătura în care intră trupul vânătorului, îl recunosc, din fugă, şi pe Ajoqe, institutorul — păstor — vânător, vizitatorul meu de ieri.

— Ce se întâmplă? Un concurs de vânătoare? O serbare?

— E cursa de caiace, îmi strigă el.

Sunt vreo doisprezece concurenţi. Cocoţat pe o stivă de cherestea descărcată direct pe stânci de ultimul cargo sosit, un metis, care a trăit câţiva ani în Danemarca, face pe crainicul sportiv. Prin radio-telefon îl întreabă pe confratele său, aflat în insula de vis-à-vis (cea în dreptul căreia ancorasem alaltăieri), dacă a ajuns la post şi dacă se poate da startul.

Astăzi, ceaţa e delimitată, compactă, ai zice un capac de oală ce-şi reazemă marginile de vârfurile celor mai înalte aisberguri, acoperind insula, şi creasta unui munte din care nu se desluşeşte decât baza; între ea şi noi, fragmente strălucitoare de pack se întind în toate cele patru zări.

Un foc de puşcă în aer şi caiacele ţâşnesc. Vâslaşii se strecoară cu îndemânare prin labirintul de sloiuri; elanul le este totuşi frânat, plutonul din cap se dispersează rapid de după blocurile imobile de gheaţă şi dispare din vedere. Când nu se mai zăreşte nici unul, cobor de pe „Nanok” şi mă

amestec în mulţime. Cu această ocazie fac cunoştinţă cu un danez extrem de simpatic.

— E însurat cu o groenlandeză şi e dulgherul satului, aflu ulterior de la feciorul „ghidului”. El e cel care construieşte noul super-magazin, uite, cu astea, şi îmi indică stiva pe care e cocoţat animatorul nostru.

Un aisberg aflat în faţa celei de a doua insule slujeşte drept geamandură-pivot, pe care concurenţii trebuie s-o ocolească. De îndată ce aceştia îşi fac apariţia, un alt „speacker”, instalat strategic pe o stâncă, preia ştafeta de la omul nostru, descriind evoluţiile concurenţilor, comentând stilul, comportamentul, marcând ora trecerii lor.

Aici, unde suntem, crainicul metis repetă, cu strigăte de entuziasm, ceea ce-i transmite „colegul”:

— Asta-i! Primul a ocolit aisbergul, iată-l şi pe al doilea care se iveşte, uite şi un al treilea care-i taie calea!

E dezlănţuit, mimează concursul, e când padelă, când aisberg, când caiac, sloi de gheaţă, vâslaş, face bancuri, gesticulează, iar mulţimea, adunată în juru-i râde, îi imita gesturile, trăieşte prin el emoţiile cursei. Aisbergul, marchează prima jumătate a traseului; acum, concurenţii se întorc, se îndepărtează de insula din faţă, dispar din câmpul vizual al celor de acolo, ca să reapară într-al nostru. Cu toţii pândim apropierea lor. Iată un prim punct negru care ţâşneşte dintre două blocuri albe, scapă privirilor noastre, reapare, dispare iarăşi în dosul unei alte pete albe, şerpuieşte... Omul împlântă padela în apă, forţează ritmul, în vreme ce alţi cărăbuşi negri se iţesc, ici şi colo, printre sloiuri şi lunecă pe apa cenuşie ce reflectă ceaţa, devenită dintr-o dată opalescentă,

Primii trei sosiţi sunt pur şi simplu smulşi din fragilele lor ambarcaţiuni şi purtaţi în triumf. Pretutindeni numai râsete şi voie-bună.

Am izbutit până la urmă, să-mi repar cârma. Totul fiind în ordine, am coborât pe ţărm să-mi mai dezmorţesc picioarele.

Cel pe care l-am poreclit „ghidul” a venit să-mi ofere o bucată zdravănă de carne de focă, Nu mai mâncasem aşa ceva de o groază de vreme aşa că am înghiţit, pe nerăsuflate, vreo două kile. Cam multişor înainte de culcare, dar o asemenea masă te încălzeşte şi-ţi dă puteri noi.

37.
O VÂNĂTOARE FĂRĂ VÂNAT

Sâmbătă, 27 iulie, seara

De culcat, n-am avut când să mă culc, pentru că pe la opt seara am ieşit în larg. Eram şase cu toţii: dulgherul danez, nevastă-sa, fetiţa lor adoptivă, o metisă de cinci sau şase ani, apoi puşlamaua de cincisprezece ani, care o face pe căpitanul şi, fireşte, eu. În ultimul moment, un tip mai vârstnic s-a invitat cam cu de-a sila, dar nu sunt nemulţumit: l-am văzut ziua participând la cursa de caiace. L-am simţit, în foarte scurt timp, legându-se de mine; n-a trecut mult şi, în sinea mea, aveam şi eu să-i spun *Ananaga,* adică „mama mea”, atât de multe şi excelente erau sfaturile pe care mi le dădea în toate chestiunile care mă interesau.

Vânătorul şi dulgherul şi-au instalat caiacele pe punte; cel al danezului e cu fundul plat.

— Poţi să-l iei când pofteşti, mi-a spus el. Pentru început, rişti mai puţin să te răstorni cu el decât cu unul adevărat.

Destinaţia noastră era o insulă situată la nord-est, cam la trei ceasuri de drum, dar pe o mare liberă. Noi am făcut zece, fie din pricina sloiurilor, fie din cauza ocolişurilor în care ne-a antrenat vânătoarea. Eram atât de fericit că aveam din nou cârma mea mecanică, încât, la început, am condus cu viteză maximă prin meandrele packului. Şi pe cinstea mea, a fost un slalom foarte izbutit.

— Mai încet! Mai încet! exclama, din când în când, danezul.

M-am ţinut însă tare şi n-am atins nici o bucată de gheaţă. Un slalom de toată frumuseţea care a plăcut mult bătrânului meu vânător. După ce participase, în cursul dimineţii, la întrecerea de caiace, omul acesta apucase să vâneze şi două foci! Când, în sfârşit, am acostat, tare ar fi vrut — ca şi mine, de altfel — să se odihnească puţin.

Cabina era însă plină. Cei trei danezi şi puştiul se instalaseră şi-i trăgeau la aghioase. Neavând încotro, am urcat pe un promontoriu, orientat de la nord la est, care urma să ne slujească drept punct de observaţie.

Ca să ne mai încălzim, ne-am apucat să umblăm, dar nu unul lângă celălalt, ci în sens contrar, cercetând banchiza şi packul, fiecare pe câte un versant, schimbând câteva cuvinte, când ne încrucişam, dar fără să pierdem din ochi banchiza.

La nord-vest, până la linia orizontului, marea a căpătat, în lumina filtrată prin ceaţă a soarelui de la miezul nopţii, o culoare de turcoază pală; înspre sud-est, e liberă, presărată cu aisberguri, pâlcuri de insule, sloiuri de gheaţă, frânturi de banchiză, toate acestea la un loc îndulcind şi, totodată, zimţând peisajul.

La picioarele promontoriului, apa are culoarea indigo, uneori chiar violetă; acolo unde packul se aglomerează în ochiurile de mare care-l fragmentează, nuanţa este de un albastru-verde intens. Undeva jos, „Nanok” se leagănă pe unda unui asemenea ochi cu apă adâncă. Iar în spatele nostru, muntele, zăpezile acumulate pe pante, gheţarii ce prind să se coloreze, şi ei, în verde.

Dar oricât de sublim ar fi, peisajul nu înseamnă totul. Suntem aici ca să vânăm şi nici urmă de foci. Dacă s-ar ivi una, vânătorul meu ar porni imediat cu caiacul în urmărirea ei. Muream de curiozitate.

— Ce-ar fi să-l încerc pe cel al danezului, am zis, nemaiputând răbda.

Într-o asemenea ambarcaţiune nu te sui ca într-una obişnuită. Lungă, efilată, pontată cu pânză peste armătura ei de lemn, accesul se face printr-un orificiu, un pic mai larg decât talia.

Vânătorul îmi explică procedura: padela e aşezată pe o stâncă, după care se răsuceşte şi una din palele ei se strecoară, cu mare băgare de seamă, sub o saulă întinsă în diagonala provei.

— În acest fel, mă lămureşte el, caiacul nu va fugi de sub tine. Acum, poţi urca fără riscul de a te răsturna. Atent, îmi ghidează mişcările:

— Fixezi bine piciorul drept pe pala care stă pe stâncă... piciorul stâng îl aşezi, binişor, pe fundul caiacului, şi anume pe varangă...[12]

Execut, pe măsură ce-mi sunt dictate mişcările necesare, dar n-aş putea pretinde că o fac cu inima uşoară. Trebuie să mărturisesc că apreciez în cel mai înalt grad fundul plat al caiacului. Sunt cu un picior înăuntru, cu unul afară.

— Apleacă-te în faţă. Acum, apucă la iuţeală saula cu mâna stângă, chiar de-acolo din faţă... aşa... iar cu dreapta ţii pala padelei pe loc... Bun... Acum, tragi piciorul drept spre tine şi-l introduci rapid în caiac!

Fac întocmai ce-mi spune şi, hop! mă trezesc stând pe fund. Dar cu echilibrul?

Parcă... parcă ar merge...

— Acum, lasă pământul, apucă-te de saulă cu ambele mâini şi trage spre tine!

Intru în caiac, precum piciorul într-un pantof când e folosit încălţătorul. Fireşte, picioarele se află în extensie.

— Acum, împinge-te cu capătul padelei.

Îl simţeam la capătul puterilor după ziua pe care o avusese, aşa că am plonjat padela în apă, fără să mai îndrăznesc să-i

[12] Element din structura transversală a fundului navei ce face legătura între coaste (N T.)

cer sfaturi şi iată-mă lansat. Continua însă să mă observe şi, pesemne, era mulţumit de evoluţiile mele. La înapoiere însă am feştelit-o, nereuşind să ocolesc un bloc de gheaţă, operaţiune pe care groenlandezii o fac „dintr-un foc”, în plină viteză, fără să atingă cât de cât obstacolul. Atunci, prietenul meu s-a suit în propriul său caiac, a venit lângă mine, mi-a arătat cum trebuie împlântată padela în apă ca să frânez, să virez, şi să plec mai departe sub impulsul inerţiei. Apoi, a desprins harponul fixat în partea dreaptă a caiacului şi mi-a explicat cum trebuie folosit: se ia propulsorul, o bucată de lemn cioplită după forma palmei şi prevăzută cu un orificiu în care se îmbucă un pinten făcut din os şi prins în capătul de lemn al mânerului; apoi, vânătorul se cabrează şi ridică braţul urmând axul coloanei vertebrale. În mâna stângă, padela are rolul de contragreutate. Braţul este împins cu forţă înainte şi de îndată ce a fost depăşit planul capului, harponul e proiectat cu o mişcare rapidă a încheieturii mâinii. Saula harponului se termină printr-un flotor aflat în partea din spate a caiacului, flotor pe care vânătorul e obligat să-l largheze în secunda imediat următoare aruncării, altminteri riscă să fie tras de foca sau balena lovită; Acest flotor slujeşte la reperarea prăzii.

Cu prilejul acestei ieşiri, prietenul meu, vânătorul, a ucis două foci, iar eu am avut dreptul la „tainul vasului”, ceea ce însemna hrană asigurată până în momentul în care voi avea propriul meu caiac. Mai am şi câteva păsări pe care localnicii mi le-au oferit cu amabilitate ca să legăm astfel cunoştinţă.

Mă pregăteam, în sfârşit, să mă culc — nu apucasem încă să dorm — când fiul cel mai mic a „ghidului”, un copil de vreo opt-zece ani, soseşte să mă vadă, dar mai ales, să vadă nava. Priveşte, scotoceşte prin toate ungherele, îl interesează orice.

Nu-i pentru prima oară şi nici nu mă deranjează, ba dimpotrivă: dacă vreau să merg în sat, mă duce el cu barca...

Îi ofer o ceaşcă de cafea şi, nici una, nici două, se porneşte să trăncănească despre femei! Şi ăsta! Nimic de zis, grozav mai sunt de precoci copiii de-a ici!

Din spusele lui rezultă că un grup de fete se plimbă pe stâncă.

— Invită-le la o cafea, dacă vrei.

— Am vrut să le aduc, da nu s-au lăsat.

— Atâta pagubă! Ies şi eu să iau o gură de aer înainte de culcare.

Sar pe punte şi mă aşez. Fetişcanele continuă să se învârtă de colo, până colo, intră în vorbă, ne invită la ele.

— Veniţi mai bine voi încoace, lansez eu.

În momentul acela soseşte şi fratele cel mare, „căpitanul”. Nu ştiu ce le-a zis, cu ce le-a ademenit, dar, după câteva minute, debarcau cu toatele pe „Nanok”. Nişte puştoaice între treisprezece şi cincisprezece ani. Ba nu, una din ele avea cam şaptesprezece şi ţinea morţiş să mă invite să-i cunosc familia, lucru care nu mă încânta defel. Şi cuterul meu e confortabil, plăcut, o adevărată casă. Palavragim de una, de alta, „căpitanul” prepară ceaiul, îl serveşte, bem cu toţii câte o ceaşcă, după care îşi adună poiata şi dispar cu toţii... Iar eu rămân cu harababura din cabină pe cap!

Ceea ce mă pune pe gânduri nu e dezordinea lăsată ci, mai curând, mentalitatea acestor adolescenţi.

38.
TREI ZILE DE VÂNĂTOARE

Luni, 29 iulie

Vaporul care plecase la Upernavik s-a reîntors; în sfârşit, l-am putut întâlni pe Apalat, fabricantul de caiace, se pare mai bun tâmplar decât vânător.

Îi explic că vreau un caiac pe măsura mea, dar când termin, mă întreb dacă a înţeles. În orice caz, pentru construirea unui caiac e nevoie de trei-patru zile; de confecţionat, se confecţionează din lemn, sârmă cu care se leagă între ele nervurile şi pânză gudronată care înlocuieşte, în zilele noastre, pieile de focă. E şi mai ieftin aşa.

Nu voi aştepta însă terminarea caiacului ca să ies la vânătoare. Ajoqe, pastorul-învăţător, cel care venise să-mi vorbească de balene pe când reparam cârma, m-a întrebat dacă ar putea să vină cu mine. Cu ajutorul lui am făcut pe „Nanok” câteva amenajări menite să ne permită depozitarea focilor pe punte, fără să fim stânjeniţi de caiace.

Am instalat, deci, de-a curmezişul pupei şi perpendicular pe axul longitudinal al navei, o bârnă lungă; alte două, mai mici, au fast fixate, la nivelul catargului, sprijinite în cele două borduri şi legate solid de ciocul provei, de vârful catargului şi de etambou. Contrar celor ce s-ar putea crede, ansamblul acesta e chiar frumos; cele două mari aripi orizontale, putând fiecare să susţină câte două caiace, fac ca „Nanok” să semene cu o uriaşă pirogă cu balansier.

Am ridicat ancora pe seară, îndreptându-ne spre nord-est, pentru o călătorie de trei zile; împreună cu mine mergeau Ajoqe, băiatul „ghidului”, apoi un oarecare Ankto, un fel de blând „prostovan” al satului, și Ananaga. Înaintăm în lumina stranie a soarelui de la miezul nopţii, ce împunge cu suliţe reci sloiurile de gheaţă. De îndată ce careva dintre noi zăreşte o focă, cele trei caiace sunt lăsate fulgerător la apă şi vânătorii pornesc încercând să se apropie cât mai mult, ceea ce înseamnă cincizeci, treizeci sau douăzeci de metri. Iată un exemplar enorm, are pe puţin doi metri şi jumătate lungime. Ananaga şi Ajoqe se lansează în urmărirea ei.

— Să nu tragi, mă previne Ankto, rămas, împreună cu mine, la bord. Mai târziu, aveam să aflu şi de ce: cel care răneşte animalul, fie şi numai uşor, are dreptul la partea sa.

N-am fost primul care am văzut-o, — e adevărat — dar nici ultimul...

În această noapte, tovarăşii mei au ucis trei animale, iar eu unul, mare, ceea ce nu-i chiar rău, dat fiind că am tras de pe „Nanok”. Prada a fost rânduită pe punte; înotătoarele din faţă şi spate au fost găurite şi o frânghie, trecută prin ele şi apoi prin cordajul copastiei, menţine focile strâns legate între ele.

Abundenţa vânatului m-a mirat.

— Pe vreme frumoasă, vânăm mai mult noaptea, îmi spune Ananaga.

— De ce?

— Ziua, când bate soarele de amiază, e prea cald în caiac, la nivelul apei, iar marea şi gheaţa te orbesc. Şi focile sunt mai rare: dorm sau înoată undeva în larg.

Şi noi aveam să facem, chiar de mai multe ori, figura asta cu dormitul ziua, dar nu pe apă, fireşte, ci lungiţi pe stânci; la prânz, temperatura e tocmai bună pentru aşa ceva, mai ales îmbrăcaţi gros cum suntem.

A doua noapte

Sloiurile sunt atât de dese, înaintăm atât de încet prin puzderia de aisberguri formate din vechea banchiză, încât e cu neputinţă să distingem capetele focilor, ivindu-se la nivelul apei. Şi când te gândeşti că suntem atâţia la pândă! Unul stă în picioare pe punte, altul pe acoperişul cabinei, un al treilea lângă catarg, toţi cu puşca la îndemână. Inspectăm împrejurimile cu ochiul liber, cu binoclul, prin luneta carabinei. Nimic, nimic, nimic, până când, brusc, la un kilometru sau doi de noi, într-un defileu ivit pe neaşteptate, printre sloiurile de gheaţă, zărim un punct negru. Încă un sfert de oră de mers şi, în sfârşit, prada e în bătaia puştii.

— Uită-te, îmi spune Ananaga arătându-mi odată o focă pe care o vedeam din spate, lungită pe un sloi alb cu marginile

tivite cu albastru, asta doarme de multă vreme. Când pielea nu mai luceşte, înseamnă că soarele a avut timp s-o usuce.

Mai facem câţiva metri. Animalul ne-a simţit. Îşi saltă capul. Tragem cu toţii deodată.

Potrivit regulii, fiecare are dreptul la partea sa de piele, după cum are dreptul la partea sa de carne. Dar Ajoqe vrea să-şi confecţioneze nişte *kangmiţi* noi şi declară că va cumpăra el şi părţile celorlalţi.

Nu trec zece minute şi un alt animal răsare în bătaia puştii.

— A ta e! zice Ananaga.

Sunt, într-adevăr, cel mai bine plasat ca s-o nimeresc. Duc arma la ochi, trag. Foca tresare, apoi cade.

— Bravo, la fix. Nu mai trage, e moartă, exclamă cei din jur.

Eroare. Victima mea nu murise pe loc, îi mai rămăsese un strop de putere, atât cât să lunece în apă. N-am apucat s-o prind cu harponul şi s-a dus la fund ca un pietroi.

— Era o focă slabă, care şi-a pierdut rezerva de grăsime în timpul iernii, de aceea s-a scufundat aşa.

E limpede că o focă care doarme pe un sloi de gheaţă, practic la nivelul mării, trebuie ucisă instantaneu, înainte ca ea să apuce să se trezească, să mişte. Altminteri, va plonja şi va reapărea cine ştie unde... sau deloc.

Am plasat, de o parte şi de cealaltă a punţii, prada din astă noapte; pe la amiază, după ce ne-am făcut obişnuitul somn pe stâncă, am debarcat pe ţărm câteva animale, să le jupuim şi să le tranşăm. Mai participasem la asemenea trebi, dar n-aş putea pretinde că străluceam prin îndemânare. De data aceasta eram cu „mămica”; cu Ananaga, de la care aveam să aflu cum se taie şi cum se desprinde carnea de piele, după toate regulile artei: Lama cuţitului, lungă cam de douăzeci de centimetri şi foarte bine ascuţită, trebuie să radă pielea, adică, pătrunzând în grăsimea care o tapetează pe dinăuntru, s-o îndepărteze dintr-o singură mişcare, precisă. Ca să nu fie

îngreunată munca femeilor — prepararea pieilor fiind una din principalele lor îndeletniciri — se cere evitată străpungerea pieii sau lăsarea de straturi de grăsime.

După ce au terminat cu tranşarea cărnii, tovarăşii mei au ales o scobitură în stâncă, în care au pus o bucată de grăsime; această grăsime a fost mai întâi încălzită, apoi aprinsă, cu ajutorul unor smocuri de iarbă uscată, cărora li s-a dat foc. Când focul s-a înteţit, peste el a, fost aşezată o piatră plată. A urmat apoi: un strat de grăsime, un strat de carne şi iarăşi un strat de grăsime. Peste acest „sandvici” a fost instalată o altă piatră, formând astfel un cuptor în aer liber în care nimic nu se pierde: pe măsura, ce grăsimea din vatră arde şi scade, cea care se găseşte între pietre se topeşte, se scurge şi alimentează astfel focul.

Încep să mă deprind, din ce în ce mai bine, cu felul groenlandez de hrănire. La Jakobshavn mâncam mult peşte, iar în timpul nopţii polare, din când în când, puţină carne de focă sau chiar de balenă. Aici, mă îndop de două ori pe zi cu carne de focă şi încă în cantităţi masive, ceea ce îi umple de mirare pe tovarăşii mei; danezii, nici măcar cei care trăiesc de o vreme aici, nu se prea lăcomesc la acest fel de mâncare. Fac şi eu ca vânătorii mei: între două mese, iau când o linguriţă de zahăr, când una de margarină... Dealtfel, când pleacă la vânătoare în caiace, trăistuţa lor cu merinde e plină, mai cu seamă, de aceste „delicatese”.

În vreme ce tovarăşii de vânătoare dau din padele în căutarea prăzii, eu mă plimb pe banchiză, fericit cum nu se mai poate. E atât de frumos azi, cerul e atât de pur, sunt atât de încântătoare frânturile de gheaţă răspândite pe marea ce se colorează înspre nord-vest, acolo unde mă aşteaptă Savigsivikul, în ametist şi peruzea, încât chemarea ei devine de o violență aproape insuportabilă. Aş vrea să plec, să-mi continui drumul, să traversez dintr-un foc tot golful Melville.

Transparenta văzduhului e de-a dreptul înnebunitoare. Se pare însă că e totuşi prea devreme; în plus, suntem prea departe de sat ca să-mi las tovarăşii de izbelişte, obligându-i să se întoarcă acasă singuri, în caiacele lor. Cu paşi înceţi, mă înapoiez deci la bord, ca să-i aştept.

În dimineaţa celei de a treia zi, pe la patru sau cinci, când m-am trezit, sunt prevenit de Ajoqe:

— E un pic de ceaţă afară.

— Trebuie să ne întoarcem.

Am ridicat ancora; eu şi cu Ajoqe am făcut cu schimbul la cârmă. Totul a mers bine până când Ankto l-a înlocuit pe Ajoqe. I-am indicat unghiul de marş; de fapt, cabotam chiar pe lângă coastă, dar ceaţa ascundea ţărmul. Din fericire, a întâlnit un caiac, or caiacele nu ies niciodată prea în larg pe o vreme ca asta. L-a strigat pe vâslaş ca să-l întrebe încotro s-o ia, dar înainte ca acesta să fi apucat să-i răspundă, îl auzim răcnind:

— Hei, e o focă chiar în spatele tău!

Am pus mâna pe armă, dar Ananaga m-a potolit:

— Un caiac are întotdeauna prioritate asupra celor dintr-o ambarcaţie cu motor. E o regulă pe care n-o încălcăm niciodată.

M-am înclinat fără vorbe. Nu ştiusem.

Odată ajunşi la Kuvdlorssuak, fiecare din tovarăşii mei şi-a luat partea ce i se cuvenea şi a dispărut. Ananaga mi-a destăinuit că au plecat să-şi construiască ascunzătorile pentru carne — de teama câinilor, zicea el — fie la marginea satului, fie pe lângă suporţii pentru caiace. Şi tot el mi-a indicat o cabană spoită cu galben, nu prea departe de noi. În vecinătatea primelor case.

— Ai să găseşti acolo o femeie care ţi-ar putea prepara pieile.

Cobor de pe „Nanok” cărând în braţe un hârdău al naibii de greu şi pornesc să escaladez stâncile de pe ţărm. La un moment dat, mă împiedic şi-mi zdrelesc zdravăn două degete de la mână. Nu renunţ însă la ideea de a-mi construi o ascunzătoare; descopăr nişte pietroaie lunecoase şi mânjite toate de grăsime veche de focă sau balenă, şi fac şi eu ca ceilalţi: le adun, le strâng grămadă la mijloc, pun înăuntru carnea şi acopăr totul cu alte pietre. Când termin, îmi iau pieile şi pornesc spre cabană. Ajuns, mă opresc să admir câteva frumoase exemplare scoase la zvântat pe nişte şasiuri din lemn, bine întinse cu ajutorul unor sforicele petrecute prin găurile practicate în toate cele patru laturi ale şasiului.

Intru în casă. Femeia stă pe vine, aplecată peste un lighean uriaş, în care e proptită o bucată de scândură ţinută înclinat. Pe această scândură e întinsă pielea pe care o răzuieşte cu ajutorul unui *ulo,* o lamă semicirculară fixată într-un mâner de lemn. În felul acesta, grăsimea care-a mai rămas pe piele e îndepărtată şi cade în lighean. Ce muncă, dumnezeule! Înţeleg acum grija lui Ananaga şi a celorlalţi vânători de a le scuti pe femei, pe cât se poate, de o trudă inutilă. Alături de cea pe care o am în faţă, e întinsă o piele frumoasă, gata degresată şi spălată, aşteptând să fie cusute şi astupate spărturile provocate de harpon sau gloanţe. Întinsă apoi pe şasiu, ea se va alătura celorlalte, scoase să se usuce la soare.

Aşez hârdăul pe podea şi stăm câteva minute de vorbă. E o femeie destul de în vârstă, cu toţi dinţii tociţi de pielea pe care a mestecat-o timp de o viaţă întreagă, dându-i astfel supleţe — pielea hainelor, a cizmelor, a tălpilor pentru aceste cizme.

— S-a făcut, sfârşeşte ea prin a spune, ascuţindu-şi raşcheta pe lama unui ditamai cuţit. Lasă-mi pieile că ţi le argăsesc eu.

Deodată, observă că sunt rănit şi că sângele picură murdărind podeaua. Pe loc, înhaţă o cârpă care zăcea pe jos,

de o murdărie îngrozitoare, şi, rupând o bucată, mi-o răsuceşte în jurul arătătorului şi a degetului mijlociu. Dacă refuzam, o jigneam. A urmat apoi cafeaua cu flecăreala de rigoare şi, abia după ce-am plecat de la ea, am putut zvârli cât colo acest pansament.

De aici, m-am dus la Apalat, tâmplarul. Temerile mele s-au adeverit: îmi făcuse un caiac la fel cu cel al danezului, deci cu fundul plat şi, ca atare, mai lat decât caiacele autohtonilor. Acum, va fi nevoit să schimbe câteva lonjeroane de lemn pentru a-i reda profilul eschimos: După aceasta, nu-i rămâne decât să coasă pânza pe scheletul de lemn şi s-o vopsească pentru a-i asigura etanşeitatea.

I-am dat nişte carne de focă şi câţiva gologani drept „primă de încurajare”, dar plata integrală nu se va face decât după terminarea întregii lucrări; până una, alta, l-am cam zgâlţâit ca să-i dea zor şi să-mi livreze caiacul cât mai repede. În drum spre debarcader, am trecut şi pe la docul de întâlnire, echivalentul, întrucâtva, al pieţelor din satele noastre, loc situat în faţa depozitului, cam în centrul Kuvdlorssuakului. Nicăieri în Groenlanda n-am sesizat mai pregnant ca aici importanţa acestui loc. Se strâng laolaltă, celibatari sau taţi de familie, femei cărora li s-a făcut chef să... mai schimbe aerul sau fetişcane; ies cu toţii din case — tineri ori vârstnici — şi se adună sub soarele de la miezul nopţii. Îi vezi cum se instalează pe laviţa de lângă peretele depozitului, cum se scoală, pleacă, revin, se aşează iarăşi, gesticulând, povestindu-şi tot soiul de istorioare, fac schimb de cancanuri şi confidenţe, se îmboldesc, glumesc. Din când în când, o pereche de îndrăgostiţi — de-o seară, ori mai vechi — dispar, însoţiţi de chicotelile încurajatoare, dar niciodată răutăcioase, ale celorlalţi.

39.
DEBUTURI ÎN CAIAC

Cei cu care fusesem la vânătoare au trecut pe la mine, să mă întrebe când ieşim din nou în larg cu „Nanok”.

Am fost nevoit să le explic cu aerul cel mai calm de pe lume:

— Chiar şi acum, dacă doriţi... Dar trebuie să vă spun că motorina costă scump şi că trebuie să-mi amortizez materialul şi carburantul. Aşa că, sunt întru totul dispus să plecăm dar... cum rămâne cu „partea vasului”?

N-a fost nevoie să spun nimic în plus, mi-au adus imediat tainul, adică o treime din ce-au vânat, iar eu am dus carnea şi am depozitat-o în ascunzătoarea mea de la marginea satului,

Am făcut mai multe ieşiri împreună; acum, de câte ori vin la mine sau ne întâlnim în sat, îi întreb:

— Mâine unde mergem?

— Tu hotărăşti, tu eşti şeful, răspund ei invariabil.

Perfect, eu sunt căpitanul, eu îi duc unde vreau, eu sunt „şeful” cum zic ei, numai, că „şeful” acesta nu ştie mare lucru despre vânătoare şi, cu atât mai puţin, despre regiune. În sfârşit, am studiat amănunţit harta şi, pentru următoarea noastră ieşire, am propus un arhipelag situat la nord, pe care nu-l vizitasem încă.

— Sunt multe foci pe acolo? i-am întrebat.

— Da, da, sunt foci, au răspuns ei.

Când e vorba de navigaţie, de alegerea cutărui sau cutărui itinerar printre sloiurile de gheaţă, se stabileşte de la sine o anumită ierarhie, unul preia conducerea întregii trupe şi pe acesta trebuie să ştii să-l recunoşti, să-l accepţi, să ţi-l faci prieten. Mi-e cu atât mai greu să adopt o linie de conduită cu cât, în ultimele zile, n-am izbutit să împuşc nimic. Din fericire, am în Ananaga un aliat de nădejde.

În sfârşit e gata şi caiacul meu, vopsit dar încă neuscat. L-am aşezat cu chila în sus, de-a curmezişul lui „Nanok”, aşa va avea timp berechet să se zvânte cât durează drumul.

E un caiac adevărat, rapid şi mobil, cu o linie fină, nu o ţestoasă ca cel al danezului. Odată ajunşi între insuliţele arhipelagului ales, m-am strecurat în caiac direct de pe vas, şi nu de pe o stâncă, ceea ce n-a fost de natură să contribuie la stabilitatea mea. Ananaga mi-a întins puşca. Ajoqe mă însoţea. Ne-am învârtit vreo patru ore, încrucişându-ne din când în când cu ceilalţi doi — Ananaga şi

Ankto — prin labirintul de aisberguri impunătoare, de blocuri de gheaţă rostogolite în apa, frânturi de banchiză, profilându-şi contururile albe pe fondul negru al stâncilor sau pe reflexele desenate pe apă de micii munţi care făceau cunună insulelor.

Prima focă, pe care de altfel am ratat-o, mi-a apărut pe când dădeam să ocolesc un ditamai bloc de gheață. Am tras de la douăzeci de metri, dar caiacului meu îi lipsea ecranul protector în dosul căruia se ascunde vânătorul şi care slujeşte şi drept reazem pentru puşcă. Recului neaşteptat de puternic din pricina poziţiei, m-a dezechilibrat complet. Ajoqe era să se înece de râs, dar am izbutit să nu mă răstorn. Am ratat şi cea de a doua focă. Mi-am revenit abia la a treia. În sfârşit, cota mea va începe să crească; aici, cu cât vânezi mai bine, cu atât eşti respectat mai mult. Şi, ca să-i dovedesc lui Ajoqe că sunt în plin progres, am volatilizat cu un glonte o bucăţică de gheaţă ce sălta pe valuri.

Din păcate, însă, nu-mi pusesem cizmele şi-mi simţeam picioarele complet degerate în cele două perechi de ciorapi, dintre care unul avea o gaură cât toate zilele, ceea ce reducea încălţămintea la o pereche şi trei sferturi. Între degetele mele şi apa glacială nu exista decât pânza caiacului.

Simţeam nevoia să umblu, să mă mişc, ca să mă dezmorţesc. Dar când a fost să urc la bord, operaţiunea s-a dovedit a fi mult mai dificilă decât îmbarcarea. Ananaga, care apucase să se reîntoarcă, m-a îmbărbătat:

— În trei zile ai să te descurci ca un vânător profesionist.

În prezent, am impresia că ţin la mine; nu-mi este, deloc uşor să mă sincronizez cu ritmul lor. Ei vânează de când erau copii. Sigur, mă antrenează, dar zilele trecute, când m-am întors fără să fi vânat nimic, am simţit, deşi continuau să fie drăguţi cu mine, că ceva nu merge. Ba, unul dintre ei m-a numit chiar *qavdlunaq,* adică: „Cel care vine de la miazăzi”, epitet care în gura lor n-are nimic măgulitor.

Dimpotrivă, astăzi îi aud că-mi spun *piniartoq,* adică „vânătorul”. Au văzut că ştiu să vânez, chiar din caiac, aşa cum vânează ei. Port, deci, numele pe care-l poartă şi ei. Pentru mine lucrul acesta e deosebit de important şi mă simt cu adevărat fericit, în mijlocul fragmentelor de banchiză!

Ni s-a întâmplat, şi nu o dată, ca în timpul vânătorii să mâncăm carne sau peşte crud... Într-o zi cu soare mult, Ajoqe, învăţător-pastor europenizat, doar cu o simplă cămaşă de nailon pe el, incizează cu dexteritate stomacul unei foci, plin încă de peşte.

— Perfect, zise el. N-au fost prea tare digeraţi, sunt tocmai buni. Peştişorii însă se dovedesc a fi foarte fazi. Imediat, Ajoqe despică intestinul, din care se revarsă un soi de pastă roşiatică. Tovarăşii mei, imitaţi fireşte de mine, apucă delicat cu degetele peştişorii care se bălăceau în stomac, îi trec prin această pastă, rezultat al unei digerări complete, după care-i înfulecă încântaţi...

Intestinele prepeliţei de zăpadă, pe care mi se întâmplase să le înghit la Jakobshavn, erau amare ca fierea.

Nici nu pot fi comparate cu acest muştar natural, delicios, picant, într-un cuvânt, un condiment savuros.

De fiecare dată când ucid o focă, eschimoşii salută divinităţile marine: „Vă mulţumim”, subînţelegându-se prin aceasta: „Har domnului, vom avea ce mânca”. Să fie oare o reminiscenţă a foametelor de odinioară? S-ar părea că nu; tocmai Ananaga mi-a povestit, supraveghind totodată dacă

mă descurc cum trebuie cu tehnica jupuitului, despre foametea de anul trecut; aici, la Kuvdlorssuak, timp de o lună, vânătorii n-au izbutit să aducă nimic.

Au flămânzit cu toţii. N-am nici un chef să ajung la o asemenea situaţie. De altfel, acesta a fost şi motivul pentru care Phil a părăsit în primăvară Jakobshavnul. Suferise şi el de foame şi, trebuie să recunosc, avea ce hrăni! Însă faptul că şi autohtonii au suferit îmi dă de gândit, cu atât mai vârtos cu cât cei de aici sunt sensibil mai puţin metisaţi decât locuitorii sudului; cu toţii sunt eschimoşi get-beget, deci mai aproape de modul de viaţă ancestral. Nu i-aş fi crezut atât de dezarmaţi!

— Dar câinii, am întrebat, câtă carne de focă mănâncă pe zi?

— Pentru un atelaj de douăsprezece-cincisprezece capete; îmi spune Ajoqe, e nevoie de o focă pe zi.

— Aoleu!

— Dacă vrei, intervine Ananaga, am câini, am chiar mulţi de la ultimele fătări.

Nu zice pe faţă că ar putea vinde, dar se subînţelege.

— O focă pe zi! exclam eu. Dar e enorm!

— Iarna li se dau câte două foci, dar la două zile odată.

— Păi, tot aia-i! Ca să nu mai vorbim că eu sunt mare mâncău şi dacă-mi iau şi nevastă...? Şi apoi, câinii mănâncă şi pe timpul nopţii celei lungi! Deci, dacă pornesc pentru trei luni spre Marele Nord, voi avea nevoie de cincizeci de foci! Iar dacă punem la socoteală sfârşitul lui august şi, în întregime, septembrie şi octombrie, înseamnă aproape o sută de foci!

— Nu-i aşa, intervine Ananaga, pentru că în timpul nopţii polare vei continua să vânezi. Greu de trecut e doar perioada intermediară. Iar focile îi hrănesc şi pe câini, dar şi pe oameni, la ele se mănâncă totul, doar ai văzut şi tu, chiar şi maţele.

Intr-adevăr, de satisfăcut, satisfac toate gusturile, iar unele părţi, cum ar fi, de pildă, labele din faţă şi muşchii care învelesc omoplaţii, sunt delicioase.

— La o focă, îmi spune Ananaga, nu se pierde nimic. Pe vremuri, chiar şi tendoanele erau puse la uscat şi slujeau, apoi, la făcutul sforilor. Iar grăsimea se folosea pentru lămpi.

Îl rog să-mi descrie aceste lămpi, care aveau dimensiunile unui mic hârdău.

— În nişte pietre potrivite se scobeau adâncituri, aşa cum ar fi o farfurie mare; înăuntru se turna grăsimea şi se puneau fitiluri din cârpe. Aprinse, luminau foarte bine şi, pe deasupra, încălzeau igluul, vechea casă din piatră şi turbă.

De fapt, era aproape o mobilă, de vreme ce lampa era aşezată pe un soi de trepied. Şi Ananaga a conchis, filosofic:

— Dar toate acestea sunt ale trecutului...

Regreta sau nu, asta n-aş mai putea spune.

40.
NIMENI NU ŞTIE NIMIC!

Am stat de vorbă cu mai marele vânătorilor din Kuvdlorssuak — deci şi şeful meu — un vânător, se pare, foarte iscusit, despre apropiata mea plecare. Stăteam în faţa casei sale care domină micuţul golf şi omul acesta îndesat, iute, cu ochii bridaţi şi pometii proeminenţi, încerca să mă convingă să nu plec la Savigsivik.

— Rămâi aici pe durata verii şi aşteaptă să se facă o gheaţă nouă.

Eu îmi exprimam regretul că nu există un port în care să mă adăpostesc.

— Pe vreme rea, packul se adună la ţărm şi risc să fiu zdrobit de stânci; iar dacă vântul bate dinspre nord, atunci pot fi smuls, şi dus în larg. Aţi mai pierdut câteva nave pe-aici, în felul acesta! La urma-urmei, nu-i mai primejdios să navighez decât să rămân pe loc la ancoră!

— E prea devreme să ieşi pe mare. O să dai peste prea multă gheaţă! Gândeşte-te, până şi cargoul care face cursa nu va pleca de la Upernavik înainte de 15 august. Şi o să aibă ceva de mers până ajunge la Kuvdlorssuak! Ba încă, ţine seama, e o navă mare, nu ca a ta! Aşteaptă cu plecatul măcar până la 15 august, că de nu, după trei zile de navigaţie o să întâlneşti sloiuri de netrecut.

Ştiu că aşa e, respect tot ce-mi spune, dar nu-i nimic nou pentru mine în toate acestea. Data ideală, mi-a spus-o toată lumea, e într-adevăr 15 august.

— Iernile dinainte au fost foarte aspre, cea de acum e ceva mai blândă, s-ar putea ca dezgheţul să înceapă mai devreme decât în anii precedenţi. De altfel, am continuat, iarna nu pot dormi pe „Nanok”, chiar dacă îl trag pe uscat. E mult prea frig. Iar aici, n-am un acoperiş al meu.

Vânătorul face un gest larg cu mâna, semn că-mi oferă să intru în casa lui. Gestul vrea să spună; „Ai casa mea, poţi să te instalezi aici”.

— Eu nu mai am cu ce să ies pentru că mi-am cumpărat casa aceasta, şi nici bani pentru o altă navă, îmi spune el.

Ceea ce nu ştie, e că nu vreau să prind rădăcini, că mi-e teamă de aşa ceva şi că lucrul cel mai înţelept e să ridic ancora cât mai curând. Din fericire, din dreapta noastră s-au auzit deodată nişte împuşcături îndepărtate, ceea ce mi-a îngăduit să evit o explicaţie — refuzul sau acceptarea ofertei sale.

— Sunt vânătorii, îmi spune el, anunţă că au ucis o balenă.

Şi, într-adevăr, la scurt timp, zărim şalupa cu motor din Kuvdlorssuak apărând de după promontoriu şi aisberguri, care parcă stau tolănite în ceaţa lăptoasă ce se ridică spre soare. De pretutindeni, din toate casele, oamenii se îndreaptă spre stânci, copiii sar şi aleargă, luăm şi noi calea spre ţărm.

— Cât timp vrei să rămâi la Savigsivik? mă chestionează şeful vânătorilor.

— Poate un an, poate doi... încă nu ştiu.

Ştie prea bine că am venit de unul singur de la Jakobshavn, aşa că orice precizare în plus e inutilă. Totuşi adaug:

— Pot conduce printre sloiuri douăzeci, douăzeci şi cinci de ore în şir. La nevoie, chiar şi treizeci. În felul acesta, am tot timpul să găsesc un loc unde să mă adăpostesc.

A fost un argument care l-a liniştit oarecum în privinţa mea, aşa cum de altfel s-a întâmplat şi cu mulţi alţii.

Duminică, 4 august

L-am scăpat pe Nils; a trecut împreună cu alţi vânători, pe când mă aflam încă pe mare, luând drumul Kraulshavnului. Se pare că ajunsese până la ultima insulă atinsă de vânătorii din sat, la vreo 150 de kilometri de capul Melville şi izbutise să ucidă acolo o balenă. La întoarcere, apucase să-l vadă pe Ananaga.

— Îţi transmite, mi-a spus „mămica”, că zona respectivă este în mare măsură liberă, şi că, cel puţin până acolo, banchiza e sfărâmată.

— Înseamnă că pot pleca cât de curând. Iar dacă sloiurile se vor dovedi prea dese, voi avea oricând posibilitatea să mă întorc, după două-trei zile de mers. Ca să nu mai spun, că în acest răstimp, aş putea să şi vânez...

Mi-ar fi plăcut să am şi prognoza sa meteorologică. Nils însă mă învăţase, încă de pe vremea şederii mele la Kraulshavn, cum reacţionează groenlandezii la asemenea întrebări. Dacă cineva îi întreabă cum va fi timpul şi ei ştiu că acel cineva doreşte să plece în larg, nu vor spune, niciodată: „o să fie urât”. Vor zice că nu ştiu, sau că, poate va fi frumos, poate nu, şi asta numai şi numai, pentru că socot că nu au dreptul să împiedice un om să facă ce vrea. Ar însemna, gândesc ei, să dea dovadă că se îndoiesc de capacitatea individului respectiv de a lua o decizie de unul singur.

Ca atare, nu discut nici de vânătoare, nici de apropiata mea plecare, ci doar îl întreb:

— Va fi oare timp frumos mâine, luni?

— Ba va fi urât, nu încape îndoială. Şi, după o clipă de gândire, adaugă: Dar n-are cui strica.

Eram de aceeaşi părere. Sosisem aici odată cu terminarea perioadei de vreme proastă, avusesem parte de un soare magnific, acum timpul urât avea să reînceapă. Şi, în orice caz, dacă nu ţin să mă rătăcesc, e preferabil să navighez pe vreme rea; altminteri, cum se lasă ceaţa, dispar şi soarele şi vântul şi valurile. Am văzut cum e în asemenea ocazii venind încoace! Ca să nu mai vorbim de furtunile magnetice! Până şi Nils s-a învârtit în cerc, timp de trei zile, iarna trecută, în zona insulelor Sabinelor.

Fireşte, dacă mă uit la mare, pot constata un singur lucru şi anume că gheaţa se întinde până hăt departe, în larg...

M-am dus cu ultimele piei la femeia care mi le argăseşte.

— O să plec curând, poate chiar mâine.

— Te duci la Savigsivik?

— Întocmai. Poţi răzui grăsimea de pe aceste două piei?

— Asta-i treabă de o zi! Ai să le iei când te întorci.

— Dar nu mă mai întorc!

S-a dus imediat să-şi ia *uloul* şi s-a apucat să-l ascută pe o piatră.

Am încercat s-o văd în cursul după-amiezii însă dormea; m-am reîntors pe la unu, dimineaţa: juca cărţi cu familia şi nişte prieteni, stând cu toţii ghemuiţi pe duşumea.

— Intră, intră şi ia loc, m-au invitat ei.

Ca să nu-i stingheresc din joc, m-am aşezat pe marginea de jos a paturilor suprapuse. Odată terminată partida, a venit momentul cafelei, fiartă pe a plită cu cărbuni. Ne-am instalat pe scaune în jurul mesei.

— Vasăzică aşa, pleci la Savigsivik? N-ai vrea să mă iei şi pe mine? mă întreabă unul din cei prezenţi.

Omul însă voia să se şi reîntoarcă, aşa că am fost nevoit să le mai explic o dată care-s planurile mele. În sfârşit, după vreun sfert de oră, am izbutit să-mi plasez şi eu întrebarea:

— Alaltăieri, am adus trei piei. Cât mă costă cea mai mare?

— Nu ştiu.

Şi conversaţia deviază iarăşi pentru un ceas bun, după care revin, repetând exact aceeaşi întrebare.

De fapt, cunoşteam dinainte preţul, dar voiam să-i văd cum reacţionează. Ca atare, întreb. În Groenlanda, nimeni nu ştie nimic dar toată lumea e la curent cu orice. O groază de timp se scurge în sporovăieli, până când careva, rosteşte deodată o cifră, care-i întotdeauna cea bună. Aşa s-a întâmplat şi acuma şi iată-ne bătând palma.

Am plătit, deci pieile care erau gata, lucru pe care „angajata” mea îl aştepta ca să se apuce de cele aduse ieri. Pentru cele din urmă mă voi achita în natură, cu carne. În felul acesta, voi uşura şi nava, care dacă e încărcată excesiv, devine greoaie, lentă şi nu răspunde cum vreau la diversele manevre printre sloiuri. Nu am atât de multă nevoie de carne în prezent şi forma aceasta de troc, muncă-hrană, mă avantajează.

Vol. I–II Lei 22

Catastrofă ! N-am apucat bine să ne eliberăm și amara se înfășoară în jurul elicei lui „Nanok"! Imposibil să mai manevrez. Innebunit, leg un pumnal de coada de mătură – cea pe care o transformasem în *tok* – și, proptindu-mă solid de etambou, încerc, orbește, să tai ghemul ce se formează, cu fiece secundă, tot mai strîns, în jurul palelor... A trebuit, de cîteva ori, să sar pe cîte un sloi de gheață, apoi îndărăt la bord,... să-mi cufund brațul printre fragmentele tăioase de gheață ce rașchetează continuu coca, să trag ba de un capăt, ba de altul, să învîrt de elice, iarăși să trag, iarăși să zmucesc... Ura-a-a ! am reușit, amara a fost tăiată, elicea e liberă, motorul duduie, în schimb gheața nu ne lasă în pace, ne împresoară, ne împinge întruna spre stînci...!

EDITURA MERIDIANE